

T. C.

Mersin Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

**SUÇA MARUZ KALMIŞ, 8-18 YAŞ ARASI ÇOCUK VE ERGENLERİN
MAĞDURİYETLERİNİN İNCELENMESİ: MANİSA İLİ ÖRNEĞİ**

Soner GÖL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mersin, 2012

T. C.
Mersin Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

SUÇA MARUZ KALMIŞ, 8-18 YAŞ ARASI ÇOCUK VE ERGENLERİN
MAĞDURİYETLERİNİN İNCELENMESİ: MANİSA İLİ ÖRNEĞİ

Soner GÖL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Zülal ERKAN

Mersin, 2012

Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Soner GÖL tarafından hazırlanan “suça maruz kalmış, 8-18 yaş arası çocuk ve ergenlerin mağduriyetlerinin incelenmesi: manisa ili örneği” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başarılı   Başarısız

Üye

Yrd. Doç. Dr. Serdarhan Musa TAŞKAYA

Üye

Doç. Dr. Mehmet GÜNDOĞDU

Başkan

Yrd. Doç. Dr. Zülal ERKAN

(Danışman)

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylıyorum.

17.1.12/2012

Prof. Dr. Yüksel KELLEŞ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

İnsan toplumsal yaşam içerisinde sürekli bir gelişim, etkileşim içindedir. Zaman ilerleyip teknoloji geliştikçe insan davranışlarında beklenilmeyen şekillerde gelişmektedir. Çocuk gelişimine ilişkin herhangi bir uygulama, ailede kişisel gelişim olarak algılanırken, diğer bir ailede aile kültürüne ve geleneklere uygun olmayan bir davranış olarak belirlenmektedir. Kimi zaman yeni bir heyecan arayışı, arkadaş grubu içerisine girmek için yapılan davranış bir taraftan suç sayılırken diğer taraftan mağdur rolleri içinde sayılmaktadır. Bireylerin eğitim, kültür seviyeleri, yaşanılan ortam, sosyo-ekonomik ve çevresel ortamların farklı olması çocukların eğitim ve gelişimlerinde değişimi beraberinde getirmektedir. Bu çalışmanın ana teması olan suçlu ve mağdur çocuklar, tüm toplumu ilgilendirmektedir.

Suç ve mağdur, insanoğlu var olduğu süre karşılaşılan bir olgudur. İnsanoğlu var olduğu günden bu zamana kadar sosyo-kültürel olaylar, sanayinin gelişmesi vb. durumlardan dolayı suçu ve mağduriyeti de beraberinde getirmiştir. İstenmeyen durumlar, bireylerin suç işlemesine ve suça maruz kalan bireyler meydana getirmiştir. İnsanların ihtiyaçları, beklentileri değiştikçe suçlar ve mağdurlar'da değişmiştir.

Günümüzde çocuklar her türlü suça maruz kalmaktadır. Bunlar içinde en çok günümüzde cinsel (istismar, taciz, tecavüz), darp, gasp, uyuşturucu, alkol ve madde bağımlılığı, hırsızlığa maruz kalma sayılabilir. Suç ve mağduriyete tüm toplumu ilgilendiren sosyal bir sorun olmaktadır. Suç ilk çağlardan itibaren mağduriyete beraberinde getirmektedir.

Çocuk ve ergen, gerek mağdurlar konusunda ülkemizdeki kayıtların yetersiz olması, gerekse akademik olarak istismar, ihmal, suç, mağdur, konularında çalışmaların

yeterli yapılmamış olması nedeniyle, bu konularla ilgili ülkemizde sağlıklı rakamsal verilere ulaşmak oldukça zordur. Ancak son zamanlarda adli tıp, hukuk, sosyal pediatri, eğitim, sosyal, çocuk ve ergen ruh sağlığı uzmanlarının öncülüğünde yapılan çalışmalar ile bu durum kısmen normalleşme sürecine girmiştir.

Çocuk ve ergenlerin yaşadığı, mağduriyet durumuna göre, ilerleyen yaşlarda toplum içinde psikolojik ve sosyal problemlerden dolayı sosyal uyumda problem yaşanabilmektedir. Çocuk ve ergen suçluluğu ve mağduriyeti, çocuğun bundan sonraki tüm gelişim dönemlerini etkilemektedir.

Bu araştırma, 2010 yılı Eylül ayı ile 2011 yılı Şubat ayı arasında Manisa Emniyet Çocuk Şube Müdürlüğü'ne müracaat edenler arasından, gönüllü katılım esas alınarak mağduriyete uğramış 100 çocuk ve ergen mağdur ile yapılmıştır.

Birinci bölümde, suç ve mağdurla ilişkin kavramlar, çocuk suçluluğunu ve mağduriyetini artıran ve çalışmanın ortaya çıkmasına etki eden durumlar, çocuk ve ergen, suç ve mağduriyetin toplumsallaşma sürecinde etkileri, bu etkilerin hukuksal açıdan, psikolojik danışma ve rehberlik açısından değerlendirilmesi, farkındalığın artırılması, araştırmanın önemi, amacı, problem, alt problemler, sınırlılıklar, sayıtlılar ve tanımlar yer almaktadır. Çalışmanın ikinci bölümünde, çocuk ve ergen suçluluğu ile ilgili kavramlar, çocuk ve ergen suçluluğunun alt boyutları (cinsel istismar ve ihmal, darp (şiddet), gasp, yaralama, hırsızlık) aileden, okuldan ve toplumsal kaynaklarının nedenleri ile beraber irdelenmesi, çocuk ve ergen suçluluğuna ilişkin kuramsal yaklaşımlar, Türkiye'de ve Manisa'da, çocuk ve ergen suçluluğunun durumu, yurt içinde ve yurt dışında yapılmış diğer çalışmaların genel değerlendirmesi bulunmaktadır. Üçüncü bölümde, araştırmanın yöntemi ve araştırma süreci

yer almaktadır. Dördüncü bölümde, bulgulara ve yoruma yer verilmiş, beşinci bölümde, araştırmanın sonucu ve önerileri ele alınmıştır.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın her aşamasında yanımda olan, bana yol gösteren, benimle bilgisini paylaőan, sevgili hocam Yrd. Doç. Dr. Zülal ERKAN'a, değerli jüri üyeleri Yrd. Doç. Dr. Serdarhan Musa TAŞKAYA ve Doç. Dr. Mehmet Hakan GÜNDOĞDU'ya, bu çalışmaya destek veren Emniyet ocuk Şube Müdürlüğüne, Milli Eğitim Müdürlüğüne, bu çalışmaya katılan ocuk ve ergen mağdurlara teşekkür ederim.

Yüksek Lisans eğitimim süresince bilgi ve deneyimlerini paylaőtıkları için Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı öğretim üyelerine teşekkür ediyorum.

Son olarak, tüm akademik çalıőmalarım sırasında bana anlayış gösteren, yardımını ve sevgisini her zaman hissettiğim aileme, çalıőmamın bitmesini sabırla bekleyen aileme ve sevgili oğlum Mehmet Eymen GÖL'e teőekkürlerimi sunarım.

Sevgi ve saygılarımla

Soner GÖL

Her zaman desteğini esirgemeyen, kişisel gelişimime, insani ve mesleki kariyerime,
Vizyon katan, Annem Gülsüm GL'e,
Özellikle lisans döneminde, zorlu ekonomik şartlarda ceketimi satar okuturum diyen
Babam Mehmet GÜL'e,
Oğlumun her türlü kişisel ve sosyal bakımında desteğini esirgemeyen,
Oğlumun babaannesi Semra MERİÇ'e
ve
Oğlum Mehmet Eymen GL'e ithaf ediyorum.

ÖZET

Suçta Maruz Kalmış, 8-18 Yaş Arası Çocuk Ve Ergenlerin Mağduriyetlerinin İncelenmesi: Manisa İli Örneği

Soner GÖL

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Zülal ERKAN

Nisan, 2012; 239 Sayfa

Bu çalışma, Manisa ili Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü'nde, mağduriyetin yaşandığı ilk müracaat anında, suça maruz kalmış, 8-18 yaş arası, çocuk ve ergen mağdurların, algılarının neler olduğunu cinsiyetlerine, yaşlarına, mağduriyet türlerine, mağduriyetin yaşandığı yere, mağdurun kimin bakımında olduğuna, sosyo-ekonomik durumuna ilişkin verileri tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Buna bağlı olarak çalışmada yer alan, suça maruz kalmış, 8-18 yaş arası, çocuk ve ergen mağdurlara uygulanan ankette hangi maddeler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olup olmadığı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Araştırmada, çalışma grubu 100 kişiden oluşmaktadır. Araştırma, yöntem olarak görüşme ve anket yolu ile yapılmıştır.

Veri toplama aşamasında, suça maruz kalmış çocuk mağdurların heyecanları, ne yapacaklarını bilememeleri, özellikle cinsel istismar konusunda ailelerinin bilgilendirilmemesi ile mağduriyeti oluşturan kişilerin cezalandırılması isteği, soruşturma ve

kovuşturmanın biran evvel yapılması talepleri, kız çocuğu mağdurlarının ifade vermede erkek görevlilere karşı zorlandığı, buna istinaden de ifadelerini eksik verdikleri gözlemlenmiştir.

Çalışmada veriler, Manisa Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü'ne gelen ilk 100 mağdura, 2010 Eylül ayı ile 2011 Ocak ayları arasında araştırmacı tarafından geliştirilen “Mağduriyet Algısı Anketi” uygulanarak gerçekleştirilmiştir. “Mağduriyet Algısı Anketi” sonucu bağımsız t testi, Tek Yönlü Varyans Analizi ve farkın kaynağını bulmak içinde Tukey Harfleme Testi uygulanmıştır.

Elde edilen bulgulara göre:

- Suça maruz kalmış, 8-18 yaş arası, çocuk ve ergen mağdurların, cinsiyetlerine göre, ,mağduriyet algıları arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Bu farklılık erkek cinsiyet mağdurlar lehine anlamlı fark bulunmuştur.
- Suça maruz kalmış, 8-18 yaş arası, çocuk ve ergen mağdurların, yaşlarına göre, ,mağduriyet algıları arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Bu farklılık 15-17 yaş arası, çocuk ve ergenler lehine anlamlı bulunmuştur.
- Suça maruz kalmış, 8-18 yaş arası, çocuk ve ergen mağdurların, mağduriyet türüne göre, mağduriyet algıları arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Bu farklılık darp (şiddet) lehine anlamlı bulunmuştur.
- Suça maruz kalmış, 8-18 yaş arası, çocuk ve ergen mağdurların, mağduriyetin yaşandığı yere göre, mağduriyet algıları arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Bu farklılık diğer seçeneği (okul, inşaat alanları) ve sokaklarda gerçekleşme şeklinde anlamlı fark bulunmuştur.

- Suça maruz kalmış, 8-18 yaş arası, çocuk ve ergen mağdurların, kimin bakımında olduğuna göre mağduriyet algıları arasında, anlamlı farklılık görülmüştür. Bu farklılık öz (anne-baba) mağdurlar lehine anlamlı bulunmuştur.
- Suça maruz kalmış, 8-18 yaş arası, çocuk ve ergen mağdurların, sosyo - ekonomik durumuna göre, mağduriyet algıları arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Bu farklılık 600-1000 TL lehine anlamlı bulunmuştur.

Sonuç olarak araştırma sonuçları, çocuk ve ergen mağdurların, mağduriyet düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Mağdur, suç, çocuk mağdur, çocuk suçu, çocuk şiddet, çocuk cinsel istismar ve ihmal, çocuk gasp, çocuk hırsızlık.

ABSTRACT

A case study to to determine the variations in abuse of children and adults aged 8- 18:

Sample of Province of Manisa

Soner GÖL

Further Studies Thesis Educational Sciences Institute

Educational Sciences Department Psychological Consultancy and Guidance

Department

Counselor: Yrd. Doç. Dr Zülal ERKAN

April, 2012; 239 Pages

This study seeks to determine the data regarding the conceptions of victims their sexes age groups the offence types locations where the crimes took place by whom the victims were being supervised and the socioeconomic status of the abused children and adults whose ages ranged from 8 to 18 at their legal application soon after the offensive incidents to Manisa Police Directorate Department of Minors.

Accordingly every effort was made to clarify whether the abused children adults between the ages of 8 and 18 were statistically meaningfully aware of which items on the survey directed them The study consists of 100 individuals and research was carried out via interviews and surveys.

At the stage of data gathering moods of abused children their confusions their demands of not informing their families especially in cases of sexual offensives of not charging the abusers of urgent inquiry launch were very frequent and female abused

individuals had difficulty during their questioning consequently they didn't accurately answer the questions directed to them.

The study data were processed by the researcher from September 2010 to January 2011 through conception of abuse survey applied to the first 100 abused individuals who applied to Manisa Police Directorate Department of Minors Relying on the Conception of Abuse Survey independent test and single way variance analyze to obtain the elements of variation Tukey Lettering Tests were used.

According to obtained findings:

- A substantial variation in conception of abuse among the abused children and adults aged 8 to 18 has been determined and this variation was for the benefit of males.
- A substantial variation in age groups among the abused children and adults aged 8 to 18 has been determined and this variation was for the benefit of individuals aged 15 to 17.
- A substantial variation in location of abuse groups among the abused children and adults aged 8 to 18 has been determined and this variation was recorded as streets construction sites and schools.
- A substantial variation in supervision persons among the abused children and adults aged 8 to 18 has been determined this variation was in favour of biological parents.
- A substantial variation in socio economical status among the abused children and adults aged 8 to 18 has been determined and this variation was in favour of 600 1000 income group.

As a result study outcomes show that there is a substantial variation in the levels of being abused among child and adult victims

Key words: Victim, crime, child victim, child crime, child violence, child abuse sexual abuse, child pickpocketing, child theft.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	i
ÖZET	v
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR LİSTESİ	xi
TABLolar LİSTESİ	xii
I. BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
I. 1. Problem	14
I. 2. Alt Problemler	14
I. 3. Araştırmanın Önemi	15
I. 4. Araştırmanın Amacı	17
I. 5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	18
I. 6. Araştırmanın Sayıltıları.....	18
I. 7. Tanımlar.....	18
II. BÖLÜM	21
KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	21
II. 1. Çocuk ve Ergen Suçluluğu İle İlgili Kavramlar	21
II. 1. 2. Çocuk ve Ergen Suçluluğunun Alt Boyutları.....	26
II. 1. 2. 1. Cinsel İstismar ve İhmal	26
II. 1. 2. 1. 1. Çocuk İstismarı ve İhmal Türleri.....	29
II. 1. 2. 1. 2. Cinsel İstismar ve İhmalin Nedenleri.....	31
II. 1. 2. 1. 2. 1. Aileden Kaynaklanan Nedenler.....	31

II. 1. 2. 1. 2. 2. Okuldan Kaynaklanan Nedenler.....	38
II. 1. 2. 1. 2. 3. Toplumdan Kaynaklanan Nedenler.....	42
II.1. 2. 1. 2. 4. Fizyolojik Durumdan Kaynaklanan Nedenler.....	43
II. 1. 2. 2. Şiddet (Darp).....	45
II. 1. 2. 2. 2. Şiddet (Darp) Nedenleri.....	47
II. 1. 2. 2. 2. 1. Aileden Kaynaklanan Nedenler.....	48
II. 1. 2. 2. 2. 2. Okuldan Kaynaklanan Nedenler.....	51
II. 1. 2. 2. 2. 3. Toplumdan Kaynaklanan Nedenler.....	53
II.1.2.2.1. Şiddet Türleri.....	55
II. 1. 2. 3. Diğer Çocuk Suçluluğu Türleri.....	57
II. 1. 2. 3. 1. Kasten Yaralama (Yaralama Suçları)	57
II. 1. 2. 3. 2. Yağma (Gasp).....	58
II. 1. 2. 3. 3. Hırsızlık.....	58
II. 1. 2. 3. 4. Diğer Çocuk Suçluluğunun Nedenleri.....	58
II. 1. 2. 3. 4. 1. Aileden Kaynaklanan Nedenler.....	58
II. 1. 2. 3. 4. 2. Okuldan Kaynaklanan Nedenler	61
II. 1. 2. 3. 4. 3. Toplumdan Kaynaklanan Nedenler	61
II. 2. Çocuk Ve Ergen Suçluluğuna İlişkin Kuramsal Yaklaşımlar.....	62
II. 2. 1. Sosyal Öğrenme Kuramı.....	62
II. 2. 2. Sosyal Kontrol Teorisi.....	66
II. 2. 3. Öz Kontrol Teorisi.....	67
II. 2. 4. Psikonalitik Kuram.....	68
II. 2. 5. Psikiyatrik Model.....	68
II. 2. 6. Çok-Kültürlülük Temelli Kuramlar.....	69
II. 3. Türkiye’de Çocuk ve Ergen Suçluluğu.....	70

II. 4. Manisa’da Çocuk ve Ergen Suçluluğu.....	76
II. 5. İlgili Çalışmalar.....	79
II. 5. 1. Çocuk ve Ergen Suçluluğu İle İlgili Yurt İçinde Yapılmış Çalışmalar.....	79
II. 5. 2. Çocuk ve Ergen Suçluluğu İle İlgili Yurt Dışında Yapılmış Olan Çalışmalar.....	97
III. BÖLÜM	116
YÖNTEM	116
III. 1. Araştırma Grubu	116
III. 1. 1. Araştırma Grubunun Oluşturulması.....	124
III. 3. Veri Toplama Araçları.....	128
III. 3. 1. Kişisel Bilgi Formu.....	128
III. 3. 2. Mağduriyet Görüşleri Anketi.....	132
III. 3. 3. Verilerin Toplanması.....	131
III. 3. 4. Verilerin İstatistiksel Analizi.....	131
IV. BÖLÜM	133
BULGULAR ve YORUMLAR	133
IV. 1. 8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin Cinsiyetlerine Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algılarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	134
IV. 2. Manisa İlinde Suça Maruz Kalmış Olan 8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin Yaş’a Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algılarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	141
IV. 3. Manisa İlinde Suça Maruz Kalmış Olan 8 ile 18 Yaş Arası	

	Çocuk ve Ergenlerin Mağduriyet Türüne Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algılarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	150
IV. 4.	Manisa İlinde Suça Maruz Kalmış Olan 8 ile 18 Yaş Arası Çocuk Ve Ergenlerin Mağduriyetin Yaşandığı Yere Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algılarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	169
IV. 5.	Manisa İlinde Suça Maruz Kalmış Olan 8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin Kimin Bakımında Olduğuna Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algılarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	169
IV. 6.	Manisa İlinde Suça Maruz Kalmış Olan 8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algılarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	171
V. BÖLÜM		181
	SONUÇ VE ÖNERİLER.....	181
	V. 1. Sonuç.....	181
	V. II. Öneriler.....	185
	V. II. İleride Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	189
KAYNAKÇA		190

EKLER

Ek 1: Anket Formu

Ek 2: Kişisel Bilgi Formu

Ek 3: Araştırma İzin Belgesi

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
Akt.	Aktaran
BM	Birleşmiş Milletler
ÇHS	Çocuk Haklarına Sözleşmesi
ÇKK	Çocuk Koruma Kanunu
F	Frekans
MEÜ	Mersin Üniversitesi
N	Öğrenci Sayısı
SHÇEK	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
t	Hesaplanan t-Testi değeri
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	Türk Ceza Kanunu
TCBAAK	Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu,
TDK	Türk Dil Kurumu
WHO	World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)
p	Anlamlılık düzeyi (0.05)
s	Standart sapma
SPSS	Statistical Package For Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi) UNICEF United Nation Children's Fund (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu)

TABLOLAR LİSTESİ

<u>Tablo No:</u>	<u>Sayfa No:</u>
Tablo 1 2004 Yılı Ankara Genelinde İşlenen Çocuk Suç Oranı ile İlçesinde İşlenen Çocuk Suçlarının Karşılaştırılması İlişkin Çocuk Suçluluğu Sayısı Yüzdellik Oran Gösteren de gösterilmiştir.....	75
Tablo 2 Yıllara Göre Merkez İlçelerde İşlenen Çocuk Suçluluğu Oranları Merkez İlçeler.....	75
Tablo 3 Çocukların işledikleri suçların öldürme ve yaralama suçlarının karşılaştırılması.....	76
Tablo-4 Örnekleme Giren Çocuk Mağdurların Sosyo- Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı.....	117
Tablo-5 Manisa İlinde Görüşme Yapılan Uzmanlar Tablosu.....	123
Tablo-6 Manisa İlinde 2010 Yılında Şahsa Karşı Meydana Gelen Olaylara Ait İstatistik.....	126
Tablo-7 Manisa İlinde 2010 Yılında Şahsa Karşı Meydana Gelen Olaylara Ait İstatistik.....	127
Tablo-8 Araştırmanın Anketine Dayanak Olan Pilot Çalışma Tablosu.....	129
Tablo-9 8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin Mağduriyetinin Cinsiyetlerine Göre Yaşanan Olayın Türüne İlişkin Anlamlı Farkı Gösteren t Testi Tablosu.....	134

Tablo-10	8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin, Mağduriyetinin Yaş'a Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algılarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları.....	141
Tablo-11	8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin, Mağduriyetinin, Yaş'a Göre Mağduriyet Algılarına İlişkin Analiz Sonuçları.....	144
Tablo-12	Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu Görülen Anlamli Farklılıkların Yaşlara Göre Tukey Harfleme Tablosu.....	146
Tablo-13	8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin, Mağduriyetinin, Mağduriyet Türüne Göre Mağduriyet Algılarına İlişkin Analiz Sonuçları	150
Tablo-14	8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin, Mağduriyet Türüne Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algıları İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Anlamli Fark Sonuçları.....	153
Tablo-15	Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu Görülen Anlamli Farklılıkların Mağduriyet Türlerine Göre Tukey Harfleme Tablosu.....	155
Tablo-16	8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin, Mağduriyetin Yaşandığı Yere Göre Mağduriyet Algıları İlişkin Analizi Sonuçları	159

- Tablo-17** 8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin, Mağduriyetin Yaşandığı Yer'e Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algıları İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Anlamlı Fark Sonuçları 162
- Tablo-18** Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu Görülen Anlamlı Farklılıkların Mağduriyetin Yaşandığı Yere Göre Tukey Harfleme Tablosu.....165
- Tablo-19** 8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin Kimin Bakımında Olduğuna Göre Mağduriyet Algıları İlişkin Analizi Sonuçları 169
- Tablo-20** 8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre Mağduriyet Algıları İlişkin Analizi Sonuçları 171
- Tablo-21** 8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin, mağduriyetlerinin, Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algıları Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Anlamlı Fark Sonuçları.....174
- Tablo-22** Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu Görülen Anlamlı Farklılıkların Mağduriyet Türlerine Göre Tukey Harfleme Tablosu.....177

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Birey doğduğu andan itibaren sürekli bir gelişim ve değişim içerisinde bulunmaktadır. Bu gelişim ve değişim sürecinde suç ve mağduriyet, bireyin yaşamı boyunca bireysel ve çevresel durumlara bağlı olarak değişim göstermektedir.

Birey, herhangi bir anda istenilmeyen bir olayın mağduru olabilmektedir. Her kültürde ve sosyo-ekonomik düzeyde bu durum yaşanmaktadır. Örneğin, çocuk kavga eden arkadaşını ayırmak isterken, darp (şiddet) mağduru olabilir. Çocuk ve ergenin, suç sonrası yapılan müdahalelerde haksızlığa uğraması, kötü muamele görmesi, gereksiz yere meşgul edilmesi veya yeterince ilgilenilmemesi gibi nedenlerinde dolayı da tekrar mağdur olmaları ikinci mağduriyete sebep olmaktadır (Sokullu, 2008).

Çocuk kavramı, tarihte toplumun yapılarına, kültürlerine, inançlarına, ekonomilerine göre değişen bir kavramdır. Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre ise "ulusal yasalarca daha genç bir yaşta reşit sayılma hariç, 18 yaşın altındaki her insan çocuk sayılır" denilmektedir (Kurtay, 2004).

Çocukluk dönemi örselenme yaşantıları, bireyin dayanma gücünü zorlayan, yineleyen, uzun süreli seyri olan ve insan eliyle oluşturulan travmalardan biridir. Dolayısıyla örselenme yaşantılarına maruz kalma, birey üzerinde yoğun ve uzun dönemli etkiler oluşturmaktadır (Terr, 1991).

Çocuklar, aile içerisinde ve diğer ortamlarda da suça maruz kalmaktadır. 2005 yılında oluşturulan Çocuk Koruma Kanununa rağmen, uygulamadaki eksiklikler mağduriyeti artırmaktadır. Örneğin, istenmeyen şekilde meydana gelen cinsel istismar olayından sonra emniyet aşamasında düzenli çalışma yapılmakta, haricinde düzenli ve aşamalı takiplerle beraber kontrol yapılıp, aile de çocuğun isteğine bağlı olarak hareket etmektedir. Bu durum yaşanan mağduriyeti artırmakta, çocuğun gelecekteki yaşamını olumsuz etkilemektedir (ÇKK, 2005).

Çocuğun toplumsallaşma sürecinde, ilk sosyal birliktelik olan aile, çocuğun gelişiminde psikolojik, biyolojik ve sosyolojik olgunluğa ulaşmasında etkilidir. Aile, çocuğun temel ihtiyaçlarını karşılayan, davranışının şekillenmesinde, sağlıklı bir birey olması sağlayan en etkili kurumdur. Çocuğun yaşadığı aile ve toplumsal çevre, şiddete, saldırganlığa, cinsel istismara vb. istenmeyen davranışlara yönelmesi, suça itilmiş çocuk kavramı, çocuk ve çocuk suçluluğunu meydana getirmektedir. Suç işleyen çocuk yoktur, suça itilen çocuk vardır diyerek bu konuda asıl sorumlunun, aile ve toplum olduğuna işaret edilmektedir. Suça yönelen çocuk, aile ve toplumdaki düzensizliklerin bedelini ödeyen, sonra da topluma ödeten çocuktur. Suçlu denilen çocuk, daha baştan, vazgeçilmez bir hakkından yoksun bırakılan, dolayısıyla yasa dışı yollardan hakkını almaya zorlanan çocuktur (Yörükoğlu, 2000).

Ailenin önemli görevlerinden biride, çocuğu eğitme işlevidir. Anne ve babaların uyguladığı, aşırı koruma ve hoşgörünün egemen olduğu disiplin anlayışı kadar, aşırı sert ve otoriter davranışlar da çocuğu olumsuz etkilemektedir. Çocuğun ruhsal açıdan sağlıklı büyümesinin ön koşulu aile içinde tutarlı davranışlar ve çocuğa verilen eğitimidir. Anne ve babaların çocukları suça yönelmeden önce nasıl bir tutum ve davranış sergileyeceği, suç işlediyse neler yapabileceklerinin bilincinde olmaları gerekmektedir.

Ailenin sosyo-ekonomik durumunun iyi olmaması, aile nüfusu ve kardeş sayısının fazla olması, ailede boşanma ve ayrılık durumları, çocuk ve ergenlere aşırı baskı ve disiplinin aşırı olması, kardeşler arasında kıskançlık, ihmal ve istenmeyen olumsuz davranışların ailede kabul edilmesi, anne-baba tarafından yeteri düzeyde ilgi, sevgi, saygı görmemesi, çevre ve sosyo-ekonomik durum bağlı kendine güven eksikliği, yaşanılan çevrede suç işlemiş bireylerden olması, anne-baba ve çocuk iletişimin yeterli düzeyde olmaması, gibi etmenler çocuğun suça yönelmesinde etkili olmakta, psikolojik açıdan olumsuz olarak etkilemektedir (Polat, 2007).

Aile içerisinde istenmeyen iletişim problemleri parçalanmış aileleri meydana getirmektedir. Boşanmalar sonrasında çocuk hangi tarafta kalırsa kalsın, diğer tarafı özlemekte, onun yokluğunu hissetmekte, kendisini güvensiz ve sevgisiz hissetmektedir. Bu dönemlerde çocuklara ebeveynler de fazla yardımcı olamamaktadır. Çünkü onlar da yeni bir düzene uymanın güçlükleriyle başa çıkabilme yolları aramaktadırlar. Boşanmadan sonraki ilk yıl içinde ebeveyn çocuğundan uygun isteklerde bulunamamakta, çocuğa tutarlı disiplin uygulayamamakta, sağlıklı iletişim kuramamakta, yeterli sevgi gösterememektedir (Erkan, 1989). Anne-baba yoksunluğu, düzensiz anne-baba-çocuk iletişimi, ailedeki bireylerin eğitim düzeyi, çocuk sayısı, doğum sırası gibi ailevi faktörler de suçla ilişkilidir (Demir, 2003). Anne-babaların sözlerinde, hareketlerinde tutum ve davranışlarında örseleyici, sert, kırıcı, suçlayıcı öğelerin ağırlık kazanması ve cezalandırmaya dayalı eğitim biçimi, çocuğun önce anne-babaya, daha sonra diğer kişilere karşı kırgınlık, öfke, nefret duymasına ve saldırgan davranmasına neden olmaktadır (Köknel, 2005).

Aileden sonra çocuk için en önemli sosyalleşme alanı okuldur. Bu dönemde, boş zaman aktivitelerinde ve kitle iletişim araçlarında da sosyalizasyona tabi olur. Çocuğun gündelik hayatını oluşturan bu sosyalizasyon ağında normal davranış kalıplarının olması onun patolojik davranışta bulunmamasını sağlar (Bal, 2004). Aileden edinilen kimliğin pekiştirilebileceği, topluma uygunluk tanımlarının net olarak öğrenilebileceği ve çocuğun gelecek fikriyle tanışabileceği yerdir. Okul çocuk üzerinde sosyal bakımdan çok yetkin bir yapıcı etki yapar (Polat, 2004). Sosyal açıdan okul, gerektiğinde aile ve yakın çevrenin çocuğa veremediği olumlu etkileşiminin ortamını hazırlayarak, çocuğun toplumsallaşmasını sağlar (Atar, 1993). Okulda alınan eğitimin kişilerin suç işleme olasılığını azalttığı yönünde somut veriler bulunmaktadır. Okullar amaçları itibariyle eğitim öğretim kurumları olup, bireyin aile ortamında sosyal yaşama entegre olması ve yeni sosyal ilişkiler geliştirebilmesi açısından en önemli araçtır (Düvenci, 1995). Çocuk okul hayatına başladığında da aile çocuğun eğitimi konusunda ona yol göstermek, onu yönlendirmek, çocukla ilgili sürekli olarak olumlu iletişim halinde bulunmak zorundadır (Eres, 2008).

Toplumsallaşma sürecinde aile ilişkileri yetersiz olan çocukların akran gruplarına daha çok ilgi duydukları ve akran grubundan olumsuz etkilendikleri söylenebilir. Arkadaşlık ilişkilerinde suçlu modellerin varlığı halinde, arkadaşlık yoluyla bunlar kolayca alınabilmekte ve diğer elverişli toplumsal şartlarla pekişmektedir. Ergenlik döneminde, akranları tarafından onay görmek için onların ilgi, değer ve tutumlarını benimsemektedirler. Grup tarafından kabul görme, ergenin kendisine olan güvenini pekiştirmekte ve arkadaşları arasında duygu ve düşüncelerini rahatça dile getirmesine katkıda bulunmaktadır. Ergenler birbirlerini inceleyerek ve birbirlerine geribildirimlerde bulunarak, bireyler arası becerilerini geliştirme fırsatı bulabilmektedirler (Delikara, 2000).

Psikolojik boyutu incelediğinde, çocukluk ve ergenlik, bedensel ve duygusal gelişimin en hızlı olduğu, kimliğini ve benlik saygısını, sosyal çevresi ile oluşturmaya çalıştığı dönemdir. Çocuk ve ergeni, psikolojik açıdan en çok etkileyen durum, sosyal etkileşimin gerçekleştiği ortam, aile ve çevredir. Anne ile başlayan etkileşim, aile üyeleri ve çevresi, okulda ve içinde bulunduğu ortamın etkisi ile sürekli değişim ve gelişime maruz kalmaktadır. Aile üyelerinden birinin özellikle babanın ve erkek kardeşin suça karışmış olması, komşu ve arkadaş çevresi tarafından olumsuz iletişime istenmeyen arkadaşlıklara maruz bırakılmaktadır. Çevre ile etkileşim, çocuk ve ergenlerin kimlik kazanmasına, benlik algısı ve kişilik gelişimine, sosyal becerilerin geliştirmesini ve topluma uyumunu etkilemektedir. Çocuğun psikolojik gelişiminde dolaylı ve doğrudan öğrenme vardır. Sürekli bağırarak çevresini yönlendiren ebeveyn, çocuklarına baskı unsuru oluşturmakta, onlarında aynı şekilde davranmasını sağlamakta, psikolojik olarak olumsuz etkilemekte, çocuk ve ergenlerin suça maruz kalmasını arttırmaktadır (Aydın, 2010).

Çocuğun yaşamış olduğu psikolojik travmalar, çevre ile iletişimi olumsuz etkileyen durumlardan biridir. Yapılan araştırmalar, boşanmış aile çocuklarında ruhsal uyumsuzluk oranının yüksek olduğunu göstermektedir. Bu uyumsuzlukların en önemlisi ruhsal çökkünlük, okul başarısızlığı, suçluluk, çeşitli davranış bozukluklarıdır (Yörükoğlu,2007). Psikolojik açıdan, düşük zekâ düzeyinde olan çocuklar, toplumsal kurallar ve yasalarla çatışmaya girip suç işleme eğilimindedirler. Bu tür çocuklar, babadan başlayarak her türlü otoriteye karşı çıkma, fiziksel güce hayranlık, çabuk sinirlenme, duygusal gerginlik, maddi doyum peşinde koşma, güvensizlik ve saldırganlık gibi kişilik özellikleri gösterirler. Suçlu çocuklar grubunda uyumsuz çocuklar daha sık görülür (Yavuzer, 2006).

Kişilik bozukluğu olan çocuklar tedavi edilmediği sürece, bu rahatsızlıklarının niteliğine uygun suçları işleyebilirler. Kleptomanların hırsızlık yapması, psikopatların şiddet suçlarını işlemesi, bu türün örneklerindedir. Nörotik kişilik bozukluğuna bağlı bilinçsizce yapılan anti-sosyal davranışlar sonucu, suç işlenebilmekle beraber, sara (epilepsi) beyin iltihabı gibi tümüyle organik koşullara karşı bir tepki olarak davranışın kontrol edilememesi de dolaylı suçun meydana gelmesine sebep olmaktadır. (Karagöz ve Demircin, 1996).

Suç, her toplumda tanımı farklı olmakla beraber, hukuka aykırı olarak yapılan her türlü davranış olarak tanımlanabilir. Yapılan yazın taramaları sonucu hem ülkemizde hem de dünyada yapılan çalışmalar çok yeni olduğunu söyleyebiliriz. Var olan çalışmalar da suç ve mağduriyetin farklı boyutlarını ele almaktadır. Suç ve mağduriyet, multidisipliner bir yaklaşımla adli tıp, hukuk, psikiyatri, çocuk ve ergen psikiyatri, eğitim, sosyoloji, psikoloji bilimlerinde araştırılmakta, kısmen de olsa gelişme sağlanmaktadır. Bu farklı disiplinlerdeki çalışma suç ve mağdur kavramının farklı şekillerde tanımlanmasına farklı yaklaşımların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Türkiye’de bu konu ile ilgili çalışmalar son zamanlarda artış göstermektedir. Genel olarak yapılan çalışmaların cinsel istismar ve ihmal, şiddet- zorbalık üzerine olduğu görülmektedir.

Yabancı yayın taramasında ise “Juvenile Delinquency” kavramıyla açıklanan, tam karşılığı “reşit olmayanın suçluluğu” olarak çevrilebilecek kavram Türkiye’de “Çocuk Suçluluğu” olarak kullanılmakta, bu tanımın içerisinde hem çocukluk hem de ergenlik döneminin büyük bir kesimi (11–18 yaşları arasındaki kanuna karşı gelmiş olanlar) kapsamakta ve çocuk suçluluğu davranışının içinde olan çocuklar, “suça itilmiş çocuk” olarak kabul edilmektedir (Polat, 2002).

Çocuk suçluluğunun değişik boyutları ile incelendiğinde; toplumsal boyutu, hukuksal boyutu, psikolojik boyutu ve psikolojik danışma ve rehberlik boyutu vardır. Toplumsal değerlerin sürekli ve hızlı değişimi, ahlak kurallarının yarattığı karmaşa, düzensiz kentleşme, ekonomik bunalımlar, suça yönelen çocukların sayısının artmasında etkili olmaktadır. Zamanla kazanılan olumsuz davranışların uygun ortam bulduğunda kendini göstermesi olarak nitelendirilen çocuk suçluluğunun yok edilmesinde, toplumlara büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir (Balo, 1995).

Çocuk suçluluğunu önleyici programlar, mevcut suçları önlemede ya yeterli donanıma sahip değildir ya da yeterli donanıma sahip olsalar bile uygulamada bazı aksaklıklar nedeniyle, istenilen başarı yakalanamamaktadır. Gelişmekte olan birçok ülke bu problemle ya çok az ilgilenmekte ya da ilgilenmemektedir. Bu nedenle, uluslararası iş birliğine dayalı programlar yetersiz kalmaktadır. Gelişmiş ülkeler çocuk suçluluğunu önlemeye yönelik programlar uygulamaktaysa da bu programların genel etkileri var olan sorunu çözmekte yetersiz kalmaktadır. Uluslararası yeterli verinin olmaması sorunun çözümünde bir engeldir (Salagev, 2003).

Suçta maruz kalmış, çocuk ve ergenlerde, bilişsel, duygusal ve davranışsal değişimler yaşanmaktadır. Değişimlerden en çok etkilenenler ise çocuklar, onların aile fertleri, okul ve sosyal çevreleridir. Sürekli gelişen ve değişen dünyada, çocuk ve ergenlerin, karşılaştıkları sorunlara bilimsel çözümler üretmek, sorunlarla mücadele edebilmek için sorunların çözümünde problemi doğru tanımlayarak yeni bakış açıları kazanmalarını sağlaması gerekmektedir. Çocuklar çeşitli nedenlerle suça sürüklendiğinden, çocuk ve ergen mağduriyeti meydana gelmektedir. Suç'a maruz kalma, çocuk ve ergenin kontrolü dışında,

yakın veya üçüncü bireyler tarafından istenmeyen şekilde suiistimal edilmesi, mağduriyetin yaşanmasıdır. Mağdurlar hakkında bilgiye ulaşılması aynı zamanda suçlularla ilgili bilgiye varılması anlamına gelmektedir. Suçun konusu ile mağdur iç içedir. Mağdur, suç ile haksızlığa uğrayan, suçun konusunun ait olduğu kimsedir. Örneğin, kasten öldürme suçunda mağdur, ölen kimsedir. Suçun maddi konusu ise, kişinin yaşamıdır (Bacanlı, 2007). Çocuk suçluluğunu oluşturan unsurlar dolaylı olarak çocuk mağduriyetini meydana getirmektedir. Bu unsurlar aile, okul, toplum ve kişinin bireysel özellikleri olarak sınıflandırılabilir (Kepenekçi ve Özcan, 2002).

Çocuk koruma kanununda, suça maruz kalan çocuk iki şekilde tanımlanmaktadır. Korunma ihtiyacı olan çocuk: bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu tanımlamakla; Suça sürüklenen çocuk: Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuğu tanımlanmaktadır (ÇKK, 2005).

Ergenin, çocukluk ve yetişkinlik çağları arasında kalması ve bunlar arasında bir geçiş dönemi olarak, yetişkinlerin ergene gösterdikleri tutumların yapısı ve dengesi ergenin gelişiminde oldukça önemlidir. Bu dönemde ergenin yakın çevresini oluşturan aile, okul, akran grupları gibi kurumsal yapılarda bulunan bireylerin düzenli davranışlarda bulunmaması veya davranış tutumlarının ergeni suça yöneltebilecek nitelikte olması, ergenin suçlu davranışlarda bulunmasına neden olabilmektedir. Ergenlik, bedensel ve duygusal gelişimin en hızlı olduğu, kendi kimliğini oluşturmaya çalıştığı, sosyal çevresi ile olan ilişkilerini yeniden çerçeveslendiği dönemdir. Ergenlik, 10-11 yaşlarından başlayıp 21-22 yaşlarına kadar devam eden, yaşamın yaklaşık 10-11 yılını kapsayan uzun bir süreçtir. Bu sürecin başında çocukluk

döneminde olan birey, sürecin sonunda yetişkinliğe adım atmaktadır. Ergenin olumlu benlik saygısı geliştirmesi de önemli bir durumdur (Temel ve Aksoy, 2010).

Hukuksal boyutu incelendiğinde, tarihsel gelişim sürecinde 1900'lü yıllarda Birleşmiş Milletler düzeyinde çalışmalar başlamış, özellikle 20. yüzyılın ilk yarısında gerçekleşen ikinci dünya savaşı ve sonrası, çeşitli toplumsal olayların çoğalması özellikle kimsesiz çocuklar, sosyo-ekonomisi düşük olan çocuklar, evlilik dışı ilişkilerden meydana gelen çocuklar, çocuk hakları ve çocuk hukukunun gelişimini hızlandırmıştır. Çocuk hakları alanında ilk adım 1924 tarihinde Milletler Cemiyeti döneminde Cenevre'de beş ilkeden oluşan bir bildirge ile atılmıştır. Bu bildirge daha sonra Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından benimsenerek 20.11.1959 tarih ve 1386 sayılı karara dönüştürülmüştür. Uluslararası Çocuk Yılı kabul edilen 1978'de, Polonya, 1959 tarihli genel kurul kararına dayanarak Birleşmiş Milletlere çocuk hakları üzerine bir sözleşme taslağı sunmuş, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu içinde oluşturulan bir çalışma gurubun da; 1987'ye kadar süren çalışmalar sonunda, sözleşme taslağını Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi'nin 30. yıldönümü olan 1989'da genel kurula sunulmuş ve bu sözleşme 20 Kasım 1989'da kabul edilmiştir (Yabaş, 2008).

Türkiye, Çocuk Hakları Sözleşmesini 14.09.1990 tarihinde imzalanmış ve Bakanlar Kurulu tarafından 23 Aralık 1994 tarihinde onaylanarak 27.01.1995 gün ve 22184 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Dünya çocuklarının haklarının korunmasını ve geliştirilmesini amaçlayan bu sözleşme ile çocuk hakları konusunda evrensel standartlar getirilmeye çalışılmıştır. Birleşmiş Milletler Çocuk hakları sözleşmesinin ilk maddesine göre çocuk; ulusal yasalar uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre, daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır'

denilmektedir. 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu suça yönelmiş çocuklarla ilgili yasal yürütme de ve çocuk mahkemelerinde temel alınan kanundur. Çocuk Koruma Kanunu 1. Madde'sinde kanunun amacı; 'Korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usûl ve esasları düzenleme' olarak ifade edilmiştir. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'na göre 'çocuk, daha erken yaşta ergin olsa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişidir' bu kapsamda, suça sürüklenen çocuk, 'kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuktur' denilmektedir (ÇKK, 2005).

Türkiye'deki yasal düzenlemeler, suça sürüklenen çocuk ve ergenlere yönelik olarak koruyucu ve önleyici çalışmaların kimler ve nasıl yapılacağı konusunda açıklık getirmektedir. Çocuk ve ergenler için kurulmuş çocuk mahkemeleri ve çocuk ağır ceza mahkemeleri, bir yandan bu düzenlemeyi sağlamakta, diğer yandan da küçüğün yararına olacak şekilde karar verme veya önlemleri alma yönünde bir amaç taşımaktadır. Türk hukukunda çocuğun sorumluluğunu düzenleyen başlıca kanunlar, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu ve 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu'dur. Türk Medeni Kanunu'nun 8. maddesinde "Her insanın hak ehliyeti vardır, buna göre bütün insanlar, hukuk düzeninin sınırları içinde, haklara ve borçlara ehil olmada eşittirler" denilmektedir. Medeni Kanun her kişinin hak ehliyetine sahip olduğunu vurgularken bunun için sağ olarak doğma şartını aramıştır (Çelikel,1997). "Küçüklük", "ehliyetsizlik", "çocukluk" olarak ta kullanılan "yaş küçüklüğü" Türk ceza hukukunda tüm diğer faktörler gibi (akıl hastalığı, sağır dilsizlik, zekâ geriliği) kişinin işlediği suça karşı, isnat yeteneğini, kusurluluğunu ve ceza sorumluluğunu etkileyen en önemli faktörlerdendir (Polat, 2004).

Türk Ceza Kanunu'nda çocuk "henüz on sekiz yaşını doldurmamış kişi" olarak tanımlanmaktadır. Türk Ceza Kanunu Madde 31. çocukluğu sıfır- on iki, on iki- on beş ve on beş- on sekiz yaş olmak üzere üç gruba ayırmıştır. On iki yaşını bitirmemiş olanlar, fiili işlediği sırada on iki yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur. Bu kişiler hakkında, ceza kovuşturması yapılamaz. Ancak, çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir. On iki yaşını bitirmiş, fakat on beş yaşını doldurmamış olanlar: Fiili işlediği sırada on iki yaşını doldurmuş olup, on beş yaşını doldurmamış olanların işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması halinde ceza sorumluluğu yoktur. Ancak bu kişiler hakkında çocuklara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. İşlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin varlığı halinde, bu kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde on iki yıldan on beş yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde dokuz yıldan on bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların yarısı indirilir ve bu halde her fiil için verilecek hapis cezası yedi yıldan fazla olamaz. On beş yaşını bitirmiş, on sekiz yaşını doldurmamış olanlar, fiili işlediği sırada on beş yaşını doldurmuş olup da on sekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde on sekiz yıldan yirmi dört yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde on iki yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların üçte biri indirilir ve bu halde her fiil için verilecek hapis cezası on iki yıldan fazla olamaz (Özen, 2006).

Psikolojik Danışma ve Rehberlik açısından incelediğimizde ise çocuk ve ergen suçluluğu ve mağduriyeti çok yeni bir konudur. 03/07/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununa ve bağlı olarak Adalet Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı ile protokol imzalanmıştır. Bu protokolün amacı, Millî Eğitim Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı (Denetimli

Serbestlik Yardım Merkezleri ve Koruma Kurulları Yönetmeliği) işbirliğinde, mahkemeler tarafından verilen eğitim kurumuna veya programına devam etme kararlarının yerine getirilmesi sürecinde, bireylerin bir işe girebilmelerine kolaylık ve destek sağlayacak düzeyde bir meslek ve beceri öğrenmelerinin ve eğitim yaşamlarına daha sağlıklı ve başarılı olarak devam etmelerinin sağlanarak yeniden topluma kazandırılmaları ve denetimli serbestlik tedbiri altında olan ve eğitimlerine devam eden kişilerin denetim sürelerinde etkili izleme ve iyileştirme çalışmalarının yürütülmesini sağlamaktadır (DSYMKKY, 2007).

Genel olarak baktığımızda ÇKK (Çocuk Koruma Kanunu) ve ilgili uygulamada noktasında büyük eksiklikler vardır. Çocuk Koruma Kanununca belirtilen sosyal çalışmacılar (Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Psikoloji, Sosyal Hizmet Uzmanı alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensupları), tarafından gerçekleştirilmektedir. Uygulama, adliye'den gelen Tedbir Kararları il ve ilçe düzeyinde Milli Eğitim Müdürlüklerince, valilik görevlendirilmeli Psikolojik Danışmanlarca gerçekleştirilmektedir. Bu işi yürütecek Milli Eğitim Bakanlığı düzeyinde hizmet içi eğitimden geçmiş kadrolu personelin olması, hizmetin gerçekleştirileceği fiziki donanım ve tefrişatın gerekli sarf malzeme ve teknik imkânların sağlanması, denetim ve kontrollerin devamlı yapılması bu alandaki çalışmaların kalitesini artıracaktır.

Bu çalışmanın amacı, çocuk ve ergen mağdurların, mağduriyetlerine yönelik görüşlerini belirlemek, bu görüşlerin cinsiyet'e, yaş'a, mağduriyet türüne, mağduriyetin yaşandığı yere, kimin bakımında olduğuna göre, sosyo-ekonomik durumuna göre farklılık olup olmadığını belirlemektir.

Çocuk ve ergenlerin mağduriyeti çok yönlüdür, bu çalışmada başlıca beş (cinsel istismar ve ihmal, darp (şiddet), gasp, hırsızlık ve yaralanma suçlarına maruz kalma) mağduriyet üzerinde odaklanılmaktadır. Çalışılan konunun farklı disiplinleri (hukuk, tıp, eğitim, sosyoloji, psikoloji, sosyal hizmetler, psikolojik danışma ve rehberlik) ilgilendirmesi kavramsal tanımlanmanın yapılmasını ve çerçevenin belirlenmesini zorlaştırmaktadır. Bu farklı disiplinlerdeki çalışma suç kavramının farklı şekillerde tanımlanmasına neden olmaktadır.

Sonuç olarak araştırmadan elde edilecek bulgular suça maruz kalmış çocuk ve ergenleri, mağduriyeti arasındaki ilişkiyi vermesi, çocuk suçluğu ve mağduriyet ile ilgili etkenlerin belirlenmesi, çocukların suça itilmeden, mağdur olmadan topluma kazandırılması, bireye, aileye, topluma, devlete düşen sorumlulukların belirlenmesi açısından önemlidir. Suç işleyecek çocukların rehabilitasyonu ve mağduriyetlerin giderilmesi, gerekli yasal ve toplumsal tedbirlerin alınması, çocuk suçluluğunun ve mağduriyetin azaltılması noktasında önemlidir.

I. 2. Problem

Manisa ilinde suça maruz kalmış olan 8 ile 18 yaş arası çocuk ve ergenlerin mağduriyetlerine ilişkin görüşleri nelerdir?

I .2. Alt Problemler

Araştırmanın problem cümlesine bağlı olarak geliştirilen alt problemler, şunlardır:

- I. 2. 1.** Cinsiyet
- I. 2. 2.** Yaş
- I. 2. 3.** Mağduriyet Türü
- I. 2. 4.** Mağduriyetin yaşandığı yer
- I. 2. 5.** Kimin bakımında olduğu
- I. 2. 6.** Sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı bir fark var mıdır?

1. 3. Araştırmanın Önemi

Ülkemizde ve dünyada, suç ve mağdur, üzerine yapılan çalışmalar genelde cinsel taciz, cinsel istismar, çocuk istismarı ve ihmali, darp (şiddet), vandalizm, zorbalık, uyuşturucu alkol ve madde bağımlılığının kullanılması, mala zarar verme vb. alanlarda yapılmaktadır. Çocuk ve ergenin karşılaştığı normal dışı olayların çok çeşitli olması ve bu nedenle çocuk ve ergeni mağdur durumda bırakması nedeniyle bu araştırmada mağdura yönelik çalışmalar biçiminde ele alınmaktadır.

Çocuk suçluluğu, diğer suçluluklardan farklı olmasa da çocuğun ilerleyen yaşları ve toplum için önemli sorunları bünyesinde bulundurmasından dolayı kaygı verici olarak kabul edilir (Yavuzer, 1981).

Toplumsal huzurun sağlanmasında, suçun önlenmesinin önemi büyüktür. Çocuk suçluluğunun önlenmesine dönük çalışmalar genel anlamda tüm toplumu kapsayabileceği gibi aile, okul, işyerleri vb. alanları da içerebilir (Kepenekçi ve Özcan, 2003).

Kitle iletişim araçlarının artması, bilimsel ve teknolojik gelişmeler, insanların ilgi, beklenti ve davranışlarında değişmelere neden olmaktadır. Örneğin internette facebook arkadaşı ile aracılığıyla iletişim halinde iken çocuğun cinsel içerikli istek ve mesajlar alması, istenmeyen istismar ve sonuçlara neden olabilmektedir. Bu çalışma, çocuk ve ergen mağduriyeti konusunun, bilimsel ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak çok yönlü olabileceği konusunda toplumun farkındalığını artırmaya katkıda bulunacaktır.

Ayrıca daha önce suça maruz kalmış çocuk mağdurlarla ilgili çalışmaların oldukça az olduğu dikkate alındığında bu çalışmanın, suça maruz kalmış, çocuk ve ergen mağduriyeti konusunda gelecek yıllarda yapılacak çalışmalara temel oluşturacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın sonuçları, adalet bakanlığı, aile ve sosyal politikalar bakanlığı, milli eğitim bakanlığı, adalet bakanlığı, sağlık bakanlığı, içişleri bakanlığı, bakanlıklara bağlı il müdürlükleri ve sivil toplum kuruluşları tarafından değerlendirileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada Manisa Emniyet Çocuk Şube Müdürlüğü'nün seçilmesinin nedeni, Manisa ili çok farklı kültürlerin bir araya geldiği bir yerleşim yeridir, sanayisi ile Ege Bölgesi ve Avrupa'nın en hızlı gelişen ilidir. Bu da göç durumunu beraberinde getirmektedir. Değişik bölgelerden göç almaya devam etmektedir. Farklı sosyo-ekonomik düzeyde, birbirinden farklı çocuklarla çalışma yapılacak olması bireysel ve kültürel farklarla mağduriyetin yaşandığı ile

her türlü mağduriyet vakasının gelmesi, mağduriyetin projeksiyonunun, çocuk ve gençlere ulaşılması noktasında önemlidir (T.Ü.İ.K., 2011).

Çocuk mağduriyeti, çocuğun yaşadığı mağduriyet durumuna göre ilerleyen yaşlarda toplum içinde psikolojik ve sosyal problemlerden dolayı kaygı verici durumda olmaktadır. Bazen sosyal uyumda problem yaşanabilmektedir. Çocuğun yaşadığı çevreye göre doğrudan ve dolaylı iletişim problemi yaşanması nedeni ile özellikle üzerinde durulması gereken bir durumdur.

Bu çalışmada, Manisa ilinde suça maruz kalmış, çocuk mağdurların (8-18) yaş arası) çocuk ve ergenlerin psikolojik demografik olarak incelenmesi çalışması ile toplumu ilgilendiren sosyal soruna ışık tutmak, suça yönelik algılarını öğrenmek amaçlanmıştır.

Mağduriyet durum ve sonuçların inceleyen geniş kapsamlı çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu çalışma, mağdurlarla ilgili çalışmaların yapılması, farkındalığın artması ve mağduriyetin önlenmesi açısından önemlidir.

1. 4. Araştırmanın Amacı

Günümüzde çocuklar çeşitli suçlara maruz kalarak mağdur duruma düşmektedirler. Bu suçlar arasında en çok cinsel taciz, darp, gasp, madde bağımlılığı, hırsızlık vb. sayılabilir. Suç ve mağduriyet tüm toplumu ilgilendiren sosyal bir sorun olmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Manisa ilinde suça maruz kalmış, 8 ile 18 yaş arası çocuk ve ergenlerin, kişisel ve sosyo-değişkenlere göre geliştirilen “Mağduriyet Görüşleri Anket’i”

kapsamında, çocuk ve ergenlerin, suçun karşısındaki mağduriyetlerinin neler olduğunu ortaya çıkarmaktır.

Araştırmanın amacı, suça maruz kalmış, çocuk ve ergen mağdurların görüşlerinin incelenmesidir.

1. 5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır;

- Araştırmanın evreni 2010 yılında Manisa İl merkezinde bulunan 8 ile 18 yaş arasındaki suça maruz kalan çocuk ve ergen mağdurlarla sınırlıdır.
- Örneklem Manisa il merkezinde bulunan 8 ile 18 yaş arasındaki çocuk ve ergen mağdurlarından cinsel taciz, şiddet, darp, gasp ve hırsızlık ile karşılaşan, çocuk ve ergen mağdurlarından seçilecek örneklem ile sınırlıdır.
- Bu araştırmada incelenen 8 ile 18 yaş arasındaki çocuk ve ergen mağdurların mağduriyet algılarını ortaya koymaya yönelik olarak hazırlanmış olan anket maddeleri, mağdurların karşılaşmış oldukları durumlar ile ilgili görüşleriyle sınırlıdır.
- Mağdur çocuk ve ergenler Manisa İli Emniyet Çocuk Şube Müdürlüğü'ne başvuran bireylerle sınırlıdır.
- Mağdurları etkileyen anne-baba, arkadaş ortamı, içinde yaşadığı toplumsal çevre, mağduriyetin hangi şekilde gerçekleştiği dikkate alınmamıştır.

1. 6. Araştırmanın Sayıtlıları

Bu araştırmada kabul edilen temel sayıtlıları şunlardır;

1. 6. 1. Araştırmacının anket maddelerini oluştururken uzmanların, mağdurlara yönelik, sorulan sorulara içtenlikle cevaplayarak, gerçeği yansıttıkları varsayılmaktadır.

1. 6. 2. Araştırmada kullanılan, ölçme aracının kapsam geçerlilikleri yeterli düzeyde olup, ölçme aracını cevaplayan mağdurların verdikleri cevapların o kişilerin gerçek görüşleri olduğu ve var olan durumları yansıttığı düşünülmektedir.

1. 7. Tanımlar

Mağduriyetle ilgili literatürdeki tanımların tümü birlikte incelendiğinde mağduriyet tanımı noktasında standart bir tanım yapılamamaktadır. Mağduriyetin birçok boyutu olduğu noktasında fikir birliği içerisinde olduğu söylenebilir. Mağduriyet, bölgelere, ilere, sosyo ekonomik duruma, cinsiyet, yaş'a göre, türü ve sıklığı değişebilmektedir.

1. 7. 1. Mağdur: Suç ile haksızlığa uğrayan, suçun konusunun ait olduğu kimsedir. Örneğin, kasten öldürme suçunda mağdur, ölen kimsedir. Suçun maddi konusu ise, kişinin yaşamıdır (Bacanlı, 2007).

1. 7. 2. Suç, yeterince olumsuz bir anlam taşımasına karşın çocuk kavramıyla bir araya geldiğinde daha olumsuz ve ürkütücü bir anlam kazanmaktadır (Öter, 2005).

1. 7. 3. Çocuk Mağdur: Doğrudan ve dolaylı yollarla çocuk ve ergenin kendisi veya yaşıtı tarafından suç işlemesine maruz bırakarak, çocuk ve ergenin gelişimini fiziksel, duygusal, zihinsel ve sosyal gelişimlerini olumsuz etkileyen davranışlara maruz kalmasıdır (ÇKK, 2005).

1. 7. 4. Çocuk Suç'u: Suç, toplumun devamı ve bütünleşmesi açısından ona zarar veren davranış, "sosyo-kültürel bilimler" açısından da toplumda geçerli olarak kabul edilmiş kurallar bütününden sapma olarak tanımlanır (Tartar,1993).

1. 7. 5. Çocuk Şiddet: Çocuk ve ergenlerde şiddet (darp), yaralama, yumruk atma, çimdikleme, tartaklama, itme, çekme, dövme, küfür etme gibi müessir fiil ve yaralama şekillerinde karşılaşılan etkili bir eylemdir. Şiddet bir kişiye güç veya baskı uygulayarak

isteği dışında bir Şey yapmak veya yaptırmak, Şiddet uygulama eylemi ise zorlama, saldırı, kaba kuvvet, bedensel veya psikolojik acı ektirme ya da işkence, vurma, yaralama olarak tanımlanabilir (Uysal, 2003).

1. 7. 6. ocuk istismarı ve ihmali kavramı, çocukların ana-babaları gibi, onlara bakıp gözetmek ve eğitmekle görevli sorumluluk, g ve güven ilişkisi içinde oldukları kişiler ya da yabancılar tarafından bedensel veya psikolojik sağlıklarına zarar verecek, sosyal gelişimlerini engelleyecek biçimde uygulanan tüm fiziksel duygusal ya da cinsel tutumları, ihmali ticari sömürüyü kapsar (Şahin, 2007).

1. 7. 7. ocuk Gasp: bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden ya da malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından bahisle tehdit ederek veya cebir kullanarak, bir malı teslim veya malın alınmasına karşı koymamaya mecbur kılmaktır (Ovacık, 2008).

1. 7. 8. ocuk Hırsızlık: Çocuğun isteği ve izni olmaksızın çocuğa ait bir eşyanın başkası tarafından alınmasına ocuk hırsızlık denir (TCK, 2005).

II. BÖLÜM

KURAMSAL AÇIKLAMALAR ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, çocuk ve ergen suçluluğu ile ilgili kuramsal ve kuramsal açıklamalar ve alt boyutları yer almaktadır. Ayrıca Türkiye’de ve Manisa ilinde, çocuk ve ergen suçluluğu ve mağduriyetinin durumu, yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalara değinilmiştir.

II. 1. Çocuk ve Ergen Suçluluğu ile İlgili Kavramlar

Çocuk, zihinsel, fiziksel ve ruhsal yönden tam bir olgunluğa erişmemiş toplumda rol ve görevlerini henüz öğrenmekte olan bakıma ve eğitime ihtiyacı olan bireydir. İlk sosyalleşmenin yaşandığı aile ortamı ile daha sonra da arkadaş, okul ve genişleyen çevresi ile topluma uyum sağlar. Bu uyum sürecinde ailede, okulda, arkadaş çevresinde yaşanabilecek olumsuz durumlar çocuğun sağlıklı sosyalleşmesini, topluma sağlıklı bir şekilde uyum sağlamasını olumsuz olarak etkilemektedir.

Çocukluk kavramı, cinsiyete, sosyal ve ekonomik statüye, kır-kent farklılığına göre değişik içermeler taşımaktadır. Çocuklar yetişkinlerden farklı kabul edilmektedir. Biyolojik, psikolojik ve sosyal olarak yetişkinlerden farklı gereksinimleri vardır. Çocuklar, yarının yetişkinleri oldukları için değil bugün çocuk oldukları için başlı başına bir değer ifade etmektedirler (Tan,1993).Gelişim psikolojisi açısından, 14 yaşlarına kadarki süreyi kapsar. Bu yaştan sonra ergenlik döneminin başlamasıyla birlikte psikolojik açıdan çocukluk sonlanmıştır. İnsan doğumundan ölümüne dek çocukluk, ergenlik (gençlik),

olgunluk yaşıllık gibi belirli dönemler içinde gelişir diyerek, yaptığı sınıflamada çocukluk ve ergenliği birbirinden ayırtmaktadır (Yavuzer, 1998).

Suç kavramının, farklı disiplinler içerisinde yer alması bu kavramı farklı tanımlamayı zorunlu kılmaktadır. Genel itibariyle suç, toplumun devamı ve bütünleşmesi açısından ona zarar veren davranış, “Sosyo-kültürel bilimler” açısından da toplumda geçerli olarak kabul edilmiş kurallar bütününden sapma olarak tanımlanır (Tartar, 1993). Suçluluk ise “küçük veya büyük sosyal bir grubun üyeleri tarafından iyi ve yararlı olarak kabul edilen inançların, geleneklerin, örf ve adetlerin dayandıkları kurallara aykırı olarak işlenmiş bulunan anti-sosyal bir davranıştır (Özkan, 1994).

Hem çocukluk hem de ergenlik döneminin büyük bölümünü kapsamakla beraber çocuk gelişiminin ilk evrelerinde yaşamını çoğunlukla anti-sosyal nitelikte dürtülerle yönlendiren ve böylelikle doyum sağlayan bir varlıktır. Henüz toplumsallaşma sürecini tamamlamamıştır. Çocuklar kurallara niçin uyulacağını bilmemekle beraber aslında kurallar da onların doğal dürtüleriyle çelişmektedir (Yavuzer, 2007). Çocuk Suçluluğu kavramı, kanuna karşı gelmiş 11-18 yaşları arasındaki çocukları kapsamakta olup, Polat’a göre hemen hemen tüm araştırmacılar, çocuk suçluluğu davranışının içinde olan çocuğu, suça itilmiş çocuk olarak (Polat, 2002). Burt’a göre bir çocuktaki anti sosyal eğilimlerin yasa müdahalesi gerektirecek duruma dönüşmesi olarak tanımlanmaktadır (Burt, 1925). Birçok ülkede gençlik suçluluğu olarak kavramlaştırılmıştır (Tomanbay, 1999).

Çocuklara işletilen ya da çocuklar tarafından işlenen suçların sınıflandırılması, yaptırıma bağlanması ve hukukun önemli bir kesimidir. Genel olarak çocukluk ve ergenlik dönemi arasında kalması, çocuk ve ergenin içinde bulunduğu fiziksel, duygusal, zihinsel ve sosyal durum bir geçiş dönemi olarak, yetişkinlerin çocuk ve ergene gösterdikleri davranışlar oldukça önemlidir. Bu dönemde çocuk ve ergenin içinde bulunduğu ortam, aile, okul, akran grupları bireylerin istenmeyen davranışlarda bulunmasına, dolaylı suç'a maruz kalması, çocuk ve ergen suçluluğuna neden olmaktadır. Çocuk suçluluğuna etki eden durum, aile, okul, akran grubu, çalışma hayatı vb. gibi toplumsallaşmada önemli role sahip olan faktörler, toplumsallaşmanın en belirgin olduğu çocukluk döneminde bireyin kimliğini büyük oranda etkilemektedir (Yılmaz, 2009).

Ülkemizde çocuk suçluluğunun yıllar itibariyle dağılımına bakıldığında, 1960 yılında 154 çocuk hüküm giyerken bu sayı 1965'de 290, 1970'de 307, 1975'te 650, 1980'de 1161, 1985'te 872, 1990'da 465, 1995'te 671, 2000'de ise 594'tür. 102 1960'tan sonra suç oranlarının giderek artmasını sanayileşme-kentleşme olgusuyla, 1975–1980 arasındaki dikkat çekici artış ise, özellikle toplumumuzda yaşanan toplumsal-siyasal sıkıntılarla açıklanabilir. 1980'den sonra oran düşse de önceki yıllara göre yüksek seviyede seyrettiği görülmektedir. Bunun nedeni ise, 1980 sonrası Türkiye'nin sosyoekonomik ve siyasal anlamda girdiği değişim süreciyle açıklanabilir (Avcı, 2009).

Suçta maruz kalmış çocuk, doğrudan ve dolaylı yollarla çocuk ve ergenin kendisi veya yaşıtı tarafından suç işlemesine maruz bırakarak, çocuk ve ergenin gelişimini fiziksel, duygusal, zihinsel ve sosyal gelişimlerini olumsuz etkileyen davranışlara maruz kalmasıdır. Çocuk ve ergen suçluluğu çok etkenli bir olgudur. En önemlileri, aile, akran

grupları, okul, arkadaş grubu, iş çevresi, kitle iletişim araçları, çocuğun yaşadığı örselenmişlikler ve kent ortamıdır.

Çocuk ve ergen suçluluğu, ülkemizin ve diğer ülkelerin önemli sorunlarından biridir. Çocuk ve ergen suçluluğu kavramı ile ilgili literatürdeki tanımlar incelendiğinde standart bir tanım yapılamamaktadır. Çocuk ve ergen suçluluğunun, birçok boyutu olduğu söylenmekle beraber, ülkelere, bölgelere, illere, Sosyo-ekonomik duruma, cinsiyete, yaş'a göre, türüne ve sıklığına göre değişebilmektedir. Suçluluk üzerine yapılan tanımlamalar, temelde çocuk ve ergen suçluluğunu ve mağduriyetini de kapsamaktadır. Çocuk suçluluğunun anlaşılabilmesi için suç kavramının daha ayrıntılı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir.

Topbaş'a (2004) göre Çocuk ve ergen suçluluğu, çocuğun sağlığına, yaşamına, gelişimine ve değerine zarar verebilen, fiziksel ve/veya duygusal kötü davranışı, cinsel istismarı, ihmali, her türlü ticari çıkar için çocuğun kullanılmasını içeren her türlü davranışlardır. Çocuk ve ergen suçluluğu hukuksal örüntüsünün dışında, psikolojik, davranışsal, pedagojik ve sosyal bir olgudur. Son yıllarda karşılaşılan en önemli sorunlardan biri, çocuk suçluluğudur. Gerek okullarda gerekse okul dışındaki alanlarda, çocukların şiddete, saldırganlığa, kamu düzenini bozucu davranışa özetle suça yönelmeleri büyük oranda artmıştır. Yaşanan bu durum "Suça Yönelmiş Çocuk" kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Suça yönelmiş çocuk ya da çocuk suçluluğu olarak ifade ettiğimiz bu kavram, farklı şekillerde tanımlanmaktadır (Yılmaz, 2009).

Toplumsal yaşam içerisinde sürekli bir etkileşim halindedir. İlk defa doğum öncesi anne ile başlayan etkileşim, aile üyeleri, aile çevresi, okulda ve içinde bulunduğu ortamın etkisi ile sürekli değişimlere maruz kalır. Çocuk büyüdükçe içinde yaşadığı ortamın normlarına uymak durumundadır. Özellikle ergenlik dönemine girdiğinde ailesine ve çevresinin koyduğu kurallara fark edilir derecede uyum sağlamaya çalışır. Bazende kuralları sorgulamaya başlar. Toplumsal olarak kabul görmeyi bekleyen ergen, yaşı gereği kuralların sebeplerini kavrayamadığı için beğenmediği bazı kuralları yeniden düzenlemeyi düşünür. Sonuçta bazı kuralları ihlal eder ve bu ihlali onun yasalarla başının derde girmesine ve suçlu bir birey olmasına neden olabilir. İşte bu yaş dönem özelliklerinden dolayı ergenlerin suç işleme olasılığı vardır. Özellikle ergen olumlu destek sistemlerine, iyi bir rol modeline sahip değil ise bu olasılık yükselebilmektedir.

Yapılan yazın taraması sonucu çok kapsamlı olarak bireysel ve çevresel nedenlerin, çocuk ve ergen suçluluğunda etkili olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalar, aynı zamanda suçların mağdurudur. Çocuk suçluluğu ile ilişkili etmenlerin belirlenmesi suça yönelen çocukların yeniden topluma kazandırılması için uygulanacak bireysel ve toplumsal tedbirlerin saptanması açısından son derece önemli bir rol oynamaktadır. Bu sorunu, toplumsal, ekonomik, kültürel yapımızdan ayrılması olanaksız, yılların biriktirdiği gelenekselliklerle birleştiğinde daha da önem kazanmaktadır. Toplumlardaki suçluluk durumlarını saptamak amacıyla ilk akla gelen yöntem hepimizin de düşündüğü gibi o topluma ait adli ve polis istatistiklerine göz atmaktır. Ancak ülkemizin mevcut sisteminde yeterli kayıtların tutulmadığı, bilgilerdeki eksiklik ve birimler arası koordinasyonun yetersizliği gibi nedenlerden dolayı suça itilmiş olan çocuk sayısı hakkında yeterince bilgi sahibi olunamamakta elde edilen bilgilerde gerçeği yansıtmamaktadır (Kunt, 2003).

Çocukları ve ergen suçluluğuna etki eden unsurlar arasında aile yapısı, ekonomik sıkıntılar ve işsizlik başta gelmektedir. Bu bağlamda en çok işlenen suç türleri de, hırsızlık, yağmalama ve gasp gibi mala yönelik suçlar, ikinci olarak basit yaralama ve adam öldürme gibi kişiye karşı işlenen suçlar ve üçüncü olarak da cinsel istismar suçlarında bir artış olmuştur. 2009 verilerine baktığımızda ise Ceza infaz kurumunda bulunan çocuklarla Denetimli Serbestlik tarafından denetim altına alınanlarla beraber toplam bu sayının 8000'i geçmesi önemli bir durumu gözler önüne sermektedir. Bu istatistiklerden de anlaşılacağı gibi çocuk suçluluğunun ne kadar çok yaygınlaştığını ve dünya da artan çocuk suçluluğuna paralel olarak ülkemizde de çocuk suçluluğunda bir artış olduğunu anlaşılmaktadır (Yağbasan, 2010).

Bilimsel çalışmalar yapıldıkça bu konuya hassasiyet artacak, ortak çalışmalar geliştirilerek, koruyucu çalışmalar hız kazandıracığı, çocuklara temel oluşturacağı düşünülmektedir.

II. 1. 2. Çocuk ve Ergen Suçluluğunun Alt Boyutları

II. 1. 2. 1. Cinsel İstismar ve İhmal

Çocuk ve ergen, istismarı ve ihmali, çocuk'un doğduğu andan itibaren bulunduğu her ortamda (evde, okulda, sokakta ve oyun alanları başta olmak üzere) çeşitli nedenlerle karşılaşılabileceği önemli bir toplumsal sorundur. Çocukların birçok probleme maruz kalması, bunların daha sonra çeşitli suçlara karışmasını kolaylaştırabilmekte ve toplum için önemli sorun oluşturmaktadır.

Literatürü incelendiğinde çocuk ve ergenin istismarı ve ihmali, çocuk ve ergen mağduriyetini meydana getirmektedir. Ülkemizde son derece yeni bir karamdır. Türkiye’de ve dünyada çocuk ve ergen istismarı ve ihmali anlatılarak, çocuk ve ergen suçluluğu ve mağduriyeti dile getirilmektedir. İstismar ise, ailenin veya çocuktan sorumlu kişi veya diğer şahısların, çocuğu fiziksel, duygusal veya cinsel şiddete maruz bırakarak psiko-sosyal yönden gelişimini engelleyecek tutum ve davranışları olarak tarif edilmiştir (EGM, 2005).

Çocuk ihmal ve istismarı problemine ilk defa 1860 tarihinden beri batı tıp literatüründe değinilmiş ancak kavram ilk kez kempe ve arkadaşları tarafından, 1962 yılında ‘hırpalanmış çocuk sendromu’ adıyla Amerikan Tıp Derneği dergisinde ayrıntılı olarak tanımlanarak kullanılmıştır (Runyan, Dunne ve Zolotor, 2009).

Çocuk istismarı ve ihmali konusundaki çalışmalar, Türkiye’de 1980’lerde başlamış olmasına rağmen halen çok sınırlı sayıda yayın bulunmaktadır. Türkiye’de yapılan çalışmalara dayanarak bu davranışların yaygınlık oranını tam ve doğru olarak vermek mümkün görünmemektedir.

Çocuk istismarı ve ihmali, anne baba ya da bakıcı gibi bir erişkin tarafından çocuğa yöneltilen, toplumsal kurallar ve profesyonel kişilerce uygunsuz ya da hasar verici olarak nitelendirilen, çocuğun gelişimini engelleyen ya da kısıtlayan eylem ve eylemsizliklerin tümüdür. Bu eylem ya da eylemsizliklerin sonucu olarak çocuğun fiziksel, ruhsal, cinsel ya da sosyal açıdan zarar görmesi, sağlık ve güvenliğinin tehlikeye girmesi söz konusudur. Çocuk ve ergenlerin, gelişimlerini engelleyici davranışlar olarak ortaya

çıkmaktadır. İstismar ve ihmalin bu farklı şekilleri yalnız aileleri değil, toplumu, sosyal kuruluşları, yasal sistemleri, eğitim sistemini ve iş alanlarını da etkileyen bir halk sağlığı sorunu oluşturmaktadır (Taner, 2004).

Çocukta büyüme yetersizliği, gelişim geriliği yaratması ve yaşamı boyunca kalıcı hasarlar bırakması nedeniyle çocuk istismarı, öncelikle psikoloji ve tıp alanındaki araştırmacıların ilgisini çekmiştir. Özellikle son yıllarda yapılan araştırmalarda, çocuk istismarının bireyin psikososyal uyum süreçlerini ve erişkinlik çağındaki tutum ve davranışlarını olumsuz yönde etkilemektedir (Irmak, 2008).

Farklı disiplin alanlarından uzmanların üzerinde çalıştığı bu önemli sorun, literatürde farklı kapsamlarla tanımlanmaktadır. İstismar konusu ile çalışan her disiplin, kendi çalışma alanlarına ve bakış açılarına göre yaklaşım gösterdiklerinden konuyla ilgili farklı tanımlar oluşmuştur. Bunun yarattığı en büyük sorun çocuk istismarının rakamsal verilerinden ve görülme sıklığından bahsederken karşılaştırma yapılabilmesinin birçok durumda mümkün olmamasıdır. Çocuk istismarına maruz kalmış aynı grupta, farklı tanımlar doğrultusunda çalışmak, farklı sonuçlar elde edilmesine neden olabilmektedir (Polat, 2001).

Çocuk istismarı ve ihmali; çocuklara anne-babaları veya onlara bakıp gözetmek ve eğitmekle görevli kişiler ya da yabancılar tarafından sağlıklarına zarar veren fiziksel, duygusal, zihinsel ya da sosyal gelişmelerini engelleyen tutum ve davranışlara maruz bırakılmaları olarak tanımlamaktadırlar.

Çocuk istismarı ve ihmali kavramı; çocukların anne-babaları gibi, onlara bakıp gözetmek ve eğitmekle görevli sorumluluk, güç ve güven ilişkisi içinde oldukları kişiler ya da yabancılar tarafından bedensel ve/veya psikolojik sağlıklarına zarar verecek, sosyal gelişimlerini engelleyecek biçimde uygulanan tüm fiziksel, duygusal ya da cinsel tutumları, ihmali ve ticari amaçlı sömürüyü kapsamaktadır (Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği, 2006).

II. 1. 2. 1. 1. Çocuk İstismarı ve İhmali Türleri

İngilizcede “child abuse and neglect” olan sözcüklerin Türkçe karşılığı olarak çeşitli kelimeler kullanılmaktadır ancak en sık kullanılanı “ çocuk istismarı ve İhmalidir. Dünya Sağlık Örgütü’nün tanımına göre çocuk istismarı, çocuğun, sağlığını, fizik gelişimini, psiko-sosyal gelişimini olumsuz yönde etkileyen bir yetişkin, toplumu veya ülkesi tarafından bilerek veya bilmeyerek yapılan davranışlardır (Polat, 2001). Çocuk istismarı; fiziksel, cinsel ya da duygusal istismar olarak üçe ayrılmaktadır.

Fiziksel istismar, çocuğun kendisi hakkındaki duygularını, çevresindekileri algılama biçimini ve çevresindekilere karşı olan davranışlarını etkileyebilmektedir. İstismarın fiziksel etkileri ele alındığında; zihinsel geriliğe, körlüğe, sağırlığa veya organ kaybına yol açabilecek hasarları içerebilmektedir (Veltkamp ve Miller, 1994).

Duygusal istismar, çocuğun duygusal ihtiyaçlarını karşılayan ebeveyn ve/veya bakım verenler tarafından çocuğa sürekli olarak, tekrarlayıcı ve uygunsuz bir biçimde karşılık verme ve tepki göstermedir. Aşağılama, küçük görme, görmezden gelme veya

aldırmama gibi çocuğun davranışsal, bilişsel, duygusal veya fiziksel gelişimine zarar veren davranışları içermektedir (Oral ve İnancıcı, 2004).

Cinsel İstismar, cinsel istismar, çocukların yasal olarak erişkin kabul edildikleri yaştan önce, yetişkinler veya kendilerinden 5 yaş büyük bireyler tarafından herhangi bir cinsel aktiviteye zorlanmaları veya maruz bırakılmaları olarak tanımlanmaktadır (Alikışifoğlu, 2007).

İhmal, çocuğun duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarını karşılamada devam eden yetersizlik olarak tanımlanmıştır. Bu durum çocuğun sağlık ve gelişiminde ciddi hasarlara neden olmaktadır. İhmal ebeveynin çocuğun yiyecek, giyim ve barınma ihtiyaçlarını yeterince karşılamamasını, çocuğu fiziksel zarar ve tehlikelerden korumada veya çocuğa uygun tıbbi bakım ve tedavi sağlamada yaşadığı yetersizlikleri içermektedir. Ebeveynin çocuğun temel duygusal ihtiyaçlarına tepkisiz kalması da ihmal kapsamında değerlendirilmektedir (Jones ve Gupta, 2003).

İhmal, fiziksel ve duygusal ihmal olarak iki şekilde görülmektedir. İhmal, ailenin veya çocuktan sorumlu kişilerin, çocuğa karşı yükümlülüklerini yerine getirirken durumun ve koşulların gerektirdiği dikkat ve özeni göstermemesi olarak tanımlanmıştır (EGM, 2005). Çocuk ihmali, çocuğun beslenme, barınma, giyim, sağlık, eğitim, korunma, gözetim, güven, dokunulma, kendini değerli görme, toplumsallaşma, uyarılma gibi temel gereksinimlerin onun bakımını üstlenenler tarafından karşılanmamasıdır (Çamurdan, 2007).

Fiziksel ihmal, çocuğun genel sağlığını takipte isteksizlik veya gecikme gösterme, terk etme, evden kovma, kaçan çocuğu eve kabul etmeme, beslenme, giyim ve hijyenik ihtiyaçlarını karşılamama, yetersiz denetim ve çocuğu önceden kestirilebilecek tehlikelerden koruyamamadır.

Duygusal ihmal ise, sevgi ve şefkatte yeterli dikkati göstermeme, psikolojik zen göstermeyi reddetme veya geciktirme, çocuğun madde kullanmasına izin vermek, çocuğun kronik olarak istismara uğramasına göz yummaktır. Fiziksel ve cinsel istismara göre çok daha göreceli olduğu için tanısı zordur. İhmal ve istismarı ayırtan en temel nokta ihmalin pasif, istismarın ise aktif bir davranış şekli olmasıdır. İhmal, özellikle büyüme geriliği olan psiko-sosyal uyum güçlüğü çeken, eğitim gereksinimleri karşılanmayan çocuklarda akla gelmelidir (Ovacık, 2008).

II. 1. 2. 1. 2. Cinsel İstismar ve İhmalin Nedenleri

II. 1. 2. 1. 2. 1. Aileden Kaynaklanan Nedenler

Çocukların istismar ve ihmali, ocuk ve ergen suçluluğu içinde en önemli ve ok nedenli bir olgudur. Anne-babanın çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri, istenmeyen davranışlara yönlendirmekte, istismar ve ihmal davranışları ile sonuçlanmaktadır. Aile kurumu, çocuğun gelişiminde en önemli dönemlerden biridir. Türkiye’de çocukların büyük çoğunluğu, büyüme sürecini ailelerinin yanında geçirmektedir. Anne-babaların çocuklarına karşı gösterdikleri tutum ve davranışlar, çocuğun büyüdüğu ortam, eğitim, çocuğun sağlıklı, bilinçli duyarlı bir kişilik geliştirmesi açısından önemlidir.

Cinsel istismar ve ihmal ile yapılmış çalışmalara bakıldığında, aile faktörünün etkisi farklı etmenlere ayrılarak incelenmiştir. Bireyin ailesinde görülen problemler, çocuk ve ergenin, cinsel istismar ve ihmale yönelmesinde etkilidir. Bu konu ile ilgili yapılan çalışmalarda, anne-babanın suç işleme eğilimi yaratabilecek modeller oluşturması, ailenin kalabalık olması, ailenin ekonomik durumu, düşük eğitim düzeyi ve ekonomik durum, ailenin parçalanmış olması, farklı disiplin anlayışı, konut yetersizliği, yüzeysel ilgi- ilgisizlik, çocukların doğum sırası, cinsiyet durumu, parçalanmış aile, annenin yoğun çalışması, ebeveyn-çocuk ilişkileri, ebeveyn tutumları, aile içi çatışmalar, ebeveynlere duyulan yakınlık ve bağlılık gibi değişkenler, cinsel istismar ve ihmal artırmaktadır.

Aile, çocuğun maddi ve manevi ihtiyaçlarının sağlandığı, eğitiminin yönlendirildiği, dar anlamda anne-baba ve çocuklardan meydana gelen, üyelerinin birbirlerine sevgi bağları ile bağlı bulunduğu en küçük sosyal grup olarak tanımlanabilir (Yüksel, 1982).

Bazı araştırmalar göre bunun nedeni istismar ve ihmal edilen çocukların bazı özelliklere sahip olmalarıdır. Bu özelliklerin basında, kendisiyle konuşulduğunda çoğu kez, cevap vermemesi ve kendisine söylenenlere pek dikkat etmemesidir. Yavaş öğrenen ve kendisine öğretilen şeylere ilgi göstermeyen çocuklar istismara daha fazla maruz kalırlar (Cüceloğlu, 2003).

Aile, çocuğun dengeli bir birey olması için ihtiyacı olan güven duygusunu aşılır. Aile çocuğun sorunlarına çözüm getirir, uygun davranış biçimlerini öğreterek toplumsallaşmasını ve toplumsal kurallara uyum sağlamasına yardımcı olur. Sosyal açıdan

kabul edilmiş davranış biçimlerinin gelişimi için rehberlik eder ve çocuğun yeteneklerini geliştirerek okul ve güncel yaşamda başarılı olmasını sağlar. Aile içinde olumlu özdeşim yapacak modeller bulamayan çocuk sapan davranış gösterebilir (Yörükoğlu, 2007).

Bu konu ile ilgili çalışmalar ırasında üzerinde en çok durulan hususlar anne ve babanın suç işleme eğilimi yaratacak modeller oluşturması, ailedeki çocuk sayısı, çocukların doğum sırası, ilk ve tek çocuk olma, aile içindeki disiplin, ilgi ya da sevgi yetersizliği, anne ve babanın sorumluluklarında yeterince yerine getirememesi, fiziksel saldırganlığın sıkça görülmesi, parçalanmış aile ve yoksulluktur (İçli, 1992).

İstismar ve ihmal edilen çocuklarda, kimse ile konuşmama, davranış bozukluğu, öğrenme güçlükleri, sıklıkla alkol ve bağımlılık yapan maddeleri kullanma gelecekte başkalarına ve kendine şiddet (intihar) uygulama, konuşmada gecikme, okulda başarısızlık, düşük öz saygı ve benlik kavramlarının zayıf olması ve gelecek konusunda beklentilerin düşük olması gibi olumsuzlukların görüldüğünden bahsetmektedirler (Güler, Uzun ve Aydoğan, 2002).

Çocukların istismar ve ihmal edilmesinde, genellikle çocukların davranışlarının oluşturduğu belirtilmektedir. “Söz dinlememe, saygısızlık” gibi davranışlarla çocuk istismar ve ihmali davet etmektedir. Bunun yanında çocukların bitmek tükenmek bilmeyen ve karşılanamayan yüksek istekleri çocuk istismarının nedenleri arasındadır (Ünal, 2005).

Aile, bireyin ve toplumun fonksiyonlarında en temel ögedir. Aile, bireyin yaşamında çok önemli bir yer tutan beslenme, bakım, sevgi ihtiyacı, duygusal gelişim,

psikolojik gelişim, eğitim, kültürel değerleri kazanma, sağlıklı zeka gelişimini sürdürme gibi temel ihtiyaçlarını karşıladığı birincil yer ve çevredir. Aile üyeleri arasındaki ilişkiler ve aile ortamı, psikososyal yönden gelişen bireyin en çok etkileşime uğradığı yerdir. Bu ilişkiler, bireyin kendine güvenmesini, kendine ve diğer bireylere sevgi duymasını, kimlik kazanmasını, kişilik gelişimini, sosyal beceriler geliştirmesini ve topluma adaptasyon sürecini olanaklı hale getirir (Sosyal Hizmet Uzmanı Derneği, 2010).

Yapılan çalışmalarda çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili en önemli risk faktörünün ailenin ciddi ekonomik sıkıntısı olmasıdır. Düşük eğitim düzeyi ve ekonomik durum genellikle birbiri ile ilişkili iki durumdur. Suça yönelen çocukların aileleri genel olarak ya çok düşük seviyede eğitim görmüşler ya da eğitimleri yoktur (Çataloluk, 1983).

Çocuk sayısının fazla olması ile ebeveynlerin çocuklarına yeteri kadar ilgi gösterememesi, işsizlik, ebeveynlerden birinin üvey olması, ailenin sosyal desteklerinin yetersiz olması da çocuk istismarı ve ihmali tetikleyici nedenlerdir (Güler, 2002).

Anne babanın birbirinden çok farklı disiplin anlayışı içinde olmasının ve tutarlı davranışlar içinde olmamasının ergenin kuralları öğrenmekte zorlanmasına neden olmaktadır. Bu tarzda davranan ebeveynin dengesiz ve hoyrat tavırlar sergilemesi de gencin sapan davranışlar göstermesine zemin hazırlar (Kulaksızoğlu, 2001). Ailenin uyguladığı disiplin, gevşek, göz ardı edici, tutarsız veya oldukça katı, cezalandırıcı olduğunda bu disiplin anlayışının ergenlik dönemindeki çocuklar için suçluluğa ve saldırganlığa yol açan faktörler arasında olduğunu belirtmektedir. Ailenin gevşek veya katı

ama tutarsız disiplin uygulamaları anti sosyal davranışlara da neden olmaktadır (Feldman, 1993).

Baba ise çocuğun hayatında korkunun daha ön sırada olduğu, otorite sembolü olarak görülür. Çocuğun ruhsal gelişiminde, babanın kudret ve otoritesinin derecesinin ve çocuğa yansıma tarzının çok büyük önemi vardır. Sevgi ve belirli bir anlayış ile beraber olmayan, çocuğun fiziksel ve ruhsal yeteneklerinin dışına çıkan aşırı baskıcı, cezalandırıcı ve korku yaratıcı otorite iki yönde gelişme yaratabilir. Ya çocuğun kendisine güven, cesaret, mücadele ve yaratma enerjisini engeller; böylece sinirli, zayıf, korkak, çekingen olmasına yol açar ya da çocuk babanın kendisine gösterdiği saldırgan tavrı kendisine mal eder ve kendisi de çevresine, diğer insanlara aynı saldırganlığı, yıkıcılığı gösterir (Yavuzer, 2001).

Bu etkenlerden ilki aile içi ilişkilerdir. Ailede gerçekleşen toplumsallaşma temel olup, bireyin daha sonra diğer gruplar içinde öğrendikleri bu temele göre biçimlenir. Ailenin, dolayısıyla ana-babanın toplumsallaşma açısından önemi, sadece bebeklik ve çocuklukta değil ergenlik çağında da devam eder (Uluğtekin,1991). Aile içi ilişkilerin zayıflaması, aile içindeki bireylerin birbirlerine karşı sorumluluk duygularında, ilgi ve şefkatlerinde azalma olduğu sürece kişi, dışarıya ve kendi özel ilgilerine yönelecektir. Özellikle de bu sağlıksız ortam, çocukluk yıllarına denk gelirse, çocuğu suça iten önemli bir etken olarak ortaya çıkar. Ailedeki bu istenmeyen durum, olumsuz çevre şartlarıyla da birleşince sapmış veya suçlu davranış ortaya çıkabilir (İçli, 1992).

Ailenin diğ er üyelerinden biri veya birkaçının suç a karış mış veya alkolik olmaları, boş anma, ölüm veya terk nedeniyle ebeveynlerin birinin ya da her ikisinin yokluğu, İhmal, körlük veya bunun gibi fiziksel bir özür veya hastalık nedeniyle ebeveyn kontrolünün eksikliği, Evin çok kalabalık olması, aş ırı baskı, kıskançlık, ihmal veya yüzeysel davranış ların ailede kabul edilmesi, Çevresel ve irksal etkenler, İşsizlik, yetersiz gelir gibi ekonomik faktörler. Yine, anne yoksunluğu, düzensiz anne-baba-çocuk iletişimi, ailedeki bireylerin eğitim düzeyi, çocuk sayısı, doğ um sırası gibi ailevi faktörler de suç la ilişkilidir (Demir, 2003).

Parçalanmış aile, ebeveyn-çocuk ilişkileri, aile iç i disiplin, aile nüfusu, kardeş sayısı, ebeveyn eğitim düzeyi, aile alkol-uyuşturucu kullanımı, ailenin ekonomik durumu ve ailede suç luluk gibi etmenler çocuğ un suç a yönelmesinde etkili olmaktadır. Çocuklarda cinsel istismar ve ihmale açık hale getirmektedir (Sutherland ve Cressey, 1978).

Parçalanmış aile ile ilgili temel özellik boş anma, ölüm ve terk nedeniyle ebeveynlerden birinin olmayış ıdır. Ailenin parçalanmış olması suç lulukta önemli bir faktördür (Soyaslan, 1998). Ailenin parçalanması ile aile içinde otorite boş luğ u oluşmakta, ailenin çocuk üzerindeki kontrolü ya çok azalmakta ya da çok artmaktadır (Erbaş an, 1991).

Genellikle çocuklar ölüm ve geçici ayrılıkları daha az sarsıntıyla atlattmakta, ancak boş anmaya daha büyük tepkiler göstermektedirler. Psikolojik açıdan bu ve benzer problemler yaş amalarına sebep olan anormallikler yaş arlar. Özellikle boş anmalar sonrasında çocuk hangi tarafta kalırsa kalsın, diğ er tarafı özlemekte, onun yokluğ unu hissetmekte, kendisini güvensiz ve sevgisiz hissetmektedir. Bu dönemlerde çocuklara

ebeveynler de fazla yardımcı olamamaktadır. Çünkü onlar da yeni bir düzene uymanın güçlükleriyle başa çıkabilme yolları aramaktadırlar. Boşanmadan sonraki ilk yıl içinde ebeveyn çocuğundan uygun isteklerde bulunamamakta, çocuğa tutarlı disiplin uygulayamamakta, sağlıklı iletişim kuramamakta, yeterli sevgi gösterememektedir (Erkan, 1993).

Aile genişliği, çocuklara gerekli ilgi ya da özenin gösterilmesini zorlaştırmakta, çocuğun eğitiminde sorunlara yol açabilmekte ve çocuk suçluluğuna dolaylı bir etki yapabilmektedir (İçli, 1993).

Konut türü ve kalabalık ailelerle birlikte ortaya çıkan konut yetersizliği altıncı etken olarak gösterilebilir. Çocuğun sosyal ve psikolojik açıdan sağlıklı gelişimini engelleyebilecek tarzdaki ihtiyaca cevap veremeyen konut ve konutun içinde bulunduğu sosyal çevre çocuğu anti-sosyal davranışlara ve suça yöneltebilmektedir (Bıyıklı, 1983).

Ailede çocuğun doğum sırası ve tek çocuk olma kabul edilebilir. Suçlular arasında doğum sırasının ve tek çocuk olmanın önemli etkenler olduğu öne sürüldüğü gibi bunun aksi yönde görüşler de bulunmaktadır (İçli, 1994). Yapılan bir çalışmada suça yönelmede ortanca çocuklar daha riskli bulunmuş ve sonuç olarak en büyük çocuğa sorumluluk ve yarı yetişkin rolleri verildiği, küçük çocukların ise ailesel özen içinde yetiştirildiği bu nedenle ortanca çocukların ailesel ilginin dışında kaldığı vurgulanmıştır. Aynı çalışmada ortanca çocukların çok olduğu geniş ailelerdeki çocukların, kardeşi olmayan ya da iki kardeşe sahip ortanca çocuklara oranla suça yönelme olasılıklarının yüksek olduğu belirtilmiştir (Ok, 1989).

Anne babası tarafından sürekli olarak eleştirilen, sevgi ve ilgi ihtiyacı yeterince karşılanmayan çocuklar, pasif ve kendine güvenmeyen bir kişilik geliştirmenin yanında anti sosyal davranışlar sergileyebilmektedir. Ayrıca duygusal istismar çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimlerini olumsuz etkilemektedir. Bu çocukların zihinsel kapasitesi normal olmasına rağmen, dikkat dağınıklığı ve öğrenme güçlüğü gibi sorunlar yasarlar. Bu da çocukların başarısını olumsuz etkilemektedir (Aral, 2001).

Yetişkinlerin duygusal istismar yaratan davranışları sonucunda ergenler huzursuz ve kaygılı olmakta, kendilerini olumsuz algılamakta, bağımlı kişilik geliştirmekte, aileden uzaklaşmakta, değersizlik duygusuna kapılmakta ve uyumsuz ve saldırganca davranışlarla tepki vermektedir. Kendilerine yakın olan ailelerinden bu tür olumsuz tutumları beklemeyen ergenler, onlara yönelik öfke ve kızgınlık duyguları beslerken, aynı zamanda pasif saldırganlık geliştirmeleri de olasıdır (Kulaksızoğlu, 1998).

Görülmektedir ki cinsel istismar ve ihmale birden fazla durum neden olmaktadır. Aileler başta olmak üzere bu konuda toplumsal duyarlılığın sağlanması gerekir.

II. 1. 2. 1. 2. 2. Okuldan Kaynaklanan Nedenler

Okul, aileden sonra toplumsal yaşam içerisinde, sürekli etkileşim halinde olduğu, tüm yaşamını etkileyen dönemdir. Çocuk ve ergenin, sosyal çevresini oluşturduğu evredir. Okul çevresinin yanında çocuğun suça yönelmesinde, istismar ve ihmalinin artırmasında etkili olan diğer çevresel etmen de çocuğun içinde bulunduğu akran grubudur. Bu dönemde bazen içinde buldukları okul ve arkadaş ortamının etkisi ile istekleri ifade

edememe, içinde bulunduğu gruptan dışlanmama gibi durumlardan ötürü çocuk ve ergenin istismar ve ihmali artırmaktadır. İlköğretim de okuyan bir çocuk öğretmeni tarafından içinde yaşanan çevreye göre istenmeyen durum ve davranışa maruz kalabilir. Ayrıca okuldan kaçma, okuldan uzaklaştırma, okula geç başlama (yaşı büyük olarak okula başlama) istismar ve ihmali artıran durumlardır.

Okulda alınan eğitimin kişilerin suç işleme olasılığını azalttığı yönünde somut veriler bulunmaktadır Okullar amaçları itibariyle eğitim öğretim kurumlarıdır ama bireyin aile ortamında sosyal yaşama entegre olması ve yeni sosyal ilişkiler geliştirebilmesi için en temel araçtır (Düvenci, 1995).

Aileden sonra çocuk için en önemli sosyalleşme alanı okuldur. Aileden edinilen kimliğin pekiştirileceği, topluma uygunluk tanımlarının net olarak öğrenildiği ve çocuğun gelecek fikriyle tanıştığı yerdir. Okul çocuk üzerinde sosyal bakımdan çok yetkin bir yapıcı etki yapar (Polat, 2004).

Okul, çocuğun akran gruplarıyla olan etkileşimine fırsat tanıyan bir ortam oluşturmasının yanında, çocuğun model almaya ve taklit etmeye çaba göstereceği kişilerle de karşılaşmasına olanak tanır (Sevük, 1998). Okul, çocuk için toplum tarafından oluşturulan ilk kendini deneme yeridir. Okul sistemi, çocuğa ileride içinde yer alacağı bürokratik toplumun benzeri bir model sunar (Uluğtekin, 1991). Okuldan kaçma ve okul başarısızlığı birbirleriyle çok yakın bir sebep sonuç ilişkisine sahiptir. Bazen okul başarısızlığı okuldan kaçmanın en önemli nedeni durumundayken bazen de bunun tersi olabilmektedir. Yapılan araştırmalara göre okuldan kaçma ile çocuk suçluluğu arasında

çok kuvvetli bir ilişki bulunmuştur. Suça yönelen çocukların %40-60 arasında değişkenlik gösteren oranlarda okul kaçağı olduğu bildirilmiştir (Ok, 1989).

Suçta yönelmiş çocukların %50,7 oranında devamsızlık durumunun ileri derecede olduğunu, suçsuz deneklerde ise bu oranın %29,5 olduğunu bulmuştur. Okuldaki hafif suçlar nedeniyle verilen disiplin cezaları da çocuğun suça yönelmesinde önemli bir etken olabilmektedir. Çünkü hafif suçlar disiplin cezası ile geçirilmekte ve zamanında rehabilite edilmediği için de ileride daha ağır suçlara dönüşebilmektedir. Bu suçların önlenmesi de güçleşmektedir (Küçüksüleymanoğlu, 2001).

Okul yaşamının heyecanlı yönlerinden biri, yeni arkadaşlıklar kurmaktır. Çocuk başkaları tarafından sevmek, oyun ve etkinliklere kabul edilmek ve değer verilmek ister. Okul çağı çocuğu, kurduğu arkadaşlık sayesinde aile bireyleri ötesinde ufkunu genişletir, dış dünyaya ilişkin denetim kazanmaya başlar, benlik imajı oluşturur ve bir sosyal destek sistemi geliştirir (Yavuzer, 2007). Okulun toplumsallaşma işlevini herhangi bir nedenle yerine getirememesi çocuğun başarısını, gelişimini, çevresine uyumunu ve ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Çocuğu geliştirerek yaşama hazırlayan eğitimin etkinliğine ve önemine karşılık, eksik, yetersiz ve yanlış eğitim birçok sorunun kaynağı olabilmektedir Bazı hallerde okul, çocukların gelişme ve uyum güçlüklerini çözmeye yardım edecek yerde çocuğun suça yönelmesine neden olabilecek başarısızlık gibi sorun ve güçlükler zemin hazırlayabilmektedir. Okul yaşantısındaki sapma gösteren davranışlarından birisi de ailesinin okul yöneticilerinin izni olmadan okuldan kaçmasıdır. Okuldan kaçmanın suçlulukla ilişkisi araştırılan konulardan birisidir. Okul çocukların gelişim ve uyum güçlüklerini çözmeye yardım etme fonksiyonu yerine farkında olmadan

güçlüğü artırıcı etmenler yaratmaktadır; bunun bir sonucu olarak da okuldan kaçmak, hırsızlık vb sorun ve suçlar ortaya çıkmaktadır (Yavuzer, 1994).

Okul idaresi ve ailelerin, genellikle başarısızlık yaşayan çocukların bu durumlarına uzun süre tahammül edemedikleri ve bu çocukları okuldan uzaklaştırdıkları belirtilmektedir. Bunun neticesinde, çocukların psikolojisinde bozukluklar oluşmakta, çocukta zaten mevcut olan faydasızlık, güvensizlik gibi duygular artmakta ve çocuğun suça yönelmesi kaçınılmaz hale gelmektedir. Çocuğun suça yönelmesine neden olabilecek okulla ilgili diğer önemli bir faktör de, okuldan kaçmadır. Okuldan kaçma ve okul başarısızlığı birbirleriyle çok yakın bir sebep sonuç ilişkisine sahiptir. Bazen okul başarısızlığı okuldan kaçmanın en önemli nedeni durumundayken, bazen de bunun tersi geçerlidir. Çocuğun suça yönelmesinde okuldan kaçmanın önem düşünüldüğünde, okullardaki öğretmen ve idarecilere çocukların derslere devamlarını sağlama noktasında önemli görevler düşmektedir (Ok, 1989).

Çocuğun suça yönelmesinde etkili olan okulla ilgili diğer bir faktör de okula geç başlamadır. Bu konu ile ilgili birçok gözlem, eğitimin başındaki bir gecikmenin, çocuğun tüm eğitim yaşamında bir zorlanma şeridi halinde ortaya çıkabileceğini göstermiştir. Bu durumlarda da başarısızlık ve bunu takiben suça yönelme kaçınılmaz hale gelmektedir. Okul idarelerinin disiplin suçu işleyen çocukların sorunlarına çözüm bulmak için uğraşmak yerine, çoğunlukla sorunu çıkaranları okuldan uzaklaştırmak gibi bir kolaycılığa başvurduğu görülmektedir. Bu durumda sorun, sürekli olarak yer değiştirmekte ve artarak devam etmektedir. Bu durumlarda ister disiplin suçu neticesinde, isterse başka bir nedenle oluşsun okul değiştirme de çocuğu suça yöneltebilir. Okul değiştirme çocuğun

dünyasında bir kesinti oluşturur. Buna devamsızlık da eklendiğinde tümüyle bir kopukluğun söz konusu olduğu görülür. Bunun sonucu da ya sınıfta kalmadır ya da okuldan ayrılmadır (Sevük, 1998).

Okul çocuk ve ergenin yaşamında en önemli çevresel etkiye sahiptir. Bu unsurlardan bir veya bir kaçının gerçekleşmemesi çocuk ve ergeni, istismar ve ihmali artırır. Özellikle içinde bulunduğu arkadaş çevresi burada etkilidir.

II. 1. 2. 1. 2. 3. Toplumdan Kaynaklanan Nedenler

Yaşanılan çevrede yeteri düzeyde cinsel istismar ve ihmal bilincinin olmaması, cinsiyetlere karşı olumsuz tutum ve davranışın gelişmesine, beklenmedik tepkiler vermesine, sebep olmaktadır. Cinsel istismar ve ihmal durumu gerçekleştiğinde, bireylere istenmeyen olumsuz tutum ve davranış gösterilmektedir. Olumsuz davranış tedbir almaktansa cinsel istismar ve ihmale uğrayan birey toplumdan uzaklaştırılıp itilmektedir.

Türkiye’de çocuk istismarı konusunda yapılan araştırmalarda % 78 ile duygusal istismarın baş sırada olduğu görülmektedir. Fiziksel istismar (%24) ve cinsel istismar (% 9) daha az olarak görülmektedir. Çocukların ucuz işgücü olarak kullanılmaları yoluyla istismar edilmelerinin de Türkiye’de yaygın olduğunu söyleyebiliriz. Yasal düzenlemeler, 15 yaşın altındakilerin çalışmasını öngörmese de, gerçekte bu yasaların çiğnendiği bilinmektedir. “Meslek öğrensin, eli iş tutsun, eve katkısı olsun, adam olsun” gerekçeleriyle bu çocuklar, eğitim alma haklarından yoksun bırakılmakta, okula devam etmeleri gerekirken, sağlıkları üzerinde olumsuz etkileri olan ortamlarda, hiç bir sosyal ve yasal güvenceleri olmaksızın çalıştırılmaktadır. Bunların sayıları on binlercedir. Tarım

kesiminde, ücretsiz aile işçisi durumunda olanların sayısı ise tam olarak bilinmemektedir (<http://www.shcek.gov.tr>).

II.1.2.1.2.4. Fizyolojik Durumdan Kaynaklanan Nedenler

Çocuk ve ergenin doğuştan veya sonradan ortaya çıkan fizyolojik rahatsızlığı cinsel istismar ve ihmali artırılmaktadır. Düşük zeka seviyesi, öğrenme güçlüğü, otistik ve down sendromlu bireyler cinsel istismar ve ihmali artmasını dolaylı olarak etkilemektedirler. Altını ıslatma, kakasını kaçırma, iştahsızlık, yalan söyleme, hırsızlık, bağımlılık, başarısızlık, duygusal açıdan tutarsızlık ve uyumsuzluk, organik neden olmayan büyüme geriliği, güvensizlik, saldırganlık, depresyon, içe dönüklük ve düşük benlik saygısı duygusal istismara maruz kalan çocuklarda ortaya çıkan bulgular arasındadır (Polat, 2001).

Çocukluk çağında yaşanan travmalar, çocuk istismarı ve ihmali şeklinde görülmektedir. Çocuk istismarı ve ihmali, ana-baba ya da bakıcı gibi bir yetişkin tarafından çocuğa yöneltilen, toplumsal kurallar ve profesyonel kişilerce uygunsuz ya da hasar verici olarak nitelendirilen, çocuğun gelişimini engelleyen ya da kısıtlayan eylem ve eylemsizliklerin tümü olarak tanımlanır (Oral, 2001). Çocuğun, bedensel ve ruhsal gelişmesine olumsuz etkisi olan nedenler, doğum öncesi ya da doğum sonrası dönemlerin koşulları tarafından belirlenir. Evlilik öncesi anneye ve babanın sahip oldukları genetik bozukluklar, doğacak çocukların, hiç değilse bazılarında, çeşitli bedensel ve ruhsal bozuklukların, hastalıkların ortaya çıkmasına yol açabilir. Bunların başında doğuştan olan sakatlıklar, bedensel özürlü, zekâ geriliği, zekâ geriliği ile birlikte görülebilen metabolizma bozuklukları ve epilepsi rahatsızlığından bahsedilebilir (Yavuzer, 2006).

Zekâ azlığının suç işlemede bazı potansiyel özelliklerde yatkınlık gösterdiği bilinmektedir. Zekâ azlığının etki altında kalmayı kolaylaştırması, uyum problemleri yaratması, suçlarını ve suça ilişkin delilleri karartmadaki başarısızlıkları da suç açısından oranı arttırmaktadır (Yalçın, 2003). Uzun süre saklı kalmış epilepsi türlerinin öfke, alkol ve diğer uyuşturucu ya da uyarıcı maddelerle açığa çıkarılması olasıdır. Hırsızlık, dolandırıcılık, cinayet, yangın çıkarma gibi suçla böyle bir hastalığın zeminin de kolayca gerçekleşebilir (Yavuzer, 2006). Düşük zeka düzeyinin suçluluğun oluşumundaki kısmi rolünün varlığını kabul ederken, bunu sadece zeka geriliği ile suçluluk arasında aramak yerine zeka geriliği ile öğrenim yoksulluğu ve suçluluk üçlüsünün aralarındaki karmaşık ilişkinin tümünde aramanın daha anlamlı olacağı kanısındayız. Zekâca önemli kusurlar göstermeyen, hatta zekâsı bazen normalin üstünde olabilen, fakat kişilik ve ahlak bakımından bozukluk gösteren, bu yüzden topluma uymayan bir grup insana “psikopat” adı verilir. Psikopatların yapılarındaki kişilik bozukluğu, duygusal dünyalarındaki tepkilere, onların toplumsal yaşama uyum gösterememelerinde etkin rol oynar. Bunun sonucunda da toplumsal kurallar ve yasalarla çatışmaya girip suç işleme eğilimi gösterirler. Bu tür çocuklar, babadan başlayarak her türlü otoriteye karşı çıkmaya, fiziksel güce hayranlık, çabuk sinirlenme, duygusal gerginlik, maddi doyum peşinde koşma, güvensizlik ve saldırganlık gibi kişilik özellikleri gösterirler. Suçlu çocuklar grubunda uyumsuz çocuklar daha sık görülür (Yavuzer, 2006).

Kişilik bozukluğu olan çocuklar tedavi edilmediği sürece bu rahatsızlıklarının niteliğine uygun suçlar işleyebilirler. Kleptomanların hırsızlık yapması, psikopatların şiddet suçları işlemesi bu türdendir. Sara (epilepsi), beyin iltihabı gibi tümüyle organik koşullara karşı bir tepki olarak davranışın kontrol edilememesi dolaylı olarak suç

oluşturabilir. Nörotik kişilik Bozukluğuna bağlı, bilinçsizce yapılan anti-sosyal davranışlar sonucu suç işlenebilir (Karagöz ve Demircin, 1996).

Bağımlılık yaratan maddelerin etkisindeki çocuklar ve zihinsel engelli çocuklar suç işlemeye daha açık olabilirler. Düşük zeka düzeyinin suçluluğun oluşumundaki kısmi rolü kabul edilmekle birlikte, zeka geriliği, öğrenim yoksunluğu ve suçluluk üçlüsü arasındaki ilişki üzerinde durmak daha anlamlıdır (Mangır ve Silleli, 1987).

İstismar ve ihmale uğramış çocuk, sosyal hizmetler, hukuk ve tıp gibi kurum ve kuruluşların ekip çalışması ile önlenabilir. Özellikle yasal düzenlemelerin sadece emniyet aşamasında değil toplumsal aşamasında da istismar ve ihmal oluşmadan koruyucu önlemler alınması, belediyelerin, sivil toplum kuruluşlarının devletin yerel düzeydeki müdürlüklerinin çok yönlü olarak çözüm odaklı projeler geliştirilmelidir. Bireysel ve toplumsal tedbirler alınmasında son derece önemlidir.

II. 1. 2. 2. Şiddet (Darp)

Çocuk ve ergenlerde şiddet (darp), insan gelişiminin her döneminde var olan ve sürekli araştırılmış kavram olarak görülmektedir. Farklı yaklaşımlardan dolayı standart bir tanım bulunmamaktadır. Her yerde her ortamda karşılaşılabilen toplumsal bir olgudur. Şiddetin (darp) niteliğini ve niceliğinin toplumun yapısına göre farklılık göstermesinin yanında, aynı toplum yapısında zaman içinde değişiklik gösterebilir.

Emniyette ve jandarmada, çocuk ve ergenlerde şiddet (darp), yaralama, yumruk atma, çimdikleme, tartaklama, itme, çekme, dövme, küfür etme gibi müessir fiil ve

yaralama şekillerinde karşılaşılan etkili bir eylemdir. Darp mağduru, şiddet (darp) maruz kalmış çocuk ve ergendir.

Hukuksal açıdan şiddet (darp), darbe ve yaralama kavramının yerini şiddet ve etkili eylem almıştır. Şiddet ve etkili eylemin kapsadığı davranışlar, duygusal şiddetle (darp) ilgili kısımdır. Çocuk ve ergenin isteğinin dışında dokunarak ve dokunmadan sözlü-sözsüz etki altına almaktır. Ülkemizde genelde tokat atma, itme, bağırma, tehdit etme şeklinde görülen davranış şeklidir.

Birini yere atmak, ona tükürmek, saçını çekmek, şiddet ve etkili eylem kapsamına girmektedir. Birini tehdit ederek veya malına kötü davranarak ruhsal durumunun bozulmasına neden olmak da bu kavramın içinde algılanmaktadır. Medeni hukukta, şiddet eylemi, bir insanın istemi üzerinde, onu geri adım atmaya zorlayarak baskı uygulaması olarak geçmektedir (Polat, 2004).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün tanımına göre şiddet, sahip olunan fiziksel güç veya kuvvetin kasıtlı olarak, yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, gelişme bozukluğu ya da kayıpla sonlanan veya sonlanma olasılığı yüksek bir biçimde kendine, bir başka insana, bir gruba veya bir topluma karşı tehdit yoluyla ya da doğrudan uygulanmasıdır (WHO, 1996).

Şiddeti, birini yaralamak veya bir şeye zarar vermek amacıyla kullanılan fiziksel güç ya da gücün haksızca ve yasal olmayan bir şekilde kullanılması olarak tanımlanmaktadır (Öğülmüş, 2007). Şiddet, doğuştan gelen bir davranış değil sonradan

öğrenilen bir davranıştır. Şiddet duygusuna kapılan bütün çocuk ve yetişkinler bunu anne-babasından öğrenmişlerdir. Şiddeti anne babasına bakarak öğrenmişlerdir (Dodsan, 2000). Günümüz dünyasında şiddetle (darp) ilgili çok fazla araştırmanın yapılmakta olduğu bilinmektedir. Yapılan çalışmalar şiddetin farklı tanımlarını ve boyutlarını ele almakta ve sonuçları incelemektedir.

Şiddet, Latince “Violentia” kelimesinden gelmektedir. Violentia, şiddet, sert ya da acımasız kişilik, güç demektir. Bu sözcük “Vis” ile bağlantıdır ve “vis” “etken güç, bir cismin gücünü kullanmak, değer, yaşam gücü” anlamlarını içermektedir (Michaud, 1991). Türk Dil Kurumu Türkçe sözlüğünde (2009) şiddet (darp), karşıt görüşte olanlara kendini kabul ettirme, uzlaştırma ya da inandırma yerine kaba kuvvet kullanma olarak tanımlanmıştır. Literatürü incelediğimizde çocuk ve ergenlerde şiddet (darp) son derece yeni bir kavramdır. İlgili tanımları incelediğimizde şiddetin (darp), fiziksel güç kullanımı, fiziksel, sözlü kaba ve sert davranışlara maruz kalma şeklinde benzer yaklaşımlar olduğu göstermektedir.

II. 1. 2. 2. 2. Şiddet (Darp) Nedenleri

Şiddete yol açan nedenleri incelediğimizde, pek çok etmenin şiddet eğiliminde rol oynadığı, yaklaşımların şiddeti farklı boyutlarıyla açıkladığı görülmektedir. Şiddetin bedensel, ruhsal, toplumsal birçok nedeni ve bu nedenler arasında sınırsız bir ilişki ve etkileşim vardır. Günlük yaşamımızda karşılaşılan şiddet olaylarının ardında insanlık tarihi boyunca süregelen bir birikim bulunmaktadır (Köknel, 2000).

Şiddetin ortaya çıkış nedenleri ile ilgili olarak Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu tarafından 1995 yılında 102 kişinin katılımıyla gerçekleştirilen bir kamuoyu yoklaması sonucunda, orta öğretim gençleri arasında meydana gelen şiddet olaylarında öncelikle aile, okul yönetimi, devlet, arkadaş grubu, medya yayınlarının hepsinin ortak etkisinden bahsetmektedir (Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu,2005).

Şiddetin kaynağının başlıca üç kaynaktan aranması gerektiğini ileri sürmektedir: Bunlardan birincisi, ailedir. Şiddetin ikinci kaynağı çevredir. Şiddetin üçüncü kaynağı ise, medyadan etkilenen kamuoyu oluşturur (İçli, 2002).

Şiddetin oluşumunda rol oynayan önemli faktörler, sosyal, kültürel ve ekonomik faktörler olarak düşünülebilir. Bir toplumda hangi davranışın şiddet olarak nitelendirileceği o toplumun kültürel yapısına ve geçerli değer yargılarına göre belirlenmektedir (Çabuk ve Kaya, 2006).

Sonuç olarak şiddetin (darp), birçok nedene bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Bireysel, çevresel, biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörlere göre şiddet (darp) kavramı açıklanabilmektedir.

II. 1 .2 .2. 1. Aileden Kaynaklanan Nedenler

Çocuk ve ergenlerde şiddet davranışının gelişiminde aile ilişkilerinin önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Yapılan birçok araştırmada aile içi fiziksel şiddete (darp) maruz kalmış çocukların hiçbiri ilk olarak fiziksel şiddet görme yaşlarını

hatırlamadıklarını belirtmişlerdir. Çocuklara çok küçük yaşlardan itibaren uygulandığını göstermektedir.

Çoğunlukla aile mahremiyeti nedeniyle saklı kalmasına rağmen araştırmalar, aile içi şiddetin giderek daha yaygın bir sağlık sorunu haline geldiğini doğrulamaktadır. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü'nün, 1995 yılında, beş coğrafi bölgeyi temsilen 12 ili kapsayan "Aile İçi şiddetin Sebep ve Sonuçları" araştırmasına göre, ailelerin % 34'ünde fiziksel Şiddet, % 53'ünde sözlü şiddet, % 9'unda ise cinsel şiddet ve taciz görülmektedir. Bu ailelerde çocukların % 46'sı da fiziksel Şiddete maruz 2 kalmaktadır (Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1995).

Genel olarak baktığımızda şiddetin (darp), baba tarafından gerçekleştiği, çocuk ve ergeni, yönlendirme yerine bağırma, direk tokat atma, tekmeleme davranışı içinde bulunduğu bu eylemine kendi aile ve çevresinden görerek yaptığı gözlenmektedir.

Ergenlik ve genç yetişkinlik dönemi risk alma davranışlarının arttığı dönemler olarak görülmektedir. Çocukluk yıllarında görülen şiddetin daha yumuşak biçimleri, ergenlik ve genç yetişkinlik yılları boyunca şiddetin daha katı biçimlerine ve planlanmış saldırganlık davranışlarına dönüşebilmektedir. Okul yıllarında gösterilen tahripçilik (vandalizm), okuldan kaçma (truancy) davranışları ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde daha ciddi suç davranışlarına dönüşebilmektedir (Dahlberg ve Potter, 2001).

Ergenlerin sık karşılaştıkları sorunları betimlemeye yönelik 13-18 yaş arası 2400 ergenin katılımıyla gerçekleştirdiği çalışmasında, ergenlerin karşılaştığı en önemli üç

sorunun sigara, kötü arkadaşlar edinme ve işsizlikten oluşurken aile içinde ve okulda şiddete maruz kalmanın son sıralarda yer aldığı belirtilmiştir. Öğrenci olan ergenler, boştaki ve çalışan ergenlere göre, aile içinde dayakla daha az karşılaşmaktadırlar. Ailenin sosyoekonomik düzeyi yükseldikçe, ergene yönelik fiziksel şiddet azalmaktadır. Kırsal ve kentsel kesimler arasında ise fiziksel şiddet açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Aile içi şiddetten çocuklar ve gençler büyük yara almaktadır. Sürekli horlanan, eleştirilen, aşağılanan çocukta olumsuz davranışlar gelişebilir. Aile üyeleri arasında yaşanan fiziksel, cinsel ve psikolojik istismar ve evdeki eşya ve hayvanlara gösterilen şiddet, “aile içi şiddet” olarak adlandırılır. Şiddet yaşanan bir ortamda çocukların gelişimsel ve duygusal ihtiyaçları yeterince karşılanamaz çünkü şiddet gören veya şiddet uygulayan kişiler çocuklara uygun bakımı veremeyecek durumda olurlar. Şiddetle iç içe yaşayan ebeveynler çocuklarına kendi çaresizlik ve umutsuzluk duygularını geçirirler ve çocuklarına güven hislerini veremezler. Çocuklukta aile içi şiddete maruz kalanların ya da tanık olanların kendi yetişkinlik ailelerinde şiddeti daha yüksek oranda saptayan çalışmalar vardır (Karakaya, 2008). Anne babalar ergenlerin çocukluktan yetişkinliğe doğru başarılı bir geçiş yapmasını sağlayabilmek için, gencin bireyselleşme gereksinimi ile duygusal olarak aileye bağlı olma gereksinimi arasında denge kurabilmesine yardımcı olmalıdırlar. Ana baba ile ilişkinin zayıf olması, ergenlerde depresif duygulara yol açmaktadır. İdeal olan durum: ergenin ailesiyle orta düzeyde duygusal bağlılık geliştirmesidir. Ergen ve ergenin ana babası iletişime açıksa aralarındaki sorunlar giderilebilir. Ana babalar, gençlerin kendilerini dinlemediklerinden yakınırken gençler de ana babalarının kendilerine

sürekli öğüt verip eleştiride bulduklarını ancak kendileriyle düşünce alışverişinde bulunmadıklarını söylemektedir (Yazgan, İnanç ve Bilgin, 2008).

Şiddet davranışı gösteren ve göstermeyen kız ergenlerin öfke yaşantılarını, kişilerarası ilişkilerini ve okulla ilgili düşüncelerini karşılaştırmışlardır. Araştırma verileri bireysel görüşme ya da internet anket uygulaması yoluyla 9–19 yaşlarındaki 213 kız ergenden toplanmıştır. Şiddet davranışı gösteren kız ergenler, kavga etme veya okula silah getirmeden dolayı okuldan atılmış ya da uzaklaştırılmış ve çocuk mahkemeleri tarafından şiddet içeren saldırıdan dolayı suçlu bulunmuş 54 kız ergenden oluşturulmuştur. Bu tip yaşantıları olmayan 159 kız ergen de karşılaştırma grubunda yer almıştır. Araştırma sonucunda şiddet davranışı göstermeyen kız ergenler belirli durumlar karşısında öfke duygusu yaşarken şiddet davranışı gösteren kız ergenlerin öfke duygularının sürekli ve yoğun olduğu bulunmuştur (Smith ve Thomas, 2000).

II. 1. 2. 2. 2. Okuldan Kaynaklanan Nedenler

Çocuk ve ergenin, şiddeti (darp) öğrenmesi, içinde yaşadığı toplumsal çevre ve okul ortamı, son derece önemlidir. Çocuk ve ergenin, şiddet ve saldırgan davranışlar göstermesinde de olumsuz etkiye sebep olmaktadır. Sınıf ve okul ortamına uyum sağlamak için o ortamın gereklerine uyma durumunda kalabilmektedir. Örneğin, içinde bulunulan grup tarafından alınan derse girmeme kararı, çocuk eğer bu davranışa uymazsa şiddet ile karşılaşabilmektedir. Ders saatinde okulda olmayan, oyun ortamında bulunmayan çocuk şiddete maruz kalabilmektedir. Şiddet (darp)'ın en önemli özelliği öğrenilmiş ve çocuğun kendisini savunma zorunda kalıp tepkide bulunmasıdır.

Ayrıca şiddet davranışı gösteren ergenlerin yalnız kaldıkları, sınıf arkadaşları tarafından hoşlanılmadıkları, ebeveynleri tarafından adaletsiz eğitime maruz kaldıkları ve somatik öfke belirtileri yaşadıkları belirtilmiştir. Şiddet davranışı gösteren kız ergenlerin okuldan hoşlanmadıkları ve okul disiplin yöntemini adaletsiz olarak algıladıkları görülmektedir (Smith ve Thomas, 2000).

Akran, arkadaş grubu, çocuk üzerinde etkisi en güçlü olan gruptur. Çocuk akran grubu içerisinde, bireyler arası ilişkiler açısından gerçeklerle yüz yüze geldiği ortamı algılar, bazı toplumsal davranışları kazanır ve çocuk akran grubunun etkisinde büyür (Akalin, 1999).

Kendine özgü normları ve kavramları bulunan, rekabet ve cinsiyet temeli üzerine kurulu arkadaş grubu, genellikle ortak yönleri fazla çocuklar tarafından oluşturulur. Çocuk kendini bu grup içinde değerlendirerek arkadaşlarının beğenisini ve saygısını kazanmak için onların tutum ve davranışlarını en üst düzeyde yapmaya çaba harcar. Bu nedenle arkadaş grubunun çocuğun gelişiminde üzerindeki etkisi çok büyüktür (Peker, 1994).

Arkadaş grubunun çocuğa toplum içinde kabul görme, aidiyet duygusu kazanma, kendini gerçekleştirme imkân tanıma gibi olumlu etkilerinin yanında; sigara, alkol, uyuşturucu, kumar ya da suç gibi negatif davranışlara yönlendirme gibi olumsuz etkileri de vardır (Akalin, 1999).

Arkadaşlarıyla da sık vakit geçirmeyen başlayan ergen akran grubu tarafından

onay ve kabul görmek ister. Bu nedenle ergen kendini kabul ettirmek, gruptan onay almak, akran baskısı ve akranların kötüye kullanımı ile suça yönelebilmektedir (Uluğtekin, 1991).

Ergenin bir grup tarafından kabul görmesi; onun kimliğini bulabilmesinde, toplumda yer edinebilmesinde geçireceği aşamalar için gereklidir. Bu çağ ergenin hem toplumsal nitelik kazandığı, hem de kişiliğini kazandığı bir arayış dönemidir. Bu arayışın özünde topluma uyum sağlama isteği ve onay görme gereksinimi yatmaktadır. Toplumsal uyumun ölçüsü ise, bireyin çevresindeki kişilerle ilişkiler kurup sürdürebilmesi, grup çalışmasına katılabilmesi, yapıcı olması, sorumluluk yüklenebilmesi ve birlikte yaşamın getirdiği kurallara uyabilmesidir. Bu, zamanla oluşan bir süreçtir (Ulak, 1993).

Okul, çocuğun boş zamanlarını değerlendirilmesine imkân tanımaması, çocuğu sokağa itmekte ve oyun grupları veya çeteler halinde birleşerek suç işlemelerine neden olabilmektedir. Çocukların içinde bulunduğu grup onun geldiği toplumsal sınıfın bir uzantısıdır. Çeteye katılan gençlerin bir araya gelmelerinde aynı kaderi paylaşma, aynı azınlık gruptan gelme gibi özellikler göze çarpmaktadır. Bireyleri çeteye iten temel faktör korunma gereksinimidir. Arkadaşları ve akranlarının teşviki, para, çete üyesi olmanın getirdiği ayrıcalık çeteye katılmanın avantajları arasında gösterilmiştir (Duman, 2002).

II. 1. 2. 2. 3. Toplumdan Kaynaklanan Nedenler

Yaşanılan toplumsal çevrede, otorite sağlamasında, isteğini yapmak noktasında normal olarak kabul görmesi en önemli durumdur. Burada yaşanılan çevre çok önemlidir. Okulda uygun ortam bulamayan, takip ve kontrolün zayıf olduğu ortamda çocuk arkadaş ortamına gidebilmekte, arkadaş ortamının istenmeyen davranışlara rağmen toplum

tarafından benimsenen bir davranış haline gelmektedir. Çevresine rahatsızlık veren çocuk ve ergen toplum tarafından dışlanmakta, şiddet davranışını kabul etmekte dolaylı olarak pekiştirmektedir.

Toplumsal bir olgu olan şiddet, tek bir nedenle açıklanamaz. Ekonomik, psikolojik ve toplumsal boyutlar şiddet olaylarında önemli ölçüde etkiye sahiptir. Bu sebeple, şiddetin tek bir nedene indirgenerek algılanması, bilimsel gerçeklerle bağdaşmamaktadır. Örneğin, şiddetin kalımsal olarak açıklanması da artık geçerliliğini kaybetmiştir. Günümüzde, şiddetin toplumsal bir sorun olduğu kabul edilmektedir. Aile, okul, ekonomik, siyasal ve benzeri toplumsal kurumlar devreye girmektedir (Tezcan, 1996).

Arkadaşlık ilişkilerinde suçlu modellerin varlığı halinde, arkadaşlık yoluyla bunlar kolayca alınabilmekte ve diğer elverişli toplumsal şartlarla pekişmektedir. Ergenlik döneminde gençler, akranları tarafından onay görmek için onların ilgi, değer ve tutumlarını benimsemektedirler. Grup tarafından kabul görme, gencin kendisine olan güvenini pekiştirmekte ve arkadaşları arasında duygu ve düşüncelerini rahatça dile getirmesine katkıda bulunmaktadır. Ergenler birbirlerini inceleyerek ve birbirlerine geribildirimlerde bulunarak, bireyler arası becerilerini geliştirme fırsatı bulabilmektedirler (Delikara, 2000).

Ailenin kontrol ve denetimi, çocuğun anti-sosyal arkadaş grupları ile birlikte kanun dışı faaliyetlere yönelmesini engellemede önemlidir. Arkadaş gruplarının çocuk üzerinde etkisi her yaşta olmakla beraber en önemli etkisi ergenlik döneminde olmaktadır. Küçük yaşlara nazaran ergenlik döneminde, aile ile daha az zaman geçirilirken arkadaşlarla

geçirilen zaman artmaktadır. Ergenlik dönemindeki arkadaşlıklarda duygu ve düşüncelerin paylaşımı daha fazla olmakta ve boş zamanlar aile denetimine daha az açık olurken daha fazla arkadaş grubu faaliyetleri içermektedir (Tüfekçi, 2005).

II.1.2.2.1. Şiddet Türleri

Çocuklara yönelik şiddet beş grupta incelenebilir, fiziksel şiddet, fiziksel şiddet, herhangi bir suça veya kusura karşılık olmak üzere insan bedenine acı iletilerek ceza verilmesidir. En geniş anlamıyla, çocuğun kaza dışı yaralanması şeklinde tanımlanabilir. Fiziksel şiddete en sık rastlama şekli çocuğu dövmektir. Fiziksel hasara neden olan kırıkların, yanıkların, kesiklerin ortaya çıkmasına yol açan istismar olarak tanımlanabilir. Çocuğa yönelik fiziksel şiddet, çocuğu kontrol altında tutmak amacıyla kullanılmaktadır. Çocuğa uygulanan fiziksel güç, bedene atılan bir tokattan, çimdikleme, itekleme, dürtükleme, sarsma, boğazını sıkma, kapalı ortamlara kilitlemek, aşırı şekilde bedensel olarak çalıştırmak yıkanıp temizlemesine izin vermemeye kadar uzanabilir.

Cinsel şiddet, psiko-sosyal gelişimini tamamlamamış ve yaşı küçük olan bir çocuğun bir yetişkin tarafından cinsel nesne olarak kullanılması, dokunulması, para için fuhuş ve pornografiye yönlendirilmesidir (Polat, 2001).

Duygusal şiddet, çocuk ve gençlerin kendilerini etkileyen tutum ve davranışlara maruz kalmaları ya da gereksindikleri ilgi, sevgi ve bakımdan mahrum bırakılmalarıdır. Bu davranışlar statü, bilgi gibi konularla çocuğun üzerinde etki sahibi olan kişi ya da kişiler tarafından uygulanır. Ayrıca çocuğu reddetme, aşağılama, yalnız bırakma, korkutma, suça yöneltme ve duygusal bakımdan ihtiyaçlarının karşılanmamasıdır.

Duygusal istismarda çocuk göz ardı edilir. Çocuk kendini güvende hissetmez. Anne ve baba çocuğa yakın ilgi ve sevgi göstermez. Çocuk korunmaz desteklenmez, bakım ve ilgi gereksinimi ihmal edilir (Polat, 2001).

Psikolojik Şiddet, çocuğa isim takmak, küfür etmek suretiyle uygulanan biçimdir. Aile İçi Şiddet, çocuk ve ergenlerde şiddet (darp), kavramını işlerken en çok karşılaşılan kavramlardan bir tanesi, şiddetin öğrenildiği, doğrudan ve dolaylı olarak çocuk ve ergeni etkileyen aile içi şiddettir (darp).

Aile, evlilik ve kan bağına dayanan; karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik (Türk Dil Kurumu, 2009).

Aile içi şiddet, güç, zorlama ve baskı uygulama yoluyla bedensel ya da ruhsal zarara neden olan söz, yaklaşım, tutum ve hareketlerin bütünü olarak tanımlanmaktadır. Şiddet, her ortamda görülebiliyor olmasına rağmen sosyolojik boyutları da dikkate alındığında, toplum sağlığını en çok tehdit eden, aile içi şiddettir (Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1995).

Ünal'a göre aile içi şiddet, aile kurumunu oluşturan bireylerden biri tarafından aynı ailedeki bir diğer üyenin yaşamını, fizik veya psikolojik bütünlüğü tehlikeye sokan, kişiliğine veya kişilik gelişimine ciddi boyutlarda zarar veren eylem veya ihmal durumudur (Ünal, 2005).

Aile içi şiddet, aile üyelerinin biri tarafından aynı ailedeki bir diğer üyenin yaşamını fiziki veya psikolojik bütünlüğünü tehlikeye sokan, kişiliğine veya kişilik gelişimine ciddi zararlar veren eylemdir (Müderrişoğlu, 2002).

Çocuğa uygulanan aile içi şiddetin kısa süreli etkileri arasında; yaralanmalar ve duygusal hasarlar yer alırken, uzun süreli etkileri arasında; kendini ihmal, kendine zarar verme, depresyon, anksiyete, panik atak, uyku bozuklukları, alkol-madde kullanımı, saldırgan kişilik yapısı, yeme bozuklukları, intihar eğilimleri yer almaktadır (Ünal, 2005).

Aile içi şiddetin ergen anne-baba bağlılığı üzerine bir çalışma yapılmıştır. Çalışmada fiziksel istismar gören ve görmeyen, fiziksel es istismarına tanık olan ve tanık olmayan 13-19 yaşlarında ergenler seçilmiş ve çeşitli anketler kullanılarak değerlendirmeler yapılmıştır. Çalışmalar fiziksel istismar gören ergenlerin, fiziksel istismar görmeyen ve yalnızca fiziksel istismara tanıklık eden ergenlerden daha fazla ailelerine bağlı ve bağımlı oldukları görülmüştür (Sternberg, 2005).

II. 1. 2. 3. Diğer Çocuk Suçluluğu Türleri

II. 1. 2. 3. 1. Kasten Yaralama (Yaralama Suçları)

Kasten Yaralama (Yaralama Suçları) – Darp (şiddet), eski adı adliyede müessir fiil, halk arasında ve polis dilinde, darp (şiddet), yeni adı 5237 sayılı Türk Ceza Kanununa göre kasten yaralama, kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığın ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişilere denir (TCK, 2004).

Darp (Şiddet), insanların bedensel veya ruhsal açıdan zarar görmesine, yaralanmasına ve sakat kalmalarına neden olan bireysel veya toplu hareketlerin tümüdür (Polat, 2004).

II. 1. 2. 3. 2. Yağma (Gasp)

Adli dilinde gasp-yağma, bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden ya da malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından bahisle tehdit ederek veya cebir kullanarak, bir malı teslim veya malın alınmasına karşı koymaya mecbur kılmaya denir (TCK, 2004).

II. 1. 2. 3. 3. Hırsızlık

Hırsızlık, zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak maksadıyla bulunduğu yerden alan kişiye, ayrıca ekonomik değer taşıyan her türlü enerjide izinsiz almasına denir (TCK, 2004).

II. 1. 2. 3. 4. Diğer Çocuk Suçluluğunun Nedenleri

II. 1. 2. 3. 4. 1. Aileden Kaynaklanan Nedenler

Ailede görülen suça karışmış (hırsızlık, gasp, kasten yaralama) aile üyelerinin olması, ailenin ekonomik durumunun iyi olmaması, çocuğun suça yönelmesinde etkilidir. Ailenin yaşadığı fiziki çevrenin yetersizliği, eğitime yönlendirilmemesi, aile çocuğun iyi bir birey olması için yeteri düzeyde ilgi gösterilmemesi, anne-babanın çocuğun çevresi ve olumsuz arkadaş ortamından takip etmemesi, çocuğun yolsulaşma noktasında toplumsal kuralın öğretilmemesi, fiziksel olarak yeterli ev ortamının olmaması, ailenin temel

ihtiyaçlarının karşılanamaması, aile içi ilişkilerin zayıflaması, anne-babanın ayrı olması, çocuğun olumsuz davranışlara, suça yönelmesinde etkilidir.

Bu konu ile ilgili çalışmalar ırasında üzerinde en çok durulan hususlar anne ve babanın suç işleme eğilimi yaratacak modeller oluşturması, ailedeki çocuk sayısı, çocukların doğum sırası, ilk ve tek çocuk olma, aile içindeki disiplin, ilgi ya da sevgi yetersizliği, anne ve babanın sorumluluklarında yeterince yerine getirememesi, fiziksel saldırganlığın sıkça görülmesi, parçalanmış aile ve yoksulluktur (İçli, 1992).

Parçalanmış aile, çatışan aile, ihmalkâr aile ve suçluluk barındıran aile olarak dört gruba ayırmıştır. Aile içi çatışmaların yaşandığı, çocuğun ihmal edildiği ve aile bireylerinin suça karıştığı ailelerde çocukların suça yönelmelerinin olası olduğu bilinmektedir. Yapılan araştırmalar, boşanmış aile çocuklarında ruhsal uyumsuzluk oranının yüksek olduğunu göstermektedir (Yörükoğlu, 2007).

Suçta yönelen çocukların genel olarak ekonomik durumu yetersiz (yoksul) ailelerden geldiklerini göstermektedir. Bu açıdan yoksulluk doğrudan doğruya bir suç nedeni olmaktan öte hayat şartlarını zorlaştırma gibi dolaylı bir şekilde suçluluğa etki edebilmektedir (Gölcüklü, 1962).

Ailedeki çocuk yetiştirme kalıpları, çocuğun davranışlarını düzenleyen, ayarlayan disiplin yaklaşımları, ebeveyn çocuk arasındaki duygusal ilişkiler sonucu oluşan bireysel ve içsel kontrol faktörleri, çocuğun sosyal çevresi, mensup olduğu grubun

normları, değer yargıları, suça ortam hazırlayan ve teşvik eden faktörlerdir (Öter ve Akalın, 1993).

Yapılan çalışmalarda suça yönelen çocukların aile bireylerinde, suça yönelmemiş çocukların aile bireyelerine oranla beş kat daha fazla suçluya rastlandığı, suça yönelen çocukların ailelerinde sarhoşluk, suç işleme ve ahlak dışı hareketlerin kontrol grubuna oranla belirgin olarak daha fazla olduğu gözlenmiştir (Dönmezer, 1994).

II. 1. 2. 3. 4. 2. Toplumdan Kaynaklanan Nedenler

Çocuğun yaşadığı sosyal çevrenin suç işleyen bireylerden oluşması, çocuğun üzerinde özellikle akran baskısı oluşturmaktadır. Suçluluk eylemi tek başına olmaktan ziyade küçük gruplarla yapılma eğilimindedir. Çocuk suçluluğuyla en çok karşılaşılan hırsızlık örneğidir (Akalın, 1999).

Arkadaş grubu etkileşimi ve suçluluk arasındaki ilişki uzmanlarca uzun süre tartışılmıştır. Yapılan araştırmalar göstermiştir ki, suçluluk eylemi tek başına olmaktan çok küçük gruplarla yapılma eğilimindedir. Araştırmacılar bu davranışa suçluluk ortaklığı adı verilmektedirler. Özellikle hırsızlık ile ilgili suçlar muhtemelen aynı cins ve yaştaki çocuklar tarafından kurulmuş suçluluk ortaklıkları ile işlenmektedir, hatta bu çocuklar arasında suç işlemek için oluşturulmuş bir kardeşlik bağından da söz edilebilmektedir (Polat, 2000).

Çocuğun sosyal gelişiminin en kritik noktalarından biri olan arkadaşlık ilişkileri, ergenin doğru davranışlarda bulunması açısından çok önemlidir. Cezaevlerinde

yapılan bazı çalışmalar; suça karışan çocukların çoğunluğunun bu suçları arkadaşlarıyla birlikte işlediğini göstermiştir. Bu sonuç suçluluk ve arkadaşlığın ne kadar yakından ilişkili olduğunu kanıtlamaktadır. Olumsuz akran etkilerinin bir sonucu olarak genç; kimliğini kazanma çabası sırasında gruba ait olma, grup onayını yitirmeme uğruna sapan davranışlara yönelebilmektedir. Sosyal bilimciler, suçluluğun öğrenilmiş bir süreç olduğunu kabul etmekte ve suçluluk eğilimlerinin normalden sapmış davranış şekli olduğu kadar, grup yaşamına bağlı bir sorun olduğunu da kanıtlamaya çalışmaktadırlar (Ulak, 1993).

II. 1. 2. 3. 4. 3. Okuldan Kaynaklanan Nedenler

Okulda ders başarısının düşük olması, okula devamsızlık, arkadaş ortamının iyi olmaması, okul çevresinde olumsuz yaşantıların olması, akran baskısının olması çocuğu olumsuz davranışlara yönlendirmektedir. Örneğin önce sigara içmeye zorlana genç sigaraya almak için arkadaşlardan zorla bir sigara isteme, vermelerse bıçak ve tehditle gasp(yağma)etme veya dükkân ve marketten hırsızlık yapma davranışında bulunabilmektedir.

Okul ve aile arasında takip kontrol sisteminin olmaması başka olumsuz bir durumdur. Olumsuz bir davranışta bulunmak için kendisine uygun gelmediği halde uygun olmaya şeyleri yapabilmektedir. Okulda disiplin, arkadaş problemleri gibi problemlere çözüm bulmak yerine okuldan uzaklaştırma tercih etmektedir.

Okuldan kaçma ve okul başarısızlığı birbirleriyle çok yakın bir sebep sonuç ilişkisine sahiptir. Bazen okul başarısızlığı okuldan kaçmanın en önemli nedeni

durumundayken, bazen de bunun tersi geçerlidir. Çocuğun suça yönelmesinde okuldan kaçmanın önem düşünülürken, okullardaki öğretmen ve idarecilere çocukların derslere devamlarını sağlama noktasında önemli görevler düşmektedir (Ok, 1989).

Okul, çocuğun toplumsallaşmasında, toplumsal krallara öğrenmesi noktasında çok önemlidir. Çocuğun olumsuz davranışa yönelmemesi için daha dikkatli olunmalıdır.

II. 2. Çocuk Ve Ergen Suçluluğuna İlişkin Kuramsal Yaklaşımlar

Suç ve mağduriyet, doğrudan ve dolaylı olarak zaman içerisinde sürekli olarak etkileşim halindedir. Suç ve mağduriyetin nasıl meydana geldiği, bireyin içinde bulunduğu aile, okul, sosyal çevreden nasıl etkilendikleri, zamanla suç ve mağduriyetin hangi kavram ve konularla ele alındığı, nasıl bir gelişim gösterdiği, hangi süreçlerden geçtiği, kuramsal yaklaşımların birbirine içerisinde nasıl yer aldığı, kuramsal yaklaşımların etkileri, günümüze kadar farklı kuramcılar ve araştırmacılar tarafından ele alınmıştır.

II. 2. 1. Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme kuramı, bireyin, gösterdiği davranışları gözlemleme sonucu öğrenerek edinmektedir. Bu davranışlar, bireylerin içerisinde yer aldıkları ya da en fazla ilişki içerisinde buldukları aile, akran ya da okul çevresi gibi grupları model olarak kazanılmaktadır.

Suç ve mağdur'u kuramlardan biri de, sosyal öğrenme kuramıdır. Bu kuram, suçluluğu "öğrenme" faaliyetinin sonucu olarak görmektedir. Sosyal öğrenme kuramı

özellikle, bireylerin anti-sosyal akran grubu ile etkileşime girmelerini, onların suç işlemeye eğilimli hale gelmelerinde temel bir risk faktörü olarak görmektedir.

Sosyal öğrenme kuramı, modern toplumlardaki şiddet davranışlarının kaynakları olarak aile yapıları, çevresel deneyimler ve kitle iletişim unsurlarını görmektedir. Bu kuram otorite yapıları, ebeveynlerin çocuklarıyla ilgilenme durumları v.b), şiddet görüntülerinin kitle iletişim araçlarındaki yaygınlık düzeyi, anti-sosyal veya suçlu akran grubunun varlığı gibi faktörler bireylerin kriminalleşme süreçlerinde etkili unsurlar olarak ele aldığı görülmektedir.

Diğer bir ifade ile sosyal öğrenme kuramı; suçun oluşumunu, kriminal eylemlere ilişkin norm, değer ve davranışların öğrenilmesi ile ilintili bir süreç olarak ele almaktadır. Bu kuram, hem illegal davranışa ilişkin suç değerlerinin rasyonelleştirmesini hem de suç tekniklerinin öğrenilmesini birlikte sosyolojik suç kuramlarının suç olgusunu açıklama potansiyelleri içermektedir. Sosyal öğrenme kuramı; ayırıcı birleşenler, ayırıcı pekiştirme ve nötrleştirme teorisi gibi bünyesinde üç yaklaşımı barındırmaktadır (Siegel,1989).

İstismar sorununun can alıcı noktalarından biri, kuşaktan kuşağa aktarılma özelliğidir. Aile içinde şiddete maruz kalan çocukların çoğunun büyüdülerinde şiddet uygulayan eslere ya da ana babalara dönüşeceği kesinlik kazanmamış olsa da, şiddet uygulayan yetişkinlerin çoğunun şiddete maruz kalma geçmişleri bulunmaktadır (Ünal, 2005). Sosyal öğrenme kuramının günümüzdeki en önemli temsilcilerinden olan Albert

Bandura, çocukların başkalarının davranışlarını gözleyerek, taklit ederek ve model olarak öğrendiklerini belirtmektedir (Yazgan, Bilgin ve Atıcı, 2004).

Sosyal öğrenme kuramları, ergenin riskli davranışlarını, bu tür davranışlar gösteren arkadaşlarını izlemesi, öğrenmesi ve taklit etmesi süreçleri ile açıklamaktadır. Aynı zamanda Bandura, arkadaşlarını herhangi bir davranış önerisini geri çevirirken izleyen ergenin reddedici benlik yeterliliği geliştireceği bunun tersi durumda ise ergenin davranış önerilerini kabul etme gibi bir eğilimde olacağını ifade etmektedir (Petraitis, Flay ve Miller, 1995).

Sosyal öğrenme kuramına göre öğrenmenin gerçekleşme aşamalarını Şöyle dile getirmiştir: “dikkat, hatırd tutma, yeniden üretme ve ödüllendirme. Çocuklar öğrenme sürecinden önce çevrelerindeki en yakın modellere dikkat ederler. Gözlemleyip tekrar ederler daha sonra modele uygun davranış üretirler. Sosyal çevreleri tarafından ödüllendirilerek o davranışı tekrar etmeleri sağlanır”. Bu Şekilde öğrenme meydana geldiğine göre çocukların saldırgan davranışlara Şahit olma ve maruz kalmaları ileriki hayatlarında bu davranışları sergileme ihtimallerini artırmaktadır (Özabacı,2006). Sosyal öğrenme teorileri, psikolojik ve biyolojik faktörlerin kişiyi şiddet içeren faaliyete içerisine götürebileceğini ancak, çevrenin rolünün daha etkili olduğunu belirten bir teoridir (Balamir, 1999).

Saldırganlığın ve sebeplerinin öğrenmeler sonucu kazanıldığını gösteren en önemli çalışmalar Bandura ve arkadaşları tarafından ortaya atılan sosyal öğrenme kuramıdır. Sosyal öğrenme kuramcıları insanın doğuştan saldırgan olmadığını

saldırganlığın toplumsallaşmanın bir sonucu olarak ortaya çıktığını belirtmişlerdir. Bireyi saldırganlığa iten güçlerin içsel olmaktan çok dışsal olduğunu savunmaktadırlar. Diğer kuramlarla karşılaştırıldığında bu kuram dış etkilere daha fazla önem vermektedir. Bu kuram, saldırgan davranışların kaynaklarının çok çeşitli olduğunu, geçmiş deneyim ve öğrenmeden, dış durumsal etmenlere kadar yayılan çok geniş bir yelpaze içinde değerlendirilmesi gerektiğini, ayrıca saldırganlık Ve şiddetin, nesiller boyunca öğrenilmiş bir davranış kalıbı olarak geçtiğini de savunmaktadır. Geçmişteki deneyimlerin saldırganlığın ne zaman, hangi durumlarda ve de ne sıklıkla ortaya çıkacağını belirlediğini, çocukların model olarak aldıkları ana babalarının davranışlarından, nasıl davranmak gerektiğini öğrendiklerini, aile ve dış çevreden edindikleri saldırgan modellere özenerek saldırgan davranışlarda bulduklarını ileri sürmektedir (Eroğlu, 2009).

Çocuğun gelişiminde öğrenme ve taklidin önemi ele alındığında, sürekli saldırgan tutum ve davranışla karşılaşan çocuğun, bunları bir davranış biçimi olarak benimseyip tekrarlamasının doğal olduğu düşünülmektedir. Bu kuramı deneysel olarak doğrulayan Bandura ve arkadaşları, saldırgan davranan anne babaların çocuklarının birbirlerine ve oyuncaklarına karşı sert, kırıcı ve yıkıcı davranışlar sergilediklerini göstermişlerdir. Anne-babaların sözlerinde, hareketlerinde tutum ve davranışlarında örseleyici, sert, kırıcı, suçlayıcı öğelerin ağırlık kazanması ve cezalandırmaya dayalı eğitim biçimi, çocuğun önce anne-babaya, daha sonra diğer kişilere karşı kızgınlık, öfke, nefret duymasına ve saldırgan davranmasına neden olur (Köknel, 2005).

Model alma taklit mekanizmasıdır. Bandura ve Walters saldırganlığın model alınarak ya da taklit edilerek de öğrenilebileceğini belirtmişlerdir. Çocukların çevrelerinin

onlara şiddet iyidir dersi verdiği bir atmosferle çevrili olduğunu belirtmişlerdir (Baron ve Byrne, 2000).

II. 2. 2. Sosyal Kontrol Teorisi

Sosyal kontrol kuramı, Kuramın; aile, akran grubu, okul ve inanç gibi toplumun temel kurumları ile suçluluk arasında bir ilişki kurması önem arz etmektedir. Kontrol kuramının modern anlamdaki öncüleri ise Hirschi ve Gottfredson'dur.

Sosyal kontrol teorisi, çocukların uygun bir biçimde sosyalleştirilemedikleri için suçlu hale geldiklerini öngörmektedir. Bu çerçevede bu yaklaşım, çoğu suçlunun ilk erişkinlik dönemlerine geldiklerinde, niçin suçu terk ettiklerini açıklayamamaktadır. Çünkü çoğu suçlularda suç işleme, ömür boyu devam etmemektedir. Sosyal kontrol teorisi suç olgusunu, bireylerin toplumsal değer ve normlara olan bağlılık düzeyleri açısından ele almaktadır. Bu teoriye göre bireylerin; aile, okul, din ve arkadaş gibi geleneksel kurum veya unsurlara bağlılık düzeylerinin güçlü olması, suçlulukta engelleyici bir işlevi görmektedir. Benzer biçimde; söz konusu geleneksel kurumlara olan bağlılık düzeylerinin zayıflığı ölçüsünde de, bireylerin suç işleme olasılıkları artmaktadır. Bu kuramda, "uyum" kavramı merkezi bir öneme sahiptir.

Sosyal kontrol kuramının varsayımlarına bakıldığında, kuramın insan davranışının denetimi ve bu denetimle ilintili olan kurumsal süreç ve unsurlar üzerinde odaklandığı görülmektedir. Diğer bir anlatımla, sosyal kontrol kuramı suçluluğu açıklarken; bireylerin toplumdaki değer, norm ve kurumlara olan bağlılığını ve bu bağlılıkla oluşan sosyal denetim olgusunu temel almaktadır. Birey veya toplum üzerinde

söz konusu sosyal denetimin başarısızlığı veya yetersizliği, bu kuram açısından suçluluğun önemli bir nedeni olarak görülmektedir. Bu nedenle, “sosyalleşme” ve “uyum”, kontrol kuramının iki önemli kavramını oluşturmaktadır. Bireylerin geleneksel değerler ve kurumlar karşısındaki konumlanma biçimleri ve düzeyleri de önemli ölçüde, sosyalleşme ile ilintili olmaktadır.

Sosyal kontrol kuramı; çocukluk dönemlerinde yeterli içsel denetiminin gelişmeyişi veya içsel denetim mekanizmasının sonradan işlevselliğini yitirmesi ile aile, arkadaş, okul ortamlarında kazanılan sosyal rollerin birbiriyle çatması veya öğrenilen davranışların karışıklık arz etmesi gibi faktörlerin, bireyin suç veya sapkın tutum geliştirmesinde etkili olduğunu öngörmektedir (Williams III ve McShane, 1999).

II. 2. 3. Öz Kontrol Teorisi

Bu teori, Gottfredson ve Hirschi'nin teorisidir. Öz kontrolü düşük olan insanların öz kontrolü yüksek olan insanlara nazaran daha fazla suç işleme eğilimi içerisinde olduklarını açıklamaya çalışan bir teoridir. Bu teori, insanların neden daha az düşük kontrole sahip olduklarını, ailelerin çocuklarını yetiştirmede eksiklik ve hatalara bağlamaktadır. Bu bağlamda, bu teori çocukların öz kontrolünü düşük olduğunu normal dışı davranışlarda buldukları zamanlarda ailelerin bu davranışları cezalandırmaları ve çocuğun öz kontrolünü sağlayacak yeni davranış modellerinin oluşturulmasına yardımcı olması gerektiğini belirten bir davranış modeli olarak karşımıza çıkar. Bu teoride aile önemli bir rol oynamaktadır (Akers, 1990).

II. 2. 4. Psikonalitik Kuram

Psikonalitik yaklaşım öfke duygusunu saldırganlığın bir boyutu olarak ele almaktadır. Yaklaşımına göre insan davranışları yaşam ve ölüm içgüdüleri olmak üzere iki temel içgüdü tarafından yönlendirilir. Yaşam içgüdüleri bireysel yaşamın ve insan türünün sürekliliğini sağlar. Açlık, susuzluk ve cinsellik bu kategoriye girer. Ölüm içgüdüleri önemli bir türevi saldırganlık dürtüsüdür. Freud'a göre saldırganlık, aslında insanın kendine yönelik olan yıkıcı eğilimlerinin, dış dünyadaki nesnelere çevrilmesidir. İnsan diğer insanlarla savaşıyor ve onlara karşı yıkıcı davranır, çünkü kendini yok etme isteği yaşam içgüdüleri tarafından engellenmiştir (Geçtan, 1999).

II. 2. 5. Psikiyatrik Model

Çocuğu en fazla istismar ettiği tespit edilen ebeveynlerin kişilik özelliklerinin ve eşler arası ilişkilerin incelemesinden hareketle aile içinde çocuk istismarı ve ihmali açıklamaya yönelik geliştirilmiş bir modeldir. İstismarcı ebeveynlerin diğer ebeveynlerden farklı bir dizi kişilik özelliklerine sahip oldukları varsayılmakta, hatta istismarda bulunan ebeveynlerin "anormal" ya da "hasta" oldukları yönünde gizli bir varsayıma dayanılarak, ebeveynler şizofren, manik depresif ve psikotik gibi psikiyatrik sınıflamalarla ifade edilmektedir.

Çocuk istismarı ve ihmalden sorumlu olan kişilerin genellikle ana babalar olduğu saptandığından, psikiyatrik model, istismar nedenlerini ortaya koymak amacıyla ebeveyn özelliklerinin incelenmesine ağırlık vermiştir. İstismarı açıklamaya yönelik ilk kuramlardan biri olan bu yaklaşımda, önceleri istismar eden ana-babanın "hasta" ya da "anormal" olduğu varsayımı kabul edilerek ana-babalar şizofren, manik depresif ve

psikotik gibi geleneksel psikiyatrik sınıflamalara sokulmak istenmiştir. Ancak daha çok klinik gözlem ve incelemelere dayanan bu tür araştırmaların bir değerlendirilmesi yapıldığında, istismar eden ebeveynlerin yalnızca %10'unun ruh hastası olarak tanımlanabileceği görülmüştür (Tercan, 1995).

II. 2. 6. Çok-Kültürlülük Temelli Kuramlar

Alt kültür teorilerini genel olarak, çocuk veya genç çeteler içerisinde yer alan alt sınıfa mensup bireylerin, sapma ve suçluluk durumları üzerine odaklanmış kuramlar olarak görmek mümkündür. Özellikle 1950'li yıllarda, alt kültürel kuramların kriminolojik araştırmalarda, önemli ölçüde boy gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu kuramların, suç olgusunu alt sınıfa özgü bir fenomen olarak görmesi, gerilim kuramı ile olan bir benzerliği oluşturmaktadır. Bu her iki kuram da, suç olgusunu sınıf temelinde analiz ettikleri için "suçluluğun alt-sınıf temelli kuramları" olarak da nitelendirilmektedir.

Alt-kültür kuramlarının temel özelliklerinden biri, suç olgusunu grup ve çete ortamlarında ortaya çıkan bir davranış tarzı olarak ele almış olmalarıdır. Bu nedenle alt-kültür kuramları suçluluğun; gruplar, çeteler, akranlar ve onları çevreleyen yaşamlardan güçlü bir şekilde etkilendiğini varsaymaktadır (Shoemaker, 1990).

Bu varsayımlar, alt kültürlerin genelde; sınıf farklılıklarından, ebeveynlerin durumlarından ve okul standartlarından kaynaklandığını öngörmektedir. Cohen'e göre, bir ailenin sahip olduğu sosyal konumu, onların çocuklarının yaşam boyunca karşı karşıya gelecekleri temel sorunların kaynağını oluşturmaktadır. Alt sınıfa mensup ebeveynlerin, çocuklarını orta sınıfa girecek şekilde sosyalle edememeleri ve okul sisteminin genelde

orta ve üst sınıfın değerleri/beklentileri çerçevesinde oluşturulmuş olması; alt sınıfa mensup çocukların, orta sınıfa karşıt bir yapılanma içine – çete oluşumlar gibi - girmelerinde etkili olmaktadır.

Cohen, suç alt –kültürünün; alt ve orta sınıf kültürü arasındaki çatışmanın bir sonucu olarak ortaya çıktığını belirtmektedir. Ona göre, alt sınıfa mensup olan çocuklar, bir statü arayışı olarak, orta sınıfa mensup olan çocukların amaçlarını, yaşam biçimlerini gerçekleştirmeye çalışırlar. Ancak, alt sınıfa mensup ailelerinin çocuklarının bu hedeflerini, toplumsal olarak kabul edilir bir yolla gerçekleştirmeleri oldukça güçtür. Çünkü içinde buldukları sınıfsal ve ekonomik konum buna imkân tanımamaktadır. Bu güçlük, bireylerde bir statü engellemesi yaratmaktadır. Bu durum da, çocukların, kendilerine olan güvenlerini kaybetmelerine ve karşıt bir tepki geliştirmelerine yol açarak, suçluluk alt kültürünün ortaya çıkmasında etkili olmaktadır. Bu sınıfa mensup çocuklarının, bu kültür ile olan etkileşim düzeyleri arttıkça, onların bu davranış kalıplarını içselleştirmeleri de o denli gerçekleşmesi kolaylaşmaktadır (Vito ve Holmes, 1994).

II. 3. Türkiye’de Çocuk ve Ergen Suçluluğu

Çocuk ve ergen suçluluğu Türkiye dahil bütün ülkeleri yakından ilgilendiren, suç işleyen çocukların kendilerine, ailelerine, suçu işledikleri taraflara, suçun işlendiği yöreye ve topluma zarar veren çok yönlü, önemli sosyal bir sorundur.

Ülkemizde işlenen suçlara katılımın özellikle büyük çoğunluğunu gençlerin oluşturduğunu ya da suç işleme konusunda ilk oluşumun küçük yaşlarda başladığı bir gerçektir. Türkiye’de, şiddet’in geleneksel bir disiplin yöntemi olarak kullanılması, fiziksel

istismar olgularının çok fazla görülmesine, cinselliği konuşmayan kapalı bir toplum olması, cinsel istismarların her geçen gün artmasına neden olmaktadır. Özellikle çocukları birey olarak kabul etmemek ve onlara söz hakkı tanımamak da duygusal istismarın ve ihmalin ortaya çıkmasını hızlandırmaktadır. Bunların yanında çocuk pornosu, çocuk fuhuşu, uyuşturucu kullanımı gibi organize suç örgütlerinin çocuklara yönelik davranışları, istismarın kapsamını genişletmekte ve farklı boyutlar kazandırmaktadır. Okulda çocuğun istismar edilmesin de; çok kalabalık sınıflar, sosyal baskılar, disiplin yöntemi olarak dayanın kabul görülmesi ya da öğretmenin kişilik yapısına bağlı olarak şiddet artabilmektedir (Dönmez, 2009).

Türkiye’de suçlu çocuklar incelendiğinde, çocukların suçu 3-5 kişilik gruplar halinde işledikleri görülmektedir (Zulliger, 1996).

Emniyet genel müdürlüğünün yıllara göre suçlu çocuk verileri incelediğimizde;

I. 2001 yılında 43.808 çocuğun asayiş suçu işlemesine karşın,

II. 2002 yılında 52.419 çocuk asayiş suçu işlemiştir. Bu oran işlenen tüm suçların %18’ini oluşturmaktadır.

III. 2003 yılında Türk ve yabancı uyruklu olmak üzere toplam 48.375

IV. 2004 yılında ise toplam 51.916 çocuk asayiş suçu işlemiştir.

Çocuk suçlarının işlenen tüm suçlar içindeki oranı da %17 olarak gerçekleşmiştir (EGM, 2004).

Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı 2003-2004 İstatistik Verilerini Suç Türlerine Göre incelediğimizde; 2003 yılında meydana gelen; I. Gasp

suçunun %23'ü, II. Hırsızlık suçunun %47'si, III. Kasten adam öldürme suçunun %11'i, IV. Müessir fiili suçunun %16'sı çocuklar tarafından işlenmiştir. 2004 yılında meydana gelen; I. Gasp suçunun %32'si, II. Hırsızlık suçunun %50'si, III. Kasten adam öldürme suçunun %12'si, IV. Müessir fiili suçunun %13'ü çocuklar tarafından işlenmiştir (Terzi, 2007). Türkiye'de çocuk ve ergen suçluluğu çok nedenli bir sosyal olgudur. En çok karşılaşılan ise darp (şiddet) tir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Şiddet Araştırma Komisyonu'na göre, Şiddete İlişkin Nedenler, bireysel, aileden, arkadaş ilişkilerinden, sosyal-toplumsal nedenlerden kaynaklanmaktadır. Bireysel nedenler, çocuğun annesinin doğum öncesi bakım almaması ve sağlıksız koşullarda doğum yapması sağlıksız doğmasına neden olmaktadır. Doğum öncesi sorunlar ve doğum travmaları beyin hasarına neden olmaktadır, bu da yaşam boyu bu kişilerin şiddete maruz kalmalarına ve şiddet davranışı uygulamalarına, çocuğun cinsiyet, sayı ve zamanlama açısından istenmeyen çocuk olması, çocuğa yönelik şiddet davranışlarını artırdığı gibi çocuğun kişiliğinin şiddet davranışlarını sergileyerek şekilde gelişmesine, kişinin kendi ruh sağlığını kötü olarak değerlendirmesi şiddet davranışlarına maruz kalma ve şiddet davranışını uygulamasına, hiperaktivite/dürtüsellik, depresyon, düşük benlik ağırlığı, kaygı durumları şiddet içeren davranışlar ile çoğu kez birlikte bulunmaktadır. Ruhsal sağlık sorunu çocuğun şiddet olaylarına karışmasına, okul Başarısızlığı olan çocuk ve gençlerin şiddete maruz kalmasına ve şiddet içeren davranışlara daha fazla sahip olmalarına, okula devamsızlığı olan çocuk ve gençlerin şiddet içeren ortamda bulunması ve şiddet içeren davranışlara daha fazla karışmasına, gencin şiddet içeren ortamda bulunması ve daha önce şiddete maruz kalması şiddet davranışlarını daha fazla sergileme sine neden olmaktadır.

Aile’de neden olan durumlar, ailenin kültürel yapısının görülme sıklığını etkilediği, çocuk sayısı fazla olan ailelerin şiddet içeren davranışların görülme olasılığını artırdığı, Aile ortamında alkol ve madde kullanımı ve stres gibi etkenlerin olması, kentlere göç eden ailelerde sosyal ekonomik yapının değişmesi, kentte uyumun sağlanamaması gibi nedenlerin çocuk ve gençlerde şiddet davranışının artmasına neden olduğu, ailenin toplumda yalnız kaldığını hissetmesi ve toplumu yabancılaşması, ailede davranış bozukluğu ve/veya ruhsal sorunu olan bir bireyin olması, erken yaşta anne ve baba olan bireylerin yeterli yaşam deneylerine sahip olmaması, disiplini şiddet ile sağlamaları, ailede disiplin çocuğun yetişmesinde olumlu bir yöntem olarak kullanılması gerekirken disiplin yöntemlerinin bilinmemesi ya da şiddetin disiplin yöntemi olarak kullanılması, aile içi geçimsizlik sonucu ebeveynlerin davranışlarının çocuklarda öz güven eksikliğine ve şiddet davranışına dönüşmesi, çocukluğunda aile içinde şiddet gören erişkinlerin daha fazla şiddet ortamlarında yetiştirilen çocuk ve gencin sorun çözme becerisinin gelişmemesine neden olmaktadır.

Arkadaş ilişkilerinde şiddete varan nedenler, şiddet ağıllarının bozulması nedeniyle şiddet içeren davranışların sık ve sürekli olması, öz güven eksikliği, iletişim ve sorun çözme tekniklerinin bilmemesi, yardım alabileceği yetişkinler konusunda yeterli bilgi ve sahibi olamaması, olumsuz arkadaş çevrelerinin etkisi, duygusal arkadaşlıklarda koruma ve kıskançlık içgüdülerinin ön plana çıkması, özellikle gençlik dönemlerinde bir gruba ait olma duygusunun yoğun olarak yaşanması, liderlik duygusunun şiddet davranışlarıyla tatmin edilme isteği şiddet davranışına neden olmaktadır. Çocuk ve gençlerin en yoğun ve en önemli ilişkileri aile ve arkadaşları olup en çok şiddet

davranışlarını bu ortamlarda yaşamaktadır. Çocuk ve gençlere aile ve arkadaş ilişkilerinde iletişim becerilerinin doğru öğretilmemesi en önemli sorun arasındadır.

Sosyal ve toplumsal nedenler, toplumun değer yargıları ve kültürünün şiddeti besleyecek şekilde olumsuz olarak değişmesi, küreselleşmenin toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel yapısı üzerindeki olumsuz etkileşim içinde bulunması ve eğlence aracı olarak şiddet içeren oyunların oynanması, medyada yer alan şiddet görüntüleri nedeniyle çocukların şiddet görüntüleri nedeniyle çocukların şiddet örüntülerini kanıksamaları ve şiddet algılarının değişmesi, çocuk ve gençlerin televizyon karakterlerinden etkilenmeleri ve televizyonda tek güç olarak gösteren karakterleri rol modelleri olarak almaları, işsizlik ve yoksulluğun etkilerinden çocuk ve gençlerin korunamaması, kentlere göç etmenin olumsuz etkilerinin ortadan kaldırılamaması, çocuk ve gençler arasında sigara kullanımı, alkollü içki içme ve madde kullanımı, çocuk ve gençlerin delici-kesici alet ve ateşli silah taşımaları ve çete üyesi olmaları, çocuk ve gençlerin spor ve kültürel etkinliklere katılmamaları, toplumun güven, barış, adalet, hakkaniyet, merhamet, sorumluluk gibi değerlerinin sarsılması, bazı değerleri kaybolması ve önemini yitirmesi, gelecek kaygısının olması ö çocuk ve gençlerle şiddete neden olmaktadır.

TBMM Şiddet Araştırma Komisyonu Türkiye’de 2006-2007 Öğretim Yılı Ortaöğretim kurumlarına devam eden öğrencilerin şiddetle karşılaşma durumu incelendiğinde, öğrencilerin son üç ay içerisinde %22’sinin fiziksel şiddet,%53’ünün sözel şiddet,%36,3’ünün duygusal şiddet,%15,8’inin cinsel şiddet ile karşılaştığı saptanmıştır. Öğrencilerin şiddetle uygulaması durumu incelendiğinde, öğrencilerin son üç ay içerisinde

%35,5'sinin fiziksel şiddet,%48,7'ünün sözel şiddet,%27,6'ünün duygusal şiddet,%11,7'inin cinsel şiddet ile karşılaştığı saptanmıştır (Solak, 2009).

Terzinin çalışmasında, Çocuk Suçluluğu Oranının Ankara İli Ve Çankaya İlçesi İçerisinde Ele Alarak Bakıldığında Çocuk Şube Müdürlüğü 2003-2004-2005 Yılları İstatistik Verileri incelediğimizde;

Tablo-1

2004 Yılı Ankara Genelinde İşlenen Çocuk Suç Oranı ile İlçesinde İşlenen Çocuk Suçlarının Karşılaştırılması Çocuk Suçluluğu Sayısı Yüzdelik Oran Tablo-1 de gösterilmiştir.

İl - İlçesi	Sayı	Yüzde Oranı
Ankara	3459	% 63.2
Çankaya İlçesi	1241	%37.8

Tablo-1 incelendiğinde, bu verilerden, 2004 yılında Ankara genelinde çocukların işlediği suçların oranı, Çankaya ilçesinde işlenen suçların yaklaşık 3 katı olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo-2

Yıllara Göre Merkez İlçelerde İşlenen Çocuk Suçluluğu Oranları Merkez İlçeler

İlçeler	2003	2004	2005
Altındağ İlçesi	465	695	723
Çankaya İlçesi	681	1251	1106
Keçiören İlçesi	573	510	534
Mamak İlçesi	466	469	442
Yenimahalle İlçesi	378	461	442
Etimesgut İlçesi	80	70	8
Toplam	2525	3459	3238

Tablo-2 incelendiğinde, verilere göre, 2003-2004-2005 yılları arasında, Altındağ İlçesi ve Çankaya İlçesi bölgelerinde çocuk suç oranlarının oldukça yüksek oranda olduğu görülmektedir.

Tablo-3

Yine aynı çalışmada yıllara göre Tablo-3 çocukların işledikleri suçların öldürme ve yaralama suçlarının karşılaştırılması.

Yıllar	Öldürme	Yaralama
2003	5	808
2004	17	830
2005	29	963

Tablo-3 incelendiğinde, yıllara göre bakıldığında çocukların işlemiş oldukları öldürme ve yaralama suçlarının periyodik olarak arttığı görülmektedir (Terzi, 2007).

Çocuk suçluluğu (mağduriyeti), ülkemiz açısından ve konu ile ilgili çalışmaların arttırılması multidisiplinel çalışma için ve son derece önemli bir konudur. Çocuk suçluluğu suç oluşmadan çocukları suça iten nedenler tespit edilmeli, suça yönelmedeki bireysel, sosyo-kültürel nedenler incelenmeli ve bu incelemeler sonucunda tespit edilen konularda çocuklar desteklenmeli, ilgi ve becerileri geliştirilmeli, gerekli tedbirlerin çok yönlü olarak çalışmaların yapılması ve koruyucu çocuk suçluluğu vb. çalışmaların geliştirilmesi ve tekrar suça yönelmemesi sağlanmalıdır.

II. 4. Manisa'da Çocuk ve Ergen Suçluluğu

Sanayi ve ticaretin hızla gelişmesi ile birlikte Avrupa'nın en uygun yatırım kenti seçilmesi, ulaşımın İzmir'den kolay olması, sürekli göç olan bir il olması nedeni ile

sürekli bir değişim yaşanmasına neden olmuştur, ekonomik ve sosyal problemlerini de beraberinde getirmiştir.

Kurumların yetkili uzmanları ile yapılan görüşmeler ve anket uygulaması esnasında yapılan görüşmeler sonucu aşağıdaki gözlemlere ulaşılmıştır; Ailelerin ekonomik problemler başta olmak üzere, çocukları ile yeterince ilgilenememeleri, eğitim seviyesinin düşük olması, çocuklar sosyal çevreden uzak, uygun olmayan kişilerle arkadaşlık kurması, arkadaş ortamının iyi olmaması, yaşanan çevredeki çevresel olumsuzluklar, akranların olumsuz davranış yapma noktasında etkisi, ailelerin yeterince kontrol yapamaması, eğitimsizlik sebebiyle çok çocuklu ailelerde yetişen çocuklar küçük yaşlardan itibaren çalışmaya başlamakta, toplumumuzun sosyal yapısı nedeniyle erkek çocuklar evleri dışında daha serbest olabilmekte, üzerlerindeki aile denetimi daha az olmakta, çeşitli arkadaş gruplarına katılıp zararlı sosyal faaliyetler ve suç işleme daha kolay zemin bulabilmektedirler.

Çocuğun temel ihtiyaçlarını karşılayamaması, ailesinin sevgi ve ilgisinden yoksun kalan çocuk istenmeyen davranışlara sebep olmaktadır., baskıcı disiplin yöntemleri, çocuk istismarı, iç ve dış göçlerin oluşturduğu kültür çatışmaları, gecekondulaşma, gelenek ekonomik bunalımlar, çocuğun çalışmak zorunda kalması, parçalanmış aileler, ailede suçlu birey örnekleri ile kitle iletişim araçlarındaki şiddet ve suçlarla ilgili programlar çocukları suça iten nedenler arasında sayılabilir. Çocukların en çok işlediği suçların kapkaç, hırsızlık ve gasp olduğu görülmektedir. Hırsızlık vb. istenmeyen davranışta bulunan çocuk, bu yolla maddi gereksinimlerini gidermekten çok ailenin ve okulun denetiminden uzak kalmanın verdiği bir başıboşlukla suça yönelmekte,

sevgi ve sevecenlik eksikliğini gidermek için bu yola başvurmakta çocukları suça itmekte, dolaylı olarak mağdur duruma düşürmektedir.

Suç işlemeye meyilli, suç işlemiş veya mağdur durumunda kalan çocuklar, ailenin eksikliğini giderecek, denetlemeyi ve toplumsallaşmalarını sağlayacak okul olanaklarından yeterince yararlanamamışlardır. Çocuğun ve aile'sinin eğitim seviyesinin düşük olduğu ayrı bir durumdur.

Okul, çocuğun aile dışında iletişim deneyimleri elde ettiği yerdir. Suçlu ve mağdur, çocukların, ailenin eksikliğini giderecek, denetlemeyi ve toplumsallaşmalarını sağlayacak okul olanaklarından da yeterince yararlanamamış, ilgilenilmemiş, bir şekilde dışlanmış bu da çocukta, çocuğun eğitim düzeyinin düşük olmasının yanı sıra, suç işlediği esnada genellikle okulla ilişkisinin kesik olduğu dikkat çekmektedir.

Çevreyle iyi iletişim kuramayan çocuklarla, otoriteye başkaldırma eğilimi gösteren çocuklar belirli bir arkadaş grubuna katılmakta, bu grupta sosyal kabul görme ve bir statü sahibi olabilmek için grup dayanışmasına gereksinim duymaktadırlar. Bu beraberlik zaman içinde ergenlik çağının özelliklerinin de etkisiyle istenmeyen davranışlara dönüşebilmektedir. Katıldığı grupta suç'a karışan gençlerin oluşu, dolaylı mağduriyet yaşamasına suça yönelmesine yol açabilmektedir.

Suç işleyen çocukların alkol kullanımının zararlı olduğu gözlemlenmiştir. Yine küçük yerleşim birimlerinden büyük şehre göç etmiş çocuklarda da, sosyal dayanışma

ihtiyacının fazla olması nedeniyle daha yüksek oranda gruplar halinde suç işleme oranı gözlemlenmiştir.

II. 5. İlgili Çalışmalar

II. 5. 1. Çocuk ve Ergen Suçluluğu İle İlgili Yurt İçinde Yapılmış Çalışmalar

Genel olarak yurt içinde yapılmış olan tezler ve makaleler incelendiğinde çalışmaların ağırlıklı olarak çocuk istismarı, çocuk ihmali ve şiddet üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Buna rağmen çocuk mağduriyeti üzerine yapılmış çalışma yok denecek kadar azdır, var olan çalışmalarda yeterli düzeyde değildir. Konuyu değişik yönlerden inceleyen yeterli bilimsel araştırmanın yapılmamış olduğu gözlemlenmiştir.

“Şiddet Mağduru Çocukların Sosyal Antropolojik Açından İncelenmesi” konulu araştırmasında, Ankara İli Altındağ ilçesindeki Altındağ Toplum Merkezi ve Ulus Gençlik Merkezine devam eden 10–18 yaş arası 250 çocuk ile görüşme tekniği uygulanarak şiddet ile ilgili genel tanılama çalışması yapılmıştır. Görüşülen çocukların yarısına yakınının ilköğretime diğer yarısına yakınının da liseye devam ettikleri ve çocukların üçte birinin gelir getirici işlerde çalıştıkları saptanmıştır. Çocukların ve ailelerin kentin kültürel olanaklarından yararlanmadıkları gözlenmiştir. Araştırmamızda; çocukların %92’sinin aile içi fiziksel şiddete, tamamına yakınının aile içi duygusal şiddete, %1,2’sinin cinsel şiddete maruz kaldıkları, çocuklara yönelik olarak uygulanan aile içi şiddetin, ailelerin, gelir düzeyine, oturdukları evlerin konumuna, niteliğine ve özelliğine göre çocuklara uygulanan fiziksel şiddetin farklılaştığı saptanmış; ayrıca anne ve babaların kentlerde yaşama sürelerine, geldikleri yörelere, anne ve babaların birlikteliğine, çalışma durumlarına, eğitim

düzeylelerine, babaların eş şiddeti uygulayıp uygulamamalarına göre çocuklara fiziksel ve duygusal şiddet uygulamasının farklılaştığı saptanmıştır. Çocukların cinsiyeti ve yaşları ile ilgili olarak anne ve babaların davranışları karşılaştırılmıştır. Buna göre hem anneler hem de babaların çocuklarına fiziksel ve duygusal şiddet uygulama nedenlerinin, sıklıklarının ve biçimlerinin çocukların cinsiyetine, yaşına, para kazanıp kazanmamalarına göre farklılaştığı saptanmıştır. Hem annelerin hem de babaların çocuklarına fiziksel şiddet uygulama nedenlerinin başında çocukların kendilerine itaatli davranmamaları gelmektedir. Çocukların yaşları büyüdükçe, maruz aldıkları aile içi şiddetin oranı cinsiyetlerine göre farklılaşmakla birlikte oran olarak düşmektedir. Çocukların okulda ve sokakta şiddete maruz kalmaları da cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır. Çocukların yaşları büyüdükçe aile içi şiddeti kabul etme oranlarının arttığı çocukların kendilerine uygulanan şiddeti haklı bulduklarını belirtmelerine rağmen şiddet sonrası geliştirdikleri duyguların, cinsiyetlerine göre farklılaştığı görülmektedir. Şiddet sonrası erkek çocukları utanç ve öfke geliştirirken, kız çocuklarının korku ve suçluluk duygusu geliştirdikleri saptanmıştır (Bulut, 2008).

“Aile İçi Şiddetin Erkek Çocuğun Şiddet İçeren Suç İşleme Davranışına Etkileri” konulu araştırmasında, 235 kişi üzerinde yapılan çalışmada demografik olarak incelediğimizde, araştırma grubunu oluşturan çocukların çoğunluğunun Marmara ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi doğumlu olduğu, tutuklanmadan önce ailesiyle yaşadığı, eğitimine devam etmediği, daha önce herhangi bir işte çalıştığı, aile yapısına bakıldığında; çocukların ebeveynlerin çoğunun eğitimsiz veya ilköğretim mezunu olduğu, düşük ücretli işlerde çalıştığı ve üç ve üçten fazla kardeşi olduğu görülmektedir. Çocukların yarısından çoğunun daha önce evden kaçtığı ve evden kaçma sebebinin aile içi ilişkilerin kötü olması olduğu belirtilmektedir. Ayrıca araştırma grubunu oluşturan 235 çocuğun 179’u değişik

sıklıklarla şiddeti yaşadığı ve şiddet yaşayanların çoğunun en azından senede birkaç kez şiddet yaşadığı görülmüş olup, buna karşın evde sözel ve fiziksel şiddete yönelik davranışların varlığı sorgulandığında çok az çocuğun cevap verdiği görülmüştür. Aile içinde maruz kalınan ve tanık olunan şiddet karşısında en çok korku, çaresizlik, nefret ve kızgınlık duyguları hissedilmektedir. Yaşadığı şiddet karşısında içe kapanıp duygularını paylaşmadığını belirten 97 tane çocuk olmuştur. Grubun neredeyse %70'i fiziksel şiddet suçu olarak kabul ettiğimiz yaralama, gasp ve adam öldürme suçlarını işlemiş, birden çok kez fiziksel şiddet suçu işleyenlerin % 66'sı yine fiziksel şiddet suçu işlemiştir. Aile içi şiddete bir şekilde maruz veya tanık olan çocuk, şiddeti ileriki dönemlerde kullanmaktadır. İstatistiksel olarak, aile içinde şiddete uğrayan ve/veya tanık olan çocuklar ile şiddet içeren suç işleme arasında bir anlamlılık olmamasına rağmen, araştırma grubunda göz ardı edilemeyecek bir çoğunluğun bu grup içinde olduğu tespit edilmiştir. Aile içinde şiddete maruz veya tanık olmayan çocuklara göre anlamlı düzeyde daha çok görüldüğü tespit edilmiştir. Aile içinde şiddete uğrayan ve/veya maruz kalan 180 kişi olduğu, buna bağlı olarak bu 180 çocuğun fiziksel, cinsel, duygusal istismara ve duygusal ihmale uğraması, ailesinde şiddete uğramayan ve/veya maruz kalmayanlara göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. İstismar çeşitleri arasındaki ilişkiye bakıldığında, duygusal istismarın bütün istismar çeşitlerine eşlik ettiği, en fazla fiziksel ve cinsel istismar ile birlikte görüldüğü belirlenmiştir (Ovacık, 2008).

“Lise Öğrencilerinde Aile İçi Çocuk İstismarı İle Zorbalık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” konulu araştırmasında, İstanbul ilindeki 5 farklı lisenin 9,10, 11. Sınıflarında öğrenim gören 305 öğrenci ile yapılan çalışmada, lise öğrencilerinin fiziksel ve çok yönlü istismar boyutu puanları, öğrencilerin kardeş sayılarına, babanın eğitim düzeyine, ailenin

gelir düzeyine, babanın anneye fiziksel şiddet uygulamasına, babanın anneye sözel şiddet uygulamasına, annenin babaya fiziksel şiddet uygulamasına, annenin babaya sözel şiddet uygulamasına göre farklılaşmaktadır. Düşük gelir düzeyinden yüksek gelir düzeyine gidildikçe, kardeş sayısı azaldıkça, ebeveynin eğitim düzeyi arttıkça ve ebeveynlerin birbirlerine karşı fiziksel ya da sözel şiddet uygulaması azaldıkça istismarı ve zorba davranışı ortaya çıkararak nedenlerin azaldığı, bununla birlikte cinsiyet değişkeninin cinsel istismar, suça yöneltme ve uygun olmayan cezalandırma, zorba kişilik ve zorbalıktan kaçınma alt boyutlarını, yas değişkeninin de zorbalıktan kaçınma boyutunu etkilediği tespit edilmiştir (Sarıbeyoğlu, 2007).

“Dünya’da ve Türkiye’de Cinsel Sömürü Amaçlı Çocuk Ticareti” konulu araştırmasında, Türkiye’de ve Dünya’da çocuğun cinsel sömürü olarak nasıl suiistimale uğradığı, nasıl mağdur durumuna düştüğünü kaynakların taranması şeklinde incelemiştir. Çalışmasında, 1990’li yıllardan itibaren ise çocukların suiistimaline bağlı olarak ticari cinsel sömürüsü ve özellikle cinsel sömürü amaçlı ticaretinin tehlikeli boyutlarda olduğu bilimsel çalışma ve uluslararası kuruluşların hazırlamış olduğu raporlarla tespit edilmiştir. Bununla birlikte ‘cinsel sömürü’ kavramı, ticari cinsel sömürü anlamında kullanılmakta olup; fuhuş, pornografi, cinsel sömürü amaçlı ticareti içermektedir. Çocukların cinsel sömürü mağduru olmasında etkili olan suiistimal; fiziksel, duygusal, cinsel ve ihmal olarak gerçekleşmektedir. Suiistimalin sebeplerinden olan, fakirlik, aile içi ve çevre ile olan sosyal bağların zayıflığı, ebeveynlerin madde bağımlısı olmaları, çocuklarına ilgi ve sevgi göstermemeleri, eğitimsiz olmaları, aynı zamanda çocukları sömürüye iten sebeplerdendir. Özellikle ailesi ve tanıdıkları tarafından cinsel suiistimale uğramış çocuklar, cinsel sömürü mağdurları içerisindeki en önemli grubu oluşturmaktadır. Dünya genelinde cinsel sömürü

amaçlı çocuk ticaretine kaynaklık yapan ülkeler ve bölgeler çoğunlukla, ekonomik olarak gelişmemiş ülkelerdir. Ekonomik faktörler, çocuk ticaretinde önemli bir sebep olmakla birlikte, hiç bir zaman tek etken değildir. Savaş ve diğer nedenler dolaylı nedenler olduğu belirtilmektedir (Beşe, 2008).

“İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinde Aile İçi Çocuk İstismarı Ve Öfke Tetikleyicileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” konulu araştırmasında, aile içi çocuk istismarı ve öfke tetikleyicileri; yaş, cinsiyet, kardeş sayısı ve gelir düzeyi değişkenleri açısından incelendiği, sosyo-ekonomik düzey ve kardeş sayısı, aile içi çocuk istismarı ve öfke tetikleyicilerinin belirlenmesinde önemli değişkenler olarak bulunmuştur. Alt sosyo ekonomik düzeyden üst sosyo-ekonomik düzeye gidildikçe ve kardeş sayısı azaldıkça istismarın ve öfkeyi tetikleyen nedenlerin azaldığı tespit edildiği, yaş değişkeninin eğitim istismarı alt boyutunu ve cinsiyet değişkeninin de fiziksel istismar ve engellenme alt boyutlarını etkilediği, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin otorite ilişkileri, akran ilişkileri, saldırganlık boyutu puanları, kardeş sayısı ve gelir düzeyi değişkenlerine göre farklılık göstermektedir (Bekçi, 2006).

“İlköğretim Okullarında Zorbacı Davranışların Azaltılmasına Yönelik Empati Eğitim Programlarının Etkisinin Araştırılması” konulu araştırmasında, empati programının ilköğretim 4. Ve 5.sınıf öğrencileri arasında görülen zorbaca davranışların etkisi belirlemek amacı ile deney ve kontrol grubu oluşturulduğu, öğrencilerin zorbaca davranışlarını fark etmelerini sağlayarak arkadaşları ile daha iyi iletişim kurmalarını sağlamayı amaçlamışlardır. Bu çalışma sonunda öğrencilerin zorba davranışlarını kontrol ettikleri, daha duyarlı oldukları, özsaygılarını yükselttikleri sonucuna ulaşmışlardır (Şahin, 2007).

“Kent Ölçeğinde Çocuk Suçluluğu Çankaya Örnek Araştırması” konulu araştırmasında, genel olarak çocuk suçluluğunu etkileyen göç, ailenin sosyo-ekonomik durumu, kardeş sayısı, çocuklara sağlanan sosyal imkânlar, çocuklara hizmet edecek her kurum ve kuruluşun bu doğrultuda hizmet birimlerini oluşturması, çocuk şubesi, çocuk gelişimi ve çocuk psikologlarının sayısının artırılması, suç davranışı gösteren çocukların toplumsal rehabilitasyonunu sağlanması, korunmaya muhtaç çocuklar uygun fiziki ortamların sağlanması, yasalar boyutunda 12 yaşını doldurmamış çocukların cezai ehliyetlerinin bulunmamasıyla karşılaşılmaktadır, özellikle aile fertleri çocukları yaş gereği suiistimal ettikleri dolaylı olarak çocuk mağduru durumuna düşürdükleri, ailelerin eğitim seviyesinin düşük olması özellikle aile içi şiddet çocukların en çok olumsuz olarak etkilendikleri durumdur. Suç oranlarının artmasında ailenin ekonomik durumunun yeteri düzeyde olmaması, göç durumu, akran durumu, belediyeler ve stk’ların yeteri düzeyde ilgilenmemeleri dolaylı olarak çocuk suçluluğunu artıran nedenler olarak belirtilmektedir (Terzi, 2007).

“Çocuk ve Televizyonda Şiddet: 5 Yaşında Çocukların Anne-Babaların Şiddetin Saldırgan Davranışlar Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşleri” konulu araştırmasında, çocukların televizyonda en çok çizgi filmleri izledikleri, anne-babalara göre televizyondaki çocuklar için hazırlanan programların içeriklerinin çocuklara uygun olmadığı ortaya çıkmıştır. Televizyondaki şiddet sahnelerinden çocuklar etkilenmekte ve bunu hareketlerine yansıtmaktadırlar. Anne ve babalar çocukların şiddet sahnelerinden etkilenerek yaptıkları davranışlar karşısında açıklama yapma yolunu izlemektedirler. Anne ve babalar çocuklarını, televizyonun olumsuz etkilerinden, program kısıtlayarak korumaktadırlar. Televizyondan erkek çocuklar daha fazla etkilenmektedir. Anne ve

babalara göre televizyondaki şiddet sahneleri, daha iyi programların yayına konması ve programların uzmanlar tarafından denetlenmesi ile önlenebilmektedir (Yıldırım, 2008).

“Çocuklarda Duygusal İstismar” konulu araştırmasında, duygusal istismarın görülme şekilleri ve etkileri üzerinde yapılan çalışmada, bazı davranışların çocuğun fiziksel ve ruhsal gelişimine zarar verdiği, bu nedenle çocukların duygusal yönden istismarına sebebiyet verdiği ifade edilmektedir. Çocuklarda duygusal istismar, fiziksel veya cinsel istismarla birlikte oluşabildiği gibi bunlardan bağımsız olarak da görülebildiği belirtilmektedir. Fiziksel veya cinsel istismara uğrayan bir çocuğun duygusal yönden de fazlası ile etkilendiği belirtilmektedir. Duygusal istismar, çocuğun kişilik gelişimi, benlik algısı ve gelecekteki yaşantısı üzerinde olumsuz etkilere sebep olmaktadır. Çocuklar, aileleri ve onların eğitimi ve yetişmesinden sorumlu olan öğretmenleri tarafından duygusal olarak istismar edildiklerinde kısa veya uzun vadede ama mutlaka olumsuz yönde etkilenmektedirler (Öztürk, 2007).

“İlköğretim İkinci Kademesindeki Çocuklara Yönelik İstismarın ve İhmalin Çeşitli Değişkenler Yönünden İncelenmesi” konulu araştırmasında, ilköğretim II. kademe öğrencilerinin duygusal istismar, fiziksel istismar, ihmal, ekonomik istismar düzeyleri ile saldırganlık, benlik saygısı ve depresyon düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş; İstismara maruz kalan çocuğun depresyon ve saldırganlık belirtileri gözlemlenmiştir. Cinsiyet, yaş, babanın sağ/özü oluşu, anne-babanın ayrı/birlikte olması, babanın öğrenim durumu, annenin öğrenim durumu, babanın iş durumu, annenin iş durumu, ergenin iş durumu, daha önce yaşadığı yer ve okulun bulunduğu yer değişkenleri ekonomik istismar açısından risk oluşturduğu, İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin duygusal istismar, fiziksel istismar,

ihmal, ekonomik istismar, saldırganlık, benlik saygısı ve depresyon düzeylerine bakılmış ve öğrencilerin istismar ve ihmale maruz kaldıkları, biraz saldırgan oldukları, orta düzeyde benlik saygısına sahip oldukları ve depresyon belirtisi gösterdikleri belirlenmiştir (Yıldız, 2007).

“Görsel Medya Ve Şiddet Kültürünün Orta Öğretim Öğrencileri Üzerine Etkisi” konulu araştırmasında, görsel medya ve şiddet’in lise öğrencileri üzerine etkisinin incelendiği, Kırıkkale merkezde Anadolu lisesinde okuyan 500 öğrenci ile yapılan çalışmada, öğrencilerin seyrettikleri yerli dizilerden etkilenerek şiddet kültürünü arttırdıkları ve şiddeti normal bir hayat tarzı gibi görerek sorunlarını çözmede kullandıkları ortaya çıkarken, hem Anadolu lisesinde hem de normal lisede öğrenim gören Erkek ve kız öğrenciler televizyonun zararlı yönlerinin olduğunu, medyanın tutum ve Davranışlarında biraz etkili olduğunu, şiddet içeren film ve programların gençler için kötü örnek olduğunu ve gençlerin filmlerdeki kahramanların kullandığı yöntemlerle kendi problemlerini çözmek istedikleri ortaya çıkmıştır. Bu da bize görsel medyanın, şiddet Kültürünü arttırdığı sonucunu göstermektedir (Pınar, 2006).

Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenleri ve Velilerin Çocuk İstismarı ve İhmaline Yönelik Görüşleri, konulu araştırmasında, okul öncesi öğrencilerin annelerinin ve babalarının çocuk istismarı ve ihmeline yönelik görüşleri ile istismarı ve ihmali önlemeye yönelik çalışmasında anne-babalarının olumlu tutumu gözlemlenmektedir. Annelerinin ve babalarının çocuk istismarına ve ihmali konusunda bilgi sahibi oldukları ve hassas oldukları belirlenmiştir (Dönmez, 2009).

Şanlıurfa İli Viranşehir İlçesi Merkezinde Sağlık Personelinin Bilgi Tutum ve Mesleki Uygulamaları” konulu araştırmasında, araştırmaya katılan 87 sağlık personelinin yaklaşık %30’u çocukluğunda ya da gençliğinde anne ve babasından fiziksel şiddet gördüklerini ve %8’i şu anki ailesinde herhangi bir fiziksel şiddet türünün var olduğunu belirtmişlerdir. Sağlık personelinin dörtte üçü çocukluğunda fiziksel ve sözel şiddet gördüğünü belirtmiştir. Su an ki ailesinde ise sözel ve fiziksel şiddetin var olduğunu söyleyen sağlık personeli ise %85’dir. Yalnızca şiddetin boyutu değişmiş, çocuklukta fiziksel ağırlıklı olarak görülen aile içi şiddet, erişkinlikte sözel ağırlıklı bir davranışa dönüşmüştür. Sağlık personelinin aile içi şiddet ve cinsel şiddet ile ilgili bilgi düzeyleri çok yetersiz değilse de günlük mesleki uygulamalarda farklı tutum ve davranışlar sergiledikleri, çalışmalarına kendi duygu ve düşüncelerini yansıttıkları tespit edilmiştir. Herhangi bir fiziksel şiddet türünün var olduğunu belirtmişlerdir (Kandemir, 2007).

Samsun Merkez İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Çocuklukta Aile İçi Şiddet Öyküsü Ve Ruh Sağlığına Etkileri” konulu araştırmasında, samsun merkez ilköğretim okullarında çalışan 346 öğretmende çocukluk döneminde aile içi şiddete maruz kalma sıklığı ve şiddete maruz kalmış olmanın ruh sağlığına etkilerine ilişkin çalışmada, çocuklukta aile içi şiddete uğrama sıklığı % 3.5 ile 76.6 arasında değiştiği, en sık maruz kalınan şiddet veya travma duygusal ihmal, en az maruz kalınan travma ise fiziksel kötüye kullanım olarak belirlendiği; duygusal kötüye kullanım, fiziksel kötüye kullanım ve fiziksel ihmal puan ortalamaları, erkeklerde kadınlara göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (Gökçe, 2010).

Suçta yönelmiş ve yönelmemiş 14–18 yaş arası, ilköğretim ve liseye devam 83 suçlu, 100 suçlu olmayan 183 ergen ile gerçekleştirilen çalışmada, suçlu ve suçlu olmayan ergenlerin ana-baba tutumları ve empati düzeylerini incelemek amacıyla yapılan çalışma sonunda Ailelere çocukların sağlıklı gelişimi, kendini gerçekleştirebilmesi ve topluma sağlıklı uyum sağlayabilmesinde büyük önem taşıdıkları ve çocuğun sağlıklı gelişimi için en uygun ana-baba tutumunun ise demokratik ana-baba tutumu olduğu anlatılabilir. Çocuk gelişiminde otoriter ve koruyucu-istekçi tutumun olumsuz etkilere sahip olduğu da ifade edilmektedir (Yılmaz, 2009).

Erzurum emniyet müdürlüğünde çocuk şubeye gelen 1399 çocuk 18 yaş altı çocukların doğum yeri, en son ikamet edilen yer, is durumu, bağımlılık yapan madde kullanımı, yaşanılan ortam, anne-baba yoksunluğu, toplumsal durum, aile, akraba ve arkadaş çevresi, yas dönemi (bulûğ ve ergenlik) ve göç gibi toplumsal faktörlerin suçta yönelmelerine etki edip etmediğinin araştırıldığı çalışmada doğum yeri ve en son ikamet edilen yer arasındaki farklılaşmanın, öğrenim durumunun, is durumunun, aile, akraba ya da arkadaş çevresinin, bağımlılık yapan madde kullanımının suçluluğa etkisinin olduğu bulunurken, anne-baba yoksunluğu ya da üvey anne-babaya sahip olmanın, yaşanılan ortamın (aile, akraba, yurt, yatılı okul vb.) suçta yönelmede bir etkisinin olmadığı, suç türü üzerinde etkisinin olduğu bulunurken, ailenin göç etmiş olmasının ise suç türü üzerinde etkisinin olmadığı sonucu elde edilmiştir tespit edilmiştir (Avcı, 2009).

Bu araştırmanın amacı ana babası boşanmış 155 örgenci, ergen ile yapılan çalışmada boşanmış ailede yetişen ergenlerin benlik değeriyle bilişsel çarpıtmaları arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Ergenlerin benlik saygıları yükseldikçe, bilişsel

çarpıtmaları azalmakta ve eleştiriye duyarlılık, depresif duygulanım, hayalperestlik artmasıyla, bilişsel çarpıtmaları da artığı gözlenmiştir. Çocukların haklarına saygı gösterilenlerin, fikri alınanların, aileyi ilgilendiren konularda aile bireyleriyle birlikte karar alanların, kardeşinden ayrılmak zorunda kalanların, yaşantısına yakın çevresi karışmayanların, benlik saygısı daha yüksek; depresif duygulanım, psikik izolasyonu daha düşüktür olduğu ulaşılmıştır (Kuyucu, 2007).

Ankara'da ilkokul üç, dört ve beşinci sınıflarda okuyan 10, 11 ve 12 yaşlarındaki çocuklar ile ebeveynlerinin istismar (fiziksel, duygusal ve cinsel) konusu hakkında ne bildiklerini görmek ve araştırmacı tarafından hazırlanan eğitimin-bilgilendirmenin etkili olup olmadığını ortaya çıkarmayı amaçlayan çalışmada, elde edilen sonuçlar çocukların ve ebeveynlerinin istismarın türleri, nedenleri, bireyin ilişkileri üzerindeki etkileri ve birey üzerindeki etkileri konusunda bilinçlendiklerini, eğitim çalışmalarının önemli olduğunu göstermektedir (Adalı, 2007).

Diyarbakırda 50 suça karışan erkek ergen, 50 suça karışmayan erkek ergen ve 50 suça karışmayan kız ergen oluşturmaktadır. Suça karışan erkek ergenlerle karışmayan erkek ve kız ergenler arasında; aile ilişkileri, bas etme gücü, bireysel değerler, cinsel tutumlar, duygusal düzey, dürtü kontrolü, mesleki ve eğitim hedefleri alt ölçeklerinde anlamlı farklılıklar saptanırken, beden imgesi, çevre uyumu, ruh sağlığı, sosyal ilişkiler herhangi bir anlamlı farklılık saptanmamıştır (Atabay, 2009).

İzmir'de 9, 10, 11 ve 12. sınıfa devam eden 695 lise öğrencisi ile 14-18 yaş aralığında bulunan ergenlerde görülen kural dışı davranışların aile işlevselliği, aile risk

faktörleri (anne-babanın alkol kullanma durumu, ev içi şiddet, ebeveyn çatışması) ve yaşam kalitesi (yüksek-düşük) açısından incelenmesi problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü ve genel işlevler açısından sağlıklı işlev gösteren aileye sahip ergenler, sağlıklı işlev gösteren aileye sahip ergenlere kıyasla kuraldışı davranışları daha yüksek oranda göstermektedir. Bunun yanında geniş aileye sahip olan, anne-baba eğitim düzeyi yüksek olan, gelir düzeyi yüksek olan, anne-babası alkol kullanan, anne-babası sık sık kavga eden, aile içi şiddet gören, anne-babasından ilgi, sevgi görmeyen, ebeveyni otoriter tutuma sahip, ailesinde ruhsal hastalığa sahip kişi ya da kişiler olan, ailesinde herhangi bir suçtan ceza almış kişi ya da kişiler olan ve yaşam kalitesi düşük olan ergenler arasında kuraldışı davranışların görülme sıklığı daha fazla bulunmuştur. Buna karşın, anne babaların birliktelik durumuna göre ve ailenin göç etme durumuna göre ergenlerin kural dışı davranışları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır (Bulut, 2008).

15-24 yaş aralığındaki cinsel istismara maruz kalma nedeniyle başvuran 46'sı kız, 4'ü erkek olan 50 ergen, çeşitli hizmet sektörlerinde çalışan cinsel istismara uğramamış 42'si kız, 8'i erkek olan 50 ergen seçilmiştir. Cinsel istismara maruz kalmayan ergenlerin cinsel istismara maruz kalmamış ergenlere depresyon, kaygı ve benlik algısı düzeyleri çok yüksek olduğu görülmüştür (Er, 2010).

Suçta yönelmiş çocuklar aile içinde şiddetin mağduru veya tanığı olmaktadır. Buna bağlı olarak, ailesinde şiddet olanlar ile ailesinde şiddet olmayanlar arasında içe yönelim ve dışa yönelim sorunları açısından, ayrıca istismarın fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar ve duygusal ihmal alt boyutları yönünden anlamlı farklılık

bulunmaktadır. Aile içinde şiddete uğrayan veya tanık olan çocuğun, bu şiddeti inkar etme eğiliminde olduğu ve minimize edip normalleştirdiği saptanmıştır. Suça yönelmiş çocukların en fazla fiziksel şiddet suçu (yaralama, gasp, adam öldürme) işlemesi, ailede uğradığı veya tanık olduğu şiddeti gün geçtikçe aralarında problem çözme yöntemi olarak kullandıklarının göstergesidir (Ovacık, 2008).

Ergenlerde şiddet konulu yapılan çalışmada, Endüstri Meslek Lisesinden 238'i erkek 103'ü kız toplam 341 öğrenci internet kullanımı, aile gelirinin düşük olması, sigara, içki ve madde kullanımı, okulda şiddet görmesi, okul türü, yas ve cinsiyetin; şiddete yönelimde etkin olduğuna ulaşılmıştır (Karakaya, 2008).

Şiddet davranışı gösteren ergenlerin ailelerinin problem çözme, iletişim, duygusal tepki verebilme, ailedeki roller, davranış kontrolü, gereken ilgiyi gösterebilme ve genel aile işlevlerinde karşılaştırma grubunda yer alan ailelere göre önemli oranda yetersizlik yaşadıkları belirlenmiştir. Öfke düzeyleri açısından incelendiğinde, şiddet davranışı gösteren ergenlerin ailelerinin karşılaştırma grubunda yer alan ergenlerin ailelerine göre “sürekli öfke”, “içe-yönelik öfke” ve “dışa yönelik öfke” düzeylerinin anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Şiddet davranışı göstermeyen ergenlerin ailelerinin öfkelerini daha iyi kontrol ettikleri görülmüştür. Ayrıca şiddet davranışı gösteren ergenlerin aile üyelerinin daha fazla psikolojik probleme sahip oldukları, alkol kullandıkları ve suç işleme davranışında buldukları saptanmıştır (Avcı, 2006).

Bu araştırmanın amacı ortaöğretim kurumlarına devam eden ve bir başkasına zarar veren kavga, yaralama, küfür gibi şiddet davranışı gösteren ve göstermeyen ergenlerin yalnızlık düzeylerini belirlemek ve birbirleriyle karşılaştırmak amacıyla yapılan çalışmada, şiddete başvuran ergenlerin şiddete başvurmeyen ergenlere göre kendilerini daha yalnız hissettikleri bulunmuştur. Şiddet davranışı sergileyen ergenler şiddet davranışı sergilemeyen ergenlere göre kendilerini daha yalnız hissetmektedirler. Ayrıca şiddete başvuran ergenlerin akran baskısı düzeyleri şiddete başvurmeyen ergenlere göre daha yüksek bulunmuştur. Kısaca şiddete başvuran ergenlerin başvurmayanlara göre hem kendilerini daha yalnız hissettikleri hem de arkadaşlarından daha fazla etkilendikleri belirlenmiştir (Yıldırım, 2007).

Adana'da, devlet okullarında, öğrenim görmekte olan 899 lise öğrencisi, ergenlerin, algılanan sosyal destek ve yalnızlık düzeylerinin incelenmesi konulu yüksek lisans çalışmasında, yüksek şiddet eğilimi olan ergenlerin, aile, arkadaş ve öğretmen desteklerinin düşük düzeyde olduğu ve yalnızlık düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur (Haskan, 2009).

Malatya'da 410 ergen üzerinde yapılan, kırsal bir bölgede ergenlik dönemindeki gençlerin evde, okulda, sokakta maruz kaldığı şiddeti tespit etmek, şiddetle sosyo-demografik özellikler, benlik saygısı düzeyi ve boyun eğici davranış özellikleri arasındaki ilişkiyi araştırmaktır. Araştırma kapsamına giren ergenlerin %60,2'si erkek, %39,8'i kızlardan oluşmaktadır. Ergenlerin %53,7'si 14-16 yaşları arasında, %23,7' si 13 yaş altında, %22,7'si ise 17 yaş üzerinde ergenlerden oluşmuştur. Ergenlerin %66,3'ü lise döneminde, %33,7'si ilköğretim dönemindedir. Ergenlerin %41,5'i evde bir ve daha fazla

kez fiziksel şiddete, %55.2'si ise bir ve daha fazla kez psikolojik şiddete maruz kaldıklarını ifade etmiştir. Okulda bir ve daha fazla kez fiziksel Şiddete maruz kalan ergenlerin oranı %42.2, en az bir kez psikolojik Şiddete maruz kaldıklarını ifade edenlerin oranı ise %58.1'dir. Mahallede Sokakta bir ya da daha fazla fiziksel Şiddet gören ergenlerin oranı %41.5 ve en az bir kez psikolojik Şiddet gören ergenlerin oranı ise %57.9'dur. Araştırmada ergenlerin yaş, cinsiyet, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumları ile şiddet görme durumları arasında anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir (Yekeler, 2010).

Ergenlerin sosyo demografik özellikleri ile akran zorbalığına maruz kalma ilişkisi araştırılmıştır. Araştırmaya İstanbul ilinde ikamet eden, 2 devlet lisesinde öğrenim gören, 15- 17 yaş arasında olan 178 kız, 245 erkek olmak üzere toplam 423 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Bu çalışmayı gerçekleştirirken, ergenlerde sosyo demografik özellikler, algılanan sosyal destek ve akran zorbalığına maruz kalma arasında anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Sosyodemografik özellikler ve akran zorbalığı alt boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde yaş boyutunda 16 yaşındakilerin, cinsiyet boyutunda erkeklerin, anne eğitim düzeyi boyutunda annesi herhangi bir örgün eğitimi tamamlamamış/almamış olanların, anne çalışma boyutunda annesi çalışanların, baba çalışma boyutunda babası çalışmayanların, algılanan ekonomik düzey boyutunda ekonomik durumu kötü olanların, birlikte yaşadığı kişi/kişiler boyutunda anne baba ile yaşamayan ya da sadece anne veya baba ile yaşayanların, kendisi haricinde aile içi şiddete tanık olma boyutunda ebeveyni şiddete başvuranların, kendisine aile içinde şiddet uygulanma boyutunda ailesi tarafından şiddet görenlerin ve kardeş sahibi olma boyutunda kardeşi olan öğrencilerin daha fazla akran zorbalığına maruz kaldıkları saptanmıştır (Gürsoy, 2010).

Öğrencilerin zorba, 10 lisenin lise 1.sınıfına devam eden 447'si kız, 368'i erkek olmak üzere toplam 845 öğrenciden oluşmaktadır. Kurban davranışları ile şiddete yönelik tutumlarının ve sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılarak; öğrencilerin zorba, kurban davranışları ile Şiddete yönelik tutumları ve sosyal beceri düzeyleri cinsiyete ve daha önce Şiddete uğrayıp, uğramama durumu değişkenleri açısından açıklanmıştır (Ünalınış, 2010).

Suçta sürüklenen ergenlerin büyük bir çoğunluğu (% 76,9) erkek, beste bire yakın çoğunluğu (% 23,1) ise kızdır. Örneklem grubunun yas ortalaması 14,46 yastır. Suçta sürüklenen ergenlerin yarısından fazlası (% 52,3) 2-3 kardeşe sahiptir. Suçta sürüklenen ergenlerin büyük bir çoğunluğu (% 76,9) en uzun süre kentte yaşamaktadır. Ergenlerin yarıdan çoğunun eğitim yaşamını sürdürmesine karsın önemli bir kısmının eğitim yaşamını sürdürmediği belirlenmiştir. Ergenlerin yarıdan fazlası (% 64,6) ana babaları birlikte yaşamaktadır. Ergenlerin annelerinin yarıdan fazlasının (% 60,9); babaların ise % 17,7'sinin gelir getiren bir iste çalışmadığı belirlenmiştir. Ergenlerin yarıdan fazlasının (% 56,9) ailenin ekonomik düzeyini düşük; yarıya yakınının (% 38,5) ise ailenin ekonomik düzeyini orta ekonomik düzey olarak tanımladığı görülmektedir. Ergenlerin % 78,5'inin bos zamanlarında arkadaşları ile vakit geçirdiği; % 55,4'ünün bos zamanlarında bilgisayar karsısında vakit geçirdiği belirlenmiştir. Ergenlerin % 26,2'si ana babalarını otoriter-baskıcı ve belirgin bir tutum sergilemeyen kişiler olarak algılamaktadır. Ergenlerin beste biri (% 20,0) ana babalarını demokratik saygılı olarak; % 18,5'i koruyucu-destekleyici olarak; onda birine yakını ise (% 9,1) ana babalarını ilgisiz-ihmkâr olarak algıladıklarını belirtmişlerdir. Ergenlerin büyük bir çoğunluğu (% 81,5) aile üyelerinde suçta sürüklenen birey bulunmadığını; beste bire yakını ise (% 18,5) ailesinde daha önceden de suçta

sürüklenen bireyler olduğunu belirtmektedir. Akrabalar açısından ise ergenlerin % 84,6'sı akrabaları arasında suça sürüklenen birey bulunmadığını; % 15,4'ü ise akrabalarının arasında suça sürüklenen kişiler bulunduğunu ifade etmiştir (Gezgin, 2010).

Çocukları suça iten nedenler arasında aile yapısı, ekonomik sıkıntılar ve işsizlik başta gelmektedir. Bu bağlamda en çok işlenen suç türleri de, hırsızlık, yağmalama ve gasp, gibi mala yönelik suçlar olmuştur. İkinci olarak basit yaralama ve adam öldürme gibi kişiye karşı işlenen suçlar ve son olarak da cinsel istismar suçlarında bir artış olmuştur. Dünyada işlenen çocuk suçlarına bakıldığında Türkiye'de işlenen çocuk suçlarıyla bir paralellik görüldüğü kavramsal teorilerden anlaşılmaktadır. Araştırma çocuk suçluluğuna birden fazla nedenin sebep olabileceği göz önünde bulundurularak yapılmıştır. Çocuk suçluluğu sadece hukuki bir sorun olmaktan ziyade sosyolojik, psikolojik ve sosyo-ekonomik nedenlerle ilişkili bir toplumsal olgu olarak ortaya çıkmaktadır (Yağ basan, 2010).

Zihinsel engelli kızların cinsel bilgi ve cinsel istismarı algılamalarının betimlenmesi çalışmasında, 11-17 yaş arası, 30 ergen kızın yapmış olduğu çalışmada, orta düzeyde zihin engelli ergen kızların genel itibariyle temel cinsel bilgi ve cinsel istismarı algılamaları konusunda yetersiz olduğu görülmüştür. Orta düzey zihinsel engelli ergen kızların bilgi düzeylerinin cinsel kimlik, adet, sevgili kavramı, evlilik, beden bölümlerinin fonksiyonları, arkadaşlık konularında biraz daha iyi olduğu gözlenmektedir. Fakat kadın erkek arasında ki fark, beden bölümlerinin isimlendirilmesi, sevgili olma ile evli olma arasında ki fark, hamilelik süreci, doğum ve doğum kontrolünde bilgilerinin yeterli olmadığı görülmektedir. Ayrıca cinsel istismarı algılamalarına yönelik istenmeyen öpme

ve sarılma durumlarına maruz kaldıklarında ne yapmaları gerektiği konularında ise bilgi düzeylerinin çok yetersiz olduğu gözlenmektedir (Sürücü, 2009).

Yedi güney Avrupa ülkesinde (Polonya, Lituanya, Letonya, Bulgaristan, Ukrayna, Makedonya, Moldova) ortak yürütülen çocuklara yönelik fiziksel şiddet çalışmasına göre, bu ülkelerde çocukların yarısından fazlasına fiziksel şiddet uygulandığı tespit edilmiştir. Çocuklara şiddet uygulanması, bu ülkelerdeki öğretmenler arasında bir yandan sosyal problem olarak algılanırken, diğer yandan uygulanabilirliği de kabul görmektedir. Bu ülkelerde çocuklara yönelik şiddet ile yüksek gelir ve eğitim düzeyi ile kentte yaşama arasında ters orantılı ilişki bulunurken, yalnızca Bulgaristan'da doğru orantılı olarak bir ilişki bulunmuştur. Bu ülkelerde aileler, çocuklara yönelik şiddet uygulamalarını disiplin uygulaması olarak görmektedirler. Bu ülkelerde ailelerin yarısının çocuklarına şiddet uygulamasının aynı ülkelerdeki öğretmenlerin neredeyse tamamına yakını tarafından (%91), olağan bulunduğu ortaya koyulmuştur. Aileler çocuklarına kaba ve soğuk davranırken, gelecek de yaşam güçlükleriyle daha kolay başa çıkacaklarını düşünmektedirler (Bulut, 2008).

Türkiye'de "Türkiye'de Liselerdeki Şiddet" konulu araştırmasında, 2000-2001 yıllarında Ankara'da 5 devlet okulunda 692 öğrenci ile çalışma yapılmış. Çalışmanın amacı, öğrencilerin şiddet algılarını öğrenmek. Anket cevaplarında öğrencilerin her biri saldırıya uğradıklarını belirtmiş, dağılım olarak da %33,5 sözel saldırıya, % 35'i fiziksel saldırıya, % 26,3 duygusal saldırıya uğradığını, % 15,6'sının cinsel olarak bir kere saldırıya uğradığı belirtilmiş, cinsiyet farkı gözlenmediği, erkeklerin tekmeleme, tokat gibi fiziksel şiddete maruz kaldıkları, öğrencilerin daha çok fiziki kabaca hareketlere maruz

kaldıkları; kızların % 58'i, erkeklerin % 60'ı itme, erkeklerin % 61'i, kızların % 44'ü isim takma şeklinde maruz kaldıklarını belirtmişler. Genel olarak 3/1'i şiddet konusunda yardım almadıklarını belirtmişler. Şiddeti uygulama nedenlerinin % 43,1 oranında daha güçlü görünmeye çalışma amaçlı olduğu belirtilmiştir (Kepenekçi ve Çınkır, 2005).

Türkiye'de "Okulda şiddet ile anne babaların Güç algısı arasındaki ilişkinin araştırılması" konulu araştırmasında, saldırgan kişilik, öğrenci bilinçaltı davranışları, anne-babanın şiddetle ilgili yaklaşımı arasındaki ilişkileri görmemiz gözlemlendi. Öğrencilerin şiddet-saldırgan davranışların önlenmesi ile anne-babasının kabullenmesi arasında ilişkiler bulundu (Ok ve Aslan, 2010).

II. 5. 2. Çocuk ve Ergen Suçluluğu İle İlgili Yurt Dışında Yapılmış Olan Çalışmalar

Çocuk mağduriyeti, dünyada kültürden kültüre değişkenlik göstermektedir. Genel olarak çocuk istismarı ve ihmali, zorbalık, şiddet konularında çalışılmış fakat mağduriyet konusundaki araştırmalar sınırlıdır.

Amerika'da çocuklara yönelik cinsel istismarla ilgili yapılan araştırmada, cinsel suçlarla ilgili cinsel istismara maruz kalan 40 çocuk ile cinsel istismarda bulunan 40 birey ile olay anı ve olaydan dört ay sonra yapılan görüşmede, cinsel istismara maruz kalan çocuk ile cinsel istismar davranışını gerçekleştiren birey arasındaki davranışların tutarlılığı etkileri açısından değerlendirildi. İlk görüşmeden dört ay sonra tekrar görüşüldü, ayrıca çalışmaya anne-babaların % 25'i katıldı. Cinsel istismara maruz kalan çocukla olay anından sonra yapılan görüşmelerde depresyon, uyum problemi gibi fazla davranış

problemlerinin ortaya koyduğu, takip eden süreçte, klinik seviyede hareketlerinde, şiddet ve saldırgan davranışlarda bulunduğu olayın olduğu tarihten zaman geçtikçe çocukların davranışlarında ilk tepkilerine göre daha olumlu olduğu, cinsel istismara maruz kaldığında gösterdiği davranışları gizlediği, olayın yaşanmadığını düşündüğü, fiziki bulgusunda normal davranışa döndüğü, cinsel istismara maruz kalan ve cinsel istismarda bulunan bireye uygulanan cinsel terapi desteği ile çok olumlu ilerlemeler sağlandığı özellikle, cinsel istismarda bulunan kişide tekrar böyle bir durumda bulunmayacağı noktasında davranışlarının şekillendiği olumlu yönde değiştiği gözlemlenmiştir. Cinsel terapinin önemine vurgu yapılmış (Dubowitz ve diğ.,1993).

28 Çocuk'un Cinsel Olarak Kötüye Kullanılması" konulu araştırmasında, klinik veriler ve vakanın değerlendirmesinde, çocuğun ve ailesinin olayla ilgili durumu, psikiyatrik özgeçmiş, teşhisler ve tedavi süreci, çocuğa yapılan şiddetin şekli, cinsel istismarın nasıl olduğu ve çocuğun davranışsal olarak durumu değerlendirildiği çalışmada. Sosyo demografik veriler incelendiğinde, cinsel istismara maruz kalmış çocukların genelde kız çocuğu olduğu ve cinsel istismara maruz kalan çocuğun çalışan aile çocuğu olduğunu ortaya koydu. Ayrıca cinsel istismarın her yaş grubunda olduğunu görülmüş. Psikolojik rahatsızlık bütün çocuklarda görülmüş ailelerin daha çok psikiyatrik rahatsızlık zorluklarının olduğu ortaya çıkmış. Sadece 3 vaka tavsiye edilen terapi desteğini görülmüş (Christine ve Tucker, 1981).

Lan ve arkadaşlarının, Kanada'da "cinsel saldırıya maruz kaldıktan sonra anne-babanın göstermiş olduğu tepkiler ve ikinci travma etkileri" konulu araştırmasında, cinsel istismarı, gizleme ve ortaya çıkmasında, travmaya oluşturmada aile çok etkilidir.

Ayrıca çalışmada cinsel istismara uğrayan çocukların anne-babaları ile ilgili çok az araştırma yapılmış. Ebeveynlerin evli, boşanış, ayrı olma, sorumluluk alma bilinci, ekonomik durum, çevre desteğine göre değerlendirilmiş. Ekonomik durumu iyi olmayanların bu mağduriyetten çok rahatsız oldukları belirtilmiş. Babalar çevre desteği almak istemiş. Annelerin son derece rahatsız oldukları ekonomik duru iyi, iyi bir sosyal çevrede olanlar az etkilenmiş (Lan ve diğ., 1996).

Amerika’da, “Çocuklarda Cinsel Saldırı Öncesi Risk Faktörler (Cinsel İstismara Uğrayan-Uğramayan) ” konulu araştırmasında, 10-16 yaş arası 2000 çocuk üzerinde, cinsiyet, yaş, aileleri ile yaşadıkları iletişimin kalitesi, yaşadıkları yer, şiddet’in değişkenliği faktörler dikkate alınarak yapılan çalışmada, daha önce kurbanlık (mağduriyet) durumu çocukta cinsel taciz’e uğrayanların daha sonraki yaşamlarında risk teşkil etmekte olduğu görüşmüş. Bu da eğitimciler, aile ve çevresel faktörler tarafından dikkate önlem alınması gerektiğini göstermiştir (Mccoy ve Finkelhor, 1996).

Amerika’da “Cinsel İstismara Uğrayan Kız Çocuklarının Anneleri İle Olan İlişkileri” konulu makalesinde, 60 kız çocuğunun annesi ile olan ilk ilişkilerinin tanımlamaya yönelik çalışmada anneleri tarafından kabullenmeme ile ilgili diğer araştırmaların tersine cinsel istismara uğramış çocukların anneleri ile içten ve kabullenici bir ilişki olduğunu gösteriyor. 7-12 yaş arasında cinsel istismara uğramış kız çocukları ve anneleri ile hem olay anı ve 1 ve 2 hafta ara ile görüşüldü, kabul ve red edilme durumlarına bakıldı. Cinsel istismara uğrayan kız çocuklarının anneleri tarafından reddedilme olayı ile düşük seviyede karşılaştıkları, bu nedenle çocuklarıyla daha uyumlu olduğu gözlemlendi. Cinsel istismara uğrayan çocukların anneleri ile olan iletişimlerinin sağlıklı olmadığı ayrıca

da çalışmada anne eğitim durumunun, yaşadıkları sosyal çevreninde bunu olumsuz olarak etkilediği gözlenmektedir (Beverly, 1995).

Amerika’da “Cinsel İstismara Uğrayan Çocukların Göstermiş Oldukları Psikolojik Tepkileri” konulu araştırmada, cinsel istismara uğrayan çocukların davranışsal ve duygusal reaksiyonları üzerine yapılmış çalışmadır. 194 çocuk ile yapılan çalışmada; her türlü cinsel istismarda, çocuklarda davranımsal ve duygulanımsal reaksiyonda bir fark bulunmamıştır. Okul çağındaki çocuğun okul ortamında, evde, akraba evinde bir çocuk tarafından ve akraba olmayan kişi tarafından cinsel istismara uğradığı, çocukların genelde küçük yaşta ve okul çağında olmaları dikkat çekmiştir (Jon ve diğ, 2000).

Nancy ve arkadaşlarının, Honkong’da “İki Defa Cinsel İstismara Maruz Kalmış Çocuklar” konulu araştırmasında, 134 çocukla yapılan değerlendirmede cinsel istismara uğrayanların % 95 kız kurban olduğu, kızların % 73’ünün 11-16 yaş arasında olduğu, % 20,9’unun 11 yaş altında olduğu, kurbanların ortalama yaşının 12,2 olduğunu belirtmişlerdir. Aile içi tacizlerin daha önce başladığı ve 10 yaşta olduğu, çok tanıdık ortamlarda 9,8 yaş ortalaması olduğu belirtilmiştir. Ortaya çıkma durumları açısından aile içi cinsel istismar incelendiğinde, aile dışında yaşanan cinsel istismarın daha geç ortaya çıktığı belirtilmiştir. İlk istismar olayından, 2-3 sene sonra ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Amerika’da Berliner and Elliott’un 1996 yılında yaptığı çalışmada, cinsel istismar yaşının 9 yaşına düştüğü ayrıca belirtilmektedir (Nancy, Timothy ve Felix, 1999).

Amerika’da yapılan “Dünyada Şiddet Üzerine Yapılan Çalışmaların Değerlendirmesi” konulu araştırmada, 1900-1990’a kadar 289 çalışma, 2000-2004 yılları

arasında 562 çalışma incelenmiş. Çalışmalarda şiddetin fiziksel, sözel, psikolojik olmak üzere birçok şekilde ortaya çıktığı ifade edilmiştir. İlköğretimde daha yaygın olduğu ve uzun süren sonuçları olduğu da belirtilmiştir. Ergenlerde ise anne-baba, akran grupları, kültürel değerlendirmeler ve okul uygulamaları açısından nasıl etki ettiği bilinmemektedir. Bazı okulların şiddetle gelen zararları niye azaltmadığı bilinmiyor. Bu çalışma bilimsel bir süreçle bilgi toplama, önleme, gelişim anlayışını oluşturma, sebeplerini ortaya çıkarma üzerine yoğunlaştırılmıştır (Kathleen, 2006).

İsrail, Danimarka, Kanada, İrlanda, Portekizli bilim adamlarının 40 Avrupa ülkesi, Amerika ve Kanada’da yapılan “Şiddet Üzerine Negatif Okul Algısı” konulu araştırmasında; okulda yaşanan şiddet ve diğer olumsuzluklar arasındaki tutarlılık ve yine 2002 yılında 12 ülkede 57000, 2006 yılında 40 ülkede 197502 çocuğa şiddet, saldırganlık ve kurban olma davranışları incelenmiştir. Çalışma sonunda başından istenmeyen olumsuz vaka geçen çocukların diğer çocuklara göre 2-3 kat daha fazla şiddet-saldırganlık olaylarına karışma eğilimi gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Bütün ülkelerde cinsiyet ve olayın etkileri üzerine benzer özellikler bulunmuştur. Daha fazla araştırma bu sosyal çerçevede ve ilişkiler üzerine odaklanırsa ayda sağlanabileceği belirtiliyor (Yossi ve diğ, 2010).

Aubrey ve arkadaşlarının Amerika’da “Genç Yetişkinlerin Şiddet’e Karışmaları Algılanan Akran, Okul İlişkileri, Cinsiyet Ve Irk Açısından Değerlendirmesi” konulu araştırmasında, okulda şiddet, akranlar, okul çevresi, siyah-beyaz İspanyol gençler üzerindeki ilişkinin sorgulanmasına yönelik çalışmada, 6.sınıftan 10.sınıfa kadar 11033 öğrenci alındı. Bu öğrencilere sağlıklı öğrenci davranışları konusunda anket uygulandı. Katılanların %9’u şiddet uyguladıklarını, anne-baba iletişim, sosyal izolasyon ve biyolojik

annelerin sadece beyaz çocuklar için korumacı oldukları, okuldan tatmin olma ve performanslarındaki başarı şiddete karışmada olumsuz bir ilişki sergiledi, siyah öğrenciler arasındaki ilişki ise pek etkili olmadığı gözlemlendi. Aile iletişimi ve okul şiddeti arasındaki ilişki beyaz, siyah ve İspanyol gençler arasındaki olumsuz ilişkiler ailelerin bakış açıları ile ilgili olduğu belirlendi (Aubrey ve diğ., 2007).

Christine ve arkadaşlarının, Amerikada “ortaokulda şiddet’e maruz kalan çocukların, davranışsal ve psikolojik değerlendirmesi” konulu araştırmasında, 1442 öğrenci ile yapılan çalışmada kendi kendine durum bildiren öğrenciler ile öğretmenin saldırgan davranışta bulunması ya da saldırgan davranışa maruz kalmasının psikolojik, davranışsal ve akademik arasındaki ilişki arasındaki benzerlik ve farklılıklar değerlendirilmesi çalışması, öğrenciler aynı şiddet, saldırgan, psikolojik etkenli vb. duruma göre gruplara ayrıldı. Sonuç olarak en çok sorunun akademik ve psikolojik anlamda yaşananlardan geldi, kendi durumunu ayarlama ve duygusal çökkünlük bu saldırıları bildiren öğretmen raporları ile ilişkili bulundu. Bu türlü öğretmenin bildirdiği vakalar raporlar öğrencinin kendisinin bildirmesi ile karşılaştırıldığında duygusal çökkünlük daha yüksek seviyede gerçekleşebilir. Öğrencilerin başarılarını değerlendirmede durumlarını ihtiyaçlarını desteklemek için öğrenci davranışın perspektifinin kullanılması ihtiyacın göstermektedir (Christine ve diğ., 2009).

Çin, Tayvan ve Amerikalı bilim adamlarının “Tayvan’da Şiddet’e Maruz Kalan Öğrenciler Üzerindeki, Örgütsel, Kurumsal Faktörleri Öğretmen Uygulamalar Üzerine” yaptığı çalışmada, 9. sınıfta okuyan 1172 öğrenci ile şiddet ile ilgili vakaların öğrencilerin bildirmesi istendi, sonuçlar gösterdi ki bir önceki yıl öğrencilerin % 38’i fiziksel şiddet’e

maruz kaldığı, % 53 psikolojik şiddet'e maruz kaldığı sonraki yıl akademik başarı artıka şiddet-saldırgan davranışlar azaldığı gözlemlenmiş, okulda başarısızlık ilerleyen zamanlarda üst sınıflarda saldırgan davranışlara dönüşebiliyor (Hsi ve diğ, 2010).

İsraili bilim adamlarının “Aile Dışından Birinin Cinsel İstismara Uğrayan Birinin Durumunu İnceleme” konulu araştırmasında, cinsel istismara uğramış 30 çocuk ve aile ile görüşüldü, cinsel istismar olayı olduğunda % 40'ı aynı anda, ailelerin %53 1-2 hafta bilgileri sakladıklarını çocuklar anne-babalarının reaksiyonundan çekindikleri, utandıklarını belirttiler. Olayı aileler ilk duyduğunda kızgınca reaksiyon vere eğilimine girdiler, çocukların ailelerine bilgi verme, negatif reaksiyonlar ortadan kalktığında düştüğü gözlenmiş (İrit, Omer ve Michael, 2007).

Ukrayna'da yapılan “Akademik Davranış ile okullardaki Şiddet arasındaki İlişkinin incelenmesi” konulu araştırmasında, 6. ve 7.sınıf 1016 ilköğretim öğrencisine akademik başarı ile yapılan çalışmada, okuldaki şiddet arasında herhangi bir ilişkinin olmadığını gözlemlemişler (Sarah ve Dieter, 2004).

Çocuklarda, silah taşıma (olumsuz davranışlar) ile fiziksel ve cinsel istismar arasındaki ilişkisinin araştırılması çalışmasında, 3487 yüksek risk taşıyan öğrenci ile görüşme şeklinde yapıldığı, çalışma sonunda, cinsiyet olarak silah taşımanın cinsiyet açısından bir fark olmadığı, silah taşıyan kızların % 25'i çocukluk başlarında tacize maruz kaldıkları ve başkalarına karşı cinsel tacize eğilimli oldukları, erkekler için böyle bir durumun olmadığı, küçük yaşlardaki olumsuz çevrenin yanlış davranışları, araştırmacı silah taşıyanların taşımayanlara göre risk oluşturduğunu, bu konu ile ilgili çok az

çalışmanın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Arıca aynı çalışmada, öneri olarak bayanlarda silah taşıma ile ilgili kişisel güvenli çözümler bulmalı tavsiyesinde bulunmaktadır (Rebecca ve diğ, 2006).

Gençlik ve yetişkinlik yılları arasında, şiddet ve saldırganlığın cinsiyet tercihi arasındaki ilişkinin araştırılması, çalışmasında 5000 kişi ile yapılan görüşmede cinsel tacize uğrayan 170 kişi olduğu, şiddet ve saldırganlık arasında hiçbir fark olmadığı, 293 kişi yetkililerin bilmediği diğer mağduriyetlerin olduğu ayrıca bayan bayanların daha çok tacize uğradıkları belirtmişler. Çalışma yetişkin ve gençler olarak iki gruba ayrıldığı, yetişkin kurbanların sayısı 362 olduğu, gençlerin 104 olduğu, yetişkinlerde cinsel saldırı kurbanların oranı cinsiyet olarak kızlarda % 65,7 (238) kişi olduğu, gençlerde %47.1 (49) kişi olduğu, erkeklerin %13.3 (48) kişi, gençlerde 10.6 (11), hem erkek hem kızlarda yetişkinlerde oranın, 20.2 (73) gençlerde ise 41.3 (43) olduğu, belirlenmiş. Sonuçlar göstermektedir ki, gençler yetişkinlere göre daha fazla saldırganlığa maruz kaldığı önemsenmesi gerektiği, gençlerin saldırıda cinsiyet ayırımına bakmadıkları vurgulamaktadır (Aylwin ve diğ, 2000).

Yetişkinlerde cinsel tacizin mevcut araştırma sonuçlarına göre değerlendirilmesi sonucunda; her cinsel tacizde risk faktörleri tekrar tekrar değişebilir literatür yetersiz ve eksik olduğu bu çalışma belirtilmektedir (Constanze, Kevin ve Richard, 2007).

Cinsel istismar vakalarının bildirilmesi ve genç yaştaki problem davranışları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi (anti sosyal davranışlar ve intihar davranışları)

çalışmasında, 8,10 ve 12 sınıfta okuyan 479 öğrenci ile yapılan çalışmada, cinsel istismar vakalarında anti sosyal davranışlar ve intihar davranışları arasında ilişkili olduğu cinsel taciz davranışlarının, anti sosyal ve intihar davranışlarını artırdığı, cinsel taciz davranışında bulunanların güvenli arkadaş ortamı aradıkları sonucuna ulaşılmıştır (Lillian, Juliet Ve Susan, 1999).

Genç yaşta, cinsel tecavüz sonucu hamile kalan 14 yaş ve üzeri 229 genç ile yapılan çalışmada, cinsel istismar sonucu hamile kaldıktan sonra, gençlerin depresif ve ekonomik durumları incelendiği, genelde; içe kapanık, güvensiz davrandıkları, saldırgan davranışlarda buldukları, aile kurmak istemedikleri, başka birisi ile cinsel taciz durumunu gerçekleştirdikleri, ekonomik durumun burada etkili olmadığı gözlemlenmiştir. (Taryn ve Monica, 2008).

Yetişkinlikte, aile ve okul dışında randevulu buluşma ortamının cinsiyet ile şiddet davranışı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi çalışmasında, şiddetin çevreye göre birçok değişkenlik gösterdiği, cinsiyete göre bayanların erkeklere göre daha fazla şiddete maruz kaldıkları, ailelerinin fazlası ile olumsuz yönde etkilendikleri sonucuna ulaşıldığı, bayanlarda psikolojik ve fiziksel kurban olma durumuna etki etmediği sadece okul ortamının, okul dışındaki randevu saldırganlığını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma sonucunda randevu vermede bilinç artırılırsa bayanların geleneksel rollerini olumlu yönde değiştirebileceği bunun da sosyo-ekonomik pozisyonlarını olumlu etkileyebileceği önerisinde bulunulmuştur (Aubrey ve diğ, 2009).

Ekolojik etkilerin, çocuk ve genç davranışları üzerindeki etkileri konusunda yapılan çalışmada, çevrenin çocuğun davranış gelişiminde çok etkili olduğu belirtilmektedir (Salzinger ve Stockhammer, 2001).

Anneler ve yardımcılarının işlediği çocukların kötüye kullanımı eyleminin incelenmesi çalışmasında, çocuk hizmetleri şube müdürlüğüne müracaat eden 5101 şiddet ve taciz davranışı ile ilgili aile arasından 1236 aile seçildiği; seçilen ailelerde 12 ay boyunca çocuğun bakımı ile ilgili anne ve yardımcısı gözlemlenmiştir. Yapılan çalışma sonucunda iki önemli sonuç ortaya çıkmıştır; birincisi çocuğuna kötü davranan annelerin oranı % 98 ve % 0,3'ünün üvey olduğu, kalan kısmın annesinin olmadığı, annenin çocuğun kötüye kullanımı ile ilgisinin olmadığı, bir diğer tespit ise anne ile yardımcı olduğunda çocuğun kötüye kullanımının azaldığı belirlenmiştir (Casanueva, Martin ve Runyan, 2009).

İnternette şiddeti önlemeye yönelik araştırmada, 115 genç yetişkin ile yapılan çalışma sonucunda internette şiddet ile ilgili olan suçların küçük bir ortamda var olduğu gözlemine varmışlardır (Walton ve diğ, 2008).

Genç yetişkinlerdeki silah kullanımının ebeveyn ve okul faktörü arasındaki ilişkinin incelenmesi çalışmasında, gençlik sağlık merkezinde 7033 çocuk üzerinde yapılan çalışmada silah kullanımı ve şiddete karışma arasında içinde bulunulan ortamın ve arkadaş grubunun birbirini etkilediği, okula bağlı ve ebeveynleri tarafından kontrol edilen çocukların daha az şiddet ve silahla ilgili problemin yaşandığı, okul ve ebeveynle iletişim problemi olan çocukların daha çok silahla ve şiddetle ilgili durumlarda bulunduğu gözlemlenmiştir (Christopher ve diğ, 2005).

Güney Afrika'da, çocukların bakış açısıyla genç yetişkinler ve aile yapıları araştırılmış, genç yetişkinlerin çocuklarına, şiddet kurbanlarına nasıl davrandıkları araştırılmış, çocuklar şiddetin ortaya çıktığı yerler olarak ev, okul ve caddeyi göstermişlerdir. Çocuklar sadece bu ortamlarda şiddetle başa çıkmaya çalışmayı öğrenmişlerdir. Bu ortamları etkileyen diğer kişiler de incelendiğinde, yetişkinlerin sadece dayak atan zalimler olarak görüldüğü ifade edilmiştir. Çocuklarda özellikle danışma hizmeti alan çocuklarda, yetişkinlere karşı tavır geliştirdikleri ve itiraz ettikleri görülmüştür (Ramphela, 1997)

Genç yetişkinlerde, cinsel rahatsızlıkların (aids, psikolojik problemler) şiddet, kurban etme, uyuşturucu madde kullanımına etkisi araştırılmış, bu çalışmada 3392 genç gençlik merkezinde incelenmiş; çalışma sonucunda geniş oranda cinsel rahatsızlığı olan gençler, şiddet-uyuşturucu madde kullanımı-kurban etme davranışları açısından riskli bulunmuş, cinsiyete göre bu durumun bayanlarda daha yüksek olduğu, yüksek risk taşıyanlara psikolojik destek verilirse riskin azaltılabileceği, orta ve hafif düzeyde olanlar için ise geniş medya çalışmalarının işe yarayabileceği gösterilmiştir (Ellickson ve diğ., 2005).

Genç yetişkinlerde, cinsel saldırıda bulunan bireylerin değerlendirilmesi çalışmasında; bu alanda yapılan çalışmaların az düzeyde ve yetersiz olduğu görülmüştür. Araştırmada saldırıyı yapanın ilk tutuklama, tarihi, çeşidi, saldırı sonrası gözaltına alınma, saldırının çeşitliliği konularının incelendiği fakat bunların tedaviye etkisinin olmadığı bir sonraki saldırıyı tahmin etme güç olduğu ve süreç içerisindeki tekrar eden cinsel tacizin gelecekteki saldırganlığın habercisi olduğu ortaya çıkmıştır. Cinsel saldırılar, taciz ve

çocukların istismarı psikolojik ve patolojik problemlere neden olabilmektedir. Diğer rahatsızlıklar; zihinsel rahatsızlık, aile dağılması, ailenin ihmal ve istismarı gibi, cinsel saldırıya uğraması olasılığını artırır. Cinsel saldırılarda genç yetişkinler hedef alınmakla beraber yetişkinler de dikkate alınmalıdır (Boyd ve diğ, 2000).

Brezilyada fakir bölgelerde yaşayan Afrikalı ve Brezilyalı, 13-24 yaş arası genç yetişkinlerin, aile yapısı ve riskli davranışlar (alkol, ilaç kullanımı, uyuşturucu, şiddet, cinsel suçlar) arasındaki ilişki araştırılarak, profesyonel yardım alma durumları değerlendirildi. Bunun için Suç merkezinde kaydı olan 296 genç yetişkin ve ailesi ile görüşüldü. Genç yetişkinlerin ailesi ile yaşayanların sayısı % 26, ayrı yaşayanların oranı %37, hem anne hem diğer ortamda yaşayanların sayısı % 37 idi. Çalışma sonucunda, anne baba ile beraber yaşayan, alkol az kullananların, riskli davranışları az olduğu, ayrı ve diğer ortamlarda yaşayanların alkol ve riskli davranışlarda bulunanların problemlerinin yüksek olduğu, sonuç olarak risk taşıyan bireylerin koruyucu programlarla desteklenmesi gerektiği gözlemlenmiş (Peres ve diğ, 2008).

Lise döneminde hamile olan gençlerin, cinsel ilişki nedeniyle ortaya çıkan davranış problemlerini belirlemek ve doğum öncesi ve sonrası problemlerini önlemek amacıyla yapılmıştır. Hamilelikte cinsel aktif olan yetişkinleri saptama amacıyla 9 ve 12 sınıfta okuyan 4159 öğrenciden 59 öğrenci belirlenmiş. Değerlendirmede, özellikle 859 erkek öğrenciden elde edilen bilgiler görüşme yoluyla seçkisiz analiz edilmiş, demografik değişkenler, suç, intihar durumları değerlendirilmiştir. Erkeklerin % 12 si hamile bayanla ilişkiye girdiği, Bunun %8 i kendi isteği olmadan zorla, %36 sı bayanı zorlayarak ilişkiye girmiş, % 95 oranda da değişik zamanlarda tekrar ilişkiye girdiğini ifade etmiş, bazende

bunu silahla zorlayarak yapmış oldukları; Cinsel talebin daha çok erkekler tarafından geldiği, aileler tarafından fazla kontrol olmadığı, cinsiyet arasında genel olarak fazla bir farklılığın bulunmadığına ulaşılmıştır (Pierre, 1998).

Bir diğer araştırmanın amacı şiddet ile uyuşturucu, alkol vb. içeceklerin kullanımı arasındaki ilişkinin incelenmesi çalışmasıdır. 1992-1994 yılları arasında ulusal suç araştırma merkezinde mevcut veriler; fiziksel saldırı, tecavüz, cinsel saldırı, aşırı alkol ve uyuşturucu kullanımı ile ilgili şiddet arasında yüksek oranda doğru orantı olduğu, şiddetin bunlara bağlı olarak saldırganlığı ve suç işlemeyi artırdığı, şiddetin azaltılması için alkol, uyuşturucu vb. nedene bağlı olarak cezaların artırılması gerektiği belirtilmiştir (Markowitz, 2005).

Genç yetişkinlerde, cinsel saldırı (şiddet) ve empati davranışları ile ilgili literatür çalışmalarının değerlendirmesinde, cinsel saldırıların önemli miktarda genç yetişkin saldırganlar tarafından gerçekleştirildiği bulunmuştur. Genç yetişkinlerin yapılan görüşmelerde saldırganlık davranışlarının geçmişleri ile örtüştüğü belirlenmiş. Genç yetişkinler içerisinde saldırganlık eğilimi olanların incelenmesinde bu gençlerde empati eksikliği olduğu gözlemlenmiştir. Empati eksikliğinin önemi vurgulanmış (Varker ve diğ, 2008).

Onlu yaşlardaki, saldırgan, itilmiş ve şiddete eğilimli çocukların, arkadaş ortamına katılmaları ve etkileri konulu çalışmada; çocuklar saldırganlık ve terk edilmişlik olarak ayrı ayrı değerlendirilmesine rağmen, sonuçlar aynı olmuştur. Arkadaşlık durumu her iki cinsiyette de aynı şekilde olmuş bir farklılık gözlemlenmemiş. Saldırganın içinde

bulunduğu sosyal çevresi şiddet, saldırgan ve itilmiş davranışta bulunmasını etkilediği fakat olumlu şekilde yakın ilişki kurulduğunda saldırganlığı azaldığı gözlemlenmiş. Ayrıca itilmiş, yalnız kalmış çocukların, saldırgan çocuklara göre daha az arkadaş sahibi oldukları ve anti sosyal davranış içerisinde olanların olumsuz arkadaşlıklara yönelmesi artırdığı sonucuna ulaşılmış. Okul dışı arkadaşlıkların önemli bir sorun olduğu görülmüş. Saldırgan davranış eğilimi olan çocuklar, yapılan çalışmada saldırgan davranış içerisine giren arkadaşlarla beraber olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum çocuklarda, benzer davranış üzerine dostluklar kurdukları sonucuna ulaşılmıştır (Deptula ve Cohen, 2004).

Güney Afrika’da, gençler arasında uyuşturucu kullanımı ve çoklu kurbanlaştırma (aile, ilaç kullanımı, akran çevresi, çocuğun içinde bulunduğu yaş, iki veya daha fazla şiddet olayına karışıp karışmadığı, ebeveynlerin madde kullanımı ve çocukların eğilimi) arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla; 12-17 yaş arası 1474 erkek öğrenci ile görüşülmüş, görüşme sonucunda tüm faktörlerin birbirine etki ettiği sonucuna ulaşılmış, risk faktörlerinin araştırılması gerektiği belirtilmiş (Morojele ve Brook, 2006).

Genç yetişkinlerin zihin sağlığı üzerine yapılan çalışmada, ulusal gençlik sağlığı merkezinde 4590 öğrencinin evde kendi başlarına kalarak zihin sağlıklarını nasıl etkiledikleri ile ilgili yapılan araştırmada psikolojik ve fizyolojik olarak etkilenmelerin incelenmesi üzerine çalışılmış, yalnız kalanların % 19,6’sının bir psikolojik rahatsızlığa maruz kaldığı görülmüş, bayanların daha çok etkilendiği belirlenmiş, burada aile ve arkadaş çevresinde dışlanma, diğer kontrol dışı değişkenlerin de sağlık problemleri olarak ortaya çıktığı görülmüştür. Sonuç, gençlerin kurban edilmeleri durumunda herhangi bir şekilde zihni sağlık hizmetleri almaları gerekiyor. Bazı kurbanların iletişim kuranlara

yardımlı etmesi psikolojik destekte bulunması gerektiği belirtiliyor (Guterman ve Cameron, 2002).

Genç yetişkinlerde cinsel istismarın içselleştirme ve dışsallaştırma davranışları arasındaki bağlantısına etki eden aracı etkiler konulu çalışmada, araştırmalar gösteriyor ki cinsel saldırıda bulunanların zaman zaman çocukluk ya da genç yetişkinlikte cinsel tacize uğradıklarını gösteriyor. Cinsel saldırıya uğramış 62 yetişkinle yapılan görüşmede sonuçlar göstermiş ki içselleştirme ve dışsallaştırma arasındaki ilişkiyi düzenleme yeteneğini test edildiğinde: Şaşırtıcı olan yanlış etki düzenlemesi problem davranış üzerinde daha fazla etki göstermiş, kıyas ettiği davranış genç yetişkinlerde kazanılan etkiye göre değişiklik göstermektedir. Takip-kontrol edilmesi gereklidir (Zaremba ve Keiley, 2011).

Şili’de genç yetişkin hamile olan annelerde suç oranlarının okulda okuyan çocuklarına etkisi araştırıldığında, çocukların okulda kalma süreleri artıkça hamile kalma durumlarının da arttığı, öğleden sonraki zaman diliminde durumun azaldığı ifade edilmiştir (Berthelon ve Kruger, 2011).

Gençlerin cinsel istismara uğraması ile madde kullanımı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla 1019 madde kullanan genç ile yapılan çalışmada, küçük yaşlarda cinsel istismara uğrayan kız çocuklarının madde kullanımına yatkın oldukları bunun yanı sıra etnik nedenlerle de en fazla madde kullanımını etkilediği, erkeklerin gençlik yıllarında birden fazla suça yatkın oldukları belirtilmiştir. Sonuç olarak bayan ve erkeklerin küçük yaşlarda cinsel istismara uğramaları madde kullanımını etkilemekte bayanlarda bu

durumun farklı olduğu erkeklerde de sadece yeterli bir neden olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Shina ve diğ., 2010).

Amerika’da yapılan araştırmada, cinsel istismarın karakteristiğine etki eden cinsel farklılıklar konusu, ulusal çocuk ve yetişkinleri araştırma merkezinde cinsel istismara maruz kalmış 234 çocukla yapılmış, belirlenmiş etkiler dört maddede toplanmış; aile durumu, kötü davranış, içe kapanıklık, kendisini içe kapatma şeklinde, ayrıca cinsel farklılıkların erkekler ve kızlardaki durumu belirlenmiştir. Kızların erkeklere göre çok daha fazla etkilendiği, dört değişkenin de cinsiyete göre farklı oranlarda etki ettiği sonucuna ulaşımlar (Fong ve Jaffee, 2010).

Amerika da cinsel istismara maruz kalan çocukların hastanedeki tedavi durumlarının incelenmesi ve DNA testi yapma çalışmasında, diğer cinsel istismarlardan daha fazla ihtimam gösterildiği, DNA bağı tanımadığı, DNA testi yapılmasının herhangi bir etkisinin olmadığı, dolaylı nedenlerden kaynaklandığı belirlenmiş, toplumun önde gelenleri bu kurbanları mutlaka hastaneye yönlendirilmesini tavsiye ediyor (Edinburgha, Saewycb ve Levitt, 2008).

Latin amerikada çocuklukta yaşanan cinsel istismarın yetişkinlikteki cinsel istismar ile ilgili davranışlarına bakılıyor. Yetişkinlere çocuklukta cinsel saldırı davranışlarına bakılıyor. Yapılan araştırmaların sınırlı olduğu belirtiliyor. Sadece etnik farklılığı olan gençler arasındaki cinsel istismarı ortaya çıkarmaya yönelik olarak yapıldığı, 223 çocukta cinsel istismara maruz kalan ve kalmayan karşılaştırılmış, cinsel istismarın kızlar ve erkekler üzerindeki etkisine bakılmış, cinsel istismara maruz kalanların

kalmayanlara göre birbirlerine benziyorlarmış. Kızlar erkeklere göre daha fazla cinsel istismara maruz kalmaktaymış. Latin ve Avrupalı gençler incelenmiş, Latinlerin daha çok istismara uğradıkları ortaya çıkmış. Daha önceki çalışmalarda cinsel istismara uğrayanların sayısını tam olarak yansıtmadığı gerçek rakamın çok daha fazla olduğu belirlenmiş (Newcomb, Munoz ve Carmona, 2009).

Çocuklukta yetiştiği ortamın yetişkinlikte suç işleme davranışı üzerine etkisi çalışmasında düşük gelirli bölgenin % 90 ı azınlık zenci çocukların olduğu yerde yapılmış, 733 kişi 26 yaşına kadar takip edilmiş, suç oranlarına bakılmış. Sonuçlar göstermiş ki aile ortamında kötü muamele okulda şiddeti, çocukluk yaşında karşılaşılan 3 yaşına kadar olumsuz ortamdaki evdeki olumsuz ortamlar evdeki olumsuz durumu suça daha yatkın oldukları ortaya çıkmış (Ou ve Reynolds, 2010).

Malezya'da gençlerin suç deneyimleri araştırmak amacı ile yapılan çalışmada çocukların uğradığı olumsuzluklar ile ilgili çalışma fiziksel ve ruhsal istismara maruz kalmanın etkisi incelenmiş. Çocukların % 22 birden fazla şiddete maruz kalmış, %23 dört veya da fazla maruz kalmış, kızlar erkeklere göre daha fazla istismara maruz kalmışlar, suça maruz kalmada en önemli faktör, kötü aile iletişimi, kötü okul ortamı ve çevre imiş. Ailenin anne-babanın öz-üvey olması, kırsal kentsel olması pek etkili değilmiş. Pek önemli değilmiş (Choo ve diğ, 2011).

Çocuklukta fiziksel ve cinsel istismara uğrayan çocukların silah taşıma durumunu inceleyen çalışmada bu alanda yapılan çalışmaların çok az olduğu, 3487 kişi ile yapılan görüşmede, silah taşıyan gençlerin % 25 i çocukken cinsel istismara maruz kaldığı,

Erkeklerde böyle bir durumun olmadığı, aynı zamanda silah taşımının çocuklukta kötü muameleyi arttırdığı, kızlarda daha fazla etkili olduğu belirtiliyor (Leeb ve diğ, 2007).

Çok fazla televizyon izlemenin kötü davranış arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada televizyon çok izleyen gençlerin kötü davranış, sözel şiddet, isim takma, arkadan konuşma, fiziksel şiddet oranı çok fazla çıkmış, ülkeden ülkeye değişiklik göstermiş, hafta sonu televizyon izleyen ülkelerde, sözel şiddet fiziksel şiddete göre daha fazla olduğu görülmüş. Çocukların ders dışında ailesi ile beraber ortak aktiviteler gerçekleştirmesi tavsiye edilmiştir (Kuntsche ve diğ, 2006).

Kötü muameleye maruz kalmış çocuklara sosyal destek verilmesinin işe yarayıp yaramadığının incelendiği araştırmada; Londra'da liselerde çalışma yapılmış, şiddete maruz kalan çocukların okulda başarılı olmadığı, depresif sıkıntı içinde olduğu, ailelerde alınan sosyal desteğin çocukların akıl sağlığı ve başarılarının yükselmesi noktasında önemli olduğu, arkadaşlarından alınacak desteğin yetersiz olduğu gözlemlenmiş (Luukkonen, Hakko, Rasanen, 2010).

Amerika'da, çocuklara kötü muamele fiziksel, sözel (bağlamsal), ilişkisel ve siber dört tip kötü davranış incelenmiş bunların sosyo demografik karakteristikleri aile ve arkadaş çevreleri incelenmiş, 6-10 yaş arası 7180 kişi üzerinde şiddet, kurban, şiddet-kurban ve karışmayan olmak üzere dört kategoriye ayrılmış, sonuçlara bakıldığında %20,8 sözel şiddet uygulamış ve fiziksel şiddette uygulamış, %53,6 sosyal şiddete maruz kalmış, %13 siber şiddete maruz kalmış, erkekler daha çok sözel veya fiziksel şiddet, kızlarda ilişkisel şiddet erkeklerde siber şiddet uygulamaya, bayanlarda siber şiddet uygulamasına

maruz kalmış etnik olarak Afrikalı çocuklar daha çok maruz kalmaya sebebiyet veriyormuş, daha çok arkadaş daha fazla mağduriyete neden oluyormuş. Çok arkadaş edinmenin siber şiddetle ilgisi olmadığı belirlenmiş (Jane ve Ireland, 2005).

İrlandalı gençlerin kendine zarar verme ve şiddet eğilimleri üzerine yapılan araştırmada, 1870 çocukla yapılan görüşmede 363 çocuk okulda şiddet gördüğünü, okulda şiddete maruz kalma ve kötü akıl sağlığı ile ilgili çok az şey bilindiği, kendi kendine zarar verenlerin oranı daha fazla olduğu, kendine zarar veren çocuklarda psikolojik faktör, akademik durum, fiziki şiddetin olduğu buna karşın okullarda şiddete karşı politikalar geliştirilmesi (McMahon ve Reulbach, 2010).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanmasında izlenen yol ve verilerin analizinde uygulanan istatistiksel teknikler yer almaktadır. Bu çalışma; var olan durumu saptamak için yapılan tarama (survey) modeli kullanılan betimsel bir çalışmadır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılmaktadır (Karasar, 2005).

III. 1. Araştırma Grubu

Araştırmanın evreni, araştırma grubu Manisa İlinde Emniyet Çocuk Şube Müdürlüğü'ne müracaat eden 100 çocuk mağdurdur. Mağdur çocuklardan 100 çocuk rastgele olarak alınmıştır.

Araştırmanın örneklemi, 2010 Eylül ile 2011 Ocak aylarında Manisa ilinde emniyet çocuk şube müdürlüğüne müracaat eden 8- 18 yaş arası, 100 çocuk mağdurdan darp (şiddet), gasp, hırsızlık, cinsel istismar, yaralama suçlarına maruz kalmış çocuk mağdurlardan oluşmaktadır. Müracaat ve gönüllük ilkesine göre çocuk mağdurlara bilgi verilip bizzat araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Örnekleme giren çocuk ve ergen mağdurların cinsiyet, yaş, mağduriyetin türü, mağduriyetin yaşandığı yer, kimin bakımında olduğu, sosyo-ekonomik durumu, mağdur 'un kardeş sayısı, mağdur 'un kendisinin eğitim durumu, mağdur 'un annesinin eğitim durumu, mağdur 'un babasının eğitim durumu, psikolojik destek alıp almadığı, çocuk ve ergen mağdurun olay ile ilgili başvuru durumu, olay ile ilgili kaç kişinin mağduriyet yaşadığı, olay ile ilgili kaç kişi tarafından mağduriyet yaşandığı, çocuk mağdurun suç kaydının olup olmadığı, mağdur zarar veren kişinin yakınlık derecesine göre dağılımları Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo-4
Örnekleme Giren Çocuk Mağdurların Sosyo- Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

	n	%
Cinsiyet'e Göre		
Kadın	47	47
Erkek	53	53
Yaş' Göre		
6-8 Yaş	7	7
9-11 Yaş	4	4
12-14 Yaş	33	33
15-17 Yaş	52	52
18	4	4
Mağduriyet Türü Göre		
Gasp	4	4
Darp (şiddet)	56	56
Cinsel İstismar	20	20
Hırsızlık	5	5
Yaralama Maruz Kalma	15	15
Mağduriyetin Yaşandığı Yere Göre		
Ev	20	20
İşyeri	2	2
Sokak	37	37
Diğer (Apartman girişi, internet kafe, okulda, parkta, köyde yurt, stadyumda, baraka).	41	41
Mağdurların Kimin Bakımında Olduğuna Göre		
Öz (Anne-Baba)	90	90

Üvey (Anne veya Baba)	10	10
Çocuk Mağdurların Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre		
500 TL altında	15	15
600-1000 TL	49	49
1100-1500 TL	16	16
1600 TL ve üzeri	20	20
Çocuk Mağdur 'un Kardeş Sayısına Göre		
Tek Kardeş	6	6
1-2 Kardeş	36	36
3-4 Kardeş	45	45
5-6 Kardeş	9	9
7 ve üzeri	4	4
Çocuk Mağdur 'un Kendi 'sinin Eğitim Durumuna Göre		
Okur Yazar	1	1
İlkokul	55	55
Ortaokul	3	3
Lise	38	38
Terk	3	3
Çocuk Mağdur 'un Annesinin Eğitimin Durumuna Göre		
Okur Yazar	27	27
İlkokul	42	42
Ortaokul	6	6
Lise	20	20
Terk	5	5
Çocuk Mağdur 'un Baba'sının Eğitim Durumuna Göre		
Okur Yazar	5	5
İlkokul	48	48
Ortaokul	9	9
Lise	31	31
Terk	7	7
Çocuk Mağdur 'un Psikolojik Destek Alıp Almadığı Göre		
Evet Aldım	10	10
Hayır Almadım	90	90
Çocuk Mağdurların Olay İle İlgili Başvuru Durumuna Göre		
Bir Defa	78	78
İki Defa	11	11
Üç Defa	2	2
Dört ve daha fazla	9	9
Çocuk Mağdur 'un Olay İle İlgili Kaç Kişinin Mağduriyet Yaşadığına Göre		
Bir Defa	82	82
İki Defa	8	8
Üç Defa	6	6
Dört ve daha fazla	4	4
Çocuk Mağdur 'un Olay İle İlgili Kaç Kişi Tarafından Mağduriyet Yaşadığına Göre		
Sadece Kendi	75	75
İki kişi	11	11

Üç kişi	7	7
Dört ve daha fazla	7	7
Çocuk Mağdur 'un Suç Kaydın Olup Olmadığına Göre		
Evet birden fazla	11	11
Hayır	89	89
Çocuk Mağdura Zarar Veren Kişinin Yakınlık Derecesine Göre		
Arkadaş	38	38
Anne-Baba	7	7
Kardeş	4	4
Akraba	1	1
Diğer	50	50
Toplam	100	100

Tablo-4 incelendiğinde örnekleme dahil edilen çocuk mağdurların kız olanların sayısının (%47) 47 kişi, erkek olanların sayısının (% 53) 53 kişi olduğu görülmüştür. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda ankete katılan çocuk mağdurların en fazla erkek çocuk mağdurlar kişi olduğu görülmüştür.

Çocuk ve ergen mağdurların yaş durumlarına bakıldığında çocuk mağdurların 9-11 ve 18 yaş aralığında (%4) 4'er kişinin yer aldığı, 6-8 yaş aralığında (%7) 7 kişi, 12-14 yaş aralığında (%33) 33 kişi, 15-17 yaş aralığında (%52) 52 kişi yer aldığı görülmektedir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda ankete çocuk mağdurların yaş aralığı en fazla 15-17 yaş Aralığında (% 52) 52 kişi olduğu görülmektedir. Ankete katılan çocuk mağdurların yaş aralığı en az 9-11 ve 18 yaş aralığında (%4) 4'er kişinin yer aldığı görülmektedir.

Çocuk ve ergen mağdurların, mağduriyet türüne göre bakıldığında çocuk mağdurların gasp'a maruz kalmış çocuk mağdurların (%4) 4'er kişinin yer aldığı, darp (şiddet) e (%56) 56 kişi, cinsel istismar'a maruz kalmış çocuk mağdurların (%20) 20 kişi, hırsızlık'a maruz kalan çocuk mağdurların (%5) 5 kişi, yaralanmaya maruz kalan çocuk mağdurların (%15) 15 kişi görülmektedir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda ankete

çocuk mağdurların yaş aralığı en fazla 15-17 yaş aralığında (% 52) 52 kişi olduğu görülmektedir. Ankete katılan çocuk mağdurların mağduriyet türü aralığı en az gasp (%4) 4'er kişinin yer aldığı, en çok darp (şiddet)'a maruz kaldığı bulunmuştur.

Mağduriyetin yaşandığı yer ev 'de mağduriyete maruz kalmış çocuk mağdurların (%20) 20 kişinin yer aldığı, işyerinde (%2) 2 kişi, sokak' ta maruz kalmış çocuk mağdurların (%37) 37 kişi, diğer seçeneğinde maruz kalan çocuk mağdurların (%41) 41 kişi görülmektedir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda ankete çocuk mağdurların mağduriyetin yaşandığı yer en fazla diğer seçeneğinde (% 41) 41 kişi olduğu görülmektedir. Ankete katılan çocuk mağdurların mağduriyet yaşandığı yer 'in en az işyeri (%2) 2 kişinin maruz kaldığı bulunmuştur.

Çocuk mağdurların, kimin bakımında olduğuna göre bakıldığında, anne-babası öz olanları sayısının (%90) 90 kişi, anne-babası herhangi biri üvey olanların sayısı (% 10) 10 kişi olduğu görülmüştür. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda ankete katılan çocuk mağdurların anne-babası öz olanların sayısı en fazla (%10) 10 kişi olduğu görülmüştür.

Çocuk mağdurların mağduriyetin sosyo-ekonomik durumuna göre incelendiğinde mağduriyete maruz kalmış çocuk mağdurların 500 TL altında (%15) 15 kişinin yer aldığı, 600-1000 TL (%49) 49 kişi, 1100-1500 TL arasında maruz kalmış çocuk mağdurların (%16) 16 kişi, aylık geliri 1600 TL ve üzeri olan maruz kalan çocuk mağdurların (%20) 20 kişi görülmektedir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda ankete çocuk mağdurların sosyo-ekonomik durumuna göre en fazla 600-1000 TL seçeneğinde (%)

49) 49 kişi olduğu görülmektedir. Ankete katılan çocuk mağdurların mağduriyet yaşadığı yer 'in en az 500 tl altında (%15) 15 kişinin maruz kaldığı bulunmuştur.

Çocuk mağdurların kardeş sayısına göre incelendiğinde en çok 3-4 kardeş seçeneğinin (% 45) 45 kişi olduğu, ikinci olarak 1- 2 kardeş maddesinde çocuk mağdurların (%36) 36 kişi olduğu, üçüncü olarak 5- 6 kardeş maddesinde (% 9) 9 kişi, dördüncü olarak tek kardeş maddesindeki (% 6) 6 kişi olduğu, beşinci olarak 7 kardeş ve üzeri (% 4) 4 kişi olduğu görülmüştür.

Çocuk mağdur 'un kendi eğitim durumuna göre incelendiğinde en çok İlkokul seçeneğinin (% 55) 55 kişi olduğu, ikinci olarak lise seçeneğinde (%38) 38 kişi olduğu, üçüncü ve dördüncü ortaokul ve okul terk maddesinde (% 3) 3 kişi, beşinci olarak okur yazar olmayan (% 1) 1 kişi olduğu görülmüştür.

Çocuk mağdurun annesinin eğitim durumuna göre incelendiğinde en çok ilkokul seçeneğinin (% 42) 42 kişi olduğu, ikinci olarak okuryazar maddesinde annenin (%27) 27 kişi olduğu, üçüncü olarak lise maddesinde (% 20) 20 kişi, dördüncü olarak ortaokul maddesinde (% 6) 6 kişi olduğu, beşinci olarak okulu terk edenlerin (% 5) 5 kişi olduğu görülmüştür.

Çocuk mağdurun babasının eğitim durumuna göre incelendiğinde en çok ilkokul seçeneğinin (% 48) 48 kişi olduğu, ikinci olarak 4. Lise maddesinde babanın (%27) 31 kişi olduğu, üçüncü olarak ortaokul maddesinde (% 9) 9 kişi, dördüncü olarak okulu

terk edenlerin (% 7) 7 kişi olduğu, beşinci olarak ortaokul maddesinde (% 5) 5 kişi olduğu görülmüştür.

Çocuk mağdurun mağduriyetin yaşandığı andaki doktor tarafından teşhisi konmuş bir rahatsızlığı olup olmadığına bakıldığında en çok Hayır (% 90) seçeneğinin işaretlendiği, ikinci olarak (% 10) 10 kişinin evet bir sağlık problemi olduğu belirtilmektedir.

Çocuk mağdurun yaşanan olayla ilgili kaçınıcı başvuruları olduğu ile ilgili çalışmada en çok 1.Bir defa başvuranların (% 78) 78 olduğu, ikinci olarak (% 11) 11 defa, Dört veya daha fazla müracaat eden (%9) 9 kişi olduğu, En z 3.madde üç defa müracaat eden 2 kişi olduğu görülmüştür.

Çocuk mağdurun yaşanan olayla ilgili kaç kişinin mağduriyet yaşadığına mağduriyet yaşayanlar ilgili çalışmada en çok 1. Bir defa başvuranların (% 82) 82 olduğu, ikinci olarak (% 8) 8 defa, üç defa müracaat eden (% 6) kişi olduğu, en az müracaat eden 4 kişi olduğu görülmüştür.

Çocuk mağdurun yaşanan olayla ilgili kaç kişi tarafından mağduriyet yaşadığı ile ilgili çalışmada en çok sadece kendi (% 75) 75 olduğu, ikinci olarak 2 kişi tarafından mağduriyetin yaşandığı (% 11) 11 defa, üç kişi tarafından mağduriyet yaşayanların (% 7) 7 kişi olduğu, dört ve daha fazla kişi tarafından mağduriyete uğrayanların (% 7) 7 kişi olduğu kişi olduğu görülmüştür.

Çocuk mağdurun, suç kaydın olup olmadığına göre yaşanan olayla ilgili olarak (% 89) 89 kişi, hayır, herhangi bir suç kaydının olmadığı, ancak (%11) 11 kişi suç kaydı olduğu kişi olduğu görülmüştür.

Çocuk mağdura zarar veren kişinin yakınlık derecesine göre incelendiğinde en çok diğer (yabancı tanımadığı komşu, birey) seçeneğinin (% 50) 50 kişi tarafından gerçekleştiği, ikinci olarak arkadaş çevresi tarafından mağdur olan sayının (% 38) 38 kişi, anne-baba tarafından mağdur olması durumunun (% 7) 7 kişi, akrabası tarafından mağdur olma durumunun (% 7) 7 kişi olduğu, kardeş tarafından mağdur olma durumunun 1 kişi olduğu görülmüştür.

III. 1. 1. Araştırma Grubunun Oluşturulması

Araştırma grubunun oluşturulması için öncelikle Manisa Cumhuriyet Başsavcılığı, Manisa Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Manisa Emniyet Müdürlüğü, Manisa Milli Eğitim Müdürlüğü, Manisa İl Sağlık Müdürlüğü'nde yetkili kişilerin görüşleri doğrultusunda çocuk suçları ve mağduriyeti konusunda sözlü olarak görüşleri alınmıştır. Ayrıca 2010 yılı istatistikî bilgileri alınmıştır. Çocuk Şube Müdürlüğüne mağdurlar, müracaat ettikçe ve gönüllülük esas alınarak 100 çocuk mağdura ulaşılmıştır. Manisa ilinde görüşme yapılan uzmanlar uzmanların sayıları Tablo-5'de verilmiştir.

Tablo-5
Manisa İlinde Görüşme Yapılan Uzmanlar

Uzman No	İl	Görüşülen Uzmanlar	Kurumu	Yetkili Sayısı
1.	Manisa	Cumhuriyet Savcısı (Çocuk Cumhuriyet Savcısı)	Cumhuriyet Başsavcılığı	3
2.	Manisa	Çocuk Hakimi	Cumhuriyet Başsavcılığı	1
3.	Manisa	Aile Mahkemesi Hakimi	Cumhuriyet Başsavcılığı	2

4.	Manisa	Cezaevi Psikologu	Cumhuriyet Başsavcılığı	2
5.	Manisa	Aile Mahkemesi Sosyal Hizmet Uzmanı	Cumhuriyet Başsavcılığı	2
6.	Manisa	Psikolog	Cumhuriyet Başsavcılığı	1
7.	Manisa	Pedagog	Cumhuriyet Başsavcılığı	1
8.	Manisa	Den. Serbestlik Şube Müdürlüğü Sosyal Hizmet Uzmanları	Cumhuriyet Başsavcılığı	4
9.	Manisa	Şube Müdürü	Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü	1
10.	Manisa	Sosyal Hizmet Uzmanı	Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü	2
11.	Manisa	Psikolog	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	1
12.	Manisa	Çocuk Şube Müdürü	Emniyet Müdürlüğü	1
13.	Manisa	Çocuk Şube Baş Komiseri	Emniyet Müdürlüğü	1
14.	Manisa	Psikolog	Emniyet Müdürlüğü	1
15.	Manisa	Çocuk Şube Müdürlüğü Grup Şefleri	Emniyet Müdürlüğü	3
16.	Manisa	Şube Müdürü	Milli Eğitim Müdürlüğü	1
17.	Manisa	Psikolojik Danışman& Rehber Öğretmen	Milli Eğitim Müdürlüğü	90
18.	Manisa	Şube Müdürü	İl Sağlık Müdürlüğü	1
19.	Manisa	Psikolog	İl Sağlık Müdürlüğü	1
20.	Manisa	Sosyal Hizmet Uzmanı	İl Sağlık Müdürlüğü	1
TOPLAM				120

Tablo-5 incelendiğinde “Mağduriyet Görüşleri Anketi” oluşturmak için örnekleme dahil edilen uzman sayılarına bakıldığında, Manisa Cumhuriyet Başsavcılığında 3 cumhuriyet savcısı, 3 mahkeme hakimi, 1 şube müdürü, sosyal çalışmacı olarak (sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve pedagog), 10 kişi ile görüşüldü, Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü’nde 1 şube müdürü, sosyal çalışmacı olarak (sosyal hizmet uzmanı, psikolog), 3 kişi ile görüşüldü, Emniyet Müdürlüğü’nde, emniyet çocuk şube müdürü, 1 baş komiser,

sosyal çalışmacı olarak 1 psikolog, 3 polis memuru ile görüşüldü, milli Eğitim Müdürlüğü'nde 1 şube müdürü, 90 psikolojik danışman& rehber ğretmen ile görüşüldü, İl Sağlık Müdürlüğü'nde 1 il sağlık müdür yardımcısı ve sosyal çalışmacı olarak (sosyal hizmet uzmanı ve psikolog), 2 kişi ile görüşüldü, görüşme yapılan vermiş olduğu bilgiler doğrultusunda "Mağduriyet Görüşleri Anketi" anketi oluşturuldu.

"Mağduriyet Görüşleri Anketi" ni oluştururken çalışmanın kapsamını geniş tutmak için Emniyet ocuk şube Müdürlüğü'nde şahsa karşı meydana gelen olaylara ait istatistikler incelendi ve Emniyet ocuk şube müdürlüğünde şahsa karşı meydana gelen olaylara ait istatistikler Tablo- 6 ve Tablo- 7 verilmiştir.

Tablo-6
Manisa İlinde 2010 Yılında Şahsa Karşı Meydana Gelen Olaylara Ait İstatistik

ÇOCUK VE ERGEN MANİSA İLİNDE 2010 YILINDA ŞAHSA KARŞI MEYDANA GELEN OLAYLARA AİT İSTATİSTİK												
SUÇUN KONUSU	FAİLİ BELLİ	F.F.	F.M.	TOPLAM OLAY	ŞÜPHELİ SAYISI		MAĞDUR SAYISI		SERBEST		TEVKİF	
					K	E	K	E	K	E	K	E
Evden Hırsızlık	20	0	0	20	3	41	0	0	3	40	0	1
Kuyumcudan Hırsızlık	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eczaneden Hırsızlık	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Büfeden Hırsızlık	5	0	0	5	0	17	0	0	0	11	0	6
Marketten Hırsızlık	4	0	1	5	0	8	0	0	0	4	0	4
Pansiyon Otel ve Otel Odasından	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Diğer Hırsızlıklar	25	0	3	28	1	47	0	0	1	41	0	6
Banka Şubesinden Hırsızlık	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ATM Cihazından Hırsızlık	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Camiden Hırsızlık	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Okuldan Hırsızlık	5	0	2	7	0	14	1	1	0	14	0	0
Yurttan Hırsızlık	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Müzeden Hırsızlık	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hastaneden Hırsızlık	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Diğer Hırsızlıklar	3	0	0	3	0	5	0	0	0	5	0	0
Otodan Hırsızlık	12	0	0	12	0	24	0	0	0	19	0	5
Oto Hırsızlığı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kapkaç	2	0	2	4	0	3	0	2	0	3	0	0
Yankesicilik	1	0	1	2	2	0	0	0	2	0	0	0
Büyükbaş Hayvan Hırsızlığı	1	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	2
Küçükbaş Hayvan Hırsızlığı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Diğer Hayvan Hırsızlıkları	2	0	0	2	0	4	0	0	0	4	0	0
Motosiklet Hırsızlığı	7	0	0	7	0	11	0	0	0	8	0	3
Bisiklet Hırsızlığı	7	0	0	7	0	14	0	2	0	14	0	0
İnşaattan Hırsızlık	2	0	0	2	0	3	0	0	0	3	0	0
Mezarlıktan Hırsızlık	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Diğer Hırsızlıklar	15	0	6	21	0	32	0	1	0	29	0	3
Gasp Şahıstan	13	0	0	13	0	20	0	16	0	13	0	7
Gasp Evden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gasp İş Yerinden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gasp Bankadan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yol kesmek Suretiyle Yağma	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gasp Şahıstan Teşebbüs	3	0	0	3	0	4	0	2	0	4	0	0
Kamuya Ait Mala Zarar Verme	4	0	0	4	0	8	0	0	0	8	0	0
Mezarlıklara Zarar Verme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Şahsa Ait Mala Zarar Verme	9	0	1	10	0	15	0	0	0	15	0	0
Güveni Kötüye Kullanmak	3	0	1	4	1	2	1	2	1	2	0	0
Dolandırıcılık	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0
Bilişim Yoluyla Dolandırıcılık	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Suç Eşyası Satın Almak ve Kullanmak	2	0	0	2	0	2	0	0	0	2	0	0
Hakkı Olmayan Yere Tecavüz	1	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0
Mala Karşı Tasnif Dışı Suçlar	2	0	0	2	0	2	0	0	0	2	0	0
TOPLAM	149	0	17	166	7	280	2	27	7	243	0	37

Tablo-7
Manisa İlinde 2010 Yılında Şahsa Karşı Meydana Gelen Olaylara Ait İstatistik

ÇOCUK VE ERGEN MANİSA İLİNDE 2010 YILINDA ŞAHSA KARŞI MEYDANA GELEN OLAYLARA AİT İSTATİSTİK												
SUÇUN KONUSU	OLAY SAYISI	F.F	F.M	TOPLAM OLAY	ŞÜPHELİ SAYISI		MAĞDUR SAYISI		SERBEST		TEVKİF	
					K	E	K	E	K	E	K	E
Kasten Öldürme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Taksirle Öldürme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kasten Yaralama	35	0	3	38	2	43	5	23	2	38	0	5
Taksirle Yaralama	17	0	0	17	0	7	5	13	0	7	0	0
Darp	95	0	2	97	45	116	25	68	45	116	0	0
Cinsel Saldırı Aile İçi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cinsel Saldırı Diğer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Çocuğun Cinsel Yönden İ.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Çocuğun Cinsel Yönden İ. D.	7	0	1	8	0	11	3	6	0	6	0	5
Reşit Olmayanla Cinsel İlişki	4	0	0	4	0	4	4	0	0	4	0	0
Cinsel Taciz Bilişim Yoluyla	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cinsel Taciz Aile İçi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cinsel Taciz Diğer	5	0	1	6	0	5	0	0	0	5	0	0
Tehdit	18	0	0	18	1	24	3	4	1	24	0	0
Şantaj	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kişî Hürriyetinden Yoksun Olan	3	0	0	3	0	3	3	0	0	3	0	0
Konut Dokunulmazlığının İhlali	1	0	0	1	0	2	0	0	0	2	0	0
Hakaret	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kişilere Karşı Tasnif Dışı Suçlar	11	0	0	11	0	5	5	5	0	5	0	0
Kasten Yangın Çıkarmak	5	0	0	5	0	12	0	1	0	12	0	0
Meskun Mahalde Silah Atmak	1	0	0	1	0	2	0	0	0	2	0	0
Yaralamalı Trafik Kazası	17	0	0	17	0	13	2	12	0	13	0	0
Suç ve Suçluyu Övme	1	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0
Hayasızca Hareketler	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Çocuğun kaçırılması ve Alıkonulma	2	0	0	2	0	2	1	1	0	2	0	0
Kötü Muamele	4	0	0	4	1	3	0	0	1	3	0	0
Parada Sahtecilik	2	0	0	2	0	2	0	0	0	2	0	0
Narkotik Olayları	4	0	0	4	0	5	0	0	0	5	0	0
Tasnif Dışı Suçlar	6	0	0	6	0	5	0	1	0	5	0	0
Görevli Memure Mukavemet	6	0	0	6	0	11	0	0	0	11	0	0
Başkasına Ait Kimlik Bilgilerini Kullanma	5	0	0	5	4	1	0	0	4	1	0	0
Suç Uydurma	1	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0
İntihara Teşebbüs	111	0	0	111	0	0	91	20	0	0	0	0
Zehirlenme	4	0	0	4	0	0	4	0	0	0	0	0
TOPLAM	365	0	7	372	53	278	151	154	53	268	0	10

	FAİLİ BELLİ	F.F	F.M	TOPLAM	ŞÜPHELİ SAYISI		MAĞDUR SAYISI		SERBEST		TEVKİF	
					K	E	K	E	K	E	K	E
GENEL TOPLAM	514	0	24	538	60	558	153	181	60	511	0	47

Tablo-6 ve Tablo-7 incelendiğinde örnekleme dahil edilen suça karışan ve suça maruz kalmış çocuk ve ergen mağdurların genelde, “Mağduriyet Görüşleri Anketi”

oluştururken, araştırmada dikkate aldığımız cinsel istismar ve ihmal, darp (şiddet), hırsızlık, gasp, yaralama suçları olduğu görülmektedir.

III. 3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada verilere, araştırmacı tarafından hazırlanan “Suça Maruz Kalmış Çocuk Mağdurların, Mağduriyetlerini Belirlemek İçin Görüşlerini Değerlendirmeye Yönelik Anket Formu” kullanılarak ulaşılmıştır. Anket toplam 43 maddeden oluşmakta ve 5 alt başlığa ayrılmaktadır. Geliştirilen mağduriyet algıları anket maddeleri 1 ile 3 arasında 1 (katılmıyorum), 2 (katılıyorum), 3 (çok katılıyorum) olarak puanlandırılmıştır. Bağımsız değişkenler hakkında bilgi toplamak için araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

III. 3. 1. Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi

Manisa ilinde Suça Maruz Kalmış Çocuk Mağdurların Mağduriyetlerini belirlemesi için literatür çalışması yapılmış, Mağduriyet Algısı Anket Formu geliştirilmiştir. Literatür çalışması ve uzman görüşleri doğrultusunda mağduriyet algılarının gözlenebilmesi için 5 alt başlık belirlenmiştir. Bu alt başlıklar; “Olay sonrasındaki duygularınız”, “Karşılaştığınız olayla ilgili olarak ailenizde yaşadığınız durumlar”, “Yaşadığınız olayı etkileyen dolaylı nedenler”, “Yaşanan olaydan sonra topluma uyum sağlamada karşılaşılan zorluklar”, “Olay sonrasındaki bir uzman desteğine yönelik görüşleriniz” olarak belirlenmiş ve bu alt başlıklar doğrultusunda anket hazırlanmasına karar verilmiştir. Hazırlanacak ankete dayanak olması amacıyla çeşitli kurumlarda görev yapmakta olan, farklı kademelere sahip çocuktan sorumlu cumhuriyet savcısı, çocuk mahkemelerine sorumlu çocuk hakimi, aile mahkemesi hakimi, aile

mahkemesi (psikolog, pedagoğ, sosyal hizmet) uzmanları, denetimli serbestlik Őube mŐdŐrlŐğŐ uzmanları, cezaevi psikoloğ'ları, sosyal hizmetler mŐdŐrlŐğŐ uzmanları, milli eğitim mŐdŐrlŐğŐ yetkili mŐdŐrleri, okul psikolojik danıŐmanları, Rehberlik AraŐtırma Merkezi'nde gŐrev yapmakta olan psikolojik danıŐmanlar, farklı kidedlere sahip 109 uzmana ulaŐılarak gŐrŐŐlerini almak ūzere pilot uygulama çalıŐması yapılmasına karar verilmiŐtir. GŐrŐŐme yapılan uzmanların yaptıkları meslekteki çalıŐma sureleri Tablo-8'de verilmiŐtir.

Tablo-8
Araştırmanın Anketine Dayanak Olan Pilot alıŐma Tablosu

Çalışma SŐresi	Cumhuriyet Başsavcılığı, Çocuk Savcısı, Çocuk Hakimi, Psikoloğ, Pedagoğ, Sosyal Hizmet Uzmanı	Sosyal Hizmetler MŐd. Şube MŐdŐrŐ Sosyal Hizmet Uzm. Psikoloğ	Emniyet MŐd. Çocuk Şube MŐd. Çocuk Şube BŐ. Kom. Grup Şefleri	Milli Eğitim MŐd. Şube MŐdŐrŐ Psikolojik Danışman Rehber Öğretmen	İl Sağlık MŐd. Psikoloğ, Sosyal Hizmet Uzmanı
0- 9 Yıllık	10	-	1	33	-
10-19 Yıllık	6	4	5	56	2
20 Yıllık / ŪstŐ	-	-	-	2	1
TOPLAM	16	5	6	91	3

Tablo-8'i incelediğimizde, anketi geliŐtirmek ūzere açık uçlu sorularla gŐrŐŐlerine baŐvurulan uzmanların sayı ve dağılım alanları gŐrŐlmektedir. İlgili kurumlarda çalıŐan yetkililerin, gŐrŐŐlerini kapsaması bakımından adliye'de cumhuriyet baŐsavcılıđına bağlı çalıŐan uzmanlar, emniyet mŐdŐrlŐğŐne bağlı uzmanlar, sosyal hizmetler mŐdŐrlŐğŐne bağlı uzmanlar, il sağlık ve il milli eğitim mŐdŐrlŐğŐnde çalıŐan

uzmanlar olarak ayrılmıştır. Bu kurumlarda görev yapmakta olan yetkililerin kıdem türüne sahip (0- 9 Yıllık, 10-19 Yıllık, 20 yıl ve üzeri) görev yapmakta olan yeterli düzeyde uzmana ulaşılmıştır.

Geliştirilecek anket için madde oluşturmak üzere yetkililerle yüz yüze görüşme yöntemi uygulanmıştır. Yetkililerin tamamı ile görüşülmüştür. Bu durumda yetkililerin görüşlerini almak üzere açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu hazırlanmış ve yetkililere dağıtılarak sorulara yazılı olarak cevap vermeleri istenilmiştir.

Görüşme yapılan 109 uzmandan karşılaştıkları mağduriyet algıları ve durumları ile ilgili bilgiler elde edilmiştir. Cumhuriyet savcısı, mahkeme hakimleri, sosyal hizmet uzmanları, pedagoğ, psikoloğ, psikolojik danışmanlara (rehber öğretmen) açık uçlu sorulara verdikleri cevaplardan elde edilen veriler doğrultusunda önce cümleler oluşturulmuş, daha sonra cümlelerden frekansı çok olanlar anket maddesi olarak belirlenmiştir.

Belirlenen maddeler uzman kanısı alınmak üzere 20 uzmana sunulmuştur. Manisa Cumhuriyet Başsavcılığında görev yapmakta olan 3 cumhuriyet savcısı, 3 aile ve çocuk mahkemesi hakimi, Manisa Emniyet Müdürlüğünde görev yapan 2 emniyet şube müdürü ve 1 emniyet müdürlüğü psikoloğ, cumhuriyet başsavcılığında çalışan 3 mahkeme (psikoloğ, pedagoğ ve sosyal hizmet uzmanı), sosyal hizmetler müdürlüğünde görev yapan 3 sosyal hizmet uzman'ına, milli eğitim müdürlüğünde görev yapan özel eğitim ve rehberlik danışma hizmetleri şube müdürü ve 3 ilgili psikolojik danışman'a anket maddeleri hakkında görüşleri sorularak değerlendirmeleri alınmıştır. Uzman kanıları

sonucunda, ankette değişmesi gereken maddeler düzeltilmiş, eklenmesi gereken maddeler de ankete dahil edilmiştir. Bu şekilde anket formunun kapsam geçerliliği sağlanmıştır. Uzman kanıları doğrultusunda anket 5 alt başlık ve 43 maddeden oluşturulmuştur (Ek- 2).

III. 3. 2. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu, mağdurların kişisel özellikleri ve sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacıyla sorulan 16 sorudan oluşturulmuştur. Bunlar araştırmanın bağımsız değişkenleri olarak ele alınmıştır. Kişisel bilgi formu Ek-2’de verilmiştir.

III. 3. 3. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı olan öğrenme güçlükleri anketi uygulamaları, 2010 Eylül ile 2011 Ocak aylarında gerçekleştirilmiştir.

Uygulama için Manisa Emniyet Müdürlüğünden onay alındıktan sonra (Ek- 3) Kişisel Bilgi Formu ve Mağduriyet Algısı Anketi, Manisa Emniyet Çocuk Şube Müdürlüğü’nde çocuk mağdurlara 5 ay içinde, bizzat araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Uygulamalardan önce çocuk mağdurlara uygulanacak olan anket ve uygulamanın amacı hakkında kısa bir ön görüşme yapılmıştır. Anket görüşme yolu ile tek tek araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Araştırmaya katılan çocuk mağdurların kimlikleri gizli tutulmuştur.

III. 3. 4. Verilerin İstatistiksel Analizi

Verilerin geldiği popülasyonun (yaş, yaşanan olayın mağduriyet türü, mağduriyetin yaşandığı yer, sosyo-ekonomik durumuna göre) normal olarak dağıldığı varsayılmıştır ve betimleme survey araştırmasında geliştirilen mağduriyet algısı anketi çalışmasında t testi yapılmıştır. Ott ve longnecker'e (2008) göre uygulama sayısı ikiden fazla olduğunda ($t > 2$) varyans analizi yapılabilir.

Mağduriyet algıları anket maddeleri 1 ile 3 arasında puanlandırılmıştır. Daha sonra kişisel bilgi formundaki değişkenler açısından anket maddelerinin her biri kendi içinde ayrı ayrı analizlerle değerlendirilmiştir. Çocuk mağdurların cinsiyetlerine ve kimin bakımında oldukları durumlarına göre mağduriyet algıları boyutlarının ortalamaları arasındaki farklılık bağımsız t testi ile test edilmiştir. İki'den fazla gruplar arasındaki (yaş, mağduriyet türü, mağduriyet'in yaşandığı yer, sosyo-ekonomik durum) ortalama mağduriyet algıları boyutları arasındaki farklılıklar Anova (Tek Yönlü Varyans Analizi) ile test edilmiştir. Ayrıca gruplar arasındaki farkın kaynağının belirlenmesi için Tukey Harfleme Testi ile test edilmiştir.

Suçta maruz kalmış olan 8 ile 18 yaş arası çocuk ve ergenlerin, cinsiyet faktörünün (kız ve erkek olarak) ve kimin bakımında olduğu faktörünün (anne-baba öz veya ikisinden biri üvey) iki seviyesi vardır. Bu yüzden cinsiyet ve kimin bakımında olduğu ile ilgili istatistiksel analizlerde varyans analizi yerine t testi kullanılmıştır.

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, Suça Maruz Kalmış, 8-18 Yaş Arası Çocuk Ve Ergen'lerin Mağduriyetlerinin İncelenmesine ilişkin “Mağduriyet Görüşleri Anket Formu” ile elde edilen verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgular açıklanmış ve literatür ışığında yorumlanmıştır. Anket sonucunda elde edilen çocuk mağdurların görüş/algıları cinsiyet, yaş, mağduriyet tür'ü, mağduriyetin yaşandığı yer, kimin bakımında olduğuna, sosyo-ekonomik durumunda olduğuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Elde edilen bulgular Anova (Tek Yönlü Varyans Analizi) ve bağımsız t testi sonuçlarına göre yorumlanmıştır.

IV. 1. Manisa İlinde Suça Maruz Kalmış Olan 8 İle 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin Cinsiyetlerine Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algılarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar

Örnekleme dahil edilen Çocuk Mağdurların cinsiyetlerine göre öğrencilerin mağduriyet algılarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin bağımsız t testi yapılmış, sonuçlar Tablo-9'da verilmiştir.

Tablo-9
8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin Mağduriyetinin Cinsiyetlerine Göre Yaşanan Olayın Türüne İlişkin Anlamlı Farkı Gösteren t Testi Tablosu

Madde Numarası	Mağduriyet Algısı Anketi Maddeleri	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
2								
13	Annem ve babam ayrı ayrı yaşadıklarından benimle ilgilenememektedirler.	E	53	1.13	0.15	98	-2.46	0.015
		K	47	1.39	0.41			
19	Ailemin ekonomik durumu iyi değil.	E	53	1.07	0.07	98	-2.95	0.003
		K	47	1.33	0.31			
22	Ailemde iletişim problemleri yaşadığım için olumsuz duygular yaşıyorum.	E	53	1.13	0.11	98	-2.92	0.004
		K	47	1.45	0.50			
23	Ailemden çekindiğim için yaşadıklarımı onlara söyleyemiyorum.	E	53	1.21	0.17	98	-2.09	0.038
		K	47	1.43	0.42			
27	Ailem çoğunlukla bana nasihat ediyor.	E	53	1.59	0.28	98	-2.17	0.032
		K	47	1.85	0.42			
28	Ailem genelde baskıcı davranışlara sahiptir.	E	53	1.34	0.26	98	2.81	0.005
		K	47	1.68	0.47			
29	Ailem benim davranışlarımı anlayamadığından beni yönlendiremiyor.	E	53	1.32	0.26	98	-2.02	0.045
		K	47	1.58	0.54			
3. Yaşadığımız olayı etkileyen dolaylı nedenler								
30	Çevremde benim karşılaştığım olayları yaşayan arkadaşlarım bulunmaktadır.	E	53	1.84	0.32	98	1.99	0.048
		K	47	1.70	0.54			
4. Yaşanan olaydan sonra topluma uyum sağlamada karşılaşılan zorluklar								
39	Olaydan sonra çevreye ve insanlara güven duygum sarsıldı.	E	53	1.40	0.24	98	-2.52	0.013
		K	47	1.68	0.38			

Örnekleme dahil edilen suça maruz kalmış çocuk mağdurların cinsiyetlerine göre mağdurların mağduriyet algıları puanların hangi maddelerde anlamlı olduğu ve anlamlı farklılığın hangi mağdurlar lehinde olduğunu bulmak için yapılan t testi sonucunda elde edilen veriler aşağıda verilmektedir.

Mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden “Karşılaştığımız olayla ilgili olarak ailenizde yaşadığımız durumlar” alt başlığında yer alan “Annem ve babam ayrı ayrı yaşadıklarından benimle ilgilenememektedirler.” maddesinde kız mağdurların mağduriyet

algısı puanları ($\bar{X}=1.39$, $Ss=0.41$) ile erkek mağdurların mağduriyet algıları ($\bar{X}=1.13$, $Ss=0.15$) olarak bulunmuştur. Kız ve erkek mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen t değeri -2.46, serbestlik derecesi 98 olup, p değeri 0.015 belirlenmiştir. Puan ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde kız mağdurlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{(98)}=-2.46$, $p<0.05$).

“Ailemin ekonomik durumu iyi değil” maddesinde kız mağdurların mağduriyet algısı puanları ($\bar{X}=1.33$, $Ss=0.31$) ile erkek mağdurların mağduriyet algıları ($\bar{X}=1.07$, $Ss=0.07$) olarak bulunmuştur. Kız ve erkek mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen t değeri -2.95, serbestlik derecesi 98 olup, p değeri 0.003 olarak belirlenmiştir. Puan ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde kız mağdurlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{(98)}=-2.95$, $p<0.05$).

“Ailemde iletişim problemleri yaşadığım için olumsuz duygular yaşıyorum” maddesinde kız mağdurların mağduriyet algısı puanları ($\bar{X}=1.45$, $Ss=0.50$) ile erkek mağdurların mağduriyet algıları ($\bar{X}=1.13$, $Ss=0.11$) olarak bulunmuştur. Kız ve erkek mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen t değeri -2.92, serbestlik derecesi 98 olup, p değeri 0.004 olarak belirlenmiştir. Puan ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde kız mağdurlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{(98)}=-2.92$, $p<0.05$).

“Ailemden çekindiğim için yaşadıklarımı onlara söyleyemiyorum” maddesinde kız mağdurların mağduriyet algısı puanları ($\bar{X}=1.43$, $Ss=0.42$) ile erkek mağdurların mağduriyet algıları ($\bar{X}=1.21$, $Ss=0.17$) olarak bulunmuştur. Kız ve erkek mağdurların

ortalamları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen t değeri -2.09, serbestlik derecesi 98 olup, p değeri 0.038 olarak belirlenmiştir. Puan ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde kız mağdurlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{(98)} = -2.09$, $p < 0.05$).

“Ailem çoğunlukla bana nasihat ediyor” maddesinde kız mağdurların mağduriyet algısı puanları ($\bar{X} = 1.85$, $Ss = 0.42$) ile erkek mağdurların mağduriyet algıları ($\bar{X} = 1.59$, $Ss = 0.28$) olarak bulunmuştur. Kız ve erkek mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen t değeri -2.17, serbestlik derecesi 98 olup, p değeri 0.032 olarak belirlenmiştir. Puan ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde kız mağdurlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{(98)} = -2.17$, $p < 0.05$).

“Ailem genelde baskıcı davranışlara sahiptir” maddesinde kız mağdurların mağduriyet algısı puanları ($\bar{X} = 1.68$, $Ss = 0.47$) ile erkek mağdurların mağduriyet algıları ($\bar{X} = 1.34$, $Ss = 0.26$) olarak bulunmuştur. Kız ve erkek mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen t değeri 2.81, serbestlik derecesi 98 olup, p değeri 0.005 olarak belirlenmiştir. Puan ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde kız mağdurlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{(98)} = 2.81$, $p < 0.05$).

“Ailem benim davranışlarımı anlayamadığından beni yönlendiremiyor” maddesinde kız mağdurların mağduriyet algısı puanları ($\bar{X} = 1.58$, $Ss = 0.54$) ile erkek mağdurların mağduriyet algıları ($\bar{X} = 1.32$, $Ss = 0.26$) olarak bulunmuştur. Kız ve erkek mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen t değeri -2.02,

serbestlik derecesi 98 olup, p değeri 0.045 olarak belirlenmiştir. Puan ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde kız mağdurlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{(98)} = -2.02, p < 0.05$).

Mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden “Yaşadığınız olayı etkileyen dolaylı nedenler” alt başlığında yer alan “Çevremde benim karşılaştığım olayları yaşayan arkadaşlarım bulunmaktadır” maddesinde erkek mağdurların mağduriyet algısı puanları ($\bar{X} = 1.84, Ss = 0.32$) ile kız mağdurların mağduriyet algıları ($\bar{X} = 1.70, Ss = 0.54$) olarak bulunmuştur. Kız ve erkek mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen t değeri 1.99, serbestlik derecesi 98 olup, p değeri 0.048 belirlenmiştir. Puan ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde kız mağdurlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{(98)} = 1.99, p < 0.05$).

Mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden “Yaşanan olaydan sonra topluma uyum sağlamada karşılaşılan zorluklar” alt başlığında yer alan “Olaydan sonra çevreye ve insanlara güven duygum sarsıldı” maddesinde kız mağdurların mağduriyet algısı puanları ($\bar{X} = 1.68, Ss = 0.38$) ile erkek mağdurların mağduriyet algıları ($\bar{X} = 1.40, Ss = 0.24$) olarak bulunmuştur. Kız ve erkek mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen t değeri -2.52, serbestlik derecesi 98 olup, p değeri 0.013 belirlenmiştir. Puan ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde kız mağdurlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{(98)} = 1.99, p < 0.05$).

Elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde cinsiyete göre anlamlı farklılığın kız mağdurlar yönünde çıktığı görölmektedir. Bu sonuca bağlı olarak kız mağdurların karşılaşılan mağduriyetlere karşı verilen tepkilere daha hassas oldukları,

kendilerini korumaya çalıştıkları, sorunlarını anlamaya ve çözmeye yönelik çalışmalar yaptıkları, erkeklere göre daha titiz ve dikkatli oldukları sonucu düşünülebilmektedir.

Kız ve erkek çocuklar arasında, maruz kalma ve gösterilen akran zorbalığı davranışlarının türü bakımından farklılıklar bulunduğunu belirtmektedirler. Buna göre erkekler daha fazla oranda açık saldırı gibi fiziksel ya da doğrudan saldırılara maruz kalırken, kızlar ise daha çok ilişkisel ve dolaylı saldırılara maruz kalmaktadır. Benzer şekilde ilişkisel saldırganlık, açık saldırganlığın tersine kızlar tarafından daha sıklıkla uygulanmakta, fiziksel saldırılar ise daha çok erkekler arasında meydana gelmektedir. Birisi için söylenti çıkarma, ima ile taciz etme, itibarını düşürücü söz ve ya davranışlarda bulunma, mesnetsiz iddialar ortaya atmak ve taktikler yaparak; karşıdaki kişiyi ortamdan izole etmeye çalışmak duygusal zorbalığın nitelikleridir. Duygusal zorbalık herkes için yıkıcı etkiye sahip olan bir zorbalık türüdür ve diğer insanlar üzerinde bir dalgalanma etkisi yaratır. Duygusal zorbalığı tarif ederken kişiyi izole edişinden bahsetmiştik. Bu izolasyon, fiziksel veya zihinsel olabileceği gibi; hastalıklar, depresyonlar, şiddet gösterme veya kendine zarar verme biçimindeki davranışlarla kendini gösterir. Bunun tam tersi kendine güvensiz kişilerin de oluşmasına neden olabilir. Kurban kişi uygun olmayan uzun süreli aşırı stres altında kalabilir. Kendine güvensiz kişilerin de oluşmasına neden olabilir. Kurban kişi uygun olmayan uzun süreli aşırı stres altında kalabilir (Kakıcı, 2009).

Okul türü ve cinsiyet değişkenine göre görsel medya ve şiddet kültürünün orta öğretim öğrencileri üzerindeki etkisini belirleyebilmek yapılan çalışmada, erkek ve bayan öğrenciler televizyonun zararlı yönlerinin olduğunu, medyanın tutum ve davranışlarında biraz etkili olduğunu, şiddet içeren film ve programların gençler için kötü örnek olduğunu

ve gençlerin filmlerdeki kahramanların kullandığı yöntemlerle kendi problemlerini çözmek istedikleri ortaya çıkmıştır. Bu da bize görsel medyanın, şiddet kültürünü arttırdığı sonucunu göstermektedir (Pınar, 2006).

Çocukların cinsiyeti ile okulda fiziksel şiddet uygulamasını karşılaştırdığımızda; kız çocuklarının, öğretmenlerden fiziksel şiddet görme oranı erkek çocuklarının iki katı olarak tablolara yansımıştır. Öğretmenlerin küfür ve kötü sözlerine yani duygusal şiddetine maruz kalan erkek öğrencilerin oranı ise kız çocuklarının yaklaşık üç katı olarak tablolara yansımıştır. Okulda büyük çocukların şiddetine maruz kalan erkek çocukların oranı kız çocuklarının yaklaşık iki katıdır. Burada cinsel kimliğin, fiziksel şiddet kullanımında belirleyici olduğu görülmektedir. Çocukların cinsiyeti ile şiddet uygulama durumlarına baktığımızda; kız çocuklarının %39,4'ünün, erkek çocuklarının %57,7'sinin şiddet uyguladıkları bulgularımızda görülmektedir (Bulut, 2008).

Gençler tarafından yapılan kanuna aykırı işlerin başında hırsızlık, çevreyi ve eşyaları tahrip etme, tecavüz, saldırı ve cinayet gelmektedir. Cinsiyetler arasında bu tür suçlara eğilim açısından bir farklılık görülmektedir. Erkeklerde bu tür eylemlere karışma daha siktir; fakat giderek erkek / kadın oranı azalmaktadır (Göka ve ark, 2006).

2001 ABD'de 6. sınıftan 10. sınıfa kadar 15686 öğrencinin katıldığı zorbalık davranışlarıyla ilgili en büyük çalışmada, erkek katılımcılar kızlara göre daha sıklıkla vurulma, itilme gibi davranışlarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir (Saribeyoğlu, 2007).

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne başvuran çocuk istismarı ve olgularının değerlendirilmesi çalışmamızda cinsiyet ile istismara eşlik eden durum arasındaki ilişki incelendiğinde; kızlarda ve erkeklerde zor kullanma, alıkoyma ve tehdide göre daha fazla olduğu, zor kullanılma ve tehdit edilme arasında da kızlarla erkekler arasında fark mevcut olduğu, cinsiyet ile mağdurun davranış şekli arasındaki ilişki incelendiğinde; kızlarda ve erkeklerde yardım isteme (K: % 69,4; E: % 88,1) gizlemeye göre (K: % 30,2; E: % 11,9) daha fazla olup gizleme oranı kızlar için erkeklere göre daha fazla olduğu bulunmuştur (Ballı, 2010).

IV. 2. Manisa İlinde Suça Maruz Kalmış Olan 8 İle 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin Yaş'a Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algılarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar

Örnekleme dâhil edilen çocuk mağdurların yaşlarına göre mağduriyet algılarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi yapılmış, sonuçlar tablo-10 ve tablo-11'de verilmiştir.

Tablo-10
8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin, Mağduriyetinin Yaş'a Göre Karşılaştıkları
Mağduriyet Algılarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Mağduriyet Algısı Maddeleri	Varyansın Kaynağı	sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	f	p
1	Gruplar Arası	4	0.399	0.099	0.29	0.88
	Gruplar İçi	95	32.350	0.340		
	Toplam	99	32.750			
2	Gruplar Arası	4	0.924	0.336	0.58	0.68
	Gruplar İçi	95	38.065	0.394		
	Toplam	99	38.990			
3	Gruplar Arası	4	1.347	0.336	0.97	0.43
	Gruplar İçi	95	33.162	0.349		
	Toplam	99	34.51			
4	Gruplar Arası	4	1.591	0.397	1.07	0.37
	Gruplar İçi	95	35.398	0.372		
	Toplam	99	36.99			
5	Gruplar Arası	4	1.471	0.367	1.10	0.35
	Gruplar İçi	95	31.688	0.333		
	Toplam	99	33.160			
6	Gruplar Arası	4	1.617	0.404	1.20	0.31
	Gruplar İçi	95	32.092	0.337		
	Toplam	99	33.710			
7	Gruplar Arası	4	1.256	0.314	1.01	0.40
	Gruplar İçi	95	29.653	0.312		
	Toplam	99	30.910			
8	Gruplar Arası	4	0.322	0.080	0.22	0.92
	Gruplar İçi	95	34.837	0.366		
	Toplam	99	35.160			
9	Gruplar Arası	4	2.254	0.563	1.47	0.21
	Gruplar İçi	95	36.495	0.366		
	Toplam	99	38.750			
10	Gruplar Arası	4	2.714	0.563	1.82	0.13
	Gruplar İçi	95	35.395	0.372		
	Toplam	99	38.110			
11	Gruplar Arası	4	2.389	0.597	1.31	0.027
	Gruplar İçi	95	41.115	0.432		
	Toplam	99	45.560			
12	Gruplar Arası	4	0.850	0.212	0.72	0.57
	Gruplar İçi	95	27.989	0.294		
	Toplam	99	28.840			
13	Gruplar Arası	4	2.636	0.659	2.35	0.05
	Gruplar İçi	95	6.603	0.280		
	Toplam	99	29.240			
14	Gruplar Arası	4	0.679	0.169	0.55	0.70
	Gruplar İçi	95	29.560	0.311		
	Toplam	99	30.240			
15	Gruplar Arası	4	2.323	0.580	1.11	0.35
	Gruplar İçi	95	49.676	0.522		
	Toplam	99	52.000			
16	Gruplar Arası	4	3.479	0.869	2.06	0.09
	Gruplar İçi	95	40.080	0.522		
	Toplam	99	43.550			
17	Gruplar Arası	4	2.633	0.658	2.08	0.08
	Gruplar İçi	95	51.223	0.316		
	Toplam	99	53.856			
18	Gruplar Arası	4	2.169	0.542	2.87	0.02
	Gruplar İçi	95	17.940	0.188		
	Toplam	99	20.110			

Tablo-10 Devamı

19	Gruplar Arası	4	1.291	0.322	1.64	0.17
	Gruplar İçi	95	18.708	0.196		
	Toplam	99	20.000			
20	Gruplar Arası	4	3.287	0.821	2.81	0.02
	Gruplar İçi	95	27752	0.292		
	Toplam	99	31.040			
21	Gruplar Arası	4	2.860	0.715	2.97	0.02
	Gruplar İçi	95	22.849	0.240		
	Toplam	99	25.710			
22	Gruplar Arası	4	1.095	0.273	0.83	0.51
	Gruplar İçi	95	31.494	0.331		
	Toplam	99	32.590			
23	Gruplar Arası	4	0.982	0.245	0.81	0.52
	Gruplar İçi	95	28.777	0.302		
	Toplam	99	29.760			
24	Gruplar Arası	4	0.677	0.169	0.58	0.68
	Gruplar İçi	95	27.912	0.293		
	Toplam	99	28.590			
25	Gruplar Arası	4	1.619	0.404	1.62	0.17
	Gruplar İçi	95	27.912	0.293		
	Toplam	99	20.760			
26	Gruplar Arası	4	1.821	0.455	1.11	0.35
	Gruplar İçi	95	39.521	0.250		
	Toplam	99	40.750			
27	Gruplar Arası	4	3.667	0.916	2.68	0.03
	Gruplar İçi	95	32.492	0.324		
	Toplam	99	36.160			
28	Gruplar Arası	4	3.495	0.873	2.34	0.06
	Gruplar İçi	95	35.494	0.373		
	Toplam	99	38.990			
29	Gruplar Arası	4	4.078	1.019	2.64	0.03
	Gruplar İçi	95	36.671	0.386		
	Toplam	99	40.750			
30	Gruplar Arası	4	2.593	0.648	1.78	0.13
	Gruplar İçi	95	34.566	0.363		
	Toplam	99	37.160			
31	Gruplar Arası	4	2.125	0.531	1.68	0.16
	Gruplar İçi	95	30.064	0.316		
	Toplam	99	32.190			
32	Gruplar Arası	4	3.349	0.837	2.38	0.05
	Gruplar İçi	95	33.095	0.352		
	Toplam	99	36.444			
33	Gruplar Arası	4	0.486	0.121	0.32	0.86
	Gruplar İçi	95	36.023	0.379		
	Toplam	99	36.510			
34	Gruplar Arası	4	5.614	1.403	4.68	0.001
	Gruplar İçi	95	29.903	0.314		
	Toplam	99	34.110			
35	Gruplar Arası	4	0.541	0.135	0.45	0.77
	Gruplar İçi	95	28.498	0.299		
	Toplam	99	29.040			
36	Gruplar Arası	4	0.453	0.113	0.38	0.82
	Gruplar İçi	95	28.136	0.296		
	Toplam	99	28.590			
37	Gruplar Arası	4	1.858	0.468	1.01	0.40
	Gruplar İçi	95	43.851	0.461		
	Toplam	99	45.710			
38	Gruplar Arası	4	1.097	0.274	1.34	0.51
	Gruplar İçi	95	31.542	0.332		

Tablo-10 Devam

	Toplam	99	32.640			
	Gruplar Arası	4	1.340	0.335		
39	Gruplar İçi	95	31.499	0.332	1.01	0.40
	Toplam	99	32.840			
	Gruplar Arası	4	1.162	0.290		
40	Gruplar İçi	95	21.532	0.227	1.28	0.28
	Toplam	99	22.750			
	Gruplar Arası	4	0.047	0.011		
41	Gruplar İçi	95	17.662	0.185	0.06	0.99
	Toplam	99	17.710			
	Gruplar Arası	4	0.522	0.130		
42	Gruplar İçi	95	7.667	0.080	1.62	0.17
	Toplam	99	8.190			
	Gruplar Arası	4	0.519	0.129		
43	Gruplar İçi	95	6.840	0.072	1.80	0.13
	Toplam	99	7.360			

p<0.05, p<0.01

Tablo-10 incelendiğinde Suça Maruz Kalmış Olan 8 İle 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin Yaş'a Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algıları Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları detaylı olarak verilmiştir.

Tek yönlü varyans analizi sonucu suça maruz kalmış çocuk mağdurların yaşlarına göre mağdurların mağduriyet algıları puanların hangi maddelerde anlamlı olduğu ve anlamlı farklılığın hangi mağdurlar lehinde olduğunu bulmak için Tukey Harfleme Testi uygulanmış ve sonuçlar tablo-11'de verilmiştir.

Tablo-11
Manisa İlinde Suça Maruz Kalmış Olan 8 İle 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin
Mağduriyetin Yaş'a Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algılarına İlişkin Tek Yönlü
Varyans Analizi Anlamlı Fark Sonuçları

Mağduriyet Algısı Maddeleri	Varyansın Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	f	p	Anlamlılık Düzeyi
2							
13	Gruplar Arası	4	2.636	0.659	2.35	0.05	p<0.05
	Gruplar İçi	95	6.603	0.280			
	Toplam	99	29.240				
18	Gruplar Arası	4	2.169	0.542	2.87	0.02	p<0.05
	Gruplar İçi	95	17.940	0.188			
	Toplam	99	20.110				
27	Gruplar Arası	4	3.667	0.916	2.68	0.03	p<0.05
	Gruplar İçi	95	32.492	0.324			
	Toplam	99	36.160				
29	Gruplar Arası	4	4.078	1.019	2.64	0.03	p<0.05
	Gruplar İçi	95	36.671	0.386			
	Toplam	99	40.750				
32	Gruplar Arası	4	3.349	0.837	2.38	0.05	p<0.05
	Gruplar İçi	95	33.095	0.352			
	Toplam	99	36.444				
34	Gruplar Arası	4	5.614	1.403	4.68	0.001	p<0.05
	Gruplar İçi	95	29.903	0.314			
	Toplam	99	34.110				

p<0.05, p<0.01

Tablo-10 ve Tablo-11'in incelenmesinden görüldüğü gibi örnekleme dahil edilen suça maruz kalmış çocuk mağdurların yaşlarına göre, mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden “Karşılaştığımız olayla ilgili olarak ailenizde yaşadığımız durumlar” alt başlığında yer alan “Annem ve babam ayrı ayrı yaşadıklarından benimle ilgilenememektedirler..” maddesi puanları, p=0.05 değeri, (F₍₃₋₉₆₎=2.35, p<0.05) bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

“Ana-babam boşandığı için kendimi savunmasız hissediyorum.” maddesi puanları, $p=0.02$ değeri, ($F_{(3-96)}= 2.87$, $p<0.05$) bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

“Ailem çoğunlukla bana nasihat ediyor.” maddesi puanları, $p=0.03$ değeri, ($F_{(3-96)}= 2.68$, $p<0.05$) bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

“Ailem benim davranışlarımı anlayamadığından beni yönlendiremiyor.” maddesi puanları, $p=0.03$ değeri, ($F_{(3-96)}= 2.64$, $p<0.05$) bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

Mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden “3. Yaşadığınız olayı etkileyen dolaylı nedenler” alt başlığında yer alan “Sanıklara verilen cezaların etkili olmaması, olayı yaşayanlarda olumsuz tepkilere neden olmaktadır.” maddesi puanları, $p=0.05$ değeri, ($F_{(3-96)}= 2.38$, $p<0.05$), bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

“Karşılaştığım olay nedeniyle, olumsuz alışkanlıklara yöneldim..” maddesi puanları, $p=0.001$ değeri, ($F_{(3-96)}= 4.68$, $p<0.05$) bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

Tablo-12
Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu Görülen Anlamlı Farklılıkların Yaşlara Göre
Tukey Harfleme Tablosu

Mağduriyet Algısı Maddeleri	t Gruplama	Ortalama	n	Seçenekler-Oturum
		2		
13	A	2.000	4	2. Seçenek (9-11 Yaş)
	B-A	1.500	4	5. Seçenek (18 Yaş)
	B	1.230	52	4. Seçenek (15-17yaş)
	B	1.212	33	3. Seçenek (12-14 Yaş)
	B	1.142	7	1. Seçenek (6-8 Yaş)
18	A	1.750	4	5. Seçenek (18 Yaş)
	B-A	1.500	4	2. Seçenek (9-11 Yaş)
	B-A	1.285	7	1. Seçenek (6-8 Yaş)
	B	1.151	33	3. Seçenek 12-14 Yaş
	B	1.096	52	4. Seçenek 15-17yaş
27	A	2.250	4	5. Seçenek (18 Yaş)
	A	2.250	4	2. Seçenek 9-11 Yaş
	B-A	1.730	52	4. Seçenek (15-17yaş)
	B-A	1.666	33	3. Seçenek (12-14 Yaş)
	B	1.285	7	1. Seçenek (6-8 Yaş)
29	A	2.250	4	5. Seçenek (18 Yaş)
	B-A	1.750	4	2. Seçenek (9-11 Yaş)
	B	1.480	52	4. Seçenek (15-17yaş)
	B	1.333	33	3. Seçenek (12-14 Yaş)
	B	1.142	7	1. Seçenek (6-8 Yaş)
		3		
32	A	2.000	4	5. Seçenek (18 Yaş)
	B-A	1.750	4	2. Seçenek (9-11 Yaş)
	B-A	1.653	52	4. Seçenek (15-17yaş)
	B-A	1.406	32	3. Seçenek (12-14 Yaş)
	B	1.142	7	1. Seçenek (6-8 Yaş)
34	A	2.000	4	5. Seçenek (18 Yaş)
	B-A	1.480	52	4. Seçenek (15-17yaş)
	B	1.121	33	3. Seçenek (12-14 Yaş)
	B	1.000	4	2. Seçenek (9-11 Yaş)
	B	1.000	7	1. Seçenek (6-8 Yaş)

Tablo-12'nin incelemesinde görüldüğü gibi, Harfleme Tablosunu incelediğimizde, “Karşılaştığınız olayla ilgili olarak ailenizde yaşadığınız durumlar” alt

başlığında yer alan “Annem ve babam ayrı ayrı yaşadıklarından benimle ilgilenememektedirler” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 2. Seçenek (9-11 Yaş), ortalama= 2.000, N=4 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

“Ana-babam boşandığı için kendimi savunmasız hissediyorum.” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 5. Seçenek (18 Yaş), ortalama= 1.750, n=4 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

“Ailem çoğunlukla bana nasihat ediyor” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 5. Seçenek (18 Yaş) ile 2. Seçenek 9-11 Yaş ortalama= 2.250, n=4 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

“Ailem benim davranışlarımı anlayamadığından beni yönlendiremiyor.” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 5. Seçenek (18 Yaş), ortalama= 2.250, n=4 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden “3. Yaşadığımız olayı etkileyen dolaylı nedenler” alt başlığında yer alan “Sanıklara verilen cezaların etkili olmaması, olayı yaşayanlarda olumsuz tepkilere neden olmaktadır.” Maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen, en yüksek değer, 5.

Seçenek (18 Yaş), ortalama= 2.000, n=4 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

“Karşılaştığım olay nedeniyle, olumsuz alışkanlıklara yöneldim..” Maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen, en yüksek değer, 5. Seçenek (18 Yaş), ortalama= 2.000, n=4 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde yaş göre anlamlı farklılığın ağırlıklı olarak 12-14, 15-17 yaş aralığında mağdurlar yönünde çıktığı görülmektedir. Çocuk mağdurların yaş döneminin ergenlik dönemine denk geldiği, çocuk mağdurların kendini ifade etme, aile ve çevre iletişimlerinin önemli ölçüde etkisi olduğu görülmektedir. Çocuk mağdurların toplumda kendilerini bir birey olarak görmeye başladıkları, çevreyi tanımaya çalıştıkları, çevresel uyaranlara olumlu olumsuz tepki verdikleri, toplumda yeni rollerin kazanımı dolaylı olarak etkisinin olduğu düşünülmektedir. Ayrıca literatür incelediğimizde genel olarak yaş'ın ilerledikçe şiddet vb. davranışta buldukları, dolaylı olarak mağduriyete maruz kaldıkları gözlemlenmiştir.

Ülkemizde çocukların en çok suç işleme yaşının 15-17 yaş arası olduğu, çocukluk döneminde işlenen suçların oranının ise yıllar içinde giderek arttığı gözlenmektedir (Beşiroğlu, 2007).

Çocukların yaşları ile okulda şiddet görme durumlarını karşılaştırdığımızda; Çocukların yaşları küçüldükçe ters orantılı öğretmenlerin fiziksel şiddetine, yaşları

büyüdükçe öğretmenlerin duygusal şiddetine maruz kaldıkları saptanmıştır. 13-15 yaş arası çocukların, en çok büyük çocukların fiziksel şiddetine hedef oldukları saptanmıştır. Aynı çalışmada çocukların yaşları ile şiddetin hak edilmesi durumu karşılaştırıldığında yüzdeler arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır. Çocukların yaşları büyüdükçe şiddeti hak ettiklerini düşündükleri görülmektedir (Bulut, 2008).

Yıldırım'ın 2001 yılında, Zorbalık, Aile Ortamı ve Popülarite Arasındaki İlişkiler ile ilgili çalışmasında, yaş dağılımı açısından incelendiğinde de, büyük öğrencilerin küçük öğrencilere göre daha fazla oranda duygusal zorbalığa maruz kaldıkları görülmektedir (Kakcı, 2009).

Lise öğrencilerinin Zorbalıktan Kaçınma boyutu puanlarının cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre farklılık gösterdiği bulunmuştur. Kız öğrencilerin zorbalıktan kaçınma puanlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. 15 yaş ve altı grupta yer alan öğrencilerin 16 yaş grubunda yer alan öğrencilere göre zorbalıktan kaçınma düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (Arslan, 2008).

Cinsiyet ile cinsel istismara uğrama yaşı arasındaki ilişki incelendiğinde; kızların % 33,7'si 15 yaş ve üzerinde, % 32,3'ü 12-14, % 25,2'si 7-11, % 8,8'i 0-6 yaş aralığında, erkeklerin ise % 47,2'si 7-11, % 23,9'u 0-6, % 19,0'i 12-14, % 9,9'u 15 yaş ve üzerinde istismar edildikleri saptandı. Türkiye'de Çengel ve ark.94 cinsel istismara uğrayan 42 olguluk araştırmasında erkeklerin en sık okul döneminde (7-11 yaş % 39,1), kızların ise adolesan dönemde (12 ve üzeri % 62,5) cinsel istismara uğradığı bildirilmiştir. Bu çalışmada erkek çocukların en sık 7-11, kızların ise 15 yaş ve üzeri yaş grubunda

istismara uğradığı tespit edilmiş olup bu bulgular ülkemizde yapılan çalışmalarla uyumlu iken yurt dışı çalışmalarda kızların istismara uğrama yaş aralığı daha küçüktür (Ballı, 2010).

IV. 3. Manisa İlinde Suça Maruz Kalmış Olan 8 İle 18 Yaş Arası Çocuk Ve Ergenlerin Mağduriyet Türüne Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algılarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar

Örnekleme dahil edilen çocuk mağdurların mağduriyet türüne göre mağduriyet algılarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi yapılmış, sonuçlar tablo- 13 ve tablo- 14’de verilmiştir.

Tablo-13
8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin, Mağduriyetinin, Mağduriyet Türüne Göre Mağduriyet Algıları İlişkin Analizi Sonuçları

Mağduriyet Algısı Maddeleri	Varyansın Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	f	p
1	Gruplar Arası	4	0.710	0.177	0.53	0.71
	Gruplar İçi	95	32.039	0.337		
	Toplam	99	32.750			
2	Gruplar Arası	4	1.503	0.375	0.35	0.43
	Gruplar İçi	95	37.486	0.394		
	Toplam	99	38.990			
3	Gruplar Arası	4	0.23	0.059	0.16	0.95
	Gruplar İçi	95	34.27	0.37		
	Toplam	99	34.51			
4	Gruplar Arası	4	1.44	0.36	0.96	0.43
	Gruplar İçi	95	35.54	0.37		
	Toplam	99	36.99			
5	Gruplar Arası	4	0.844	0.211	0.62	0.64
	Gruplar İçi	95	32.315	0.340		
	Toplam	99	33.160			
6	Gruplar Arası	4	0.948	0.237	0.69	0.60
	Gruplar İçi	95	32.761	0.344		
	Toplam	99	33.710			
7	Gruplar Arası	4	1.426	0.356	1.15	0.33
	Gruplar İçi	95	29.483	0.310		
	Toplam	99	30.910			
8	Gruplar Arası	4	0.845	0.211	0.59	0.67
	Gruplar İçi	95	34.314	0.361		
	Toplam	99	35.160			

Tablo-13 Devam

9	Gruplar Arası	4	1.227	0.306	0.74	0.54
	Gruplar İçi	95	37.522	0.394		
	Toplam	99	38.750			
10	Gruplar Arası	4	4.762	1.190	3.39	0.01
	Gruplar İçi	95	33.347	0.351		
	Toplam	99	38.110			
11	Gruplar Arası	4	4.444	1.111	2.57	0.043
	Gruplar İçi	95	41.115	0.432		
	Toplam	99	45.560			
12	Gruplar Arası	4	0.242	0.060	0.20	0.93
	Gruplar İçi	95	28.597	0.301		
	Toplam	99	28.840			
13	Gruplar Arası	4	2.124	0.531	1.86	0.12
	Gruplar İçi	95	27.115	0.285		
	Toplam	99	29.240			
14	Gruplar Arası	4	1.078	0.269	0.88	0.48
	Gruplar İçi	95	29.161	0.306		
	Toplam	99	30.240			
15	Gruplar Arası	4	6.135	1.533	3.18	0.017
	Gruplar İçi	95	45.864	0.482		
	Toplam	99	52.000			
16	Gruplar Arası	4	2.945	0.736	1.72	0.15
	Gruplar İçi	95	40.614	0.427		
	Toplam	99	43.560			
17	Gruplar Arası	4	0.317	0.079	0.40	0.81
	Gruplar İçi	95	19.072	0.200		
	Toplam	99	19.390			
18	Gruplar Arası	4	0.720	0.180	0.88	0.47
	Gruplar İçi	95	19.389	0.202		
	Toplam	99	20.110			
19	Gruplar Arası	4	0.085	0.021	0.10	0.98
	Gruplar İçi	95	19.914	0.209		
	Toplam	99	20.000			
20	Gruplar Arası	4	1.928	0.482	1.57	0.18
	Gruplar İçi	95	29.111	0.306		
	Toplam	99	31.040			
21	Gruplar Arası	4	0.798	0.199	0.76	0.55
	Gruplar İçi	95	24.911	0.262		
	Toplam	99	25.710			
22	Gruplar Arası	4	1.356	0.339	1.03	0.39
	Gruplar İçi	95	31.233	0.328		
	Toplam	99	32.590			
23	Gruplar Arası	4	2.110	0.527	1.81	0.13
	Gruplar İçi	95	27.650	0.291		
	Toplam	99	29.760			
24	Gruplar Arası	4	1.407	0.351	1.23	0.30
	Gruplar İçi	95	27.182	0.286		
	Toplam	99	28.590			
25	Gruplar Arası	4	0.398	0.099	0.46	0.76
	Gruplar İçi	95	20.361	0.214		
	Toplam	99	20.760			
26	Gruplar Arası	4	0.709	0.177	0.42	0.79
	Gruplar İçi	95	40.040	0.421		
	Toplam	99	40.750			
27	Gruplar Arası	4	0.387	0.096	0.26	0.90
	Gruplar İçi	95	35.772	0.376		
	Toplam	99	36.160			
28	Gruplar Arası	4	0.650	0.162	0.40	0.80

Tablo-13 Devam

	Gruplar İçi	95	38.339	0.403		
	Toplam	99	38.990			
	Gruplar Arası	4	1.634	0.40		
29	Gruplar İçi	95	39.115	0.411	0.99	0.41
	Toplam	99	40.750			
	Gruplar Arası	4	4.087	1.006		
30	Gruplar İçi	95	33.132	0.349	2.09	002
	Toplam	99	37.160			
	Gruplar Arası	4	2.150	0.537		
31	Gruplar İçi	95	30.039	0.316	1.70	0.15
	Toplam	99	32.190			
	Gruplar Arası	4	1.159	0.289		
32	Gruplar İçi	95	33.386	0.355	0.82	0.51
	Toplam	99	34.545			
	Gruplar Arası	4	0.723	0.180		
33	Gruplar İçi	95	35.786	0.376	0.48	0.75
	Toplam	99	36.510			
	Gruplar Arası	4	4.206	1.051		
34	Gruplar İçi	95	29.903	0.314	3.34	0.01
	Toplam	99	34.110			
	Gruplar Arası	4	3.906	0.976		
35	Gruplar İçi	95	25.133	0.264	3.69	0.007
	Toplam	99	29.040			
	Gruplar Arası	4	0.942	0.235		
36	Gruplar İçi	95	27.647	0.291	0.81	0.52
	Toplam	99	28.590			
	Gruplar Arası	4	4.577	1.144		
37	Gruplar İçi	95	41.132	0.432	2.64	0.03
	Toplam	99	45.710			
	Gruplar Arası	4	1.740	0.435		
38	Gruplar İçi	95	30.900	0.325	1.34	0.26
	Toplam	99	32.640			
	Gruplar Arası	4	3.042	0.760		
39	Gruplar İçi	95	29.797	0.313	2.42	0.05
	Toplam	99	32.840			
	Gruplar Arası	4	1.638	0.409		
40	Gruplar İçi	95	21.111	0.222	1.84	0.12
	Toplam	99	22.750			
	Gruplar Arası	4	0.410	0.102		
41	Gruplar İçi	95	17.300	0.182	0.56	0.69
	Toplam	99	17.710			
	Gruplar Arası	4	0.232	0.582		
42	Gruplar İçi	95	7.957	0.83	0.70	0.59
	Toplam	99	8.190			
	Gruplar Arası	4	0.252	0.063		
43	Gruplar İçi	95	7.107	0.074	0.84	0.50
	Toplam	99	7.360			

p<0.05, p<0.01

Tablo-13 incelendiğinde Suça Maruz Kalmış Olan 8 İle 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin Mağduriyet Türüne Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algıları Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları detaylı olarak verilmiştir.

Tek yönlü varyans analizi sonucu suça maruz kalmış çocuk mağdurların mağduriyet tür'lerine göre mağdurların mağduriyet algıları puanların hangi maddelerde anlamlı olduğu ve anlamlı farklılığın hangi mağdurlar lehinde olduğunu bulmak için Tukey Harfleme Testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo-14'de verilmiştir.

Tablo-14
8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin, Mağduriyet Türüne Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algıları İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Anlamlı Fark Sonuçları

Mağduriyet Algısı Maddeleri	Varyansın Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlılık Düzeyi
2							
10	Gruplar Arası	4	4.762	1.190	3.39	0.01	p<0.05
	Gruplar İçi	95	33.347	0.351			
	Toplam	99	38.110				
15	Gruplar Arası	4	6.135	1.533	3.18	0.01	p<0.05
	Gruplar İçi	95	45.864	0.482			
	Toplam	99	52.000				
3							
30	Gruplar Arası	4	4.087	1.006	2.09	0.02	p<0.05
	Gruplar İçi	95	33.132	0.349			
	Toplam	99	37.160				
34	Gruplar Arası	4	4.206	1.051	3.34	0.01	p<0.05
	Gruplar İçi	95	29.903	0.314			
	Toplam	99	34.110				
35	Gruplar Arası	4	3.906	0.976	3.69	0.007	p<0.05
	Gruplar İçi	95	25.133	0.264			
	Toplam	99	29.040				
4							
37	Gruplar Arası	4	4.577	1.144	2.64	0.03	p<0.05
	Gruplar İçi	95	41.132	0.432			
	Toplam	99	45.710				
39	Gruplar Arası	4	3.042	0.760	2.42	0.05	p<0.05
	Gruplar İçi	95	29.797	0.313			
	Toplam	99	32.840				

Tablo-13 ve Tablo-14'ün incelenmesinden görüldüğü gibi örnekleme dahil edilen suça maruz kalmış çocuk mağdurların mağduriyetin tür'üne göre, mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden "Karşılaştığımız olayla ilgili olarak ailenizde yaşadığımız durumlar" alt başlığında yer alan "Aile yaşantımız düzenli değil" maddesi

puanları, $p=0.01$ değeri ($F_{(4-95)}= 3.39$, $p<0.05$) bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

“Yaşadığım olay, yanlış arkadaş seçiminden kaynaklanmaktadır” maddesi puanları, $p=0.01$ değeri, ($F_{(4-95)}=3.18$, $p<0.05$) bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

Mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden “3. Yaşadığınız olayı etkileyen dolaylı nedenler” alt başlığında yer alan “Çevremde benim karşılaştığım olayları yaşayan arkadaşlarım bulunmaktadır.” maddesi puanları, $p=0.02$ değeri, ($F_{(4-95)}= 2.09$, $p<0.05$), bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

“Karşılaştığım olay nedeniyle, olumsuz alışkanlıklara yöneldim” maddesi puanları, $p=0.01$ değeri, ($F_{(4-95)}=3.34$, $p<0.05$) bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

“Karşılaştığım olay nedeniyle psikolojik destek almak isterim.” maddesi puanları, $p=0.007$ değeri, ($F_{(4-95)}=3.69$, $p<0.05$) bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

Mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden “4.Yaşanan olaydan sonra topluma uyum sağlamada karşılaşılan zorluklar” alt başlığında yer alan “Olaydan sonra çevreye ve insanlara güven duygum sarsıldı” maddesi puanları, $p=0.03$ değeri, ($F_{(4-95)}= 2.64$, $p<0.05$), bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

“Karşılaştığım olay nedeniyle, olumsuz alışkanlıklara yöneldim” maddesi puanları, $p=0.05$ değeri, ($F_{(4-95)}=2.42$, $p<0.05$) bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

Tablo-15

Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu Görülen Anlamlı Farklılıkların Mağduriyet Türlerine Göre Tukey Harfleme Tablosu

2				
10. Aile yaşantımız düzenli değil.	A	1.700	20	3. Seçenek Cinsel İstismar
	B-A	1.321	56	2. Seçenek Darp (Şiddet)
	B	1.066	15	5. Yaralanma Maruz Kalma
	B	1.484	5	4. Seçenek Hırsızlık
	B	1.285	4	1. Gasp
15. Yaşadığım olay, yanlış arkadaş seçiminden kaynaklanmaktadır.	A	2.250	4	1. Gasp
	B-A	1.200	15	5. Yaralanma Maruz Kalma
	B-C	1.571	56	2. Seçenek Darp (Şiddet)
	B-C	1.400	5	4. Seçenek Hırsızlık
	C	1.300	20	3. Seçenek Cinsel İstismar
3				
30. Çevremde benim karşılaştığım olayları yaşayan arkadaşlarım bulunmaktadır.	A	2.200	15	5. Seçenek Yaralanma Maruz Kalma
	B-A	2.000	4	1. Seçenek Gasp
	B-A	1.800	5	4. Seçenek Hırsızlık
	B-A	1.732	56	2. Seçenek Darp (Şiddet)
	B	1.550	15	3. Seçenek Cinsel İstismar
34. Karşılaştığım olay nedeniyle, olumsuz alışkanlıklara yöneldim.	A	1.600	15	5. Seçenek Yaralanma Maruz Kalma
	A	1.600	20	3. Seçenek Cinsel İstismar
	A	1.400	5	4. Seçenek Hırsızlık
	A	1.250	4	1. Seçenek Gasp
	A	1.160	56	2. Seçenek Darp (Şiddet)
35. Karşılaştığım olay nedeniyle psikolojik destek almak isterim.	A	1.750	20	3. Seçenek Cinsel İstismar
	B-A	1.333	15	5. Seçenek Yaralanma Maruz Kalma
	B	1.250	56	2. Seçenek Darp (Şiddet)
	B	1.250	4	1. Seçenek Gasp
	B	1.200	5	4. Seçenek Hırsızlık
4				
37. Tekrar aynı olayın gerçekleşmesinden korku duyuyorum.	A	2.600	15	5. Seçenek Yaralanma Maruz Kalma
	B-A	2.267	56	2. Seçenek Darp (Şiddet)
	B-A	2.250	4	1. Seçenek Gasp
	B-A	2.000	5	4. Seçenek Hırsızlık
	B	1.900	20	3. Seçenek Cinsel İstismar
39. Olaydan sonra çevreye ve insanlara güven duygum sarsıldı.	A	1.800	20	3. Seçenek Cinsel İstismar
	B-A	1.750	4	1. Seçenek Gasp
	B-A	1.666	15	5. Seçenek Yaralanma Maruz Kalma
	B-A	1.428	56	2. Seçenek Darp (Şiddet)
	B	1.200	5	4. Seçenek Hırsızlık

Tablo-15'in incelemesinde görüldüğü gibi, Tukey Harfleme Tablosunu incelediğimizde, "Karşılaştığımız olayla ilgili olarak ailenizde yaşadığımız durumlar" alt başlığında yer alan "Aile yaşantımız düzenli değil" maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 3. Seçenek Cinsel İstismar, ortalama= 1.700, n=20, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

"Yaşadığım olay, yanlış arkadaş seçiminden kaynaklanmaktadır." Maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 5. Seçenek Yaralanma Maruz Kalma, ortalama= 2.250, n=4 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden "3. Yaşadığınız olayı etkileyen dolaylı nedenler" alt başlığında yer alan "Çevremde benim karşılaştığım olayları yaşayan arkadaşlarım bulunmaktadır." maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen, en yüksek değer, 5. Seçenek Yaralanma Maruz Kalma, ortalama= 2.200, n=15 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

"Karşılaştığım olay nedeniyle, olumsuz alışkanlıklara yöneldim" maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 5. Seçenek Yaralanma Maruz Kalma ile 3. Seçenek Cinsel İstismar, ortalama= 1.600, n=15 kişi, n=20 ile t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

“Karşılaştığım olay nedeniyle psikolojik destek almak isterim.” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 3. Seçenek Cinsel İstismar, ortalama= 1.750, n=20 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden “4.Yaşanan olaydan sonra topluma uyum sağlamada karşılaşılan zorluklar” alt başlığında yer alan “Tekrar aynı olayın gerçekleşmesinden korku duyuyorum. “ maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 5. Seçenek Yaralanma Maruz Kalma, ortalama= 2.600, n=15 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

“Olaydan sonra çevreye ve insanlara güven duygum sarsıldı.” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 3. Seçenek Cinsel İstismar, ortalama= 1.800, n=20 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Çalışmayı genel olarak değerlendirdiğimizde çocuk mağdurların şiddet ve cinsel istismara maruz kaldıkları, olayların istenmeyen şekilde gerçekleştiğinden ne yapacaklarını ilk anda bilemedikleri, olayın etkisi ve yoğunluğu normale döndükten sonra n yakın karakola şikâyetçi oldukları gözlemlenmiştir.

Gençler şiddet ile okulda, evde ve sokakta karşılaşılmaktadır. Erkekler sokakta şiddetle kızlara göre daha fazla, kızlar ise evde şiddetle erkeklere göre daha fazla

karşılaşmaktadır. Çocuk ve gençler, şiddet olaylarını en fazla arkadaşları ile yaşamaktadır. Çocuk ve gençler arasında şiddetin algılanmasının, şiddetin farkında olması bozulmuş olmasıdır. Yani şiddet tanımı içerisinde yer alan pek çok davranış sert davranılması, kendine bağırlması, alay edilmesi, lakap takılması istemediği halde elinin tutulması vb. kişiler tarafından normal kabul edilmesine neden olmaktadır.

Okul işlevlerini gerçekleştiremezse bu durum bireyin başarısını, gelişimini, çevresine uyumunu ve ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyebilmekte, çocukların gelişme ve uyumla ilgili sorunlarını çözemediği durumlarda ise çocukların okuldan kaçma, hırsızlık yapma, gibi davranışlarda bulunmalarına yol açabilmektedir. Bu bakımdan okulların öncelikle öğrencilerin sağlıklı davranışlar gösterebilecekleri uygun ortamlar olmaları gerekmektedir (Kepenekçi ve Özcan, 2001).

Eğitim öğretim etkinliklerini olumsuz yönde etkileyen bu olgunun çocuklar üzerindeki psikolojik ve sosyolojik etkilerinin sadece okul yıllarıyla sınırlı kalmayıp, yaşamının sonraki dönemlerinde de devam ettiği, bu etkinin sadece zorbalığa maruz kalan kurbanların değil, aynı zamanda zorbalığa tanık olan ve zorbaca davranışları alışkanlık haline getiren çocukların da gelişimini olumsuz biçimde etkilediği pek çok çalışmada ortaya konmuştur (Pişkin, 2002).

Aile içinde şiddete uğrayan ve/veya maruz kalan 180 kişi olduğu, buna bağlı olarak bu 180 çocuğun fiziksel, cinsel, duygusal istismara ve duygusal ihmale uğraması, ailesinde şiddete uğramayan ve/veya maruz kalmayanlara göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. İstismar çeşitleri arasındaki ilişkiye bakıldığında, duygusal istismarın

bütün istismar çeşitlerine eşlik ettiği, en fazla fiziksel ve cinsel istismar ile birlikte görüldüğü belirlenmiştir (Sarıbeyoğlu, 2009)

IV. 4. Manisa İlinde Suça Maruz Kalmış Olan 8 İle 18 Yaş Arası Çocuk Ve Ergenlerin Mağduriyetin Yaşandığı Yere Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algılarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar

Örnekleme dahil edilen çocuk mağdurların mağduriyet yaşandığı yer'e göre mağduriyet algılarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi yapılmış, sonuçlar tablo-16 ve tablo-17'de verilmiştir.

Tablo-16
8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin, Mağduriyetin Yaşandığı Yere Göre Mağduriyet Algıları İlişkin Analizi Sonuçları

Mağduriyet Algısı Maddeleri	Varyansın Kaynağı	sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	f	p
1	Gruplar Arası	3	1.165	0.388	1.18	0.32
	Gruplar İçi	96	31.584	0.329		
	Toplam	99	32.750			
2	Gruplar Arası	3	2.902	0.967	2.57	0.05
	Gruplar İçi	96	36.087	0.375		
	Toplam	99	38.990			
3	Gruplar Arası	3	0.143	0.047	0.13	0.93
	Gruplar İçi	96	34.366	0.357		
	Toplam	99	34.51			
4	Gruplar Arası	3	0.707	0.047	0.62	0.60
	Gruplar İçi	96	36.282	0.377		
	Toplam	99	36.99			
5	Gruplar Arası	3	0.501	0.167	0.49	0.68
	Gruplar İçi	96	32.658	0.340		
	Toplam	99	33.160			
6	Gruplar Arası	3	0.619	0.206	0.60	0.61
	Gruplar İçi	96	33.090	0.344		
	Toplam	99	33.710			
7	Gruplar Arası	3	1.427	0.475	1.55	0.20
	Gruplar İçi	96	29.482	0.307		
	Toplam	99	30.910			
8	Gruplar Arası	3	0.210	0.070	0.19	0.90
	Gruplar İçi	96	34.949	0.364		
	Toplam	99	35.160			

Tablo-16 Devam

9	Gruplar Arası	3	0.982	0.327	0.83	0.47
	Gruplar İçi	96	37.767	0.393		
	Toplam	99	38.750			
10	Gruplar Arası	3	11.312	3.770	13.51	0.003
	Gruplar İçi	96	26.797	0.279		
	Toplam	99	38.110			
11	Gruplar Arası	3	4.576	1.525	3.57	0.01
	Gruplar İçi	96	40.983	0.426		
	Toplam	99	45.560			
12	Gruplar Arası	3	0.499	0.166	0.56	0.64
	Gruplar İçi	96	28.340	0.295		
	Toplam	99	28.840			
13	Gruplar Arası	3	4.910	1.636	6.46	0.0005
	Gruplar İçi	96	24.329	0.253		
	Toplam	99	29.240			
14	Gruplar Arası	3	0.208	0.069	0.22	0.88
	Gruplar İçi	96	30.031	0.312		
	Toplam	99	30.240			
15	Gruplar Arası	3	3.773	1.257	2.50	0.06
	Gruplar İçi	96	48.226	0.502		
	Toplam	99	52.000			
16	Gruplar Arası	3	2.278	0.759	1.77	0.15
	Gruplar İçi	96	41.281	0.430		
	Toplam	99	43.560			
17	Gruplar Arası	3	2.827	0.942	1.67	0.17
	Gruplar İçi	96	17.282	0.191		
	Toplam	99	53.856			
18	Gruplar Arası	3	2.827	0.942	5.24	0.002
	Gruplar İçi	96	17.282	0.180		
	Toplam	99	20.110			
19	Gruplar Arası	3	1.632	0.544	5.31	0.04
	Gruplar İçi	96	18.367	0.191		
	Toplam	99	20.000			
20	Gruplar Arası	3	4.41	1.472	5.31	0.002
	Gruplar İçi	96	26.612	0.277		
	Toplam	99	31.040			
21	Gruplar Arası	3	4.703	1.567	7.17	0.0002
	Gruplar İçi	96	21.006	0.218		
	Toplam	99	25.710			
22	Gruplar Arası	3	5.050	1.683	5.87	0.001
	Gruplar İçi	96	27.539	0.286		
	Toplam	99	32.590			
23	Gruplar Arası	3	4.025	1.341	5.01	0.002
	Gruplar İçi	96	25.734	0.268		
	Toplam	99	29.760			
24	Gruplar Arası	3	5.359	1.786	7.38	0.0002
	Gruplar İçi	96	23.230	0.241		
	Toplam	99	28.590			
25	Gruplar Arası	3	1.245	0.415	2.04	0.11
	Gruplar İçi	96	19.514	0.203		
	Toplam	99	20.760			
26	Gruplar Arası	3	1.566	0.522	1.28	0.28
	Gruplar İçi	96	39.183	0.408		
	Toplam	99	40.750			
27	Gruplar Arası	3	1.827	0.609	1.70	0.17
	Gruplar İçi	96	34.332	0.357		
	Toplam	99	36.160			
28	Gruplar Arası	3	1.764	0.588	1.52	0.21

Tablo-16 Devam

	Gruplar İçi	96	37.225	0.387		
	Toplam	99	38.990			
	Gruplar Arası	3	4.257	1.419		
29	Gruplar İçi	96	36.492	0.380	3.73	0.01
	Toplam	99	40.750			
	Gruplar Arası	3	1.524	0.508		
30	Gruplar İçi	96	35.635	0.371	1.86	0.14
	Toplam	99	37.160			
	Gruplar Arası	3	1.776	0.592		
31	Gruplar İçi	96	30.243	0.310	1.86	0.25
	Toplam	99	32.020			
	Gruplar Arası	3	2.787	0.929		
32	Gruplar İçi	96	37.535	0.395	2.35	0.07
	Toplam	99	40.323			
	Gruplar Arası	3	4.061	1.353		
33	Gruplar İçi	96	32.448	0.338	4.01	0.009
	Toplam	99	36.510			
	Gruplar Arası	3	2.177	0.725		
34	Gruplar İçi	96	31.932	0.332	2.18	0.09
	Toplam	99	34.110			
	Gruplar Arası	3	0.982	0.327		
35	Gruplar İçi	96	28.052	0.292	1.12	0.34
	Toplam	99	29.040			
	Gruplar Arası	3	0.818	0.272		
36	Gruplar İçi	96	28.771	0.289	0.94	0.42
	Toplam	99	28.590			
	Gruplar Arası	3	0.405	0.135		
37	Gruplar İçi	96	45.304	0.471	0.29	0.83
	Toplam	99	45.710			
	Gruplar Arası	3	1.423	0.474		
38	Gruplar İçi	96	31.216	0.325	1.46	0.23
	Toplam	99	32.640			
	Gruplar Arası	3	0.905	0.301		
39	Gruplar İçi	96	31.934	0.332	0.91	0.44
	Toplam	99	32.840			
	Gruplar Arası	3	1.090	0.363		
40	Gruplar İçi	96	21.659	0.225	1.61	0.19
	Toplam	99	22.750			
	Gruplar Arası	3	0.647	0.215		
41	Gruplar İçi	96	17.062	0.177	1.22	0.30
	Toplam	99	17.710			
	Gruplar Arası	3	0.407	0.135		
42	Gruplar İçi	96	7.782	0.081	1.67	0.17
	Toplam	99	8.190			
	Gruplar Arası	3	0.419	0.139		
43	Gruplar İçi	96	6.940	0.072	1.94	0.12
	Toplam	99	7.360			

p<0.05

Tablo-16 incelendiğinde Suça Maruz Kalmış Olan 8 İle 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin Mağduriyetin Yaşandığı Yer'e Karşılaştıkları Mağduriyet Algıları Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları detaylı olarak verilmiştir.

Tek yönlü varyans analizi sonucu suça maruz kalmış çocuk mağdurların Mağduriyetin Yaşandığı Yer'e mağdurların mağduriyet algıları puanların hangi maddelerde anlamlı olduğu ve anlamlı farklılığın hangi mağdurlar lehinde olduğunu bulmak için Tukey Harfleme Testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo-17'de verilmiştir.

Tablo-17
8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin, Mağduriyetin Yaşandığı Yer'e Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algıları İlişkin Tek Yönlü Varyans Analiz Anlamlı Fark Sonuçları

Mağduriyet Algısı Maddeleri	Varyansın Kaynağı	sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	f	p	Anlamlılık Düzeyi
1							
2	Gruplar Arası	3	2.902	0.967	2.57	0.05	p<0.05
	Gruplar İçi	96	36.087	0.375			
	Toplam	99	38.990				
2							
10	Gruplar Arası	3	11.312	3.770	13.51	0.003	p<0.05
	Gruplar İçi	96	26.797	0.279			
	Toplam	99	38.110				
11	Gruplar Arası	3	4.576	1.525	3.57	0.01	p<0.05
	Gruplar İçi	96	40.983	0.426			
	Toplam	99	45.560				
13	Gruplar Arası	3	4.910	1.636	6.46	0.0005	p<0.05
	Gruplar İçi	96	24.329	0.253			
	Toplam	99	29.240				
18	Gruplar Arası	3	2.827	0.942	5.24	0.002	p<0.05
	Gruplar İçi	96	17.282	0.180			
	Toplam	99	20.110				
19	Gruplar Arası	3	1.632	0.544	5.31	0.04	p<0.05
	Gruplar İçi	96	18.367	0.191			
	Toplam	99	20.000				
20	Gruplar Arası	3	4.41	1.472	5.31	0.002	p<0.05
	Gruplar İçi	96	26.612	0.277			
	Toplam	99	31.040				
21	Gruplar Arası	3	4.703	1.567	7.17	0.0002	p<0.05
	Gruplar İçi	96	21.006	0.218			
	Toplam	99	25.710				
22	Gruplar Arası	3	5.050	1.683	5.87	0.001	p<0.05
	Gruplar İçi	96	27.539	0.286			
	Toplam	99	32.590				
23	Gruplar Arası	3	4.025	1.341	5.01	0.002	p<0.05
	Gruplar İçi	96	25.734	0.268			
	Toplam	99	29.760				
24	Gruplar Arası	3	5.359	1.786	7.38	0.0002	p<0.05
	Gruplar İçi	96	23.230	0.241			
	Toplam	99	28.590				
29	Gruplar Arası	3	4.257	1.419	3.73	0.01	p<0.05
	Gruplar İçi	96	36.492	0.380			
	Toplam	99	40.750				

Tablo-16 ve Tablo-17'nin incelenmesinden görüldüğü gibi suça maruz kalmış çocuk mağdurların mağduriyetin yaşandığı yer'e göre, mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden "Olay sonrasındaki duygularınız" alt başlığında yer alan "Olay sonrasında korku ve pişmanlık duygusu yaşadım." maddesi puanları, $p=0.05$ değeri ($F_{(4-95)}= 2.57, p<0.05$) bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

Mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden "Karşılaştığımız olayla ilgili olarak ailenizde yaşadığınız durumlar" alt başlığında yer alan "Aile yaşantımız düzenli değil." maddesi puanları, $p=0.003$ değeri, ($F_{(4-95)}=13.51, p<0.05$) bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

"Arkadaş seçerken dikkatli davranmıyorum" maddesi puanları, $p=0.01$ değeri, ($F_{(3-96)}= 3.57, p<0.05$), bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

"Annem ve babam ayrı ayrı yaşadıklarından benimle ilgilenememektedirler" maddesi puanları, $p=0.0005$ değeri, ($F_{(3-96)}= 6.46, p<0.05$), bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

"Ana-babam boşandığı için kendimi savunmasız hissediyorum." maddesi puanları, $p=0.002$ değeri, ($F_{(3-96)}= 5.24, p<0.05$), bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

"Ailemin ekonomik durumu iyi değil.." maddesi puanları, $p=0.04$ değeri, ($F_{(3-96)}= 5.31, p<0.05$), bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

“Ailemle olumlu iletişim kuramadığımdan karşılaştığım olayı onlarla paylaşamıyorum.” maddesi puanları, $p=0.002$ değeri, ($F_{(3-96)}= 5.31$, $p<0.05$), bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

“Ailem bana ilgi göstermiyor.” maddesi puanları, $p=0,0002$ değeri, ($F_{(3-96)}= 7.17$, $p<0.05$), bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

“Ailemde iletişim problemleri yaşadığım için olumsuz duygular yaşıyorum” maddesi puanları, $p=0.001$ değeri, ($F_{(3-96)}= 5.87$, $p<0.05$), bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

“Ailemden çekindiğim için yaşadıklarımı onlara söyleyemiyorum.” maddesi puanları, $p=0.002$ değeri, ($F_{(3-96)}= 5.01$, $p<0.05$), bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

“Ailem benim yaşadıklarımın farkında değil.” maddesi puanları, $p=0.002$ değeri, ($F_{(3-96)}= 7.38$, $p<0.05$), bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

“Ailem benim davranışlarımı anlayamadığından beni yönlendiremiyor” maddesi puanları, $p=0.01$ değeri, ($F_{(3-96)}= 3.73$, $p<0.05$), bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

Tablo-18
Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu Görülen Anlamlı Farklılıkların Mağduriyetin Yaşandığı Yere Göre Tukey Harfleme Tablosu

Mağduriyet Algısı Maddeleri	t Gruplama	Ortalama	n	Seçenekler-Oturum
		1		
2	A	2.081	37	3. Seçenek Sokak
	A	2.073	41	4. Seçenek Diğer
	A	2.000	2	2. Seçenek İşyeri
	A	1.650	20	1. Seçenek Ev
		2		
10	A	2.000	20	1. Seçenek Ev
	B	1.189	37	3. Seçenek Sokak
	B	1.463	41	4. Seçenek Diğer
	B	1.000	2	2. Seçenek İşyeri
11	A	1.837	15	3. Seçenek Sokak
	B-A	1.609	49	4. Seçenek Diğer
	B-A	1.300	20	1. Seçenek Ev
	B	1.000	16	2. Seçenek İşyeri
13	A	1.170	20	1. Seçenek Ev
	B-A	1.135	41	4. Seçenek Diğer
	B-A	1.054	37	3. Seçenek Sokak
	B	1.000	2	2. Seçenek İşyeri
18	A	1.500	20	1. Seçenek Ev
	B-A	1.220	41	4. Seçenek Diğer
	B-A	1.054	37	3. Seçenek Sokak
19	B	1.000	2	2. Seçenek İşyeri
	A	1.450	20	1. Seçenek Ev
	A	1.622	37	3. Seçenek Sokak
	A	1.220	41	4. Seçenek Diğer
	A	1.000	2	2. Seçenek İşyeri
20	A	1.750	20	1. Seçenek Ev
	B-A	1.351	37	3. Seçenek Sokak
	B-A	1.195	41	4. Seçenek Diğer
	B	1.000	2	2. Seçenek İşyeri
21	A	1.650	20	1. Seçenek Ev
	B-A	1.892	37	3. Seçenek Sokak
	B	1.073	41	4. Seçenek Diğer
	B	1.000	2	2. Seçenek İşyeri
22	A	1.700	20	1. Seçenek Ev
	B-A	1.297	37	3. Seçenek Sokak
	B	1.097	41	4. Seçenek Diğer
23	B	1.000	2	2. Seçenek İşyeri
	A	1.700	20	1. Seçenek Ev
	B-A	1.297	37	3. Seçenek Sokak
	B	1.707	41	4. Seçenek Diğer
24	B	1.000	2	2. Seçenek İşyeri
	A	1.750	20	1. Seçenek Ev
	B	1.892	37	3. Seçenek Sokak
	B	1.707	41	4. Seçenek Diğer
29	B	1.000	2	2. Seçenek İşyeri
	A	1.650	20	1. Seçenek Ev
	A	1.594	37	3. Seçenek Sokak
	A	1.390	41	4. Seçenek Diğer
				2. Seçenek İşyeri

Tablo-18'in Tukey Harfleme Tablosunu incelediğimizde, "Olay sonrasındaki duygularınız" alt başlığında yer alan "Olay sonrasında korku ve pişmanlık duygusu yaşadım." maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 3. Seçenek Sokak, ortalama= 2.081, n=37 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden "Karşılaştığımız olayla ilgili olarak ailenizde yaşadığınız durumlar" alt başlığında yer alan "Aile yaşantımız düzenli değil." maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 1. Seçenek (1. Ev) ortalama= 2.000, n=20 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

"Arkadaş seçerken dikkatli davranmıyorum" maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, en yüksek değer, 3. Seçenek Sokak, ortalama= 1.837, n=15 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

"Annem ve babam ayrı ayrı yaşadıklarından benimle ilgilenememektedirler" maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 1. Seçenek (1. Ev) ortalama= 1.170, n=20 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

"Ana-babam boşandığı için kendimi savunmasız hissediyorum." maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer,

1.Seçenek (1. Ev) ortalama= 1.500, n=20 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

“Ailemin ekonomik durumu iyi değil..” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 1.Seçenek (1. Ev) ortalama= 1.450, n=20 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

“Ailemle olumlu iletişim kuramadığımdan karşılaştığım olayı onlarla paylaşamıyorum.” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 1.Seçenek (1. Ev) ortalama= 1.750, n=20 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

“Ailem bana ilgi göstermiyor.” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 1.Seçenek (1. Ev) ortalama= 1.650, n=20 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

“Ailemde iletişim problemleri yaşadığım için olumsuz duygular yaşıyorum” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer,

“Ailemden çekindiğim için yaşadıklarımı onlara söyleyemiyorum.” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en

yüksek değer, 1.Seçenek (1. Ev) ortalama= 1.700, n=20 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

“Ailem benim yaşadıklarımın farkında değil.” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 1.Seçenek (1. Ev) ortalama= 1.700, n=20 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

“Ailem benim davranışlarımı anlayamadığından beni yönlendiremiyor” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 1. Seçenek (1. Ev) ortalama= 1.650, n=20 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Çalışmayı genel olarak değerlendirdiğimizde mağduriyetin genel sokakta, evde gerçekleştiği gözlemlenmektedir. Burada dikkat çeken çocukların arkadaş grupları ile beraber, ailelerin bilgisi dışında hareket etmeleri, arkadaş ortamlarının, olayın gerçekleştiği zamanın genelde 16:00- 20:00 arası okul çıkış saatleri, çocukların boş zamanını geçirdiği çevrenin çok büyük etkisi olduğu gözlemlenmiştir. Yapılan çalışmanın sonucunda buna desteklemektedir.

Literatürü taradığımda mağduriyetin gerçekleştiği yer ile ilgili çalışmayı destekleyen bir çalışma bulunamamıştır.

IV. 5. Manisa İlinde Suça Maruz Kalmış Olan 8 İle 18 Yaş Arası Çocuk Ve Ergenlerin Kimin Bakımında Olduğuna Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algılarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar

Örnekleme dahil edilen Çocuk Mağdurların kimin bakımında olduğuna göre öğrencilerin mağduriyet algılarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin bağımsız t testi yapılmış, sonuçlar Tablo-19’da verilmiştir.

Tablo-19
8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin Kimin Bakımında Olduğuna Göre Mağduriyet Algıları İlişkin Analizi Sonuçları

Madde Numara	Mağduriyet Algısı Anketi Maddeleri	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
		1						
		Öz	90	1.94	0.39			
2		Üvey	10	2.4	2.66	98	-2.22	0.020
		2						
		Öz	90	1.13	0.16			
18		Üvey	10	1.50	0.50	98	-2.50	0.010

p<0.05, p<0.01

Örnekleme dâhil edilen suça maruz kalmış çocuk mağdurların kimin bakımında olduğuna göre mağdurların mağduriyet algıları puanların hangi maddelerde anlamlı olduğu ve anlamlı farklılığın hangi mağdurlar lehinde olduğunu bulmak için yapılan t testi sonucunda elde edilen veriler aşağıda verilmektedir.

Mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden “Olay sonrasındaki duygularınız” alt başlığında yer alan “Olay sonrasında korku ve pişmanlık duygusu yaşadım” maddesinde kız mağdurların mağduriyet algısı puanları ($\bar{X}=2.4$, Ss=2.66) ile erkek mağdurların mağduriyet algıları ($\bar{X}=1.94$, Ss=0.39) olarak bulunmuştur. Kız ve

erkek mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen t değeri -2.22, serbestlik derecesi 98 olup, p değeri 0.020 belirlenmiştir. Puan ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde kız mağdurlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{(98)} = -2.22, p < 0.05$).

Mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden “ Karşılaştığımız olayla ilgili olarak ailenizde yaşadığımız durumlar” alt başlığında yer alan “Ana-babam boşandığı için kendimi savunmasız hissediyorum..” maddesinde kız mağdurların mağduriyet algısı puanları ($\bar{X} = 1.50, Ss = 0.50$) ile erkek mağdurların mağduriyet algıları ($\bar{X} = 1.13, Ss = 0.16$) olarak bulunmuştur. Kız ve erkek mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen t değeri -2.50, serbestlik derecesi 98 olup, p değeri 0.010 belirlenmiştir. Puan ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde kız mağdurlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{(98)} = -2.50, p < 0.05$).

Bu sonuçlara göre değerlendirdiğimizde çocuk mağdur’un anne-babası’nın bakımında olup olmamanın çocuk mağduriyeti açısından önemli olmadığını söyleyebiliriz. Literatürü incelediğimde kimin bakımında olduğu ile ilgili çalışma kapsamında rastlanılmamıştır.

Ayan’ın çalışmasında İstismar edilen çocukların %72’si erkek çocuklar olup, öz ve üvey babaları tarafından istismar edilme %1 ‘dir (Ayan, 2007).

IV. 6. Manisa İlinde Suça Maruz Kalmış Olan 8 İle 18 Yaş Arası Çocuk Ve Ergenlerin Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algılarının Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar

Örnekleme dahil edilen çocuk mağdurların sos-ekonomik durumuna göre mağduriyet algılarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi yapılmış, sonuçlar tablo-20 ve tablo-21’de verilmiştir.

Tablo-20

8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre Mağduriyet Algıları İlişkin Analizi Sonuçları

Mağduriyet Algısı Maddeleri	Varyansın Kaynağı	sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	f	p
1	Gruplar Arası	3	2.153	0.717	2.25	0.08
	Gruplar İçi	96	30.596	0.318		
	Toplam	99	32.750			
2	Gruplar Arası	3	0.339	0.113	0.28	0.83
	Gruplar İçi	96	38.150	0.318		
	Toplam	99	38.990			
3	Gruplar Arası	3	2.089	0.696	2.06	0.11
	Gruplar İçi	96	32.420	0.337		
	Toplam	99	34.51			
4	Gruplar Arası	3	0.579	0.193	0.51	0.67
	Gruplar İçi	96	36.410	0.379		
	Toplam	99	36.99			
5	Gruplar Arası	3	0.317	0.105	0.31	0.81
	Gruplar İçi	96	32.842	0.379		
	Toplam	99	33.160			
6	Gruplar Arası	3	0.179	0.059	0.17	0.91
	Gruplar İçi	96	33.510	0.349		
	Toplam	99	33.710			
7	Gruplar Arası	3	0.042	0.04	0.04	0.98
	Gruplar İçi	96	30.867	0.321		
	Toplam	99	30.910			
8	Gruplar Arası	3	2.639	0.878	1.53	0.21
	Gruplar İçi	96	55.120	0.574		
	Toplam	99	35.160			
9	Gruplar Arası	3	0.352	0.117	0.14	0.93
	Gruplar İçi	96	80.487	0.838		
	Toplam	99	83.840			
10	Gruplar Arası	3	0.256	0.855	0.86	0.46
	Gruplar İçi	96	9.533	0.099		
	Toplam	99	9.790			
11	Gruplar Arası	3	2.604	0.868	0.23	0.87
	Gruplar İçi	96	35.985	3.708		

Tablo-20 Devam

	Toplam	99	58.560			
12	Gruplar Arası	3	2.153	0.717		
	Gruplar İçi	96	30.596	0.318		
	Toplam	99	28.840		0.56	0.64
13	Gruplar Arası	3	4.910	1.636		
	Gruplar İçi	96	24.329	0.253		
	Toplam	99	32.750		2.25	0.08
14	Gruplar Arası	3	2.089	0.696		
	Gruplar İçi	96	32.420	0.337		
	Toplam	99	34.510		2.06	0.11
15	Gruplar Arası	3	0.579	0.193		
	Gruplar İçi	96	36.410	0.379		
	Toplam	99	36.990		0.51	0.67
16	Gruplar Arası	3	0.317	0.105		
	Gruplar İçi	96	32.842	0.342		
	Toplam	99	33.160		0.31	0.81
17	Gruplar Arası	3	0.179	0.05		
	Gruplar İçi	96	33.530	0.349		
	Toplam	99	33.710		0.17	0.91
18	Gruplar Arası	3	0.042	0.014		
	Gruplar İçi	96	30.867	0.321		
	Toplam	99	30.910		0.04	0.98
19	Gruplar Arası	3	0.971	0.323		
	Gruplar İçi	96	34.100	0.356		
	Toplam	99	35.160		0.91	0.43
20	Gruplar Arası	3	0.832	0.277		
	Gruplar İçi	96	37.917	0.394		
	Toplam	99	38.750		0.70	0.55
21	Gruplar Arası	3	3.131	1.043		
	Gruplar İçi	96	34.978	0.364		
	Toplam	99	38.110		2.86	0.04
22	Gruplar Arası	3	1.160	0.386		
	Gruplar İçi	96	44.400	0.462		
	Toplam	99	45.560		0.84	0.47
23	Gruplar Arası	3	3.596	0.198		
	Gruplar İçi	96	25.243	0.262		
	Toplam	99	28.840		4.56	0.005
24	Gruplar Arası	3	3.357	1.113		
	Gruplar İçi	96	25.882	0.269		
	Toplam	99	29.240		4.15	0.002
25	Gruplar Arası	3	4.472	1.490		
	Gruplar İçi	96	25.767	0.268		
	Toplam	99	30.240		5.55	0.001
26	Gruplar Arası	3	0.842	0.280		
	Gruplar İçi	96	51.157	0.532		
	Toplam	99	52.000		0.53	0.66
27	Gruplar Arası	3	1.139	0.379		
	Gruplar İçi	96	42.420	0.441		
	Toplam	99	43.560		0.86	0.46
28	Gruplar Arası	3	0.472	0.157		
	Gruplar İçi	96	18.917	0.197		
	Toplam	99	19.390		0.80	0.95
29	Gruplar Arası	3	0.063	0.021		
	Gruplar İçi	96	20.046	0.208		
	Toplam	99	20.110		0.10	0.95
30	Gruplar Arası	3	5.266	1.755		
	Gruplar İçi	96	14.733	0.153	11.94	0.001

Tablo-20 Devam

	Toplam	99	20.000		
31	Gruplar Arası	3	1.906	0.635	
	Gruplar İçi	96	29.133	0.303	2.09
	Toplam	99	31.040		0.10
32	Gruplar Arası	3	1.067	0.355	
	Gruplar İçi	96	24.642	0.256	1.39
	Toplam	99	25.710		0.25
33	Gruplar Arası	3	1.938	0.646	
	Gruplar İçi	96	30.651	0.319	2.02
	Toplam	99	32.590		0.11
34	Gruplar Arası	3	2.238	0.746	
	Gruplar İçi	96	27.521	0.286	2.60
	Toplam	99	29.760		0.05
35	Gruplar Arası	3	1.801	0.600	
	Gruplar İçi	96	26.788	0.279	2.15
	Toplam	99	28.590		0.09
36	Gruplar Arası	3	0.477	0.159	
	Gruplar İçi	96	20.282	0.211	0.75
	Toplam	99	20.760		0.52
37	Gruplar Arası	3	4.725	1.575	
	Gruplar İçi	96	36.024	0.375	4.20
	Toplam	99	40.750		0.007
38	Gruplar Arası	3	4.263	1.421	
	Gruplar İçi	96	31.896	0.332	4.28
	Toplam	99	36.110		0.007
39	Gruplar Arası	3	1.111	0.370	
	Gruplar İçi	96	37.878	0.394	0.94
	Toplam	99	38.890		0.42
40	Gruplar Arası	3	2.517	0.839	
	Gruplar İçi	96	38.232	0.398	2.11
	Toplam	99	40.750		0.10
41	Gruplar Arası	3	4.677	1.559	
	Gruplar İçi	96	32.482	0.338	4.61
	Toplam	99	37.160		0.004
42	Gruplar Arası	3	6.824	2.274	
	Gruplar İçi	96	25.365	0.264	8.61
	Toplam	99	32.190		0.0001
43	Gruplar Arası	3	0.666	0.222	
	Gruplar İçi	96	33.869	0.356	0.62
	Toplam	99	34.545		0.60

p<0.05

Tablo-20 incelendiğinde suça maruz kalmış olan 8 ile 18 yaş arası çocuk ve ergenlerin mağduriyetin sosyo-ekonomik durumuna göre karşılaştıkları mağduriyet algıları puanlarına ilişkin Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçları detaylı olarak verilmiştir.

Tek yönlü varyans analizi sonucu suça maruz kalmış çocuk mağdurların sosyo-ekonomik durumuna göre mağdurların mağduriyet algıları puanların hangi maddelerde

anlamli olduğu ve anlamli farklılığın hangi mağdurlar lehinde olduğunu bulmak için Tukey Harfleme Testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo-21’de verilmiştir.

Tablo-21
8 ile 18 Yaş Arası Çocuk ve Ergenlerin, mağduriyetlerinin, Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre Karşılaştıkları Mağduriyet Algıları Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Anlamli Fark Sonuçları

Mağduriyet Algısı Maddeleri	Varyansın Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	f	p	Anlamlılık Düzeyi
			2				
21	Gruplar Arası	3	3.131	1.043	2.86	0.04	p<0.05
	Gruplar İçi	96	34.978	0.364			
	Toplam	99	38.110				
23	Gruplar Arası	3	3.596	0.198	4.56	0.005	p<0.05
	Gruplar İçi	96	25.243	0.262			
	Toplam	99	28.840				
24	Gruplar Arası	3	3.357	1.113	4.15	0.002	p<0.05
	Gruplar İçi	96	25.882	0.269			
	Toplam	99	29.240				
25	Gruplar Arası	3	4.472	1.490	5.55	0.001	p<0.05
	Gruplar İçi	96	25.767	0.268			
	Toplam	99	30.240				
			3				
30	Gruplar Arası	3	5.266	1.755	11.94	0.001	p<0.05
	Gruplar İçi	96	14.733	0.153			
	Toplam	99	20.000				
34	Gruplar Arası	3	2.238	0.746	2.60	0.05	p<0.05
	Gruplar İçi	96	27.521	0.286			
	Toplam	99	29.760				
			4				
37	Gruplar Arası	3	4.725	1.575	4.20	0.007	p<0.05
	Gruplar İçi	96	36.024	0.375			
	Toplam	99	40.750				
38	Gruplar Arası	3	4.263	1.421	4.28	0.007	p<0.05
	Gruplar İçi	96	31.896	0.332			
	Toplam	99	36.110				
41	Gruplar Arası	3	4.677	1.559	4.61	0.004	p<0.05
	Gruplar İçi	96	32.482	0.338			
	Toplam	99	37.160				
42	Gruplar Arası	3	6.824	2.274	8.61	0.0001	p<0.05
	Gruplar İçi	96	25.365	0.264			
	Toplam	99	32.190				

Tablo-20 ve Tablo-21’nin incelenmesinden görüldüğü gibi örnekleme dahil edilen suça maruz kalmış çocuk mağdurların mağduriyetin tür’üne göre, mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden “Karşılaştığımız olayla ilgili olarak ailenizde yaşadığınız durumlar” alt başlığında yer alan “Ailem bana ilgi göstermiyor.” maddesi

puanları, $p=0.04$ değeri, ($F_{(3-96)}= 2.86$, $p<0.05$), bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

“Ailemden çekindiğim için yaşadıklarımı onlara söyleyemiyorum.” maddesi puanları, $p=0.005$ değeri, ($F_{(3-96)}= 4.56$, $p<0.05$) bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

“Ailem benim yaşadıklarımın farkında değil.” maddesi puanları, $p=0.002$ değeri, ($F_{(3-96)}= 4.15$, $p<0.05$) bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

“Ailem olay adli sürece intikal edince şikâyetinden vazgeçti” maddesi puanları, $p=0.001$ değeri, ($F_{(3-96)}= 5.55$, $p<0.05$) bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

Mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden “3. Yaşadığımız olayı etkileyen dolaylı nedenler” alt başlığında yer alan “Çevremde benim karşılaştığım olayları yaşayan arkadaşlarım bulunmaktadır.” maddesi puanları, $p=0.001$ değeri, ($F_{(3-96)}= 11.94$, $p<0.05$), bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

Karşılaştığım olay nedeniyle, olumsuz alışkanlıklara yöneldim” maddesi puanları, $p=0.05$ değeri, ($F_{(3-96)}= 2.60$, $p<0.05$) bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

Mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden “Yaşanan olaydan sonra topluma uyum sağlamada karşılaşılan zorluklar” alt başlığında yer alan “Tekrar aynı olayın

gerçekleşmesinden korku duyuyorum.” maddesi puanları, $p=0.007$ değeri, ($F_{(3-96)}= 4.20$, $p<0.05$), bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

“Olay sonrasında kendime güvenim sarsıldı.” maddesi puanları, $p=0.007$ değeri, ($F_{(3-96)}= 4.20$, $p<0.05$) bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

Mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden “Olay sonrasındaki bir uzman desteğine yönelik görüşleriniz” alt başlığında yer alan “Ailem benim bir uzmandan destek almam için gerekli girişimlerde bulunuyor.” maddesi puanları, $p=0.004$ değeri, ($F_{(3-96)}= 4.61$, $p<0.05$), bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

“Ailem olay sonrasında uzman desteği almaya başladı” maddesi puanları, $p=0.0001$ değeri, ($F_{(3-96)}= 8.61$, $p<0.05$) bakımından anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

Tablo-22
Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu Görülen Anlamlı Farklılıkların Mağduriyet Türlerine Göre Tukey Harfleme Tablosu

Mağduriyet Algısı Maddeleri	t Graplama	Ortalama	n	Seçenekler-Oturu
			2	
21	A	1.733	15	1. Seçenek 500 Tl. Altında
	B	1.306	49	2. Seçenek 600- 1000 Tl. Arası
	B	1.200	20	4. Seçenek 1600 Tl. ve üzeri
	B	1.187	16	3. Seçenek 1100-1500 Tl. Arası
23	A	1.733	15	1. Seçenek 500 Tl. Altında
	B-A	1.551	49	2. Seçenek 600- 1000 Tl. Arası

	B-C	1.250	20	4. Seçenek 1600 Tl. ve üzeri
	C	1.187	16	3. Seçenek 1100-1500 Tl. Arası
	A	1.666	15	1. Seçenek 500 Tl. Altında
	B	1.244	49	2. Seçenek 600- 1000 Tl. Arası
24	B	1.500	20	4. Seçenek 1600 Tl. ve üzeri
	B	1.062	16	3. Seçenek 1100-1500 Tl. Arası
	A	1.733	15	1. Seçenek 500 Tl. Altında
25	B	1.183	49	2. Seçenek 600- 1000 Tl. Arası
	B	1.500	20	4. Seçenek 1600 Tl. ve üzeri
	B	1.062	16	3. Seçenek 1100-1500 Tl. Arası
			3	
	A	1.733	15	1. Seçenek 500 Tl. Altında
	B	1.142	49	2. Seçenek 600- 1000 Tl. Arası
30	B	1.100	20	4. Seçenek 1600 Tl. ve üzeri
	B	1.000	16	3. Seçenek 1100-1500 Tl. Arası
	A	1.666	15	1. Seçenek 500 Tl. Altında
34	B	1.300	20	4. Seçenek 1600 Tl. ve üzeri
	B	1.265	49	2. Seçenek 1100-1500 Tl. Arası
	B	1.187	16	3. Seçenek 1100-1500 Tl. Arası
			4	
	A	2.066	15	1. Seçenek 500 Tl. Altında
	B	1.469	49	2. Seçenek 600- 1000 Tl. Arası
37	B	1.450	20	4. Seçenek 1600 Tl. ve üzeri
	B	1.437	16	3. Seçenek 1100-1500 Tl. Arası
	A	2.133	15	1. Seçenek 500 Tl. Altında
38	B-A	1.812	16	3. Seçenek 1100-1500 Tl. Arası
	B-C	1.673	49	2. Seçenek 600- 1000 Tl. Arası
	C	1.450	20	4. Seçenek 1600 Tl. ve üzeri
			5	
	A	2.266	15	1. Seçenek 500 Tl. Altında
	B	1.755	49	2. Seçenek 600- 1000 Tl. Arası
41	B	1.650	20	4. Seçenek 1600 Tl. ve üzeri
	B	1.562	16	3. Seçenek 1100-1500 Tl. Arası
	A	1.866	15	1. 500 Tl. Altında
42	B	1.489	49	2. 600- 1000 Tl. Arası
	C-B	1.187	20	3. 1100-1500 Tl. Arası
	C	1.050	16	4. 1600 Tl. ve üzeri

Tablo-22'in incelemesinde görüldüğü gibi, Tukey Harfleme Tablosunu incelediğimizde, maddelerinden “Karşılaştığımız olayla ilgili olarak ailenizde yaşadığımız durumlar” alt başlığında yer alan “Ailem bana ilgi göstermiyor.” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 1. Seçenek, (500 Tl. Altında), ortalama= 1.733, n=15 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

“Ailemden çekindiğim için yaşadıklarımı onlara söyleyemiyorum.” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en

yüksek değer, 1.Seçenek (500 Tl. Altında), ortalama= 1.733, n=15 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

“Ailem benim yaşadıklarımın farkında değil.” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 1.Seçenek (500 Tl. Altında), ortalama= 1.666, n=15 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

“Ailem olay adli sürece intikal edince şikâyetinden vazgeçti” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 1.Seçenek (500 Tl. Altında), ortalama= 1.733, n=15 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden “3. Yaşadığımız olayı etkileyen dolaylı nedenler” alt başlığında yer alan “Çevremde benim karşılaştığım olayları yaşayan arkadaşlarım bulunmaktadır.” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 1.Seçenek (500 Tl. Altında), ortalama= 1.733, n=15 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

“Karşılaştığım olay nedeniyle, olumsuz alışkanlıklara yöneldim” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 1.Seçenek (500 Tl. Altında), ortalama= 1.666, n=15 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden “Yaşanan olaydan sonra topluma uyum sağlamada karşılaşılan zorluklar” alt başlığında yer alan “Tekrar aynı olayın gerçekleşmesinden korku duyuyorum.” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 1.Seçenek (500 Tl. Altında), ortalama= 2.066, n=15 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

“Olay sonrasında kendime güvenim sarsıldı” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 1.Seçenek (500 Tl. Altında), ortalama= 2.133, n=15 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Mağdurların algılarını ölçen anket maddelerinden “Olay sonrasındaki bir uzman desteğine yönelik görüşleriniz” alt başlığında yer alan “Ailem benim bir uzmandan destek almam için gerekli girişimlerde bulunuyor.” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 1.Seçenek (500 Tl. Altında), ortalama= 2.266, n=15 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

“Ailem olay sonrasında uzman desteği almaya başladı” maddesinde mağdurların ortalamaları arasındaki farkın irdelenmesinde elde edilen en yüksek değer, 1.Seçenek (500 Tl. Altında), ortalama= 1.866, n=15 kişi, t gruplama A harf gruplamasında diğerlerinden anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Çalışmaya genel olarak değerlendirdiğimizde ailenin sosyo-ekonomik durumunun, çocuk mağduriyeti gerçekleşip gerçekleşmemesinin çocuk mağduriyeti açısından önemli olmadığı belirlendi. Literatürü incelediğimizde sosyo-ekonomik durumu ile ilgili çalışma yok denecek kadar az olduğu gözlemlendi.

V. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

V.1. Sonuç

Bu bölümde Manisa ilinde Emniyet Çocuk Şube Müdürlüğü'ne müracaat eden suça maruz kalmış çocuk ve ergen mağdurların mağduriyetlerinin incelenmesi için uygulanan "Mağduriyet Algısı Anket Formu'nun sonuçları açıklanmıştır. Araştırma sonuçlarının genel değerlendirmesi sonucunda bir takım öneriler sunulmuştur.

Araştırma bulguları alt problemler paralelinde değerlendirilmiştir. Çocuk ve ergen mağdurların mağduriyetlerine ilişkin görüşlerinin cinsiyet, yaş, mağduriyet türü, mağduriyetin yaşandığı yer, çocuk ve ergenlerin kimin bakımında olduğu, sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı fark gösterip göstermediği açısından değerlendirilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre çocuk ve ergen mağdurların cinsiyetlerine göre mağduriyet algıları arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür. Çocuk mağdurların kız olanların sayısının (%47) 47 kişi, erkek olanların sayısının (% 53) 53 kişi olduğu görülmüştür. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda ankete katılan çocuk mağdurların en fazla erkek çocuk mağdurlar (%53) 53 kişi olduğu görülmüştür. Çocuk ve ergen mağdurların bakış açılarındaki farklılık erkek çocuk ve ergen mağdurlar yönündedir. Yapılan görüşmelerde ve gözlemlerde çocuk erkek çocuk ve ergenlerin bayanlara göre korumacı ve iyi niyetli olmaları (karşılıklı güven durumu) arkadaş ortamının mağdur hale gelmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre çocuk ve ergen mağdurların yaşlarına göre mağduriyet algıları arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür. Bu farklılık daha çok 15-17 yaş aralığında (%52) 52 kişi, 12-14 yaş aralığındaki (%33) 33 kişi, en az 9-11 ve 18 yaş aralığında (%4) 4'er kişinin, çocuk ve ergen mağdurlar arasında yer aldığı bulunmuştur. Anlamlı farklılığın bu yaş aralıklarında görülmesinin sebebi çocuk ve ergenlerin ergenlik dönemi etkisi dikkat çekmekte, içinde buldukları ortam yaşlarına göre onları iyi niyetli yaklaşımla hedef haline getirmektedir. Diğer bir durumda, çocuk ve ergenlerin suç'a karşı yaşanmışlıklarının olmaması, duyarlılık ve bilinçlendirmenin eksikliği, çocuk ve ergenler arasında bakış açılarının ve yaşanan çevrenin farklı olması şeklinde düşünülmüştür.

Çocuk ve ergenlerin mağduriyet türüne göre karşılaştıkları mağduriyet algıları arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür. Bu farklılık en çok darp (şiddet) e (%56) 56 kişi, cinsel istismar'a maruz kalmış çocuk mağdurların (%20) 20 kişi, yaralanmaya maruz kalan çocuk mağdurların (%15) 15 kişi, hırsızlık'a maruz kalan çocuk mağdurların (%5) 5 kişi, maruz kalmış çocuk mağdurların (%4) 4'er kişinin yer aldığı görülmektedir. Anlamlı farklılığın bu yaş aralıklarında görülmesinin sebebi çocuk ve ergenler iletişim esnasında sözlü sataşma ile beraber genelde birbirlerini darp (şiddet) ederek, baskınlık kurmaya ve dikkat çekmemeye çalışmaktadır. Bu davranışı bu kadar görülmesinde aynı şekilde ergenlik dönemi dikkat çekmektedir. Aile ve okul arasında takip kontrol olmaması, derse devamsızlık, kız-erkek arkadaş edinme durumu bunu artması ve azalması noktasında etkilemektedir.

Çocuk ve ergenlerin mağduriyetin yaşandığı yere göre karşılaştıkları mağduriyet algıları arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür. Bu farklılık en çok diğer seçeneğinde (% 41) 41 kişi olduğu görülmektedir. Burada okul alanı-bahçesi, internet kafe, stadyum gibi yerler ön plana çıkmaktadır. Sokak'ta maruz kalmış çocuk mağdurların (%37) 37 kişi, çocuk mağdurların mağduriyetin yaşandığı yer ev'de mağduriyete maruz kalmış çocuk mağdurların (%20) 20' kişinin yer aldığı, işyerinde (%2) 2 kişi olduğu görülmektedir. Anlamlı farklılığın yaşanılan olaydan sonra, korku ve pişmanlık duyguları, etki eden neden olarak aile yaşantılarının düzenli olduğu, anne-baba ayrı, parçalanmış olabildiği, arkadaş seçerken dikkatli davranmadıkları, çocuğun kendimi savunmasız hissettiği, ailemin ekonomik durumu iyi değil, ailemle olumlu iletişim kuramadığımdan karşılaştığım olayı onlarla paylaşamıyorum, ailem bana ilgi göstermiyor, ailemde iletişim problemleri yaşadığım için olumsuz duygular yaşıyorum, ailemden çekindiğim için yaşadıklarımı onlara söyleyemiyorum, ailem benim yaşadıklarımın farkında değil, ailem benim davranışlarımı anlayamadığından beni yönlendiremediği maddelerinde olduğu görülmüştür.

Çocuk ve ergenlerin kimin bakımında olduğuna göre karşılaştıkları mağduriyet algıları arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür. Çocuk mağdurların anne-babası öz olanları sayısının (%90) 90 kişi, anne-babası herhangi biri üvey olanların sayısı (% 10) 10 kişi olduğu görülmüştür. Anne babanın öz olması aynı ortamda yaşaması çocuk ve ergende mağduriyeti artıran bir durum değildir. Normalde anne baba ayrı, parçalanmış aile olanların mağduriyeti artıran bir durum olarak görülürken bunun bir etkisi olmadığı düşünülmektedir. Ayrıca mağduriyet sonucu çocuk ve ergenlerde kendilerini savunmasız

hissettikleri ve mağduriyeti oluşturduklarından ötürü pişman olduklarına dair anlamlı farklılık görülmektedir.

Çocuk ve ergenlerin sosyo-ekonomik durumuna göre karşılaştıkları mağduriyet algıları arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür. Çocuk mağdurların mağduriyetin sosyo-ekonomik durumuna göre incelendiğinde mağduriyete maruz kalmış çocuk mağdurların 500 TL altında (%15) 15 kişinin yer aldığı, 600-1000 TL (%49) 49 kişi, 1100-1500 TL arasında maruz kalmış çocuk mağdurların (%16) 16 kişi, aylık geliri 1600 TL ve üzeri olan maruz kalan çocuk mağdurların (%20) 20 kişi görülmektedir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda ankete çocuk mağdurların sosyo-ekonomik durumuna göre en fazla 600-1000 TL seçeneğinde (% 49) 49 kişi olduğu görülmektedir. Ankete katılan çocuk mağdurların mağduriyet yaşandığı yer'in en az 500 TL altında (%15) 15 kişinin maruz kaldığı bulunmuştur. Burada anlamlı farklılığın sosyo-ekonomik durumdan ziyade ailesi ile yaşadığı mağduriyeti paylaşamamış olması, tekrar aynı olayın yaşanmasında korkması ve ailesinin öğrenmek istememesi, ailenin emniyet tarafından çocuğun yaşadığı mağduriyeti öğrenmiş olması, ailenin çocuk ve ergene ilgi göstermemiş olması, çocuk ve ergenle iletişim kuramaması, ailenin yaşanan mağduriyeti kimsenin duymak istememesine bağlı olarak adli şikâyetinden vazgeçmesi, çocuk ve ergenin içinde yaşadığı çevreden yeterince destek alamaması, aile ve yeteri düzeyde destek alamayınca içinde bulunduğu olumsuz arkadaş ortamından olumsuz alışkanlıklara yönelmesine etki etmesi, yaşanan mağduriyete bağlı olarak kendine güveninin sarsılması, ailenin olaydan sonra bir uzmandan destek alınması noktasında anlamlı şekillerde farklılaştığı çocuk ve ergen mağduriyetine ilişkin bakış açıları değişmektedir.

Sonuç olarak bu araştırmadan elde edilen veriler ve Türkiye’de yapılmış diğer araştırmalardan edinilen gözlemler, elde edilecek bulgular suça maruz kalmış çocuk ve ergenlerin mağduriyeti arasındaki ilişkiyi vermekte olup ilgili etkenlerinin belirlenmesinde kolaylık sağlayacağı, çocukların suça itilmeden topluma kazandırılabilceği, bireye, aileye, topluma ve devlete dűřen sorumlulukları belirlenebileceği, gerekli yasal ve toplumsal tedbirlerin alınabileceği, suç işleyecek çocukların rehabilitasyonunun yapılabileceği, çocuk ve ergen mağduriyeti olarak cinsiyet aısından çocuk ve ergenin kimin bakımında olduğunun tespiti, çocuk ve ergenin sosyo ekonomik durumunun çocuğun mağduriyetini artıran bir durum olup olmadığı, darp (şiddet) istenmeyen şekilde mağduriyet oluşturduğu ve bu mağduriyetin yaşanılan yere göre çeşitlilik gösterdiği, ultiemizde çocuk ve ergeni yönetmede geleneksel durumun ön plana çıktığı ve her yerde karşılaşılabildiği, mağduriyetin ağırlıklı olarak 12-18 yař grupları arasında yaşandığı, ergenlik döneminin tutum ve davranışlarıyla yakından ilgili olduğu, ailelerin çocuğun eğitimi konusunda bilinçlendirilmesi ve duyarlılığın sağlanması, aile, okul ve çocuğun içinde bulunduğu ortamın takip ve kontrol edilmesi mağduriyeti azaltmasıdır.

V.II. Öneriler

Araştırmanın sonuçlarından ve yapılan gözlemlerden yola çıkılarak uygulamalara yönelik şu önerilerde bulunulabilir:

1. Bu araştırmada çocuklara yönelik belli mağduriyetler ele alınmıştır. Ancak yapılacak daha kapsamlı araştırmalarda terör mağduru, göç mağduru, suç mağduru vb. farklı mağduriyetlerinin incelenmesi önemli olduğu düşünölmektedir.

2. Ülkemizde çocuk mağdurlar üzerine yapılan çalışmalar ve istatistiksel veriler yeterli düzeyde değildir. Bu konuda disiplinler arası bir yaklaşımla kapsamlı bilimsel çalışmalar yapılmasına ihtiyaç vardır.
3. Çocuk mağduriyetlerinin belirlenmesi açısından Türkiye'nin farklı bölgelerinde gerçekleştirilecek çalışmalar araştırma sonuçlarının genellenebilirliği açısından önem taşımaktadır. Ayrıca toplumsal ve kültürel farklılıkların bir unsur olarak düşünüldüğünde, farklı bölgelerden elde edilecek verilerin çocuk mağduriyetlerini nasıl etkilediği konusunda ve müdahale çalışmaları noktasında bilgi verebilir.
4. Ülkemizde çocuk mağduriyetini azaltacak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu tür çalışmalarda elde edilecek bilgiler, mağduriyeti ve suçu ve suç'a müdahale programlarının daha aktif bir biçimde planlamasını sağlayabilir.
5. İstenmeyen şekilde mağduriyete maruz kamış çocuk mağdurların mağdur olmadan önce çeşitli destekleyici, bilgilendirme amaçlı çalışmalar yapılabilir.
6. Kamu ve özel kuruluşlar (STK), kitle iletişim araçları yolu ile ebeveynler ve eğitimcilerin konu hakkında bilgilendirilmesi, çocuk mağduriyeti oluşmadan istenmeyen durumlar tespit edilerek kontrol sağlanabilir. Özellikle belediyeler, valilik ve valiliğe bağlı kuruluşlar ile çeşitli hizmet birimleri kurulmalıdır. Yeterli sağlık, barınma, iş, eğitim imkânları sunularak göçün en az seviyeye indirilmesi sağlanmalıdır.
7. Seminer ve konferanslar aracılığıyla mağduriyet konusunda toplumsal bilinçlendirme çalışması yapılabilir. Devlet başta olmak üzere tüm sivil toplum kuruluşları bir noktada aktif olmalıdır.
8. Kitle iletişim araçları yolu ile mağduriyetin sürekli toplumun gündeminde tutulması ile duyarlılık artırılabilir

9. Mağduriyet konularında ailelerin eğitimine önem verilmelidir.
10. İlgili kurumlar olaydan ailelere bilgi vermelidir.
11. Ailelere ve mağdurlara, çok yönlü psikolojik destek sağlanmalıdır.
12. İdeal topluma kavuşabilmek için toplumsal bilincin geliştirilmesi duyarlılığın artırılması gerekmektedir. Uygulamayı içeren bilgilendirici çalışmalara yer verilmelidir.
13. Koruyucu müdahale hizmeti ilgili kurumlarda mağduriyet konusundaki uzman kişiler tarafından verilmeli, belli aralıklarla bilgiyi geliştirici çalışmalara ağırlık verilmeli, bu konuda birimler kurulmalıdır.
14. Milli Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığına bağlı il ve ilçelerdeki uzmanlar belirlenerek mağduriyetin oluşmasını engelleme noktasında yöntem geliştirilerek çalışma yapılabilir. Hangi kurumlardan nasıl yardım alınabileceği, Mağduriyet durumunda yapılması gerekenler belirlenmelidir. Mağdur eğitim programları hazırlanmalıdır.
15. Mağduriyet yaşayan bireye yaşadığı mağduriyete göre psikolojik, sosyal ve eğitim desteği verilebilir.
16. Mağdurlarla iletişim ve çözüm becerileri konusunda uzmanlaşmış bireylerin yetiştirilmesi için eğitim programlarının geliştirilmesi sağlanmalıdır.
17. Mağduriyet ve suç'un üzerine Türkiye'de ve dünya'da problemin net olarak tanımlanması buna yönelik çözüm odaklı uygulamaya dönük çalışmalar üretilmesi bunun da bir devlet politikası haline gelmesi sağlanmalıdır.
18. Bireysel ve toplumsal bilincin arttırılması amacıyla STK'ların çalışmalar yapmaları desteklenmelidir.
19. Mağdurlarla birebir çalışan personele eğitim verilebilir.

20. Anne-babalara çocuk gelişimi ve psikolojisi konularında bilinçlendirme çalışması yapılmalıdır.
21. Vatandaşlık derslerinde çocuk hakları, çocuklarla ilgili konularda bilgilendirme çalışması yapılmalıdır.
22. Mağdurlara, ilk müdahale ve istenmeyen durumlar karşısında bilinçlendirilmelidir.
23. Mağduriyet durum ve sonuçların inceleyen geniş kapsamlı çalışmalara ihtiyaç vardır. Kurumlar arasında koordinasyon sağlanmalıdır. Mağduriyetlerin önlenmesinde multidisipliner yaklaşımla her kurum ve sosyal çalışmacılar, sağlık çalışanları, hukukçular, emniyet mensupları ve eğitimciler bilgileri paylaşmaları anında müdahale edilerek çok hızlı sonuç alacak şekilde çalışmalıdırlar.
24. Mağduriyet olma ihtimali olan çocuk ve ergenlerin daha mağdur duruma düşmeden koruyucu önlemler sınıf ortamında alınmalı, öğrencilerin sınıf seviyesine ulaşabilmesi için öğretmenler tarafından ek çalışmalar, kurslar, sınıf organizasyonları, aktif katılımı destekleyici şekilde düzenlenmelidir.
25. Mağduriyet olma ihtimali olan öğrencilere çevreye, okula, öğretmene ve arkadaşlarına uyum konusunda rehberlik birimleri tarafından yardım edilmelidir. Eğitim-öğretim ortamının başarıyı olumsuz yönde etkilemeyecek hale getirilmesi gerekmektedir. Çocuk ve ergenlerin sınıf ve okul rehber öğretmenleri psikolojik anlamda geçirdikleri değişime ilişkin rehberlik servisleri ile bağlantı kurulmalı, göçün nedenleri onların da anlayabileceği şekilde anlatılmalıdır.
26. Mağduriyet yaşayan çocuk ve ergenlere farklı görevler verilmeli sorumluluk bilincini kazanması sağlanarak, gruba uyum sağlama ve arkadaş edinme yönünde teşvik edilmelidir.

V.III. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Çocuk ve ergen mağdurların, mağduriyetlerini nasıl algıladıklarına yönelik daha fazla araştırma yapılabilir.
2. Çocuklarının cinsel gelişimle ve cinsel istismarı algılamaları ile ilgili doğru bilgi ve tutum geliştirmelerini desteklemelerini sağlayacak kamu ve özel kurumlar çalışmalar yapılabilir.
3. Kitle iletişim araçlarının çocuklar üzerinde nasıl etki bıraktığı ile ilgili çalışmaların yapılabilir.
4. Çalışmalar ağırlıklı olarak cinsel istismar, şiddet, zorbalık üzerinedir. Bunların nasıl gerçekleştiğı, nasıl olduğı ile ilgili çalışmalar yetersizdir. Yer'i ve olayın şekilleri üzerine daha aydınlatıcı çalışmalar yapılabilir.
5. Mağduriyetin kimin bakımında gerçekleştiğı kapsamlı olarak araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Adalı, N. (2007). *10-12 yaş grubu çocuk istismarı ebeveyn ve çocuk bilgilendirme çalışması*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uygulamalı Klinik Psikoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Tezsiz Yüksek Lisans Programı.
- Agnew, R. ve White, H. R. (1992). An emprical test of general strain theory. *Criminology*, 30, 475- 499.
- Agnew, R. (2002). Personality traits and delinquency, extending, general strain theory. *Criminology*, 40, 43-72.
- Akalın, N. (1999). Çocuğun suça itilmesinde toplumsallaşma öğelerinin etkisi. Çocuk Kurultayı Bildiriler (ss. 30- 40). 1.İstanbul Çocuk Kurultayı Bildirisi. İstanbul
- Akçay, Ş. (2008). *İstanbul üniversitesine bağlı tıp fakültelerinde çocuk sağlığı ve hastalıkları anabilim dalları ile travma ve acil cerrahi birimlerinde görev yapan son dönem tıpta uzmanlık öğrencilerinin çocuk ihmali ve istismarı konusunda bilgi, deneyim ve davranışlarını belirleme araştırması*. İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi.
- Akgiray, A. (2007). *Çocuk istismarı: 8-10 yaş çocuklarda istismar önleme yöntemleri*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Akers, R. L. (1998). Social learning and social structure: a general theory of crime and deviance. *Boston: Northeastern University Press*.
- Aksel, Ş. Yılmaz I. T. (2005). Reviw of Child abuse and neglect literature in Turkey. *Xth ISPCAN European Regional Conference an Child Abuse and Neglect*, 11-14 September, Berlin, Germany.
- Akıncı, F. (1999). *Viktimoloji*. İstanbul. Beta Basım Yayın.
- Alıkaşifoğlu, M. (2007). Cinsel İstismar. *Pediatric Aciller/Sempozyum Dizisi*, 57, 183-192.
- Altaş, E. (2009). *Çocukların cinsel istismar suçu*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Aral, N. (2002). *Okul Öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Eğitim Programı*. İstanbul: Ya-Pa Yayıncılık.

- Arslan, D. (2008). *Bir grup üniversite öğrencisinin flört şüphesi konusundaki görüşleri*. Hacettepe Üniversitesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Arslan, S. D. (2008). *Lise öğrencilerinde öz-kavram ve aile ilişkisinin akran zorbalığına etkisi*. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Avcı, M. (2009). *Çocuk suçluluğunun toplumsal nedenlerde (erzurum ili örneği)*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Aydın, B. (2004). Samsun'da suç işlediği iddiasıyla Emniyet Müdürlüğü'ne gelen çocuklar. *Adli Psikiyatri Dergisi*, 1, 3.
- Atabay O. (2009). *Suçta karışan ergenler ile karışmayan ergenlerin benlik algısı çerçevesinde karşılaştırılması (diyarbakır örneği)*. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Tezsiz Yüksek Lisans Programı.
- Atar, H. (1993). *Eğitim ve çocuk suçluluğu*. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları. İzmir.
- Aubrey, L. S. ve Ronald, J. I. (2001). Adolescent bullying involvement and perceived family, peer and school relations: commonalities and differences across race/ethnicity. *Journal of Adolescent Health*, 41, 283-293.
- Ayan, S. (2007). *Aile içinde çocuğa yönelik şiddet*. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Aydın, B. (2010). *Çocuk ve ergen psikolojisi*. (3. Baskı). İstanbul: Atlas Yayın Dağıtım.
- Aylwin, A. S. ve Clelland, S.R. (2000). Sexual offense severity and victim gender preference. *International Journal of Law and Psychiatry*, 23, 113–124.
- Bacanlı, M. R. (2007). *Ceza muhakemesinde mağdurun korunması*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Bal, H. (2004). *Çocuk Suçluluğu*. Isparta: Fakülte Kitabevi.
- Bal, H. (2001). *Bilimsel araştırma yöntem ve teknikleri*. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları. Isparta.

- Balamir, R. (1999). *Suç teorileri içinde chicago okul'unun yeri ve önemi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Balcı, A. (1995). *Sosyal bilimlerde araştırma: yöntem, Teknik ve ilkeler*. Ankara: 72 TDFO.
- Balcı, A. (2004). *Sosyal bilimlerde araştırma: yöntem, teknik ve ilkeler. (4.Baskı)*. Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Balcıoğlu, İ. ve Kocabaşoğlu, N. (2000). Suç, Göç, Çocuk. *Yeni Symposium*, 38, 51-55.
- Baldry, A. C. ve Farrington, D. P. (2000). Bullis and delinquents: personel chareteristics and parental styles. *Journal of Community&Applied Social Psychology*. 10, 17-31.
- Balo, S. Y. (1995). *Suç mağduru ve suç faili olan çocuklar açısından çocuk suçluluğu ve çocuk mahkemeler*. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Adli Tıp Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Ballı, Ö. (2010). *Çukurova üniversitesi tıp fakültesine başvuran çocuk istismarı ve ihmali olgularının değerlendirilmesi*. Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Baron, R., ve Byrne, A. (2000). "Agression", *Social Psychology*, Sa, 11, 438-476.
- Başar, H. (1999). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı. (1995). *Aile içi şiddetin Sebep ve Sonuçları*. Ankara.
- Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı. (1998). *Aile içinde ve toplumsal alanda şiddet*. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, Başbakanlık Basımevi, Ankara. s.84-89.
- Bekçi, B. (2006). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinde aile içi çocuk istismarı ve öfke tetikleyicileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Bostancı N. ve Albayrak B. (2006). Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmalarının depresif belirtileri üzerine etkisi. *New Symposium Journal*, 44, 100-106.

- Bensley L. S. ve Enwyk J. V. (1999). Self-Reported abuse history and adolescent problem behaviors. I. Antisocial and Suicidal Behaviors. *Journal of adolescent health*. 24. 63–172.
- Beşe, E. (2008). *Dünyada ve Türkiye’de cinsel sömürü amaçlı çocuk ticareti*. Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Uluslar Arası Polislik Çalışmaları Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Berthelon M. E. ve Diana I. K. (2011). Risky behavior among youth: Incapacitation effects of school on adolescent motherhood and crime in Chile. *Journal of Public Economics* 9, 41–53.
- Beverl, B. L. (1995). Child sexual abuse: the female victims relationship with her nonoffending mother. *Child Abuse & Neglect*, 19, 729-738.
- Beydoğan, Ö. (2001). *Öğretimi planlama ve değerlendirme*. Erzurum: Eser Ofset.
- Boyd N. J. ve Hagan, M. (2000). Characteristics of adolescent sex offenders: a review of the research. *Aggression and Violent Behavior*, 5, 137-146,
- Bilir, Ş. ve Arı, M. (1991). *4-12 yaşları arasında 16.100 çocukta örselenme durumları ile ilgili bir inceleme*, (Editör: EKonaç, İ. Gürkaynak ve A. Egemen) *Çocuk İstismarı ve İhmali*: Ankara: Gözde Repo Ofset Matbaacılık.
- Bıyıklı, L. (1983). Gelişmiş ülkelerde suçlu korunmaya muhtaç çocuklar için koruyucu aile uygulaması, çocuk suçluluğu ve çocuk mahkemeleri sempozyumu. Ankara üniversitesi basımevi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 61-67
- Buluç, B. (2007). *Okullarda suç ve şiddet*. Ankara: Gazi Üniversitesi - Hegem Yayını.
- Bulut, M. (2008). *Şiddet mağduru çocukların sosyal antropolojik açıdan incelenmesi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Antropoloji (Sosyal Antropoloji) Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Burt, C. L. (1925). *The Young Delinquent*. London: University of London Press.
- Canat, S. (1999). *Adolesanlarda davranış bozukluğu*. İstanbul.
- Casanueva, C. ve Martin, S.L. (2009). Repeated reports for child maltreatment among intimate partner violence victims: Findings from the National Survey of Child and Adolescent Well-Being. *Child Abuse & Neglect*, 33, 84–93.
- Celkan, H. Y. (1993). *Eğitim Sosyolojisi*. Atatürk Üniversitesi Yayınları, Eğitim Fakültesi Basımevi. Erzurum.

- Choo, W.Y. ve Dunne, .P. (2011). Victimization experiences of adolescents in Malaysia. *Journal of Adolescent Health, 20*, 20-50.
- Christine, A. ve Tucker, M. D. (1981). Socioclinical overview 28 sex-abused children. *Child Abuse & Neglect, 5*, 361-367.
- Christensen, T. C., ve Wood, J. (2003). Remembering everyday experiences through the prism of self-esteem. *Personality and Social Psychology Bulletin, 29*, 51-62.
- Constanze K. G. ve Browne K.D. (2007). Predicting recidivism in adolescent sexual offenders. *Aggression and Violent Behaviour, 12*, 427-438.
- Cüceloğlu, D. (2003). *İnsan ve davranışı*. Remzi Kitapevi. İstanbul.
- Çağlar, D. (1974). Uyumsuz çocuklar ve eğitimi. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları 45. Ankara.
- Çamurdan, A. (2007). *Çocuk ihmali, çocuk istismarı ve ihmaline multidisipliner yaklaşım*. Ankara Üniversitesi Basım Evi. Ankara.
- Çataloluk S. (1983). Çocuk suçluluğu. *Adalet Dergisi, 9*: 993.
- Çelikel, A. (1997). Milletlerarası Özel Hukuk. *Beta Yayınları*. İstanbul
- Çocuk Koruma Kanunu. (2005). T. C. Resmi Gazete, 25876, 15/07/2005.
- Çınar, İ. (1999). "Eğitim ve Şiddet". *Çağdaş Eğitim Dergisi, 254*, 42-46.
- Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri İle Koruma Kurulları Yönetmeliği. (2007). T. C. Resmi Gazete, 26497, 18/04/2007.
- Delikara, İ.T. (2000). *Ergenlerin akran ilişkileri ile suç kabul edilen davranışlar arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi.
- Demir, G. (2003). Adli Psikoloji Ders Notları, *Hacettepe Üniversitesi Dergisi*. Ankara.
- Demirbaş, T. (2001). *Kriminoloji*, Seçkin Kitabevi. Ankara.
- Deptula, D. P. ve Cohen, R. (2004). Aggressive, rejected, and delinquent children and adolescents: a comparison of their friendships. *Aggression and Violent Behavior, 9*, 75-104.
- Dodsan, F. (2000). *Çocuk yaşken eğilir*, (çev.seçkin selvi), 6. Basım, Özgür Yayınları. İstanbul.
- Doğan, C. (1995). Sosyolojik açıdan günümüzde türk ailesinin fonksiyonları. *M.Ü.Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 7*, 92-93.

- Dönmez, E. (2009). *Okul öncesi eğitimi öğretmenleri ve velilerin çocuk istismarı ve ihmaline yönelik görüşleri*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Dönmezler, S. (1994). *Kriminoloji*. Beta Yayıncılık. İstanbul.
- Diñer, A. (2006). *Çocuk, şiddet, suç*. Eğitim-Sen Yayınları. Ankara.
- Dubowitz, H. (2002). Preventing child neglect and physical abuse. *Pediatrics in Review*, 23, 191-196.
- Durmaz, Ş. (2005). *Bilişim suçlarının sosyolojik analizi*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetim Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Duman F. (2009). Spor yapan ve yapmayan ergen öğrencilerin stresle başa çıkma düzeylerinin karşılaştırılması (kayseri örneği). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Beden Eğitimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Düvenci, Ş. (1995). *Suç işlemiş ergenler ile suç işlememiş ergenlerin kişilik yapılarının karşılaştırılması*. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Adli Tıp Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Edinburgh L ve Saewyc E. (2008). Caring for young adolescent sexual abuse victims in a hospital-based children's advocacy center. *Child Abuse & Neglect*, 32, 1119–1126.
- Erbasan, T. (1991). Çocuk suçluluğunun oluşumunda aile etmeni. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu Derneği*, 2-5. Ankara.
- Erkan, S. (1993). Ana babaları demokratik, otoriter ve ilgisiz olarak algılayan bireylerin benlik kavramları ile ideal benlik kavramlarının bağdaşım dereceleri arasındaki farklar. *Eğitim Dergisi*, 3, 5-13.
- Ekiz, D. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Lisans Yayıncılık. İstanbul.
- Ellickson, P. ve Bogart, L. M. (2005). Scope of HIV risk and co-occurring psychosocial health problems among young adults: violence, victimization, and substance use. *Jouurnol of Adolescent Health*. 36, 401–409.

- Ellickson, P. L. ve Collins, R. L. (2005). Scope of HIV risk and co-occurring psychosocial health problems among young adults: violence, victimization, and substance use. *Journal adolescent health*. 36, 401–409.
- English, D. J. (1998). The Extent and consequences of child maltreatment. *The Future of Children*, 8, 39-53.
- Eren, F. (2008). Aile eğitimi ve denetimli serbestlik. Toplumsal bir sorun: suçlu çocuklar içinde (ss:141-158). Hegem Yayınları. Amasya Sempozyumu.
- Eres, F. (2008). *Suçla mücadele açısından. aile eğitimi ve denetimli serbestlik*. Amasya Sempozyumu. Amasya.
- Erginer, F. (2007). *Ankara ili ilköğretim okulu yöneticilerinin öğrencilerin aileleri tarafından istismarı ve ihmaline ilişki görüşleri*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Eroğlu, Y. A. (2007). “Mersin’in kanayan yarası: “sokakta çalışan çocuklar”. http://www.mersin.edu.tr/icerik_p.php?hid=585, Erişim tarihi: 24.12. 2007.
- Ertuğrul, H. (1994). *Çocuk eğitiminde yeni teknikler*. Timaş Yayınları. Ankara.
- Farrington, D. P. (1991). “Childhood aggression and adult violence: early precursors and later-life outcomes”, *The Development and Treatment of Childhood Aggression*, 10, 5-29.
- Feldman, P. (1993). *The Psychology of Crime*. University Pres. New York.
- Fong A.K.M. ve Jaffee S.R. (2010). Sex differences in childhood sexual abuse characteristics and victims’ emotional and behavioral problems: findings from a national sample of youth. *Child Abuse & Neglect* 34, 429–437.
- Foulque, P. (1994). *Pedagoji sözlüğü*. Sosyal Yayınlar. İstanbul.
- Garbarini, J., ve Youth, T. (1991). Trouble families; the dynamics of adolescent maltreatment, child maltreatment theory, and research on the causes and consequences of. *child abuse and neglect, Cambridge university pres*.
- Geçtan, E. (1999). *Psikodinamik psikiyatri ve normal dışı davranışlar*. Remzi Kitabevi. İstanbul.
- Gezgin M. (2010). *Suçla sürüklenen ergenlerde denetim odağı: İzmir Örneğinde bir çalışması*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

- Göka, E. ve Türkçapar, H. M. (2006). *Gençlik döneminde saldırganlık*. Ankara Numune Hastanesi Psikiyatri Kliniği. Ankara.
- Gökçe, T. (2010). *Samsun merkez ilköğretim okulu öğretmenlerinin çocuklukta aile içi şiddet öyküsü ve ruh sağlığına etkileri*. Ondokuzmayıs Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü Halk Sağlığı Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Gökçakan, N. (2005). ‘Şiddetin tanımı, gençler şiddete neden yöneliyor’. <http://www.trt.net/wwwtrt/hdevam.aspx.hid=147948,03.08.2005>.
- Gölcüklü F. (1962). *Türkiye’de çocuk suçluluğu hakkında bir araştırma*. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları. Ankara.
- Guterman N. B. ve Hahm H.C. (2002). Adolescent victimization and subsequent use of mental health counseling services. *Journal Of Adolescent Health* .30, 336–345.
- Güler N., ve Uzun S. (2002). Anneleri tarafından çocuklara uygulanan duygusal ve fiziksel istismar/ihmal davranışı ve bunu etkileyen faktörler. *C. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 24, 128-134.
- Günce, G. (1983). Çocuk suçluluğu ve aile, çocuk suçluluğu ve çocuk mahkemeleri sempozyumu. *Ankara Üniversitesi Basımevi*, 1-6. Ankara.
- Gürsoy E. C. (2010). *Ergenlerde sosyo demografik özelliklere ve algılanan sosyal destek ile akran zorbalığına maruz kalmanın incelenmesi*. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Güven, M. (2002). Okul güvenliğinde psikolojik danışmanların rolü ve görevleri. *Eğitim Araştırmaları*, 5, 68-72.
- Kakcı, K. (2009). *İlköğretim 4.ve 5.sınıf öğrencilerinin ahlaki olgunluk düzeyleri ile duygu zorbalık eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kandemir, Ö. (2007). *Şanlıurfa ili viran şehir ilçesi merkez sağlık personelinin aile içi şiddet içi şiddet konusunda bilgi, tutum ve mesleki uygulamaları*. Harran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayınları. Ankara.

- Karakaya, E. (2008). *Endüstri meslek lisesi öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin çok yönlü olarak değerlendirilmesi, İstanbul ili Avrupa yakası örneği*. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Karagöz, Y.M. ve Demircin S. (1996). Antalya'da çocuk suçluluğu. *Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 13, 47-54.
- Kathleen, S. B. (2007). Update on bullying at school: science forgotten?. *Developmental Review*, 27, 90-126.
- Kepenekçi, Y. K. Arfe Y. Ö. (2000). Okullarda suçun önlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 153-163.
- Kepenekçi, Y. ve Çinkır, S. (2003). Öğrenciler arası zorbalık. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 34, 236-253.
- Kepenekçi, Y. ve Çinkır Ş. (2005). Bullying among turkish high school students. *Child Abuse & Neglect*, 30, 193-204.
- Köknel Ö. (2001). Kimliğini Arayan Gençliğimiz. Altın Kitaplar Yayınevi 1. Baskı. İstanbul.
- Köknel, Ö. (2005). *Bireysel ve toplumsal şiddet*. Altın Kitaplar Yayınevi. İstanbul.
- Kırımsoy, E. (2003). *Suç işlemiş ve işlememiş gençlerin algıladıkları duygusal istismarın ve benlik saygılarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kırcaali İ. G. (1992). Bir özel eğitim kategorisi olarak öğrenme güçlükleri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5, 95-118.
- Kuntsche K. ve Pickett W. (2006). Television Viewing and Forms of Bullying among Adolescents from Eight Countries. *Journal of Adolescent Health* 39, 908-915.
- Kulaksızoğlu, A. (1998). *Ergenlik psikolojisi*. Remzi Kitabevi. İstanbul
- Kunt, V. (2003). *Suç ve çocuk*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kurtay, D. (2007). Çocuk İhmal Ve İstismarının Önlenmesi. <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/cocukistismariveonlenmesi.doc>, Erişim Tarihi 15.05.2008.
- Kuyucu Y. (2007). *Boşanmış ailede yetişen ergenlerin bilişsel çarpıtmalarıyla benlik değer arasındaki ilişki*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi.

- Küçüksüleymanoğlu R. (2002). Okullardaki suçlu çocuk profili ve okul yönetiminin suçlu çocuklara bakışı. 2. *Ulusal Çocuk ve Suç; Nedenler ve Önleme Çalışmaları Sempozyumu*. Ankara.
- Haskan, Ö. (2009), “Ailesel Niteliklere Göre Ergenlerde Şiddet Eğiliminin Görülme Sıklığı”, *Adana: X. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Özet Kitabı*, 201.
- Hsi, S. ve James, H. W. (2002). The effects of individual characteristics, teacher practice, and school organizational factors on students' bullying: a multilevel analysis of public middle schools in taiwan, *children and youth services review*, 32, 13-143.
- Hoşoğlu, R. (2009). *Engelli öğrencilerin ihmal ve istismar düzeyleri*. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Howard D. Ve Maureen B. (1993). A follow-up study of behavior problems associated with child sexual abuse, *Child Abuse & Neglect*, 17, 743-754.
- Jon A. ve Shaw E. (2000). Child on child sexual abuse: psychological perspectives. *Child Abuse & Neglect*, 24, 1591-1600.
- Jones, J., Gupta, A. (2003). Neglect and its impact on child welfare. Protecting children from abuse and neglect in primary care. Oxford University Press. New York:
- Lan G. ve Manion M. (1996). Secondary traumatization in parents following the disclosure of extrafamilial child sexual abuse: initial abuse. *Child Abuse & Neglect*, 20, 1095-1109.
- Leeb R. T. ve Barker L. E. (2007). The Effect of childhood physical and sexual abuse on adolescent weapon carrying. *Journal of Adolescent Health*, 40, 551-558.
- Lindhorst, L. ve Oxford M. (2008). The long-term effects of intimate partner violence on adolescent mothers' depressive symptoms. *Social-Science Medicine*. 66, 1322-1333.
- Luukkonen, A. H. ve Riala K. (2010). Bullying behaviour and substance abuse among underage psychiatric inpatient Adolescents. *European Psychiatry* 25, 382-389.
- Mangalçı, B. (2002). *Lise 2. sınıf öğrencilerinin ailede çocuk istismarı ve ihmaline ilişkin görüşleri*. Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Maccoy S. M. ve Finkelhor D. (1995). Prior victimization a risk factor for a child sexual abuse and for PTSD related symptomatology among sexually abused youth. *Paragon*, 19, 1421-425.
- McMahon E. M. ve Reulbach U. (2010). Bullying victimisation, self harm and associated factors in Irish adolescent boys. *Social Science & Medicine* 71, 1300-1307.
- Mangır, M. ve Silleli, N. (1987). Çocuk suçluluğu. *Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları Dergisi*, 21. Ankara.
- Markowitz S. (2005). Alcohol, drugs and violent crime. *International Review of Law and Economics*. 25, 20-44.
- Morojele, N. K. ve Brook, J. S. (2006). Substance use and multiple victimisation among adolescents in South Africa. *Addictive Behaviors* 31, 1163-1176.
- Michaud, Y. (1991). *Şiddet*. (Çev. C. Muhtaroglu) İletişim Yayınları. İstanbul
- Müderrişoğlu, S. (2002). Adolesan döneminde karşılaşılan intihar eğilimlerinde aile içi duygusal ve fiziksel istismar ile depresyonunun etkileri. İstanbul Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Nancy, R. ve Timothy, L. (1999). Child sexual abuse in Hong Kong: double victimization. *Child Abuse & Neglect*, 23, 511-517.
- Newcomb M. ve David T. M. (2009). Child sexual abuse consequences in community samples of Latino and European American adolescents. *Child Abuse & Neglect* 33, 533 -544.
- Peres C. A. ve Rutherford G. (2008). Family structure and adolescent sexual behavior in a poor area of São Paulo, Brazil. *Journal Adolescent Health*. 42, 177-183
- Pierre N. ve Shrier L. A. (1998). Associations of forced sexual contact and risk behaviors. *Journal Of Adolescent Health*. 23, 364-369.
- Pınar, N. (2006). *Görsel medya ve şiddet kültürünün orta öğretim öğrencileri üzerine etkisi*. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Öğretmenliği Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Pişkin, M. (2002). Okul zorbalığı, tanımı, türleri, ilişkili olduğu faktörler ve alınabilecek önlemler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2, 531-62.
- Ramphele, M. L. (1997). Adolescents and violence: adults are cruel, they just beat. *Social Science Medicine*. 8, 1189-1197.

- Rebecca, T. L. ve Lawrence, E. B. (2006). The Effect of Childhood Physical and Sexual Abuse on Adolescent Weapon Carrying. *Journal adolescent health*.40 (2007) 551–558.
- Renk, K. ve Creasey, G. (2003). The relationship of gender, gender identity, and coping strategies in late adolescents. *Journal of Adolescent*, 26: 159-168.
- Ritzer, G. (1990). *Social Proplems*. Random House. New York.
- Runyan, D., ve Dunne, M (2009). The development and piloting of the ISPCAN child abuse screening tool—Parent version (ICAST-P). *Child Abuse & Neglect*, 33, 826–832.
- Ok A. (1989). *Kurumlar ve suçlu çocuklar*. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Onbaş, N. (2007). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin eğitim örgütlerinde duygusal şiddete ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma*. Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Onur, B. (1993). *Çocuk ve ergen gelişimi*. İmge Kitapevi, Ankara.
- Oral, G., İnanıcı, M. A. (2004). Risk altındaki çocukların saptanmasında öğretmenin rolü. İstanbul: 4. Akşam Sanat Okulu Matbaası.
- Ou S. R. ve Reynolds A.J. (2010). Childhood predictors of young adult male crime. *Children and Youth Services Review* 32, 1097–1107
- Ovacık, A. C. (2008). *Aile içi şiddetin erkek çocuğun şiddet içeren suç işleme davranışına etkileri*. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Oto, R. (1998). *Suç, çocuk ve isnat yeteneği*. İstanbul Basımevi. İstanbul
- Ott, R. L. ve Longnecker M. T. (2008). *An Introduction to Statistical Methods and Data Analysis*. Duxbury Pres
- Öğülmüş, S. (1995). *Okullarda (liselerde) şiddet ve saldırganlık*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Öğülmüş, S. (2001). Bir kişilik özelliği olarak yılmazlık. *I.Ulusal Çocuk ve Suç Sempozyumu: Nedenler ve Önlemler*. Ankara.
- Öğülmüş, S. (2007). Okullarda şiddet ve önlenmesi. (S. Gelbal, Ed.). *Okullarda Şiddetin önlenmesi: Mevcut uygulamalar ve sonuçları*. İçinde (ss. 25-48). Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.

- Özabacı, N. (2006). Çocukların sosyal becerileri ile ebeveynlerin sosyal becerileri arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 16. (1).
- Özgenç, İ. (2005). *Türk ceza kanunu gazi şerhi*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Özkan, Ö. (1994). *Hukuki ve sosyolojik açıdan ülkemizde çocuk ve çocuk suçluluğu*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi,
- Özsan, M. (1991). Çocuk suçlularında aile ve anne-baba ilişkilerinin rolü. *Birey, kişilik ve*
- Öztürk Ö. (2004). *Ruh sağlığı ve hastalıkları*. 10. Basım, Nobel Tıp Kitapevleri. Ankara.
- Öztürk Ö. (2005). *İstanbul h tipi cezaevinde kalan ergenlerde suçluluk-utanç duygusunun değerlendirilmesi*. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Öztürk, M. (2007). *Sokakta çalışan ve suç işlemiş çocukların toplumsal ve bireysel uyum ve davranış bozukluklarının ölçülmesi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Öter G. ve Akalın N. (1993). *Paşakapısı cezaevindeki tutuklu çocukların psikososyal-sosyokültürel, ekonomik ve kriminolojik özellikleri*. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi 10.Yılı Adliye ve Çocuk Suçluluğu Sempozyumu. İstanbul.
- Öter, A. (2005). *Çocuk suçluluğunun toplumsal nedenleri*. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Öztürk, S. (2007). *Çocuklarda duygusal istismar*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Salzinger, S. ve Stockhammer F. T. (2002). An ecological framework for understanding risk for exposure to community violence and the effects of exposure on children and adolescents. *Agression and violand behaviour*. 7, 423–451.
- Saldırım, M. (2002). *Suçta İtilmiş Çocukların Yeniden Sosyolizasyonu Projesi”Bildiriler*. I.Ulusal Çocuk ve Suç: Nedenler ve Önleme Çalışmalar Sempozyumu, Ankara
- Savaşır, Y. (1990). Suçlu çocuklarda atipik aile faktörü.aile yazılar.ııı., birey kişilik ve toplum, bilim serisi. (Der.: B. Dikeçliğil- A.Çiğdem). Yayın No:5,Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, ss: 23-29.

- Sayım, A. (2000). *Lise öğrencilerini bilgilendirmenin madde konusundaki görüşlerine etkisini inceleme*. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Adli Tıp Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Steinberg, L. (2007). *Ergenlik*. İmge Kitabevi. İstanbul
- Sibel O. ve Sevda, A. (2010). The school bullying and perceived parental style in adolescents. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 5, 536-540.
- Siegel, L. J. (1989). *Criminology*. St.Paul: West Pub. Company.
- Sokullu, F. R. (1999). *Kriminoloji*. İstanbul
- Saran, N. (1990). Çocuk suçluluğu ve parçalanmış aileler. aile yazıları. 111., birey kişilik ve toplum, bilim serisi (der.:B.Dikeçliğil-A.Çiğdem). Yayın No:5, Ankara: T.C.Başbakanlık Araştırma Kurumu Yayınları, s:131-134
- Sarah, W. ve Dieter, W. (2004). Direct and relational bullying among primary school children and academic achievement. *Journal of School Psychology*, 42,135-155.
- Sarıbeyoğlu, N. S. (2007). *Lise öğrencilerinde aile içi çocuk istismarı ile zorbalık arasındaki ilişkinin incelenmesi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Sevük, H. (1998). *Uluslar Aras sözleşmelerdeki ilkeler açısından çocuk suçluluğu ile mücadelede kurumsal yaklaşım*. İstanbul: Beta Basım Yayıncılık
- Shin S. H. Ve Hong H. G. (2010). Childhood sexual abuse and adolescent substance use: A latent class analysis. *Drug and Alcohol Dependence*. 109, 226–235
- Shoemaker, D. J. (1990). *Theories of Delinquency: An Examination of Explanations of Delinquent Behavior*, USA: Oxford Univ. Pres.
- Smith, H. ve Thomas, S. P. (2000), “Violent and Nonviolent Girls: Contrasting Perceptions of Anger Experiences, School And Relationship”, *Issues in Mental Health Nursing*, 21, 547-575.
- Sokullu, F. S. (2008). *Viktimoloji*. Beta Yayıncılık. İstanbul.
- Solak, A. (2007). *Güvenli okullar*. Hegem Yayınları. Ankara.
- Solak, A. (2007). *Medya ve şiddet*. Hegem Yayınları. Ankara.
- Solak, A. (2007). *Okullarda şiddet ve çocuk suçluluğu*. Hegem Yayınları. Ankara.
- Solak, A. (2009). Bilge köyü olayı “Hegem Mardin raporu”. Hegem Yayınları. Ankara.
- Solak, A. (2010). *Aile ve şiddet*. Hegem Yayınları. Ankara.

- Solak, A. (2010). *Eğitim yoluyla şiddetin azaltılması ve suçun önlenmesi genel projesi kapsamında bir ilin sosyal risk haritası*. Hegem Yayınları: Ankara.
- Sosyal Hizmet Uzmanı Derneği, (2010 Kasım 10), 10 Kasım 2010, <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/ailefonksiyonlari.htm>
- Soyaslan, D. (2005). *Ceza hukuku özel hükümler*. Yetkin Yayınları. Ankara
- Spence, S. H. (2003). Social skills training with children and young people: Theory, evidence and practice. *Child and Adolescent Mental Health*, 8, 84-96.
- Sue, B. ve McCoy, F. (1996). Prior victimization: a risk factor for child sexual abuse and for PTSD related symptomatology among sexually abused youth. *Child Abuse & Neglect*, 19, 1401-1421.
- Sutherland, E. H. (1947). *Principals of criminology*. 4. Ed. Lippincott.
- Sutherland, E. H. ve Cressey, D. (1978) *Criminology*, (10th ed.). Philadelphia: J.B. Lippincott.
- Süleyman A. (1988). Ceza hukukunda mağdurun korunması. İzmir
- Sürücü S. M. (2009). *11-17 yaş orta düzeyde zihin engelli kız ergenlerin temel cinsel bilgi ve cinsel istismarı algulamalarının belirlenmesi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Şanyüz, Ö. (2009). *Çocuk istismarına hekim yaklaşımı*. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Lisans Tezi.
- Şahin, M. (2007). *İlköğretim okullarında zorbacı davranışların azaltılmasına yönelik empati eğitim programlarının etkisinin araştırılması*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Şahin, F. (2007). *Çocuk istismarının tanımı epidemiyolojisi ve multidisipliner yaklaşımın önemi. çocuk istismarı ve ihmaline multidisipliner yaklaşım*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basım Evi.
- Şimşek, F. ve Ulukoğlu, B. (2004). Çocuk istismarına disiplin penceresinden bakış. *Adli Bilimler Dergisi*, 3, 47-52
- Şişman, M. (2000). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Pegem A Yayıncılık. Ankara
- İçli, T. (1992). *Türkiye'de Suçlular, Sosyal Kültürel Ve Ekonomik Özellikleri*. Bizim Büro Basımevi. Ankara:

- İçli T. (1992). Türkiye'de suçlular- sosyal- kültürel ve ekonomik özellikleri, Bizim Büro Yayınları, Ankara.
- İçli T. (1994). Kriminoloji. Bizim Büro Basımevi, 4, Ankara.
- İpek, C. (2007). *Okullarda şiddet bağlamında ilköğretim programına konan medya okuryazarlığı dersi. (editör: adem solak)*. Hegem Yayınları: Ankara.
- Ireland, J. L. ve Qualter, P. (2008). Bullying and social and emotional loneliness in a sample of adult male prisoners. *International Journal of Law and Psychiatry* 31, 19–29.
- Irit, H. ve Omer, L. (2007). Exploring the disclosure of child sexual abuse with alleged victims and their parents. *Child Abuse & Neglect*, 31,111-123.
- Irmak, T. Y. (2008). *Çocuk istismarı ve ihmalinin yaygınlığı ve dayanıklılıkla ilişkili faktörler*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Petraitis, J., Flay, B. R., Miller, T. O. (1995), Reviewing theories of adolescent substance use: organizing pieces in the puzzle, *Psychological Bulletin*, 117, 1, 67-86.
- Polat O, (1997). *Adli tıp ders kitabı*. Nobel Yayınevi. İstanbul.
- Polat, O. (2001). *Çocuk ve şiddet*. İstanbul: DER Yayınları.
- Polat, O. (2004). *Kriminoloji ve kriminalistik üzerine notlar*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Polat, F. H. (2007). *Suçta yönelen ergenlerde travmatik yaşantılar ve suçta karşı tutumlar*. Yüzünyıl Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü Psikiyatri Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Temel, F. ve Aksoy, A. (2010). *Ergen ve gelişimi: yetişkinliğe ilk adım*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tan, M. (1993). “Çocukluk Dün Ve Bugün, Toplumsal Tarihte Çocuk”, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.1-26.
- Taner, Y., Gökler, B. (2004). Çocuk istismar ve ihmali: psikiyatrik yönleri. *Hacettepe Tıp Dergisi*; 35: 82-86.
- Taner, Y., ve Gökler, B., (2004). Çocuk istismarı ve ihmali: psikiyatrik yönleri. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 35, 82-86.
- Tarcan, S. (2005). *İlköğretim okullarında ders sırasında öğrenciler arasında görülen vandalist davranışlar*. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim

- Bilimler (Eğitim Programları ve Öğretim) Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Tartar, G. (1993), "Metropolitan alanda çocuk suçluluğu istanbul çevresinde yapılmış bir inceleme", Mimar Sinan Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Terr, L. C. (1991). Childhood traumas: An outline and overview. *The American Journal of Psychiatry*, 148 (1), 10-21.
- Tercan, M. 1995. Çocuğun ana-babası tarafından fiziksel istismarı ve ihmali. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Temel, F. ve Aksoy, A. (2005). *Ergen ve gelişimi: yetişkinliğe ilk adım*. Ankara: Nobel. Yayıncılık.
- Terzi, A. R., Ahmet G. ve Barut, Y. (2003). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Ümit Ofset Matbaacılık.
- Terzi, A.K. (2007). *Kent ölçeğinde çocuk suçluluğu çankaya örnek araştırması*. Gazi Üniversitesi Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Kentleşme Ve Çevre Sorunları Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Tezcan, M. (2003). *Gençlik sosyolojisi*. Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Tomanbay, İlhan, (1999), Sosyal Çalışma Sözlüğü: Toplumbilim, Ruhbilim, Eğitimbilim, Yöntembilim, Nüfusbilim, Hukuk ve Ekonomi Boyutlarıyla, Selvi Yayınevi, Ankara.
- Topbaş, M. (2004). İnsanlığın büyük bir ayıbı: çocuk istismarı. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 3-4
- Tuna, S. (2010). *Aile içi çocuk istismarı: annelerin bazı risk faktörleri açısından incelenmesi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Turam, E. (1996). Tv'deki şiddetin çocuklara etkileri üzerine farklı bir bakış. *Cogita Dergisi*. 6.
- Türkiye İstatistik Enstitü Kurumu. (2011).
- Türk Dil Kurumu. *Türkçe Sözlük*. Erişim: 10.05.2007, www.tdk.org.tr
- Türk Dil Kurumu. (2005). *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Türk Ceza Kanunu. (2005). T. C. Resmi Gazete, 25611, 12/10/2004.

- Tüfekçi, T. (2005). *Ankara jandarma çocuk merkezine suç isnadıyla getirilen çocuklar üzerine sosyo-kültürel bir araştırma*. Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Uysal, A. (2003). *Şiddet karşıtı programlı eğitim öğrencilerin çatışma çözümleri, şiddet eğilimleri ve davranışlarına yansımaları*. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Ulak, M. Y. 1993. Çocuk suçluluğu ve çocuk mahkemeleri. Yüksek lisans tezi (yayınlanmamış), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Uluğtekin, S. (1991). *Hükümlü çocuk ve yeniden toplumsallaşma*. Ankara: Bizim Büro Basımevi
- Ünal G. (2005). Aile içi şiddet, *aile ve toplum eğitimi*. *Kültür ve Araştırma Dergisi*, 2 (7):85-93.
- Ünalmiş M. (2010). Lise 1. sınıf öğrencilerinin zorba/kurban davranışları ile sosyal beceri ve Şiddete yönelik tutumları. Osmangazi üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Ünaçıkgoz, K. (2002). *Aktif öğrenme*. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Üstün, E. (1994). 'Çocuğun yaşamında otorite figürünün önemi', *Okul Öncesi Eğitimciler İçin El Kitabı*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Van, M. (1999). *Suçlu önlemeye yönelik türkiye'de uygun bir eğitim stratejisi*. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Adli Tıp Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Varker, T. ve Devilly, G. J. (2008). Empathy and adolescent sexual offenders: A review of the literature. *Aggression and Violent Behavior* (13), 251–260
- Veltkamp, L. J. ve Miller, T. W. (1994). *Clinical handbook of child. Abuse and Neglect*. USA: International Universities Press, Inc.
- Vito, G. F. ve Ronald M. H. (1994), *Criminology, Theory, Research And Policy*, Belmont/ California : International Thomson Pub.
- Walton M. ve Cunningham R. (2008). Internet referrals for adolescent violence prevention: an innovative mechanism for inner-city emergency departments. *Journal of adolescent health*. (43), 309–312
- Williams III, Frank P. Marilyn McShane D. (1999), *Criminological Theory*, USA: PrenticeHall

- WHO. Global consultation on violence and health. violence: a public health priority. WHO/EHA/SPI.POA.2. Geneva: WHO, 1996.
- Wells, L. E. ve Rankin. J. F. (1988). *Direct parental controls and delinquency*. *criminology*, 26:363-85.
- Yabaş, İ. (2008). *Dünyada ve türkiye’de cinsel sömürü amaçlı çocuk ticareti*. Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Uluslararası Polislik Çalışmaları Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Yağbasan, Y. (2010). *Çocuk suçluluğunun toplumsal nedenleri ve cezai sorumluluğu*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi
- Yavuzer, H. (1981). *Psiko-sosyal açıdan çocuk suçluluğu*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları
- Yavuzer, H. (1992). *Çocuk ve suç*. 6. Basım, Remzi Kitabevi, 113, İstanbul.
- Yavuzer, H. (1994). *Çocuk ve suç*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Yavuzer, H. (2000). *Okul çağı çocuğu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2006). *Çocuk ve suç*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2007). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yalçın, A. (1996). *Ansiklopedik hukuk rehberi*. Geçit Kitabevi, 419 s., İstanbul.
- Yazgan İ, Bilgin B. M. ve Atıcı M.K. (2004), *Gelişim Psikolojisi*. Çocuk ve Ergen Gelişimi, Nobel Kitabevi, Adana.
- Yazgan-İnanç, B. ve Yerlikaya, E.E. (2008), *Kişilik kuramları*, Ankara: Pegem Akademi.
- Yekeler B. (2010). *Malatya’da kırsal bir bölgede ergenlik dönemindeki gençlere yönelik şiddet ve etkileyen faktörler*. Malatya.
- Yenidünya, A. C. ve Gökçen, A. (2008). *Yeni TCK’ya göre hazırlanmış ceza hukuku genel hükümler*. Ankara. Turhan yayıncılık.
- Yossi, H. F. ve Sophia, D. W.(2010). *Negative school perceptions and involvement in school bullying:A universal relationship across 40 countries*. *Journal of Adolescence*, 30, 1-14.
- Yılmaz, S. (1998). *Sokak çocukları*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yıldız, S. (2007). *İlköğretim ikinci kademesindeki çocuklara yönelik istismarın ve ihmalin çeşitli değişkenler yönünden incelenmesi*. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Yıldırım, E. (2008). *Çocuk ve televizyonda şiddet: 5 yaşında çocukların anne-babaların şiddetin saldırgan davranışlar üzerindeki etkilerine ilişkin görüşleri*. İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yılmaz, A. (2009). *Suçta yönelmiş ve yönelmemiş 14-18 yaş arası ergenlerin empati düzeylerinin ve ana-baba tutumlarının incelenmesi*. Uluda Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yörükoğlu, A. (1992). *Değişen toplumda aile ve çocuk*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Yörükoğlu, A. (1997). *Çocuk ruh sağlığı*. İstanbul: Özgür Kitabevi.
- Yörükoğlu, A. (2000). *Değişen toplumda aile ve çocuk*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Yörükoğlu, A. (2007). *Değişen toplumda aile ve çocuk*, Özgür Yayınları. İstanbul.
- Yüksel N. (1982). *Çocuk suçluluğu. 1981-1982 Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Kürsüsü Seminer Çalışmaları*, Pehlivan Matbaası, 21, İstanbul.
- Zaremba L.A. ve Keiley M. K. (2011). The mediational effect of affect regulation on the relationship between attachment and internalizing/externalizing behaviors in adolescent males who have sexually offended. *Children and Youth Services Review*. 30, (2011) xxx–xxx
- Zeytinoğlu, S. (2001). *Çalışan çocukların istismarı ve ihmali*. İzmir: Ege Üniversitesi Basım Evi.
- Zulliger, H. (1996). *Suçlu çocuklar ve çocuk mahkemeleri*. (Çev.: K. Sipal). İstanbul: Cem Psikoloji Yayınları.

EKLER

Ek 1: Kişisel Bilgi Formu

1. Cinsiyet	1) Erkek ☐ 2) Kız ☐
2. Yaş	1) 6-8 Yaş ☐ 2) 9-11 Yaş ☐ 3) 12-14 Yaş ☐ 4) 15-17yaş ☐ 5) 18 Yaş ☐
3. Yaşanan Olayın Türü	1) Gasp ☐ 2) Darp (Şiddet) ☐ 3) Cinsel İstismar ☐ 4) Hırsızlık ☐ 5) Yaralanma Maruz Kalma ☐
4. Öz anne-babanızla mı yaşıyorsunuz? (Yanıtınız hayırsa açıklayınız.)	.....
5. Kardeş Sayıları	1) Tek çocuk ☐ 2) 1-2 Tane ☐ 3) 3-4 Tane ☐ 4) 5-6 Tane ☐ 5) 7 ve üzeri ☐

EĞİTİM DURUMU

6. Kendinizin Eğitim Düzeyi	1) Okur Yazar Değil ☐ 2) İlkokul ☐ 3) Ortaokul ☐ 4) Lise ☐ 5) Terk ☐
7. Annenin Eğitim Düzeyi	1) Okur Yazar Değil ☐ 2) İlkokul ☐ 3) Ortaokul ☐ 4) Lise ☐ 5) Üniversite ☐ 6) Üniversite ve Üstü ☐
8. Baba Eğitim Düzeyi	1) Okur Yazar Değil ☐ 2) İlkokul ☐ 3) Ortaokul ☐ 4) Lise ☐ 5) Üniversite ☐ 6) Üniversite ☐

EKONOMİK DURUMU

9. Gelir düzeyi

- 1) 500 Tl. Altında 2) 600- 1000 Tl. Arası 3) 1100-1500 Tl. Arası 4) 1600 Tl. ve üzeri

PSİKOLOJİK FAKTÖRLER

10. Önceden tanısı konmuş psikolojik bir rahatsızlığı var mı? (Yanıtınız evet ise açıklayınız)

- 1) Evet 2) Hayır

.....

YAŞANAN OLAYLA İLGİLİ BİLGİLER

11. Olay ile ilgili kaçınıcı başvurusu

- 1) Birinci 2) İkinci 3) Üçüncü 4) Dört ve daha fazla

12. Olayın yaşandığı yer

- 1) Ev 2) İşyeri 3) Sokak 4) Diğer:.....

13. Olayla ilgili kaç kişinin zarar gördüğü

- 1) Sadece Kendim 2) 2 Kişi 3) 3 Kişi 4) 4 Ve daha fazla

14. Olayın yaşandığı yerde kaç kişi tarafından zarar gördüğü

- 1) Bir 2) İki 3) Üç 4) Dört ve daha fazla

15. Mağdurun suç kaydın var mı?

- 1) Evet 2) Hayır

16. Mağdura zarar veren kişinin yakınlık derecesi

- 1) Arkadaş 2) Baba-Anne 3) Kardeş 4) Akraba 5) Diğer

Ek 2: Anket Formu**Mağduriyet Görüşleri Anket Formu**

Aşağıdaki cümleler 8-18 yaş arası çocuk ve ergenlerin, olumsuz olarak yaşadıkları bazı olayların incelenmesine yönelik olarak düzenlenmiştir. Bu anket, yaşanan olayın nasıl meydana geldiğini, özelliklerini, yaşanan olaylar arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymak, önleyici-koruyucu tedbirlerin neler olabileceğini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Lütfen içtenlikle ve doğru cevaplar veriniz.

Her bölümdeki maddelerin önündeki boşluklara (X) işareti koyarak o maddenin size göre önem derecesini belirtiniz. Lütfen bütün maddeleri işaretleyiniz.

(1. Katılmıyorum, 2. Katılıyorum, 3. Çok Katılıyorum)

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Soner Göl

Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Öğrencisi

	1. Olay sonrasındaki duygularınız	1	2	3
1	Olaydan sonra suçluluk duygusu yaşadım.			
2	Olay sonrasında korku ve pişmanlık duygusu yaşadım.			
3	Olay sonrasında çaresizlik ve ilgisizlik duygularını yaşadım.			
4	Yaşadığım olaydan sonra ne yapacağımı bilemedim.			
5	Olay sonrasında öfke duygusunu yaşadım.			
6	Olay sonrasında kızgınlık duygusu yaşadım.			

7	Olaydan sonra kaygı yaşamaya başladım.			
8	Olayla ilgili olarak üzüntü hissettim.			
9	Yaşadığım olayı kabul edemedim.			
	2. Karşılaştığınız olayla ilgili olarak ailenizde yaşadığınız durumlar			
10	Aile yaşantımız düzenli değil.			
11	Arkadaş seçerken dikkatli davranmıyorum.			
12	Karşılaştığım olayla ilgili önceden bilgim bulunmamaktadır.			
13	Annem ve babam ayrı ayrı yaşadıklarından benimle ilgilenememektedirler.			
14	Kalabalık bir ailede yaşıyorum.			
15	Yaşadığım olay, yanlış arkadaş seçiminden kaynaklanmaktadır.			
16	Arkadaş ortamının iyi olmaması yaşadığım olayı etkilemektedir.			
17	Kalabalık bir ailede yaşadığım için benimle yeterince ilgilenemiyorlar.			
18	Ana-babam boşandığı için kendimi savunmasız hissediyorum.			
19	Ailemin ekonomik durumu iyi değil.			
20	Ailemle olumlu iletişim kuramadığımdan karşılaştığım olayı onlarla paylaşamıyorum.			
21	Ailem bana ilgi göstermiyor.			
22	Ailemde iletişim problemleri yaşadığım için olumsuz duygular yaşıyorum.			
23	Ailemden çekindiğim için yaşadıklarımı onlara söyleyemiyorum.			
24	Ailem benim yaşadıklarımın farkında değil.			
25	Ailem olay adli sürece intikal edince şikâyetinden vazgeçti.			

26	Ailem yaşadığım olayı kabullenmekte zorluk yaşıyor.			
27	Ailem çoğunlukla bana nasihat ediyor.			
28	Ailem genelde baskıcı davranışlara sahiptir.			
29	Ailem benim davranışlarımı anlayamadığından beni yönlendiremiyor.			
	3. Yaşadığınız olayı etkileyen dolaylı nedenler			
30	Çevremde benim karşılaştığım olayları yaşayan arkadaşlarım bulunmaktadır.			
31	Çevremde benim olumlu örnek alabileceğim bir yakınım bulunmamaktadır.			
32	Sanıklara verilen cezaların etkili olmaması, olayı yaşayanlarda olumsuz tepkilere neden olmaktadır.			
33	Yaşadığım olay nedeniyle okul başarımlarım düşmektedir.			
34	Karşılaştığım olay nedeniyle, olumsuz alışkanlıklara yöneldim.			
35	Karşılaştığım olay nedeniyle psikolojik destek almak isterim.			
	4. Yaşanan olaydan sonra topluma uyum sağlamada karşılaşılan zorluklar			
36	Olayı ilk yaşadığımda, kendimi başkalarından uzaklaştırmak istedim.			
37	Tekrar aynı olayın gerçekleşmesinden korku duyuyorum.			
38	Olay sonrasında kendime güvenim sarsıldı.			
39	Olaydan sonra çevreye ve insanlara güven duygum sarsıldı.			
	5. Olay sonrasındaki bir uzman desteğine yönelik görüşleriniz			
40	Genelde ailem olayın gizli kalması için, uzman desteği almaktan uzak duruyor.			

41	Ailem benim bir uzmandan destek almam için gerekli girişimlerde bulunuyor.			
42	Ailem olay sonrasında uzman desteği almaya başladı.			
43	Ailem benim uzman desteği almam için devletten (yetiştirme yurdu, sosyal hizmetler, ruh ve sinir hastalıkları hastanesi vs) istekte bulundular.			

Ek 3: Araştırma İzin Belgesi

EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ'NE

MANİSA

Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü Yüksek Lisans öğrencisiyim. Enstitümüzde Yüksek Lisans ve Tez çalışması olarak "çocuk Suçlarına Maruz Kalmış, Mağdurların Psikolojik ve Demografik Özelliklerinin İncelenmesi" konulu çalışma yapacağım. Müdürlüğünüze bağlı Çocuk Şube Müdürlüğündeki, mağdurlarla, birinci derecede görüşme yapan, iletişim halinde olan raûdür ve polis memurların bilgi, beceri ve önerilerini almak istiyorum. Ayrıca bu çalışmayı nasıl yapabiliriz, nelere dikkat etmemiz gerektiği, mağdurlara nasıl bir anket uygulayabiliriz, mağduriyada uygun görürse onların müsaadesini alarak görüşme yapmak istiyorum.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Adres:

Uncubozköy M.5522 S.No:23/12

0.505. 499 83 47

Soner GÖL
22.03.2010

MANİSA İLİ EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ EVRAK VE ARŞİV ŞB MD.	
Tarih:	22.03.2010*018039
Sayı:	ÇOCUK ŞB MD
İmza:	İl Em.Müd. İl Em.Md.Yrd.

İdari Büro A.
24.03.2010
Şube Müd.